

Den farlige ethnicitet

- Et kvalitativt studie af mediediskurser og unge indvandreres identitetsforståelse

Nadia Holm Christiansen
Studienr.: 20072046

Julie Vibeke Rahbek
Studienr.: 20072003

Sara Dahl-Jensen
Studienr.: 20072049

Speciale
PPSA, Psykologi
Vejleder: Thomas Szulewicz

Aalborg Universitet
31. januar 2013

Samlet antal tegn: 453.462

Specialets samlede antal tegn (med mellemrum): 453.462
Svarende til følgende antal normalsider: 189

Julie Vibeke Rahbek

Nadia Holm Christiansen

Sara Dahl-Jensen

Abstract

The aim of this thesis is to explore the identity formations of adolescents with culturally diverse backgrounds. The study will investigate media discourses about ethnic minorities and how these affect the adolescents in their everyday life. The adolescents are living in a hybrid culture where they mix and try to integrate the Danish way of living with their parents' cultural background. This brings new possibilities and challenges into the lives of these young people.

The thesis is based on sociocultural theory with the emphasis on discourse and culture as important parts of how the adolescents perceive themselves. A basic assumption is that identity must be seen in a social and historical context. The empirical study is founded on two qualitative methods, as we are interested in understanding and interpreting human phenomena. At first, a discourse analysis of articles found in Danish newspapers will be presented. The analysis shows that even though the newspapers bring stories on many different subjects concerning immigrants, the overall picture is that the newspapers have a negative and generalizing perspective on immigrants. Furthermore, we present six interviews with bilingual adolescents aged 14-15 years, three girls and three boys, who are attending school in the area Gellerup in Aarhus. The data collection of the interviews is based on phenomenological theory with a desire to build on the adolescents' experiences and narratives. We are interested in the subjects the adolescents find important in their identity development, their reflections about themselves and their opinions and attitudes about the society they live in.

Through the thesis there will be a focus on identity formation, culture, being a minority, how the adolescents form relationships and the role of the media in relation to their everyday life in different contexts. We discuss both micro and macro perspectives, and how aspects in their everyday life, political decisions and media discourses may pose extra challenges to the adolescents compared to young people with a Danish background. In general, the adolescents in this study seem to overcome many of the challenges of being a minority in the Danish society, but they all point at religion, living in a ghetto and stereotypes as especially challenging. The

newspapers in Denmark have a negative spin on stories about immigrants and this poses a challenge for the adolescents in creating a positive identity formation. The negative discourses play an important role in the fact, that the adolescents find it hard to see a Danish national identity as part of their own identity. The adolescents are facing opposition and othering in their daily life, which results in the adolescents defending their normality as they want to be identified as the majority of the Danish youth. The media discourses and living in a ghetto makes the identity as a criminal very pronounced in the adolescents' minds and presents an identity position that they are distancing themselves from.

Instead, the adolescents in this study are very ambitious regarding their education and identify themselves with their future academic and job possibilities. They describe that their parents are pointing out education to be important, but some of the adolescents find it hard to fulfill the ambitions. On the other hand, the high ambitions can be seen as positive compared to the picture painted by the newspapers where young immigrants are seen as academically weak. The adolescents also identify themselves through their religion. It is seen as a guideline in their life through values and being part of a community. However, in the media discourses Islam is portrayed as the opposite of Danish culture, and therefore the adolescents are very conscious about their religion and they often have to defend their beliefs.

The adolescents' residential area Gellerup has a special meaning for their identity. Both the media and the adolescents produce a stereotype about the young people living in Gellerup linked to crime. The adolescents distance themselves from the stereotype, but in that way they are also participating in the production of the stereotype. There exists causality between ethnicity and crime in the media and in the way that political laws are formed. This causality affects the adolescents' view of ethnicity in a way that prevents them from understanding crime in Gellerup in relation to socioeconomic inequalities. We suggest that this focus on ethnicity and crime is a general discrimination of ethnic minorities on the basis of cultural differences. In the fact that the young immigrants take part in the society, they are both creating a hybrid identity, reshaping and redefining the Danish society and what it means to be Danish.

Indholdsfortegnelse

DEL 1: GRUNDLÆGGENDE TEORETISK FORSTÅELESERAMME

INDLEDNING.....	2
PROBLEMFORMULERING OG BEGREBSAFKLARING.....	4
SPECIALETS STRUKTUR.....	7
DET SOCIOKULTURELLE PERSPEKTIV.....	9
VIDENSKABSTEORETISKE OG METODOLOGISKE PERSPEKTIVER.....	15
ETISKE OVERVEJELSER.....	18

DEL 2: DISKURSER I MEDIERNE

TEORETISK PERSPEKTIV OM MEDIEFREMSTILLING.....	22
METODISK TILGANG TIL DISKURSANALYSE.....	31
DISKURSANALYSE.....	31
FORSKERENS ROLLE OG FORFORSTÅELSE.....	34
DISKURSANALYSENS KVALITET.....	36
UDVÆLGELSESKRITERIER FOR DATA.....	37
ANALYSEMETODE.....	40
DET DISKURSIVE INDVANDRETBILLEDE.....	44
FORDELING AF AVISARTIKLERNE.....	44
ROLLEMODELLER.....	49
DEFINITIONSSPØRGSMÅL.....	52
POLITIK.....	54
KRITIK AF INTEGRATIONSPOLITIK.....	56
JOB.....	57
FREMMEFRYGT.....	59
DISKRIMINATION.....	65
KRIMINALITET.....	68
RESSOURCEFOKUS.....	70
SOCIALE PROBLEMSTILLINGER.....	72
UDDANNELSE.....	74
OPSAMLING PÅ DISKURSANALYSE.....	78

DEL 3: UNGES IDENTITETSFORSTÅELSE

TEMAER I IDENTITETSFORSTÅESENS UDFORDRINGER	81
INTERVIEWETS METODISKE OVERVEJELSER	88
DET KVALITATIVE FORSKNINGSDIALOGINTERVIEW.....	88
METODENS KVALITET	89
ANALYSEMETODE	90
INTERVIEWGUIDE	91
INFORMANTER OG SETTING	92
FORSKERENS ROLLE.....	93
DE UNGES STEMME I ANALYTISK PERSPEKTIV	95
HVEM ER VORES INFORMANTER?	95
IDENTITET - MOD ELLER VÆK FRA GELLERUP?.....	99
IDENTIFIKATION MED VENNER OG SKOLE	104
RELIGION, REGLER OG FÆLLESSKABER	108
INTEGRATION OG GHETTOISERING	113
DET FREMHERSKENDE MEDIEBILLEDE	118
OPSAMLING PÅ ANALYSE AF INTERVIEWS	124

DEL 4: ET UNGDOMSLIV I MEDIERNES SØGELYS

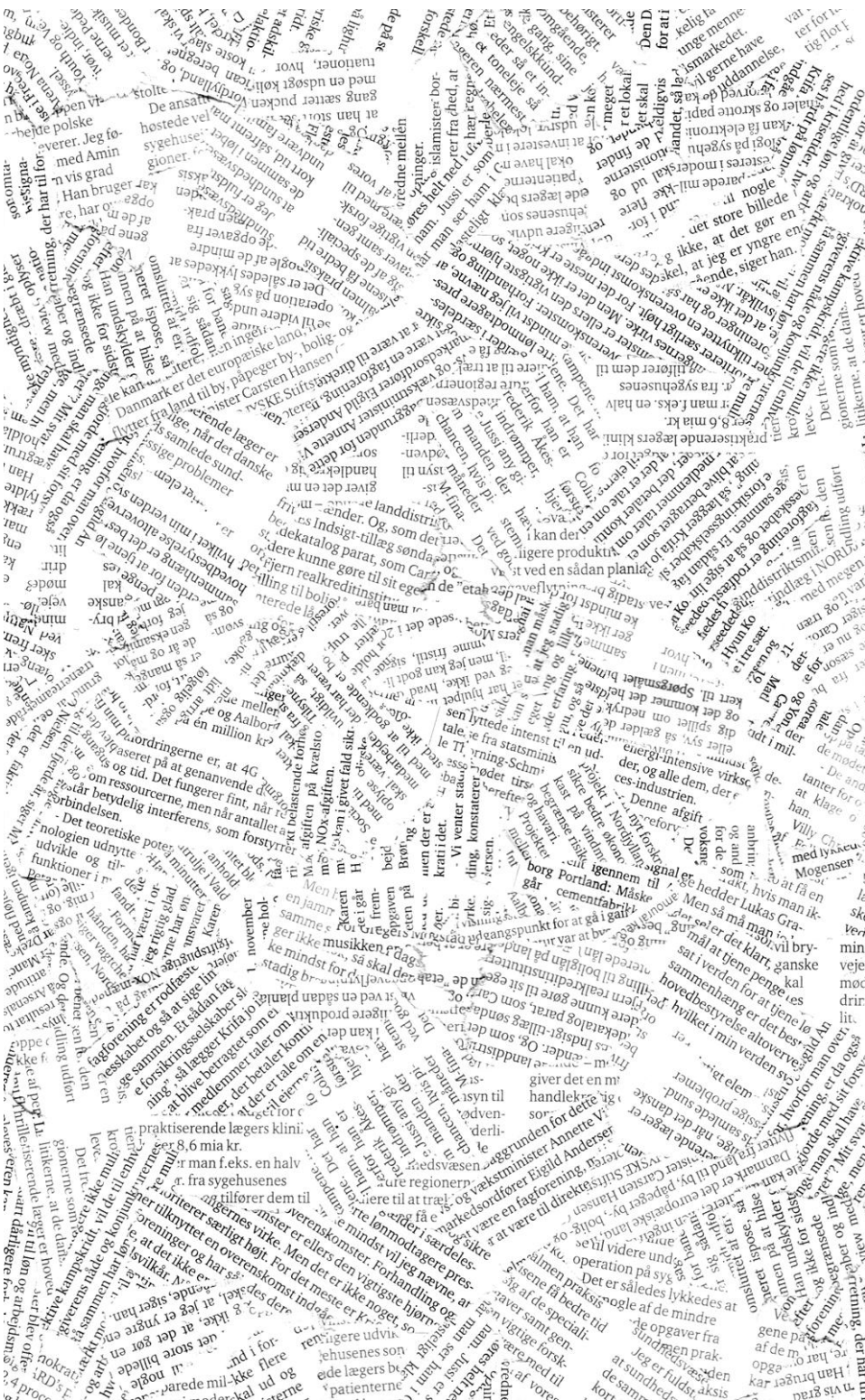
DISKUSSION AF IDENTITET I ET MEDIEPERSPEKTIV	126
TROEN, KØNNET OG DE NÆRE RELATIONER.....	127
SOCIALE KATEGORISERINGER – SAMTYKKE OG OPPOSITION.....	139
UDDANNELSE I EN KOMPLEKS VERDEN	149
ET YNDIGT LAND? – FORSTÅELSER AF DANSKHED OG DANSKERE	157
GHETTOTYPEN I GELLERUP	167
ETNISK SPREDNING I INTEGRATIONENS NAVN	177
METATEORETISK DISKUSSION	191
KONKLUSION	198
PERSPEKTIVERING	203
ANSVARSLISTE	206
REFERENCELISTE	208
ARTIKELLISTE TIL DISKURSANALYSE	221
BILAGSLISTE	236

//del 1

Grundlæggende teoretisk forståelsesramme

I den første del vil vi præsentere vores grundlæggende teoretiske og videnskabsteoretiske perspektiver, som specialet bygger på. Vores begrundelse for valg af problemfelt, teori og metode fremgår ligeledes af disse indledende afsnit.

Indledning

”Altså nogle gange kan jeg godt føle, det er lidt irriterende, at de [medierne] altid skal fremhæve det der med kriminalitet, sådan der sker jo også så mange andre gode ting, som jeg ikke føler, der bliver vist, altså medierne tager mere det der kriminalitet op, og gør det til et stort emne, og det kan godt provokere mig engang imellem” (Ismael, 14 år).

Ovenstående citat udtales af Ismael, som er informant i dette speciale. Han påpeger, at medierne ofte fremhæver kriminalitet i forbindelse med indvandrere, og at mediernes fokus på kriminalitet kan provokere ham. Indvandreremner har været debatteret livligt de seneste år, hvor især kriminalsager har fyldt medie billedet. En dreng som Ismael lever således i et land, hvor betydningen af hans kulturelle rødder konstant diskuteres i det offentlige rum.

Det skrevne sprog som medium, der anvendes til at beskrive indvandrere, kan signalere et magtforhold mellem minoritet og majoritet. Derudover kan sproget have en inkluderende eller ekskluderende rolle i forhold til at indgå i fællesskaber på tværs af minoritet og majoritet, det der kaldes social integration (Emerek, 2003, p. 5; Mikkelsen, 2001, p. 26). Medierne kan beskrives som politiske aktører men også som formidlere af politiske budskaber (Gregersen, 2013). Gregersen beskriver medierne som den 4. statsmagt og som demokratiets vagthund (ibid.). Hermed kan medierne ses som af central betydning i det danske samfund. Medierne kan gennem deres valg af stof være med til at fremhæve forskellige politiske standpunkter og definere, hvad det vil sige at være en god borger i et demokratisk samfund (ibid.). Hundeide påpeger også, at medierne i stigende grad har betydning for individets identitetsforståelse, da medierne er med til skabe individets forestillinger. Medierne er altså en del af den opvoksende generations livsform og påvirker børn og unge både normativt og moralsk. (Hundeide, 2008, p. 11) Derfor er det vigtigt, hvordan unge indvandrere beskrives i medierne. Skabes der nogle bestemte kategorier, som fastholder de unge eller giver dem nye muligheder, og kan det påvirke deres nuværende liv og ønsker for fremtiden? Vi ønsker at undersøge hvilke mediemæssige diskurser, der er fremherskende i den offentlige debat samt hvilke positioneringsmuligheder, unge etniske minoriteter tilbydes herigennem.

På psykologistudiets 9. semester undersøgte vi spredningsordningen i Aarhus Kommune. Hver dag bliver 650 børn med anden etnisk baggrund end dansk kørt ud i de aarhusianske forstæder for at gå i skole (Hviid & Johansen, 2011). Denne ordning bygger på forestillingen om, at det er nødvendigt at sprede børnene således, at de bliver bedre til det danske sprog og integreres mere i den danske kultur. Vi undersøgte, hvordan spredningsordningen påvirker børnenes trivsel og identitet og fandt, at børnene oplevede flere udfordringer i forhold til at have en anden etnisk baggrund end dansk. De gav udtryk for, at det var svært at navigere mellem de forskellige kontekster, som de skulle bevæge sig i både i forhold til sprog og normer. Dette betød, at de var meget bevidste om, at de ikke følte sig som "helt danske", som en af drengene udtrykte det. De oplevede, at deres omgivelser kategoriserede dem som fx "busbørn", hvilket skabte negative reaktioner. Børnene syntes endvidere, at deres nærmiljø i Gellerup til tider kunne være et barsk miljø at vokse op i. Vi fandt i 9. semesters projektet, at børnene følte sig udelukkede fra at føle sig som en del af det danske samfund allerede i 4. klasse på grund af deres kulturelle baggrund. Disse erfaringer skabte vores interesse for identitetsforståelsen hos unge med indvandrerbaggrund. Hvilke identitetsforståelser gør sig gældende hos en gruppe af unge med anden etnisk baggrund end dansk, og hvilke dilemmaer udspiller sig i deres liv?

Der skrives meget om unge med anden etnisk baggrund end dansk, men deres egen stemme er ofte overset i den offentlige debat, der bl.a. udspiller sig i avisartikler. I dette speciale ønsker vi at give de unge en stemme. I forhold til hvor meget indvandrerunge fylder i den offentlige debat, er emnet bemærkelsesværdigt lidt repræsenteret indenfor dansk psykologisk litteratur. Det er hovedsageligt antropologer og sociologer, som har undersøgt emnet. På trods af at ca. 10 % af landets befolkning er indvandrere eller efterkommere og kan opleve nogle af de ovenstående udfordringer, er dette et psykologisk underbelyst emne, hvad angår identitetsforståelsens karakter (Social- og Integrationsministeriet, 2011, p. 11). Vores formål er derfor viden og forståelse på området i et håb om at skabe en mere nuanceret debat på et fagligt grundlag. Vi ønsker at udfordre fordomme og stereotype forståelser og dermed bidrage til en øget opmærksomhed på området med udgangspunkt i psykologisk teoretiske perspektiver samt kvalitativ forskning. Den

psykologiske professions begreber og diskurser vinder større og større indpas i både skole- og institutionsverdenen og bliver ofte anvendt til at beskrive sociale strukturer og konstruere probleidentiteter (Gilliam, 2009, p. 169). Som psykolog kan det i takt med, at disse diskurser får en højere grad af definitionsmagt, blive vigtigt at være opmærksom på ikke ureflekteret at formidle stereotype forestillinger og dermed gennem sit arbejde reproducere unuancerede diskurser. Psykologen må være sig bevidst, at man i kraft af sin profession besidder en magt og autoritet, der kan påvirke både den unges identitet og ikke mindst andres definition og forståelse af den unge (ibid.). Derfor er det vigtigt at undersøge unge etniske minoriteters identitet og den måde hvormed, de offentlige diskurser kan påvirke identiteten hos de unge.

Problemformulering og begrebsafklaring

Med udgangspunkt i ovenstående interesse vil vi ud fra kvalitative studier undersøge følgende problemformulering:

Hvilke identitetsforståelser findes hos unge med anden etnisk baggrund end dansk, og hvordan påvirker mediediskurser om indvandrere de unges identitet?

Vores speciale har et induktivt sigte og bygger på to kvalitative undersøgelser; en diskursanalyse af avisartikler bragt i Jyllands-Posten, Politiken og Ekstra Bladet omhandlende indvandrere i år 2012 samt kvalitative forskningsinterviews med seks unge, tre piger og tre drenge, som går i 8. klasse på en skole i Gellerup i Aarhus. De unge er 14-15 år og har forskellige kulturelle baggrunde. Forud for vores analyser af interviewene vil de unge blive præsenteret individuelt. Der fokuseres i specialet på unge med anden etnisk baggrund end dansk, som er en gruppe unge, der på nogle områder har særlige udfordringer og andre forudsætninger end unge med en dansk baggrund (Karrebæk, 2006, p. 12). Vi er interesserede i de unges oplevelser og fortællinger i forhold til deres identitetsforståelse, samt hvordan mediediskurserne påvirker dem. Vi ønsker at undersøge de identitetsforståelser, som skabes, forhandles

og muliggøres i de unges daglige praksis, i mødet med deres sociale relationer og i samfundsdiskurserne. En grundantagelse i specialet er, at identiteten må ses i en samfundsmæssig kontekst.

Informanterne er på baggrund af deres alder udvalgt i forhold til, at vi er interesserede i de unges refleksioner omkring sig selv og det samfund, de lever i. Vi ønsker bl.a. at undersøge de unges meninger og holdninger til samfundsforhold omkring integration, ghettosering samt mediebilledet. Herudover er det interessant at undersøge disse unge, idet de befinder sig et sted i deres liv, hvor de er begyndt en løsrivelsesproces fra forældrene og skal danne deres egen identitetsforståelse (Harter, 1999; Kroger, 2000). De unge konfronteres i nær fremtid med at afslutte folkeskolen, hvilket betyder, at de må tage stilling til, hvilke ønsker de har for deres fremtidige liv, fx i forhold til uddannelse og job. Unge med anden etnisk baggrund end dansk kan opleve en udfordring i forhold til at skulle danne sig en identitet, der indeholder både danske og andre kulturelle værdier. De unge kan opleve krav om at skulle integrere danske kulturelle normer samtidig med, at de må forholde sig til, hvorvidt de føler sig danske eller ej.

Den måde, vi taler på, afspejler ikke vores omverden, identiteter og sociale relationer neutralt, men spiller en aktiv rolle i at skabe og forandre dem (Jørgensen & Phillips, 2005, p. 9). Dette synspunkt tager vi udgangspunkt i, når vi vælger at udføre en diskursanalyse. Som grundlag for diskursanalysen har vi valgt avisen som medie, idet vi mener, at aviser kan være med til at afspejle nogle af de diskurser, som findes i det danske samfund om indvandrere. Aviser er både med til at fremlægge folkelige, politiske og videnskabelige stemmer, som bidrager til diskurserne i den offentlige debat. Yderligere metodiske overvejelser for valg og fravalg i denne forbindelse findes i specialets 2. del: Diskurser i medierne. Det er interessant at undersøge, hvorledes medierne fremstiller indvandrere i Danmark, da den offentlige holdning hertil kan indvirke på den enkelte unges identitetsforståelse. Mediebilledet kan påvirke de unge i de daglige relationer, de indgår i til familie, venner, i skolen osv. Vi vil undersøge de fremherskende diskurser i mediebildet for at finde ud af, hvilke positioneringer de unge tilbydes og kan identificere sig ud fra, samt hvordan de unge påvirkes og forholder sig hertil.

I specialet arbejder vi ud fra en sociokulturel forståelse af identitet. Vi ser identiteten som værende i et evigt samspil med vores kultur og historie (Hundeide, 2008, p. 17). Individet udvikler sig gennem social deltagelse og har i denne udvikling mulighed for at anvende forskellige redskaber, som kulturen stiller til rådighed for individet (Säljö, 2003, p. 18). Approprieringen af de kulturelle redskaber sker gennem interaktion mellem unge og deres omsorgspersoner (Hundeide, 2008, p. 10). De kulturelle redskaber er således en central del af individets udvikling og er med til at forme individets forforståelser, kognitive strategier og følelsesmæssige orientering (ibid.). Gennem de sociale relationer kan den unge forhandle kontrakter (gensidige forventninger), og de kontrakter, som indgås med vigtige andre, bliver internaliserede til indre kontrakter (ibid., p. 9). Individet påvirkes således i høj grad af sine omgivelser i identitetsdannelsesprocessen. Det sociokulturelle perspektiv vil blive uddybet i vores overordnede teori afsnit i del 1. Udover det sociokulturelle perspektiv arbejder vi ud fra et fænomenologisk menneskesyn, idet vi anser de unges livsverden og oplevelse som central. Vores videnskabsteoretiske og metodologiske overvejelser fremgår ligeledes i del 1, der omhandler den grundlæggende forståelsesramme for specialet.

Definition af de unge

I specialet refererer vi ofte til vores informanter som de unge, idet vi vil implicere, at de er unge ligesom alle andre unge, og at deres tilværelse omfatter langt mere, end deres kulturelle baggrund. Vi ønsker at gøre op med illusionen om, at denne gruppe af unge indvandrere per definition er ens, og vi er interesserede i at udforske deres liv og fortællinger, som er fyldt med kompleksitet. Det vil sige, at de unge ikke kan reduceres til, om de er kristne, muslimer, indvandrere osv. (Karrebæk, 2006, p. 11) Idet vi ønsker at undersøge de unges etniske identitet og de særlige forhold, der har betydning i forbindelse hermed, betegnes de unge i specialet som indvandrere, etniske minoriteter og unge med anden etnisk baggrund end dansk. Med disse betegnelser mener vi at benytte almindeligt accepterede definitioner, som også findes i de anvendte avisartikler, vores litteratur på området samt forskningsartikler. Betegnelserne stemmer samtidig overens med vores informanters selvidentifikation. Når vi vælger at betegne de unge som fx etniske minoriteter, er det også for at fokusere på de unges magtmæssige og kulturelle minoriserede position i Danmark

(Gilliam, 2009, p. 247f). Vi sætter dermed fokus på en magtrelation, som, vi mener, er central for forståelsen af de unges liv.

Vi ønsker ikke at ekskludere de unge fra det nationale danske fællesskab og fravælger derfor at betegne de unge med en ikke-dansk national betegnelse. Vi har valgt at beskrive de unge i forhold til deres relation til Danmark og til andre grupper heri. Vi er dog opmærksomme på, at i vores og andres brug af etnisk identitet som kategori, ligger der også en underkategori- og andengørelse, som kan virke fremmedgørende. (ibid.) Der hersker både blandt de unge og i litteraturen uenighed om, hvilken betegnelse der er den mest hensigtsmæssige og mindst krænkende. Dette betyder også, at der findes en popularitet i de forskellige betegnelser. Betegnelsen tosprogede børn og unge er fx i øjeblikket en af de mest officielt accepterede betegnelser i forhold til uddannelsesområdet. (Karrebæk, 2006, p. 11) Idet vi har valgt ikke at fokusere på de unges sproglige ressourcer, anvendes denne betegnelse kun i mindre grad i specialet. Området omhandlende etniske minoriteter er et sårbart felt, fordi der hersker en højspændt stemning i den offentlige og politiske diskurs (Andersen, 2005, p. 10). Vi ønsker at fremstille vores informanter samt andre unge med anden etnisk baggrund end dansk på en forsvarlig, respektfuld og nuanceret måde, som ikke er krænkende for de unge.

Specialets struktur

Specialet er bygget op i fire dele, hvor hver del fokuserer på forskellige aspekter ved vores undersøgelse og problemfelt. I den *1. del: Grundlæggende teoretisk forståelsesramme* præsenteres de præmisser, som specialet er udført og skrevet ud fra. Vi vil i denne del introducere vores overordnede teoretiske ramme, den sociokulturelle teori, vores videnskabsteoretiske syn samt etiske refleksioner i forhold til de gennemførte kvalitative undersøgelser. I *2. del: Diskurser i medierne* præsenteres vores teoretiske og metodiske udgangspunkt for mediefremstilling og diskursanalyse. Herefter vil vores diskursanalyse af avisartiklerne om indvandrere fremgå. Specialets *3. del: Unges identitetsforståelse* indeholder teoretiske positioner i forhold til udfordringer i de unges identitetsdannelse samt metodiske perspektiver omkring udførelsen og analysen af de kvalitative forskningsinterview. Gennem

analyse af de seks interviews vil vores informanters oplevelser og fortællinger blive fremstillet i tematisk form.

I den 4. del: *Et ungdomsliv i mediernes søgelys* sammenholdes vores diskursanalyse og vores analyse af de unges fortællinger med specialets teoretiske perspektiver i en samlet diskussion. Det vil blive diskuteret, hvordan de fremkomne diskurser i mediebilledet har betydning for de unges identitetsforståelse i form af perspektiver omkring religion, de unges nære relationer, social kategorisering, uddannelse, danskhed samt integration og ghettoisering. Der fokuseres både på mikro- og makroperspektiver i forhold til de unges identitetsforståelse. Diskussionen afsluttes med en metateoretisk diskussion, og herefter vil der være en konklusion på specialet samt en perspektivering til yderligere udforskning af området. Bilag er vedlagt på cd.

Det sociokulturelle perspektiv

Det sociokulturelle perspektiv har sin oprindelse i Vygotskys kulturhistoriske skole, hvor en af de centrale antagelser om mennesket er, at det ikke er født med en indre essens, men udvikler sig i den kultur, det lever i (Rey, 1999, p. 256). Den sociokulturelle teori er i nyere tid blevet behandlet af en række forskellige teoretikere, blandt andet Roger Säljö (2003, p. 18). Ud over Säljö vil dette speciale tage udgangspunkt i Karsten Hundeides perspektiv på den sociokulturelle teori. En central pointe i den sociokulturelle teori er, at individet fødes ind i en verden, hvor der eksisterer en kultur og en historie, som har betydning for de muligheder, individet får i livet (Hundeide, 2008, p. 7; Säljö, 2003, p. 18). Der vil i det følgende være en gennemgang af, hvorledes identitet kan beskrives indenfor en sociokulturel ramme, samt hvilken rolle positionering kan spille for identitetsforståelsen. De særlige forhold, der gør sig gældende for unge indvandrere i Danmark, samt den rolle medierne kan spille for identiteten, vil kun ganske kort blive berørt i dette afsnit men uddybes i senere teoretiske afsnit i specialet.

Identitet i en sociokulturel ramme

Barnet bliver født ind i en social og kulturel verden, og de normer, barnets omsorgspersoner lever efter, påvirker i høj grad de færdigheder, barnet tilegner sig (Hundeide, 2008, p. 37). Det bliver således vigtigt, hvordan omsorgspersonerne definerer barnet i forhold til at give det muligheder for en positiv udvikling (ibid.). Det, at barnet fødes ind i en kulturel verden, betyder naturligvis, at der er forskellige syn på, hvad den gode opdragelse er samt hvilke værdier, der er de vigtigste (ibid., p. 85). Der er ligeledes forskelle i forhold til, hvilken rolle børn spiller i forskellige kulturer, hvad angår at være en del af samfundet og familien. I dette speciale interviewes seks unge med forskellige kulturelle baggrunde. De unge bor i Danmark og lever derfor til dagligt et liv præget af forskellige kulturer. Det er derfor muligt, at de kan opleve forskellige normer for, hvad deres roller og muligheder er. Identiteten bliver dannet ved, at barnet deltager i de fællesskaber, der findes fx i skolen og familien (Hedegaard, 2003, p. 116). Muligheden for at vælge eller fravælge forskellige fællesskaber er ligeledes med til at forme identiteten. Der kan dog være begrænsninger i forhold til, at det ikke altid er muligt selv at vælge, hvor man vil

deltage, og hvor man kan være en aktiv medskaber (ibid.). For de unge i specialet kan det betyde, at der fx kan være nogle begrænsninger i forhold til, hvis de ønsker en identitet som enten dansker eller etnisk minoritet, eller hvis de ønsker at beskrive sig selv ud fra flere forskellige kulturer. Det kan være en udfordring for de unge at skabe sig en identitet på tværs af kulturer, da de kan føle sig ansvarlige for værdier, der findes indenfor henholdsvis den ene eller anden kultur alt efter hvilken kontekst, de bevæger sig i (Hundeide, 2008, p. 97; Hedegaard, 2003, p. 117). For de fleste unge med anden etnisk baggrund end dansk lykkes det dog at navigere i de forskellige værdisæt og skabe sig en identitet, hvor de har et dobbeltnationalt tilhørsforhold, som de ofte selv er meget bevidste om. (Hedegaard, 2003, p. 121). Identiteten skal ikke forstås, som noget der er fastlåst og uforanderligt men nærmere som en vedvarende proces gennem forskellige kontekster og over tid (Hundeide, 2008, p. 7).

Individer påvirker hinanden gennem den interaktion, der hele tiden finder sted mellem den sociale kontekst og individet. Identiteten skabes således kontinuerligt igennem livet og i de sociale kontekster, individet befinder sig i.

Kontrakter

Kontrakter er bindeledet mellem individet og den historiske samt kulturelle ramme. Vi vil i dette speciale bruge begrebet kontrakter, når vi henviser til aftaler og forpligtigelser, som indgås i sociale relationer (Hundeide, 2008, p. 47). Kontrakterne indeholder et element af forhandling, der kan være mere eller mindre bevidst og fastlægger hvilke rettigheder og pligter, parterne har (ibid., p. 48). I denne kontraktforhandling kan den ene af parterne have en større definitionsmagt end den anden. Dette kan betyde, at den, der ikke besidder definitionsmagten, overtager den andens definition, og gør den til sin egen og herefter tilpasser sine ambitioner og præstationer til definitionen (ibid., p. 61). Kontrakter skal ikke altid forhandles fra bunden, da der i vores socialisering ligger kontraktudkast, som anviser, hvordan vi kan forholde os til forskellige grupper af mennesker, vi møder i vores liv (ibid., p. 48). I disse kontrakter ligger der således nogle forståelser af, hvad der er normalt indenfor den kulturelle ramme (ibid.). Kontrakter er en vigtig del af det sociale samspil, individet indgår i.

Sproget

Sproget er med til at skabe en dobbelt verden for mennesket. Dobbelttheden består i, at vi sammen i denne sproglige verden kan beskæftige os med det, vi direkte kan se og håndtere. Vi kan dertil også beskæftige os med erfaringer, der er gjort i tidligere generationer, som ikke direkte kan ses, men som gennem sproget kan formidles til vores medmennesker. (Cole, 2003, p. 126) Avisartiklerne kan ses som et udtryk for et redskab, der gennem sproget giver mulighed for at læse om andres holdninger, og hvor læsere af avisen kan give udtryk for egne meninger fx gennem læserbreve. Det bliver ligeledes muligt, med sproget som redskab, gennem vores interviews at beskæftige os med informanternes stillingtagen til avisartikler, overskrifter, mediediskurser om indvandrere samt de holdninger, der kommer til udtryk i aviserne. Både Säljö og Cole pointerer, at der er en sammenhæng mellem den fysiske verden og den psykiske, og at ingen af disse kan ses som isolerede fra den anden (Cole, 2003, p. 126; Säljö, 2003, p. 23). Herved kan det, at der skrives avisartikler, som omhandler indvandrere, ikke ses som isoleret fra den måde, hvorpå der tales om og med indvandrere. Ligeledes har det betydning for de unge indvandreres identitetsdannelse, da de altid vil være i et samspil med den sociale verden, de vokser op i. Hundeide påpeger netop denne sammenhæng mellem medierne og individets identitetsdannelse (2008, p. 11). Medierne spiller i nutidens samfund en rolle i forhold til vores forforståelse, vores følelsesmæssige orientering og vores ideer om, hvad det gode liv er (ibid.). De unge i specialet kan dermed være påvirkede af de redskaber og ressourcer, der findes i den sociale verden, de færdes i til dagligt.

Positioner og kategorier

Subjektpositioner er vigtige, når vi ser identiteten som dannet i relation til andre. Individet kan indtage mange forskellige positioner, og jo flere steder et individ kan positionere sig som tilhørende et fællesskab, jo mere kan det enkelte individ forhandle sig frem til netop den position, det ønsker at have. Individet kan altså gennem positionering i forskellige fællesskaber danne nuancerede identitetsforståelser. Modsat vil et individ, der kun positioneres som tilhørende én kategori, i højere grad have et afgrænset råderum i forhold til at udvikle sin opfattelse af sig selv. Dette kan, hvis positionen ikke opfattes som positiv af individet, have en negativ virkning for udviklingen af identiteten (Jensen, 2009, p. 128). Unge stilles

dagligt overfor en række valg, når de skal skabe deres identitet. Der er i det samfund, vi lever i, mange forskellige muligheder for at vælge retning i livet. Dette væld af muligheder kan bidrage til, at man overser, at der ofte er forhold, der ligger ud over den enkeltes valgmuligheder, og som kan gøre det svært for den enkelte selv at ændre sit liv (Hundeide, 2008, p. 27). Der findes i samfundet forskellige positioner eller kategorier, som den unge kan blive placeret i, eller som den unge kan placere sig selv i. Hvis den unge placeres i en uønsket position, er det naturligvis muligt at forkaste denne position, men det kan i mange tilfælde være en hård kamp. Der kan ligeledes være magtforhold fx mellem en elev og en lærer, der bevirker, at det kan føles næsten umuligt for den unge at forkaste en position (Hundeide, 2008, p. 61). Sådanne uønskede positioner, som den unge ikke kan forhandle sig ud af, kan blive inkorporeret i den unges identitet og blive et billede, som den unge forsøger at tilpasse sine andre handlinger til (ibid.). Dette kan naturligvis være gavnligt, hvis den unge bliver positioneret på en positiv måde. Modsat kan det have en negativ virkning, hvis den unge placeres i en position, hvor ambitioner og præstationer ikke kan vendes til noget positivt. En position, der gør sig gældende i en kontekst, behøver dog ikke at gøre sig gældende i andre kontekster, og derfor har individet mulighed for en mere positiv positionering i disse kontekster. Men hvis den negative position bliver gennemgående på tværs af forskellige kontekster, kan positionen blive en mere permanent del af den unges opfattelse af sig selv (ibid.).

Individet vil altid indtage en position, ligegyldigt hvor passivt eller aktivt det forholder sig til sin omverden (Jensen, 2009, p. 124). Derfor er det ikke muligt at undgå positioneringer, men det kan være gavnligt for forskeren at være opmærksom på den kommunikative praksis omkring disse positioneringer (ibid.). Hvis fx en pige kategoriseres som "en stille pige", kan omgivelser lave en direkte positionering ved fx at sige "du plejer da ikke at ville sige noget". Ofte kan positioneringer dog være mere indirekte (ibid., p. 127). Det er også muligt at positionere det fællesskab, man er en del af og dermed også positionere andre grupper overfor det fællesskab, man selv tilhører. Dette kan dermed blive en indirekte kritik eller positiv omtale af det fællesskab, man selv eller andre er en del af (ibid., p. 128). Miriam Lehmkuhl har i sit studie af skole-hjem-samtaler omhandlende et- og tosprogede unge i skolen fundet, at mens etnicitet er et stort emne i samtalerne med tosprogede elever, er dette ikke forekommende i samtaler med etsprogede elever (2004, p. 69). Der opstår en

kategorisering mellem at være dansk og ikke dansk, hvor det at være en ikke dansk elev i høj grad bliver forbundet med at have faglige og sociale problemer (ibid.).

Gennem sproget kan unge være med til at positionere sig selv. Sune Qvotrup beskriver netop, hvordan unge drenge med indvandrerbaggrund i Aalborg Øst bruger sproget til dette. Drengene anvender et forholdsvist hårdt sprog sammen, som for udefrakommende kan virke truende. Herved kan de af udefrakommende blive positioneret som nogle, der er farlige samtidig med, at drengene internt positionerer sig som et fællesskab med en fælles måde at tale sammen på. (Qvotrup, 2002a, p. 77)

Kultur

Et vigtigt element i specialet er begrebet kultur. Dette begreb kan defineres på en række forskellige måder, men vi vil anvende Säljös definition af kultur, der lyder: *"Ved kultur forstår jeg således det sæt af forestillinger, vurderinger, viden og andre ressourcer, som vi tilegner os gennem samspil med omverdenen"* (2003, p. 31). De unges kultur behøver ikke udelukkende at rette sig mod forældregenerationens etniske ophav, men kan aktivt skabes i relation til fx det sted, de unge bor (Qvotrup, 2002a, p. 24). Det er nødvendigt at holde sig for øje, at de unge enten er født eller opvokset i Danmark, og derved er deres kultur påvirket af både dansk kultur og global ungdomskultur (ibid.).

Det er muligt, at de unge er påvirket af en lokal antisystemisk modkultur eller subkultur, fx kan der opstå en specifik subkultur for unge i Gellerup. En sådan subkulturs træk ses også i resultater, som amerikanske forskere har fundet i undersøgelsen af afvigende subkulturer i USA, og som Birminghamskolens forskere senere fandt i engelske subkulturer. (ibid.) Vi kan således indkredse et begreb om lokalt baserede subkulturer, der bedre end et statisk kulturbegreb kan hjælpe os til at forklare og forstå de unge indvandreres kollektive kultur. Qvotrup forstår subkulturen som klassespecifik, da de unge grundlæggende har samme position som forældrene. Subkulturen kan forstås som en symbolsk måde at løse de problematikker, der knytter sig til den pågældende klasse. Samtidig må subkulturen forstås i forhold til den dominerende hegemoniske kultur, hvortil subkulturen kan forstås som en form for symbolsk modstand. På den måde skal de unges subkultur

forstås og forklares både i forhold til den specifikke forældrekultur og i forhold til den kultur, der er dominerende i samfundet. (ibid.)

Ofte, når spørgsmålet om kultur behandles i forbindelse med undersøgelser af individer med anden etnisk oprindelse end majoriteten, sættes der lighedstegn mellem kultur og etnicitet (ibid., p. 23). Kultur som medvirkende til en bestemt adfærd kan naturligvis ikke afvises, men når unges adfærd og tænkning forklares i relation til forældres etnicitet, gør man sig ifølge Qvotrup skyld i en grov forsimpning. Denne forsimpning kan betyde, at man ender i en determinisme bestemt ved en statisk og essentialistisk kulturforståelse (ibid.). Hvis forældrenes kultur bliver den eneste forklaring på unges adfærd, kan det føre til, at de unge oplever, at de bliver stigmatiserede (ibid.).

I dette speciale ses identitet således som en dynamisk størrelse, der skabes i et samspil mellem individet, samt det samfund og den kultur, individet lever i. Unge indtager en række forskellige positioner, som er med til at påvirke den måde, de kan forstå sig selv på, og som giver de unge mulighed for at placere sig selv som deltagere i forskellige fællesskaber. Vi anser kultur for at være en vigtig faktor i udviklingen. Kultur skabes gennem social interaktion, og hvor der er langt flere elementer end etnicitet, der har betydning for, hvordan kulturen kommer til udtryk i den enkeltes adfærd.

Videnskabsteoretiske og metodologiske perspektiver

I det følgende vil vores videnskabsteoretiske samt metodologiske perspektiver for specialet blive uddybet. Vores empiriske undersøgelse bygger på to kvalitative metoder, idet vi mener, at disse to metoder kan supplere hinanden i besvarelsen af vores problemstilling. Undersøgellesobjektet bør i al forskning definere metoden (Tanggaard & Brinkmann, 2010a, p. 37), og da vi er interesserede i at undersøge unges identitetsforståelse ud fra en forståelse og fortolkning af menneskelige fænomener, har vi valgt den kvalitative metode.

Både fænomenologi og diskursanalyse er udviklet for at kunne belyse menneskets sociale liv. Disse tilgange kan derfor bidrage til at forstå konkrete personer og sociale processer, samt hvordan noget gøres, siges, opleves, fremtræder eller udvikles. Der tages udgangspunkt i det unikke og særlige, som der kan generaliseres ud fra. (Brinkmann & Tanggaard, 2010, p. 17f) De unges fortællinger og livsverden undersøges ved hjælp af det kvalitative forskningsinterview ud fra et fænomenologisk perspektiv, idet vi er interesserede i beskrivelser af, hvordan fænomener opleves fra et førstepersonsperspektiv. Det er vigtigt for os at give de unge en stemme og vise respekt for deres oplevelser som gyldige i sig selv, hvilket er centralt i den fænomenologiske tankegang. Samtidig vil vi fokusere på de unges verden, som fremtræder i en direkte og umiddelbar oplevelse forud for refleksion og teoretisering over verden. (Tanggaard & Brinkmann, 2010a, p. 31) Til at undersøge hvilke diskurser, som fremkommer i medie billedet om indvandrere, har vi anvendt en diskursanalyse, som hovedsageligt bygger på et socialkonstruktionistisk grundlag. Vi mener, at denne metode kan supplere vores interviews med viden om, hvordan fænomener italesættes samt konstitueres på bestemte måder. (ibid.)

Ifølge Langdridge er der indenfor fænomenologien i de senere år sket en drejning mod at medtænke sprogets betydning i højere grad end tidligere. Der ses i det postmoderne samfund en tendens mod, at sproget ikke udelukkende ses som en måde at udtrykke individets indre verden på, men at det i stedet er igennem sproget, at mening skabes, og at denne mening ikke er løsrevet fra sin historiske og kulturelle kontekst. (Langdridge, 2007, p. 159f) Denne vægtlægning af sproget og det

omgivende samfund anser vi som væsentlige teoretiske perspektiver i forståelsen af mennesket, og vi mener derfor, at disse perspektiver kan anvendes i forståelsen af de unges fortællinger og oplevelser. Vores teoretiske baggrund for specialet tager udgangspunkt i et sociokulturelt perspektiv, idet vi ser mennesket som en del af en social verden, der er formet af historiske og kulturelle processer. Vi mener ikke, at det er muligt at beskrive mentale processer uafhængigt af den sociale, situationsbetingede og kommunikative kontekst. (Hundeide, 2008, p. 7) Den unges identitet udvikles i et samspil med de sociale omgivelser, hvilket er en dobbeltrettet proces, hvor den unge også er med til at forme andres identitet (Jenkins, 2006, p. 84). Sammenhængende for vores valg af teoretisk udgangspunkt i specialet er, at individet ikke er determineret til et bestemt livsforløb fra fødslen, men at den unges identitet udvikles i et dialektisk samspil med omverdenen. Det påpeges, hvordan sproget og diskurser omkring de unge har betydning for deres fortællinger. (Hundeide, 2008, pp. 7-10) Mediebilledet undersøges for at udforske den verden, der omgiver de unge, og som er med til at skabe deres identitet.

Socialkonstruktionismen og det sociokulturelle perspektiv er begge beslægtede med den poststrukturalistiske videnskabsteori. I poststrukturalismen forstås sproget som en aktivitet, der skaber mening, og derfor har det en aktiv, konstituerende rolle i erkendelsesprocessen. Drejningen mod sproget betyder, at virkelighed og erkendelse ikke kan adskilles fra hinanden. (Stormhøj, 2006, p. 16) Det er ikke muligt at erkende virkeligheden forud for den menneskelige begrebsverden, som er forankret i sproglige begreber og kategorier. Sproget er en betydningsproducerende praksis og forstås i poststrukturalismen som historiske og kollektive dannelser som fx diskurser, fortolkningsperspektiver og begrebskategorier. (ibid.) Dette implicerer, at subjektet ikke kan være et sproguafhængigt centrum for erkendelse. Virkeligheden er diskursivt konstitueret, hvilket indebærer, at betydning og mening udelukkende opstår ved hjælp af sproget. Alt, hvad der fremtræder for os, er diskursiveret, idet virkeligheden er forbundet med kollektive virkelighedsopfattelser eller diskurser. (ibid., p. 16, p. 33)

Ifølge poststrukturalismen er erkendelse forbundet med eller drevet frem af magt, værdier eller interesser. Videnskabelig viden er ikke funderet i noget absolut eller ubetinget, og der findes ingen almene sandheder eller videnskabelige udsagn, som er

universelle. Videnskaben må kontekstualiseres i forhold til forskellige magtinteresser, som findes ved produktion af viden. (ibid., pp. 17-19) I specialet betragter vi viden ud fra det, der betegnes som den postmoderne vidensopfattelse. Her skabes og forhandles viden kontinuerligt i samspillet mellem mennesker. En postmoderne vidensopfattelse er karakteriseret ved et opgør med troen på det ideelle og det universelle. Ifølge denne opfattelse findes der ingen eviggyldig viden. Viden er i stedet afhængig af tid og sted, og den vil derfor være gyldig lokalt samt tidsmæssigt begrænset. (Christensen, 2002, p. 71f; Wenneberg, 2000, p. 65f) Herudover mener vi ikke, at der findes en neutral position, hvorfra man kan betragte verden, idet selve positionen er med til at bestemme, hvordan verden ses, og hvad der ses (Christensen, 2002, p. 141f).

Den poststrukturalistiske påstand, at sproglig praksis konstituerer virkeligheden, kritiseres undertiden for at være en idealistisk benægtelse af virkelighedens uafhængige eksistens. Poststrukturalismen benægter dog ikke eksistensen af en verden udenfor menneskers bevidsthed, der pointeres i stedet en uadskillelighed og sameksistens mellem bevidsthed-tanke-sprog og verden. Det er ikke muligt at repræsentere virkeligheden uden for de diskurser, som vi er indlejret i. (Stormhøj, 2006, p. 150, p. 158) En anden kritik er, at poststrukturalismens syn på viden ses som relativisme, hvor en videnspåstand kan være ligeså gyldig som enhver anden. Hertil fastholdes det imidlertid, at viden i den poststrukturalistiske tilgang er perspektivistisk, hvilket vil sige, afhængig af sin position i forhold til tid, sted, magt og begrebslige kategorier. Der findes dermed gyldighedskriterier, som ganske vist ikke er universelle eller absolutte, men som i stedet afhænger af konteksten og den allerede eksisterende viden. (ibid., pp. 154-158)

Det fremlagte videnskabsteoretiske syn er grundlaget for dette speciale, og under de enkelte afsnit omkring diskursanalyse og det kvalitative forskningsinterview vil yderligere metodiske og videnskabsteoretiske overvejelser blive uddybet.

Etiske overvejelser

Enhver forskningsmæssig praksis er et moralsk foretagende, og der knytter sig derfor nogle etiske overvejelser til metodens undersøgelsesmidler såvel som dens mål (Kvale & Brinkmann, 2009, p. 79f).

En udfordring i udførelsen af vores speciale er kontakten med genstandsfeltet. De fleste mennesker har en holdning til unge med anden etnisk baggrund end dansk i dagens Danmark, og linjerne kan være trukket skarpt op i den offentlige debat. Dette kan påvirke de unge, som vi ønsker at undersøge, således at der skabes en mistillid til os som forskere, da vi kan ses som repræsentanter for en bestemt diskurs i befolkningen. Vi er i denne forbindelse bevidste om, at den måde, vi præsenterer vores undersøgelse på, kan bidrage til fastholdelsen af et allerede etableret billede samt påvirke informanterne til enten at være tillidsfulde eller mistroiske (Kampmann, 2003, p. 182). Derfor er det vigtigt for os at arbejde med vores forforståelse sådan, at vi formår at møde de unge på en respektfuld måde, der beskytter deres værdighed, samtidig med at vi er opmærksomme på vores egne fordomme (Kvale, 2007, p. 115; Etiske principper for nordiske psykologer, 2010-2012, p. 33).

Vi er bevidste om, at der i interviews hersker en asymmetri i magtforholdet mellem forsker og informant. Asymmetrien kan bl.a. påvirke, hvorledes informanten besvarer interviewspørgsmålene i forhold til det, informanten forestiller sig, at forskeren er interesseret i at høre. For at imødekomme denne problemstilling er det vores hensigt at fremstille informanternes udsagn som kvalificerede beskrivelser af deres egen livssituation med et ressourcefokuseret perspektiv (Eide & Winger, 2008, p. 86). Ifølge Kvale skal forskning, der tager udgangspunkt i mennesker og menneskelige praksisser, tjene videnskabelige såvel som menneskelige interesser (2007, p. 115). Vores vurdering er, at dette speciale kan give os en dybere forståelse for nogle af de dynamikker, der foregår imellem individ og samfund hos en del af den danske befolkning. Vores informanter får mulighed for at forholde sig til sig selv, samt at diskutere og italesætte deres mål og værdier i livet sammen med et voksent lyttende menneske.

Det vigtigste etiske krav i vores interviewundersøgelse er, at deltagelsen er frivillig. Informanterne er via deres skriftlige samtykke klar over undersøgelsens overordnede formål og er informeret om, at de til hver en tid kan undlade at besvare spørgsmål eller trække sig fra interviewsituationen (bilag 5 og 7). Informationerne er givet til informanterne, deres forældre og klasselærer samt skolens ledelse (bilag 5 og 6). I og med at vores undersøgelse bygger på frivillig deltagelse, forlod en af informanterne interviewsituationen. Han virkede utryk under interviewet og havde svært ved at svare på spørgsmålene. Vi ønskede, at interviewet skulle være en positiv oplevelse for alle de unge og understregede derfor overfor ham, at han gerne måtte forlade interviewsituationen, hvis han ikke havde lyst til at deltage.

Vi har forsøgt at skabe en balancegang mellem på den ene side at oplyse om rammerne og forudsætningerne for undersøgelsen samtidig med, at vi har udeladt aspekter ved undersøgelsen, som kan lede til specifikke svar eller prime informanterne i en bestemt retning (Kvale & Brinkmann, 2009, p. 90). Derudover spiller fortrolighed en vigtig rolle i relation til de etiske overvejelser. Vi har sikret, at informanternes identiteter er anonymiseret igennem specialet. De mennesker, der udtaler sig i citaterne i diskursanalysen, er ikke anonymiseret. Dette er med den begrundelse, at når man udtaler sig i en avis, må der herske en konsensus om, at man ikke er anonymiseret, og at ens navn fremstår for offentligheden. Vi har forsøgt at fremstille og tolke både informanternes svar samt vores udvalgte avisartikler på en forsvarlig, respektfuld og nuanceret måde. Dette indebærer bl.a. et etisk ansvar for tolkningen, så den bliver i tråd med, hvad informanten har ment i selve interviewkonteksten, og derfor forudsætter det en tolkning af både den verbale og nonverbale kommunikation under interviewet (Christensen, 2000, p. 282; Eide & Winger, 2008, p. 143). Vi er bevidste om, at vores rolle i interviewene ikke er som terapeuter men forskere. Denne rolledeling har vi forsøgt at imødegå ved at skabe nogle rammer omkring interviewet, der understøtter det faktum, at vi kun kan være tilgængelige for informanterne én gang. (Jensen, 2000, p. 252f).

I modsætning til kvalitative interviews er dokumentanalyse i princippet ”ufarligt” feltarbejde, fordi man ikke udforsker den sociale virkelighed ved at tage del i den og undgår fysisk og psykisk kontakt med de mennesker, der undersøges (Duedahl & Jacobsen, 2010, p. 74). En analyse vil dog altid være udtryk for forskerens aktive

selektions-, bearbejdnings- og fortolkningsarbejde, og der følger således altid et etisk ansvar, hvad angår fortolkning og analyse. Det er her vores opgave at underbygge og dokumentere validiteten i vores fortolkninger samt at sikre gennemsigtigheden af vores undersøgelse, sådan at det er muligt for andre at forholde sig til vores metodologiske og teoretiske tilgang til undersøgelsen (ibid.). I forbindelse med diskursanalysen har vi forholdt os til vores forforståelse forud for undersøgelsen, så denne ikke blot reproduceres i analysen. Derfor har vi igennem analyserne forsøgt at dokumentere og verificere vores hypoteser ved brug af kritisk refleksivitet (Flyvbjerg, 2008, p. 474). Dette beskriver vi nærmere i afsnittet om diskursanalysens kvalitet.

Teoretisk perspektiv om mediefremstilling

Vores teori omkring medier tager udgangspunkt i vores sociokulturelle tilgang, og de forskellige perspektiver, der præsenteres i det følgende, kan således forenes med den tidligere fremsatte teori omkring identiteten. I dette teoriafsnit vil mediernes fremstilling af etniske minoriteter samt mediernes påvirkning af identiteten blive fremlagt. Herudover vil der til sidst være en gennemgang af nogle af de forskellige diskurstyper, som kan findes i medierne.

Ved at give sproget en central plads i opgaven rettes fokus mod, hvordan fænomener og sammenhænge italesættes via skrift og tale gennem kommunikative strukturer. Sproget er på den måde med til at give fænomener, sociale forhold og identiteter mening gennem sproglige meningsordner eller diskurser. (Allingham, 2008, p. 34f) Ifølge den sociokulturelle teori udvikles barnets og den unges identitet i et samspil med omgivelserne, hvor både skole og familie er vigtige formidlere af opdragelse, men hvor medierne også spiller en rolle. I og med at identiteten skabes i en livslang proces, indgår vi i forskellige meningsordner, som danner og former os, hvor identiteten genforhandles i et sprogligt og handlende samspil med omverdenen. (ibid., Hundeide, 2008, pp. 7-9). Identitetsdannelsen sker på den baggrund også i mødet med de meningsordner, som tilbydes igennem medierne som fjernsyn, internet, computerspil, radio, aviser og magasiner. Medieeksponeringen og de unges store forbrug af medier, giver medierne en opdragende og identitetsskabende rolle i mange unges opvækst, hvor fortællinger i medierne kan hjælpe unge til at strukturere deres egen verden. Fortællinger om, hvad verden går ud på, hvem personer kan være, hvilke relationer de kan have til hinanden, og hvad der er normalt og unormalt, kan anvendes som skabeloner af unge til at skabe mening i tilværelsen. (Allingham, 2008, p. 35)

Påvirkning af identiteten

Begrebet medialisering indebærer, at medierne i dag får stadig større indflydelse på udformningen af hverdagslivet, hvilket resulterer i nye forudsætninger for identitetsdannelsen. De diskurser og fortællinger, som skabes i kulturen og medierne, påvirker ikke blot identiteten, men er en del af de unges virkelighed. Dette vil sige, at vi fødes ind i en medialiseret verden, hvor identiteten gradvist struktureres og tager

form. (Hammarén & Johansson, 2010, p. 56f) Medierne er i dag under stor forandring, idet de ikke længere er bundet til ét medie men strømmer igennem flere. Medierne er ikke længere massemedier, hvor brugerne udelukkende er modtagere af budskabet, de er nu interaktive, og brugerne er medproducenter af indholdet. Særligt unge agerer i dag i de sociale fællesskaber, der opstår i og med medierne. (Clemensen & Faurholt, 2011, pp. 365-368) Således skaber medierne både en emotionel og en social ramme omkring hverdagslivet, og fylder det med betydning og nyt indhold gennem billeder, fortællinger og forestillinger. Medierne er med til at omstrukturere hverdagen, fx gennem unges daglige anvendelse af sociale medier. (Hammarén & Johansson, 2010, p. 49) Relationen mellem medier og identitet kan altså ikke beskrives som to uafhængige størrelser, som påvirker hinanden kausalt, idet vi hele tiden formes i multimediale sammenhænge og agerer ud fra forestillinger skabt heri. Herved tydeliggøres identiteters diskursive fundament og sammensætning, hvor vi ikke kan kommunikere uden at være en del af mediesamfundet. (ibid., p. 65f)

Dagspressen er med til at formidle et nationalt fællesskab, som kan spille en rolle i udviklingen af en national identitet. Her skabes et fællesskab af mennesker, som ikke bare lever i det samme område, men som også udgør et oplevelsesfællesskab i den samme tid. Medierne kan på den måde være med til at skabe disse forestillede fællesskaber, hvor vi kan føle os tæt knyttede til folk, vi aldrig har mødt, og som vi måske er meget forskellige fra. (Gripsrud, 2005, p. 16f) Medierne er med til at etablere et abstrakt form for fællesskab, idet vi er interesserede i og ønsker at blive oplyst om forskellige begivenheder, der har betydning for os enten som privatpersoner eller samfundsmedlemmer. Vores anvendelse af medierne viser bl.a., at vi gerne vil tage del i et socialt liv og føle os som en del af en større sammenhæng. (ibid., p. 34f) Ved at læse en bestemt avis signaleres både et kollektivt tilhørsforhold men samtidig også en personlig identitet. Medierne tilbyder forskellige overbevisninger og anskuelser, som vi forstår os selv i lyset af. På den måde danner vi et billede af os selv i interaktionen med vores omgivelser. (ibid.)

I medierne findes der dominerende budskaber i form af normer, moral og idealer, som er forbundet med magt. Der eksisterer eksempelvis forskellige dominerende forestillinger om køn, etnicitet og nationalitet, hvor der ofte ses en tendens til at

reproducere stereotype identiteter. (Hammarén & Johansson, 2010, pp. 61-63) Herved bliver det særlig væsentligt, hvordan fx unge forholder sig til de billeder og budskaber, som medierne frembringer. Der skelnes mellem tre forskellige positioner; den dominerende, den forhandlende og den oppositionelle. (ibid.) Indtages den dominerende position svarer det til, at man ikke har nogen kritisk holdning til det, man ser i tv eller læser i aviserne, og magtens budskab inkorporeres. I den forhandlende position accepterer individet delvist nyheder som sandheder, men er også i stand til at forholde sig kritisk. Den oppositionelle position indebærer, at individet sædvanligvis er kritisk overfor de nyheder, der præsenteres som objektive eller sandheder. I praksis veksles der imellem de forskellige positioner. De fleste mennesker udsættes dagligt for en strøm af medieindtryk, og hvis de ikke forholder sig undersøgende til dem, kan der være risiko for, at nogle budskaber bryder igennem og opfattes som universelle sandheder. (ibid.)

Der er foretaget mange undersøgelser omkring mediepåvirkning, men resultaterne er blandede bl.a. pga. mange metodiske vanskeligheder. Undersøgelser viser dog, at medierne kan være med til at give et sensationsorienteret fokus på begivenheder, hvor langtidspåvirkninger fx kan bevirke, at mennesker får en tendens til at overvurdere hvor meget kriminalitet og vold, der findes i samfundet. (Gripsrud, 2005, pp. 55-58) I en undersøgelse foretaget af Shakoor og Riis for Trygfonden omkring tryghed blandt unge nydanskere viser det sig, at ca. 25 % af de unge føler sig utrygge i hverdagen på baggrund af forskelsbehandling, marginalisering og ekskludering i samfundet (2007, p. 131f). Medierne spiller en rolle i form af den fremmedfrygt, som de unge oplever, der formidles herigennem. Der eksisterer en general mistillid i forhold til massemediernes dækning af emner som flygtninge, indvandrere, kriminalitet og mellemøsten. Fx fremhæves det, at mellemøsten anskues ud fra et vestligt kristent perspektiv i nyhederne. De unge nydanskere spejler sig i mediernes billede af dem, men de oplever, at dette billede er forvrænget. (ibid., p. 98f)

I en anden kvalitativ undersøgelse omhandlende unge med anden etnisk baggrund end dansk giver de unge udtryk for, at de ikke synes, at medierne afspejler den multietniske virkelighed, som de lever i til hverdag. De føler, at medierne producerer et billede af danskhed som et eksklusivt begreb, der omfatter folk med en bestemt

hudfarve, religion og etnisk oprindelse, som de ikke er inkluderede i. Medierne kan anvendes til at bekræfte den enkeltes kulturelle identitet, og for de unge betyder det, at de både orienterer sig mod danske medier og mod hjemlandsmedier. (Mikkelsen, Fenger-Grøndahl & Shakoor, 2011, pp. 243-246) Denne bekræftelse og identificering, som de unge opnår gennem medierne, kan dog også i nogle tilfælde være med til at forstærke følelsen af at stå mellem to kulturer eller helt udenfor, hvis der ikke opnås genkendelse i noget af medieindholdet (ibid.). Fælles for de to undersøgelser omhandlende etniske minoritetsunge er, at de unge ofte føler, at de i medierne karakteriseres som én gruppe med fælles identitet, kulturarv, udseende, religion samt problematisk adfærd, som de ikke kan identificere sig selv med. Dette skaber en utryghed for de unge i forhold til, at mulighederne ikke er lige for alle i det danske samfund, hvilket kan være med til at hæmme deres engagement i samfundet. (ibid.; Shakoor & Riis, 2007, p. 98, p. 132)

Mediernes fremstilling af etniske minoriteter

Rikke Andreassens forskning og ph.d. afhandling omhandler de danske mediers fremstilling af etniske minoriteter fra 1980'erne og frem til i dag (2005; 2007). Nyhedsformidlingen foregår både direkte i form af mediernes beskrivelser af flygtninge og indvandrere men også indirekte i form af fremstillingen af etniske danskere. Ifølge Andreassen viser det sig nemlig, at etniske danskere oftest beskrives modsat af den måde, som flygtninge og indvandrere fremstilles på. Formidlingen kommer på den måde til at spille en væsentlig rolle for danskeres selvopfattelse og identitetsforståelse samt for forestillinger om dansk kultur og nationalitet. (Andreassen, 2007, p. 10) Igennem analyse af både avisartikler og tv-nyhedsindslag har hun fundet frem til, at specielt tre stereotyper har fyldt meget i nyhederne, hvor den samme karakteristik og historie er blevet gentaget. De tre stereotyper omhandler synlige minoriteter. Denne betegnelse, mener Andreassen, er med til at fremhæve udseendemæssige forskelle mellem den hvide majoritetsbefolkning og den farvede minoritetsbefolkning. (ibid., p. 11, p. 25)

Den første stereotyp omhandler *den undertrykte indvandrerkvind*. Her fremstilles kvinder som ofre for hustruvold, tvangs- eller arrangerede ægteskaber og æresdrab. Dette får danskere til at fremstå som progressive mennesker, der lever i en ikke-

patriarkalsk kultur, og hvor danske kvinder ses som frigjorte. Fremstillingerne kan bl.a. bidrage til at fastholde forestillingen om, at Danmark er et land med kønsmæssig ligestilling. (ibid., pp. 25-29) Den anden stereotyp handler om *den muslimske kvindes tørklædebrug*. Fremstillingen har primært fokuseret på tørklæder og tilsløring som kvindeundertrykkende, og herudover centrerer historierne sig om, hvorvidt tørklæder er en hindring for deltagelse på arbejdsmarkedet. Debatten om tørklæder er tæt forbundet med debatter om danskhed, og om Danmark skal være et multi- eller monokulturelt samfund. Dansk kvindefrigørelse er tæt forbundet med seksuel frigørelse, og derfor opfattes kropslig tildækning ofte som undertrykkende. (ibid., p. 93f) Den tredje stereotyp er rettet mod *den seksuelt aggressive unge mand*, der ses som en trussel mod danske piger. Her forbindes voldtægt med en bestemt race og etnicitet, nemlig farvede mænd med arabisk oprindelse. Etnisk danske mænd fremstilles som respektfulde overfor kvinder og som nogle, der ikke begår voldtægt, hvilket kan være problematisk i forhold til de faktiske voldtægter, som finder sted i Danmark. (ibid., p. 167f)

Synlige minoriteter fremstilles ofte i medierne som en gruppe, hvor der ikke differentieres mellem deres nationale, raciale, etniske og religiøse baggrund. Siden midten af 1990'erne er alle minoriteter ofte blevet betegnet som muslimer i medierne, og islam fremstilles som entydig, fx som "det muslimske syn" og "den muslimske kultur". Der tales overvejende *om* synlige minoriteter i nyhedsformidlingen og ikke *med*. Minoriteterne bliver dermed synlige i medierne i form af stereotyper, men de er samtidig usynlige i alle andre dele af deres tilværelse og kommer på den måde til at fremstå endimensionelt synlige i nyhedsmedierne. (ibid., p. 236; Hervik, 2003a, p. 34) Mediernes formidling spiller en stor rolle for den danske befolknings opfattelse og forståelse af synlige minoriteter, idet forskning viser, at majoritetsbefolkningen sjældent har personlig kontakt med minoritetsbefolkningen. En undersøgelse fra 2006 viser fx, at det kun er 2,9 % af den etnisk danske befolkning, som har daglig kontakt med muslimer, 6,2 % har ugentlig kontakt, 6,7 % månedlig kontakt, mens 24,5 % sjældent har kontakt, og 60 % aldrig har kontakt. Den manglende kontakt mellem danskere og fx muslimer kan være med til at skabe et angstfyldt klima, idet mediernes formidling fremstår som den eneste rigtige. (Andreassen, 2007, p. 14f, p. 251)

Ud fra Andreassens forskning er formidlingen af nyheder ensartet i de forskellige nyhedsmedier, hvilket vil sige, at de holdningsmæssige og politiske skillelinjer, som traditionelt adskiller nationale medier ikke viser sig i forhold til mediedækningen af race, etnicitet og nationalitet (2007, p. 244). Formidlingen af etniske minoriteters levevis og kultur fremstår ofte middelalderlig, hvilket indebærer en tilbagestående og gammeldags livsstil i sammenligningen med den danske kultur, som fremstår dynamisk og progressiv. Hvis man skal forstå mediernes formidling, er det også vigtigt at sætte fokus på, hvilke fortælleteknikker medierne arbejder ud fra. Fremstillingerne kan bl.a. hænge sammen med, at nyhederne forsøger at skabe seeridentifikation i forhold til fx race, etnicitet, alder og udseende. Den primære målgruppe til tv-nyheder og aviser er hvide, middelklasse, etniske danskere, derfor er nyhederne rettet mod dem, og det er også tit hvide, etniske danskere, som står bag hovedparten af de udsagn og tolkninger, som omhandler synlige minoriteter. Nyhederne gengiver ofte forsimplede udgaver af virkeligheden, idet hensigten er at gøre en kompleks virkelighed forståelig og overskuelig, men dette kan komme til at virke fordomsfuldt og generaliserende. (ibid., pp. 245-248)

Historisk blik på mediefremstillingen

I store træk har Danmark i mere end 30 år haft en uafbrudt udlændingebat i medierne fra oliekrisens begyndelse i 1973, hvor mange gæstearbejdere kom til landet. Debatten har i alle årene kredset om særlige problemer ved tilstedeværelsen af udlændinge i Danmark, hvad enten de har været her som gæstearbejdere, asylansøgere, familiesammenførte osv. Avisdebatten brød frem i 1983, hvor en ny mere liberal udlændingelov blev vedtaget. Fra ca. 1990 blev avisdebatten suppleret af en intens tv-dækning. (Valeur, 2004, p. 31) Midt i 80'erne tegnede aviserne også kritiske portrætter af danskere, hvor der fx blev spurgt: Hvorfor reagerer danskere med mistro overfor flygtninge? Denne kritiske tilgang til danskernes syn på indvandrere blev mindre fremtrædende op igennem 90'ernes mediedækning. I sommeren 1990 dukkede den første deciderede anti-flygtningekampagne op i Ekstra Bladet under titlen "Dem og os". Samspelet med Ekstra Bladet og vitale politikere fra Dansk Folkeparti som fx Pia Kjærsgaard og Søren Krarup i slutningen af 90'erne har haft afgørende betydning for den eksplosive vækst i de danske mediers fokus på udlændinge. Et parti og en avis, som rammer præcis samme tone, var ikke

fremtrædende andre steder i Europa. I 90'erne eskalerede konkurrencen imellem medierne, og de store udlændingeskandaler blev anvendt i kampen om seerne og læserne, og Ekstra Bladet fulgte op med en grundigt planlagt kampagne "De fremmede" i 1997. (ibid., pp. 32-38)

Fronterne blev trukket skarpt op i 1997, og Ekstra Bladets kampagner og Dansk Folkepartis udtalelser blev af modstanderne karakteriseret som fremmedhadske og indvandrerfjendske. Denne indstilling og tone har været essensen af udlændingebatten i dansk presse, som distancerende og nedladende, hvor de to positioner har været urokkelige, uden mulighed for kontakt. Mediedebatten var særlig intens i 2001, hvor Danmark fik sin første egentlige udlændinge-valgkamp, der resulterede i, at Venstre og De Konservative dannede regering med støtte fra Dansk Folkeparti. (ibid.) Terrorangrebene i New York den 11. september 2001 har betydet, at islam og terrorisme i højere grad forbindes med hinanden på den internationale politiske dagsorden. Dette har medvirket til en meget endimensionel forståelse af islam, og hvor islam fx ses som modpol til demokrati, ligestilling og ytringsfrihed. (Rytter & Pedersen, 2011, p. 7) Den udlændingekritiske pressedækning i Danmark blev udfordret af nogle artikler imod starthjælpen i 2002, men herefter har det hovedsageligt været enkeltsager, som har kunnet udfordre den kritiske diskurs. (Valeur, 2004, p. 40f) Da Jyllands-Posten i 2005 trykte 12 tegninger af profeten Muhammed, brød en intens og langstrakt debat frem, som kom til at handle om grundværdier, national identitet og globalisering i medieoffentligheden. Her opstod bl.a. diskurser omkring, hvordan islam er væsensforskellig fra danske værdier, og hvordan det danske sættes lig med dialogisk åbenhed og tolerance. (Stage, 2011, p. 19f)

Ud fra sin forskning mener Andreassen ikke, at der i løbet af 1980'erne er sket en ændring mod en mere fordomsfuld mediefremstilling i Danmark, som nogle forskere peger på. Hun mener ikke, at det er muligt at lokalisere disse ændringer i medieformidlingen, og hun er heller ikke enig i, at tonen er blevet mere barsk igennem 00'erne. Ifølge Andreassen har mange stereotyper, som fx at indvandrerkvinder er undertrykte, været fremtrædende de seneste 30 år. Det er indholdsmæssigt de samme historier, som bringes igen og igen, og tonen er uændret præget af sympati, hvor kvinderne fremstilles som nogle, man bør have ondt af.

(Andreassen, 2007, p. 29, p. 239) Noget af det, der er med til at gøre tonen barsk, er den øgede dikotomisering imellem grupperne, ”os” danskere og ”dem” etniske minoriteter, idet de bliver gensidigt udelukkende. Det bliver umuligt at være både dansk og etnisk minoritet, og forskelle imellem danskere, imellem etniske grupper og indenfor den etniske gruppe forsvinder. Etnicitetsstudier må ifølge Hervik også inkludere majoriteten, idet den udgør rammen for etniske minoriteter samt er den enhed, minoriteter udvikler sig i forhold til. (Hervik, 2003a, pp. 28-34)

Diskurstyper i medierne

Forskellige diskurser kan ifølge Gregersen inddeles efter typer, hvilket kan bidrage til en forståelse af, hvordan diskurser skabes i medierne. Der kan opstilles en række antagonismer, som er konstruerede modsætninger i diskurserne. En antagonisme er fx inde-ude diskursen, som rummer modsætningen mellem inklusion og eksklusion, hvor det specifikt danske eksempelvis konstrueres overfor udlændinge. Dette kan ses som en os-dem antagonisme, hvor det fjerne sættes i modsætning til det nære. (Gregersen, 2011, p. 38) Front-back diskursen er en anden antagonisme, hvor front indebærer at være progressiv fx i forhold til, at vi skal være klar til at ændre os i en globaliseret tidsalder, og back indebærer at være reaktionær som modstander af forandringen. Oppe-nede diskursen er en tredje type diskurs, som er kendetegnet ved en magtelite, der står i modsætning til folket. Denne diskurs er fx fremtrædende i Ekstra Bladet, som ofte forsvarer den lille mand mod systemet. Herudover findes en traditionel politisk højre-venstre diskurs, som har fokus på ulighed og økonomiske forskelle i samfundet. De enkelte diskurser kombineres ofte. (ibid., p. 39f)

De forskellige diskurser kan desuden ses som lag af diskurser, hvor nogle er mere rodfæstede end andre. De dybe diskurser er så udbredte i bevidstheden, at de kun kan ændre sig over meget lang tid, dette kan fx være politiske overbevisninger. De mellem-dybe diskurser er mindre rodfæstede og kan eksempelvis bestå af et bestemt selviscenesættende syn på unge i tv-serier, som kan ændres over kortere tid. De ikke-dybe diskurser kan være konkrete udsagn og slogans fra forskellige meningsdannere, som hurtigt kan ændres eller erstattes af en ny ikke-dyb diskurs. (ibid.) Diskurser opstår aldrig ud af intet, der vil altid eksistere etablerede diskurser, som de nye kan trække på. Når meningsdannelsen fx i politik lukkes omkring et bestemt begreb,

opstår der et sprogligt hegemoni eller magt, hvor den vindende politiker sætter diskursen. De andre politikere må efterfølgende forholde sig til den vindende diskurs og meningsudsagn i et forsøg på at definere det politiske sprog og den politiske virkelighed på ny. Det sproglige hegemoni er derfor aldrig konstant, og diskurserne ændrer sig hele tiden. (ibid., p. 40f)

Ud fra teorigennemgangen af mediernes fremstilling ses det, hvordan forskellige diskurser kan identificeres i medierne. Nyhedsformidlingen omkring etniske minoriteter har hovedsageligt haft et kritisk, generaliserende perspektiv med tendens til at gentage stereotype fremstillinger af indvandrere. Disse overordnede tendenser i medierne kan ses som repræsentanter for nogle diskurser, der er en del af unges hverdag. Vi lever i dag i en medialiseret virkelighed, hvor medierne er med til at strukturere vores hverdagsliv, og herved bliver medierne også en identitetsskabende faktor for unge både i form af overordnede diskurser og fx deres brug af sociale medier.

Metodisk tilgang til diskursanalyse

I det følgende vil metodiske overvejelser omkring udførelsen af diskursanalysen af avisartikler fremgå. Diskursanalysens videnskabsteoretiske baggrund fremlægges, og herudover forholder vi os bl.a. til vores brug af artikler i analysen. Hensigten er at vise, hvorledes vi tager stilling til artiklernes type og oprindelse, vores forforståelse, valg og fravalg, analysemetode, udvælgelseskriterier samt analysens kvalitet.

Diskursanalyse

Diskursanalyse tager udgangspunkt i, hvordan diskurser konstituerer viden, identitet og magt på bestemte måder. Den måde, vi taler på, organiseres i diskurser, som skaber repræsentationer af virkeligheden. Repræsentationerne er herved med til at skabe virkeligheden, og de bestemte betydningsdannelser, der opstår af verden, kan være med til at marginalisere eller udelukke andre videns- og handleformer. (Phillips, 2010, p. 265) Diskursanalyse udgør ikke en enkelt tilgang men er et felt af forskellige former for analysestrategier. De forskellige tilgange har det til fælles, at sproget ikke kan ses som en neutral måde at beskrive verden på. Verden forstås som historisk og kulturelt specifik, og magt er et centralt aspekt i sprogbrug. (Duedahl & Jacobsen, 2010, p. 82) Som genstand for diskursanalysen er konstruktionen af kategorier og meningssammenhænge over tid. Ved at anvende skrevne dokumenter som udgangspunkt for analysen vil sproget være fikseret i tekst og tid, og dokumenterne kan bidrage til analyse af en længere periode. Det kan herved analyseres, hvordan sproget er organiseret omkring forskellige betydninger. (Lynggaard, 2010, pp. 138-144)

Vores diskursanalyse af avisartikler bygger på Rosalind Gill's analysemodel, som uddybes i et senere afsnit, idet denne diskursanalyse har et tematisk fokus og en systematisk opbygning, som kan supplere vores IPA analyse af interviewene. Begge analysemetoder indeholder en indholdsanalysestrategi og åbner op for både en tematisk samt kritisk læsning og analyse. (Gill, 2000, p. 188f) Diskursanalysen er valgt som analysemetode på baggrund af et ønske om at undersøge sprogbrug, diskurser, temaer, relationer samt subjektpositioner i avisartiklerne. En af fordelene ved at udføre en diskursanalyse er, at der kan indtages et eksplorativt udgangspunkt,

idet der ikke findes et mål om at skulle afdække én sand virkelighed. I stedet kan det undersøges, hvordan den virkelighed, vi lever i, er opstået, og det er muligt kritisk at reflektere over den samt de konsekvenser, den kan have. (Phillips, 2010, p. 266) Diskursanalysen kan både anvendes til at besvare spørgsmål i forhold til, hvilke diskurser, som muliggør bestemte repræsentationer samt hvilke diskurser, der skaber alternative former for viden og identiteter (ibid., p. 284f).

Gills diskursanalyse tager udgangspunkt i fire vigtige temaer; diskursen som den er i sig selv, sproget som skabende, fokus på diskursen som en form for handling, samt at der findes en retorisk organisering i tekst og tale (2000, pp. 174-176). Det *første tema* omhandler et fokus på teksten, som den er. Det vil sige, at indhold og organiseringen af teksten er vigtig. Der lægges altså ikke vægt på at finde en virkelighed bag teksten. (ibid., p. 174) Det *andet tema* omfatter et konstruktivistisk aspekt, hvilket betyder, at virkeligheden ikke kan adskilles fra vores forestillinger om og italesættelser af virkeligheden. Sproget ses som skabende og er en del af den sociale praksis samt har effekt på denne. Ethvert fænomen kan beskrives på adskillige måder, og beskrivelsen vil afhænge af talerens eller skribentens overbevisning eller orientering. Diskursbegrebet henviser til en social konstruktion af virkeligheden, og tekster er derfor med til at konstruere vores verden. (ibid., p. 175; Boolsen, 2004, p. 157)

Det *tredje tema*, som Gill fremhæver i diskursanalysen, er, at en diskurs ikke kun ses som en form for repræsentation af virkeligheden, men som en form for handling eller social praksis. Mennesker bruger diskurser aktivt, idet vi hele tiden forsøger at orientere os og passe ind i de kontekster, vi befinder os i. I diskursanalysen er det både vigtigt at analysere diskursen men også den kontekst eller de sammenhænge, som diskursen forbindes med. Her kan det fx i analysen være væsentligt at undersøge forskellige deltageres reaktioner i diskursen samt relationer imellem deltagerne. (Gill, 2000, p. 175f; Boolsen, 2004, p. 158) Det *fjerde tema* omhandler, at tekster i diskursanalysen opfattes som om, at de er organiseret retorisk. Dette kan være med til at dirigere vores opmærksomhed i forskellige retninger og fx fremhæve en bestemt forståelse eller et billede af verden frem for andre. (Gill, 2000, p. 176) En begrænsning ved diskursanalyse kan være, at der findes mange forskellige tilgange indenfor betegnelsen, og det er derfor væsentligt at gøre sig klart, hvilket teoretisk udgangspunkt ens metode bygger på.

Grundlag for diskursanalysen

Gills diskursanalyse bygger hovedsageligt på et socialkonstruktionistisk grundlag (2000, p. 173). Et af de vigtige præmisser bag socialkonstruktionismen er en kritisk holdning overfor selvfølgelig viden. Vores viden om verden er ikke objektiv sandhed. Virkeligheden er kun tilgængelig for os igennem vores kategoriseringer, og derfor vil vores viden og opfattelse af verden være et produkt af dette. Den måde, som vi forstår verden på, igennem de kategorier vi anvender, er historisk og kulturelt specifik. (ibid.; Burr, 2003, pp. 2-4) Viden er ud fra den socialkonstruktionistiske tilgang socialt konstrueret, hvilket vil sige, at viden skabes og opretholdes i social interaktion. Det, vi opfatter som fælles sandheder, hvilket varierer både historisk og kulturelt, vil være vores nuværende accepterede forståelse af verden. Der findes endvidere en sammenhæng imellem viden og social handling, idet vores forhandlede forståelser af verden vil medføre nogle former for handlinger og udelukke andre. Vores sociale konstruktion af viden og sandhed vil have betydning for, hvordan det er muligt for forskellige mennesker at handle. (Burr, 2003, p. 4f; Gill, 2000, p. 173)

Diskursanalysen har desuden baggrund i strukturalistisk og poststrukturalistisk sprogteori, hvori der lægges vægt på, at vores adgang til virkeligheden altid går igennem sproget. Vi skaber repræsentationer af virkeligheden ved hjælp af sproget. Repræsentationerne er ikke afspejlinger af en allerede eksisterende virkelighed, de er i stedet med til at skabe den. Virkeligheden findes, men den får kun betydning igennem diskurser. (Gill, 2000, p. 173; Jørgensen & Philips, 2005, p. 17) Sproget konstituerer på denne måde den sociale verden, hvilket er gældende for sociale identiteter og sociale relationer. Ved ændringer i diskurser forandres og reproduceres den sociale virkelighed. Opfattelsen af sproget som et system, der ikke er bestemt af den virkelighed, det refererer til, har rødder i den strukturalistiske sprogvidenskabelige tradition. (Jørgensen & Philips, 2005, p. 18) Poststrukturalismen har videreført strukturalismens overbevisning om, at ord får deres betydning gennem deres relation til andre ord i et strukturelt netværk. Sproget ses dog ikke som en uforanderlig struktur, da betydninger skifter fra diskurs til diskurs i den poststrukturalistiske forståelse. Det er netop i den konkrete anvendelse af sproget, at diskursive mønstre skabes og forandres. (ibid., pp. 19-21)

Diskursanalysen har rødder i Foucaults tænkning. Foucault mener i lighed med den socialkonstruktionistiske præmis, at viden ikke bare er en spejling af virkeligheden. Vores viden om verden er ikke et udtryk for en objektiv sandhed, men vores verdensopfattelse er et produkt af vores måder at kategorisere og forklare verden på. Med diskurser mener Foucault de idésystemer eller verdensfortolkninger, som bidrager til sociale processer som subjektivering, disciplinering, normalisering og objektivisering af mennesket. (Duedahl & Jacobsen, 2010, p. 82f; Foucault, 2006, p. 227f) Diskursanalysen trækker på Foucaults forståelse af magt som produktiv, hvor magten konstituerer diskurser. Ud fra Foucaults forståelse er magt ikke noget, som tilhører bestemte individer eller grupper, magt er i stedet spredt over forskellige sociale praksisser. Det er i magt, at vores sociale omverden produceres, og magten er altid sammenkoblet med viden. I diskursanalysen søges det bl.a. at afdække magtforholdene bag de dominerende diskurser for at finde frem til, hvordan de belyser bestemte aspekter af virkeligheden og dermed overser andre. (Foucault, 2008, p. 235; Phillips, 2010, p. 267)

Forskerens rolle og forforståelse

Kvalitative metoder er karakteriseret ved en refleksion over, at informationer indhentes af og tolkes af mennesker. Et fysisk måleinstrument har ingen fordomme, forventninger eller holdninger til de objekter, der måles, men når informationerne stammer fra mennesker præges de af forskerens umiddelbare tilgang til feltet (Riis, 2012, p. 353). Derfor er det ifølge Jørgensen og Phillips vigtigt i en konkret diskursanalyse at overveje og forsøge at reflektere over, hvor man som forsker står i forhold til de diskurser, der bliver undersøgt samt at tænke over, hvilke konsekvenser ens bidrag til den diskursive reproduktion kan få (2005, p. 33). Identiteten anskues ikke som en essentiel størrelse, men som foranderlig over tid i relation til den interaktion, der finder sted med omgivelserne (Hundeide, 2008, p. 7).

I specialet arbejder vi ud fra den præmis, at de danske medier kan ses som en repræsentation af de overordnede diskurser i samfundet, der omhandler unge med anden etnisk baggrund end dansk. Herudover har vi en antagelse om, at mediernes beskrivelser af unge indvandrere kan være med til at forme en fortælling, som nogle

unge identificerer sig med, eller som påvirker andre mennesker i deres daglige interaktion med disse unge. Vi havde inden specialets begyndelse en forforståelse om, at produktionen af et specifikt medie billede kan påvirke den enkeltes identitetsforståelse især i forhold til unge, idet de både i form af deres alder og anden etnisk identitet kan befinde sig i en mere udsat position. På baggrund af vores projekt på 9. semester om tosprogede børn har vores forforståelse også været præget af teoretiske perspektiver samt forhåndsviden om emnet. Dette har betydet, at vores forskningsspørgsmål og problemfelt er dannet ud fra denne forståelse. I forhold til mediediskurserne havde vi ud fra vores egen orientering i aviser og fjernsyn en forestilling om, at medierne fokuserer meget på kriminalitet i relation til unge med anden etnisk baggrund end dansk, men at der ellers hersker en nuanceret debat med mange forskellige synspunkter. Vores forforståelse har vi dog været parate til at udfordre ved at undersøge diskurserne i avisartikler og dermed fokusere på nuancerne heri.

Vi anser vores arbejde for endnu en diskursiv produktion. Det vil sige, at vores udlægning af diskurserne ikke er den eneste mulige måde, som artiklerne kan forstås på, men ved en stringent anvendelse af teori og metode kan vores videnskabeligt producerede viden legitimeres (Jørgensen & Phillips, 2005, pp. 33-37, p. 120). Ved at anskue verden gennem en bestemt teori er det muligt at stille andre spørgsmål til datamaterialet sammenlignet med vores hverdagsmæssige forståelse. Den socialkonstruktionistiske diskursanalyse, hvor der ikke eksisterer én sandhed, fordrer en refleksiv måde at undersøge genstandsfeltet på. Vi forsøger således at anvende vores teoretiske perspektiver på vores egen forskningspraksis. (ibid., p. 120f) Den måde, vi som forskere forholder os til datamaterialet, er naturligvis påvirket af vores teoretiske udgangspunkt og den hverdagsviden, der leder vores tanker og handlinger i dagligdagen. Ved at gøre os selv bevidste om vores forforståelse, giver det os mulighed for at forholde os kritisk til den samt give plads til nye fortolkninger i analysen af artiklerne.

Diskursanalysens kvalitet

Forskere stiller spørgsmål til forskelligartede problemfelter og har forskellige måder at undersøge problemfelterne på (Riis, 2012, p. 346). Der findes derfor mange måder at vurdere, hvorvidt besvarelsen af et problemfelt underbygges tilstrækkeligt, og om der måles det, undersøgelsen har til formål at måle (Kvale, 2007, p. 233). Da undersøgelsen af mediediskurserne i artiklerne er kvalitativ, giver det dermed ikke mening at vurdere undersøgelsens kvalitet ud fra kvantitative kriterier. Vi er ikke interesserede i at opnå målbare resultater, der er i overensstemmelse med en forestilling om en objektiv virkelighed, men søger i stedet beskrivelser der giver os en dybere forståelse af de fremherskende mediediskurser. (Riis, 2012, p. 346) På denne baggrund vurderer vi undersøgelsens gyldighed og kvalitet ud fra kravet om gennemsigtighed og kohærens. Vi undersøger således, om vores fremstilling er konsistent, og om vores metodologiske procedurer er gennemsigtige, motiverede og implementerede, samt om det er muligt for læseren at vurdere undersøgelsens resultater ud fra de givne informationer. (ibid., p. 348)

Da vi løbende gennem diskursanalysens metodeafsnit beskæftiger os med metodiske overvejelser, som angår vores analysestrategi, vores forskningsmæssige forforståelse for problemfeltet og udvælgelseskriterier for datagrundlaget, er det for at opnå en gennemsigtighed i specialet. Læseren kan herigennem foretage en intern kritik af forskningsdesignet og udførelsen. (Jørgensen & Phillips, 2005, p. 133) Vi giver derudover i analysen repræsentative uddrag fra artiklerne og redegør for vores fortolkning af bestemte tekststykker. På den måde fremlægges betingelserne for datafortolkningen, sådan at læseren får indblik i den proces, artiklerne fortolkes ud fra (ibid.).

For nogle kvalitative forskere kan troværdighed være et problem, hvis analyserne kun baseres på en enkelt forskers fortolkninger, især hvis forskerens resultater ikke bygger på velunderstøttet empiri (Riis, 2012, p. 354). Da vi er tre personer til at analysere og fortolke artiklerne, er vi på den måde med til at verificere og falsificere hinandens subjektive tolkninger. Det vil sige, at flere forskere kan kvalificere forskellige hypoteser ved at diskutere alternative forståelsesmuligheder holdt op imod den forskningsmæssige forforståelse. Dette benævnes af som kritisk

refleksivitet eller kommunikativ validering (Flyvbjerg, 2008, p. 474; Kvale, 2007, p. 239). Ved at gennemgå de metodiske overvejelser forsøger vi at redegøre for, hvordan vores udlægning af empirien kan forstås som en plausibel og velbegrunnet forklaring på de fremherskende mediediskurser og giver læseren mulighed for at forholde sig til specialets kvalitet.

Udvælgelseskriterier for data

Ifølge Hussain, Yilmaz og O'Connor skal medierne ikke kun ses som en afspejling af politiske og offentlige diskurser men som en enhed, der i sig selv påvirker både politikere og den brede befolkning i deres syn og handlemåde overfor unge med anden etnisk baggrund (1997, p. 47). For at undersøge mediediskurserne i dette speciale har vi valgt at fokusere på avisartikler som datagrundlag for diskursanalysen. Avisen er et udbredt medie i Danmark og bruges af mange til at orientere sig i nyheder, debat, sport og kultur, som det er blevet endnu lettere at få adgang til via smartphones, I-pads og andre teknologiske hjælpemidler. Ifølge en undersøgelse lavet af Gallup for Dansk Ungdoms Fællesråd får de fleste unge stadig deres viden om samfundet fra traditionelle medier som avisen og tv frem for de sociale medier. Viden indhentet fra fx Facebook er unge mere kritiske overfor, og de bruger altså stadig de traditionelle medier til at orientere sig om samfundet i, da de vurderer de traditionelle medier til at have den største troværdighed. (Dansk Ungdoms Fællesråd, 2012, p. 1) Ved at vælge avisen i stedet for tv'et som grundlag for dataindsamling får vi desuden adgang til mere værdipolitiske meningsytringer (McNair, 2011, p. 51f).

Tekster bliver ikke skrevet for deres egen skyld men med henblik på et publikum eller en modtager (Duedahl & Jacobsen, 2010, p. 63). Avisartikler er ofte åbenlyst værdiladede, da de produceres af journalister, der er blevet betalt for at skrive artikler, der sælger bedst muligt. Desuden er journalister underlagt en bestemt redaktionel linje, som igen ofte er underlagt et politisk pres fra redaktøren. De danske aviser klassificeres derfor ofte efter deres politiske sympatier. (ibid.) De aviser, vi har valgt at tage udgangspunkt i, er Jyllands-Posten, Politiken og Ekstra Bladet. Dette er gjort, fordi de tre aviser har de største oplag i Danmark foruden gratisaviser, og vi

formoder derfor, at de er mest repræsentative for befolkningen i Danmark (Danmarks Statistik, 2011). Aviserne er ydermere valgt for at opnå en bredde i undersøgelsen, da de tre aviser hver især står for forskellige ideologiske værdier, der retter sig mod forskellige målgrupper. Både Jyllands-Posten og Politiken regnes for at være debataviser, og har de sidste 30 år været dominerende på det danske avismarked. Politiken har siden 1848 haft funktion som talerør for det Radikale Venstre, mens Jyllands-Posten har repræsenteret en borgerlig og konservativ politisk linje siden 1871 (Thomsen & Søllinge, 1991, p. 475). Ekstra Bladet, som blev funderet i 1904, er Danmarks største tabloidavis og læner sig mod højre på den politiske fløj (Andreassen, 2005, p. 11). Ekstra Bladet promoveres som den aggressive samfundsrevser og ”den lille mands vagthund” overfor myndighederne (Thomsen & Søllinge, 1991, p. 197). I dag er den politiske tilknytning ikke ligeså eksplicit, men der kan stadig læses tydelige ideologiske grundholdninger i fx de ledende artikler (ibid., p. 478). Vi har valgt ikke at undersøge artikler i gratisaviser, da antallet af læsere ikke er offentliggjort i modsætning til aviser, som læserne betaler for at holde. Mange gratisaviser anvender desuden i høj grad artikler fra andre aviser samt er for det meste korte og opsummerende.

Artiklerne i analysen stammer fra Danmarks tre største aviser med forskellige politiske profiler. Både journalister, politikere og almene borgere udtaler sig om emnet etniske minoriteter. Derfor mener vi, at artiklerne repræsenterer samfundsdiskurser om unge med indvandrerbaggrund. I denne forbindelse er det selvfølgelig nødvendigt at være opmærksom på, at aviser udgiver artikler, der publiceres for at sælge, og hvis bestemte artikler om unge indvandrere sælger mere end andre, viser det ligeledes noget om, hvad et repræsentativt udsnit af læserne finder interessant at læse om. Vores formål er ikke at skrive et politisk speciale, men aviserne er valgt for at udforske forskellige perspektiver om indvandrere.

Vores diskursanalyse vedrører 322 artikler. Vi har valgt dette forholdsvis store sample, da vores interessefelt er at undersøge forskellige og varierende diskursive praksisser i artiklerne samt at finde ud af, hvorvidt en diskurs er mere dominerende end andre (Jørgensen & Phillips, 2005, p. 127). Vi har valgt at anvende Infomedia som søgemaskine, da det her er muligt at præcisere søgningen over en bestemt tidsperiode og indenfor bestemte søgeord. I anvendelsen af Infomedia har vi søgt på

ordene *unge indvandrere, indvandrere, unge tosprogede, tosprogede* og *anden etnisk baggrund*. Ved at anvende flere forskellige søgeord ville vi gerne sikre os, at et bestemt søgeord ikke repræsenterede én diskurs. Vi fandt da også, at søgeordene *tosprogede* og *unge tosprogede* i vid udstrækning bliver anvendt i artikler, der har et uddannelsesmæssigt tema, mens de andre søgeord breder sig mere ud over flere forskellige emner. Tidsintervallet, artiklerne befinder sig indenfor, er fra d. 01.01.2012 – 18.09.2012. Denne tidsperiode er valgt, da vi er interesserede i at undersøge mediediskurserne indenfor det seneste år, og ikke udviklingen af disse over flere år. Vi formoder desuden, at de nuværende mediediskurser formodentligt har størst påvirkning på vores informanternes identitetsforståelse.

De artikler, der fremkom på de valgte søgeord, skulle opfylde de udvælgelseskriterier, vi har opstillet for at blive inkluderet i datagrundlaget. Før en artikel optages i datamaterialet, skal den; omhandle det danske samfund, udtrykke et eller flere synspunkter, have en enten samfundsmæssig, social eller politisk karakter samt udtrykke noget generelt eller specifikt om en eller flere personer med anden etnisk baggrund end dansk som det centrale i artiklens budskab. Derudover skal artiklen enten være et debatindlæg, artikel, ledende artikel eller kronik. Den skal enten være skrevet af journalister, andre medarbejdere tilknyttet avisen, en borger eller være fra Ritzau. Hvis søgeordet indgår i artiklen, men artiklen ikke udtrykker noget generelt eller specifikt om en eller flere personer med anden etnisk baggrund end dansk, er artiklen ikke medtaget. Fx har vi ikke medtaget artikler, der drejer sig om indvandrere i andre EU-lande. Som en anden afgrænsning har vi valgt ikke at analysere billeder i artiklerne.

Debatindlæg og kronikker indgår også i datagrundlaget, da de er et udtryk for avisens holdninger på trods af, at de er skrevet af borgere. Det er i denne forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at det er avisernes redaktioner, der afgør hvilke debatindlæg, der er væsentlige at medtage, hvilke der sorteres fra, samt hvilke der regnes for irrelevante i forhold til salgsoplaget. Derudover vælges debatindlæggene også pga. deres tilknytning til den offentlige holdning til emnet.

Analysemetode

I det følgende vil vi præsentere Rosalind Gills model for diskursanalyse, som vi anvender som analysemetode af avisartiklerne (2000, p. 188f). Denne metode ser vi som egnet i forhold til udforskningen af, hvilke diskurser der fremkommer om indvandrere i mediebildet. Metoden er opdelt i 8 trin, som i det følgende vil blive gennemgået for at illustrere vores fremgangsmåde. De enkelte trin bidrager til at afdække og identificere diskurser, men rækkefølgen af trinene kan variere.

1. Formulering af forskningsspørgsmål

Ud fra Gills diskursanalyse er det vigtigt at gøre sig klart, hvilke forskningsspørgsmål der skal besvares i analysen. Vores problemfelt centrerer sig om følgende forskningsspørgsmål:

- Hvilke diskurser fremkommer om indvandrere i avisartiklerne?
- Hvilke positioneringer tilbydes unge fra disse diskurser?
- Hvordan kan diskurserne påvirke unges identitetsforståelse?

Disse forskningsspørgsmål mener vi er med til at besvare specialets problemformulering i forhold til, hvilke mediediskurser der findes om indvandrere i det danske samfund. Idet vi er interesserede i mediediskursernes påvirkning af unges identitetsforståelse, undersøges artiklerne særligt i relation til dette samt i forhold til, hvilke positioneringer de unge tilbydes. På den måde identificeres det nuværende medie billede, og hvordan samfundet har betydning for unges identitet. Undersøgelsen er desuden med til at definere relationer mellem indvandrere og danskere.

2. Udvalg tekst til analyse

Avisartiklerne er udvalgt til analyse jf. ovenstående udvælgelseskriterier. De er bragt i de tre aviser i perioden fra den 01.01.2012 – 18.09.2012. For at skabe overblik er artiklerne blevet nummereret, og listen over data på alle artikler findes efter referencelisten i specialet. Artiklerne fremgår af bilag 1 på vedlagte cd.

3. Transskribering af tekster

Idet vores tekster udgøres af avisartikler, kræver de ikke transskribering.

4. Kritisk gennemlæsning af teksterne

Der er foretaget en kritisk gennemlæsning af artiklerne med fokus på artiklens synspunkter og relevans i forhold til indvandrere. Artikler vedrørende etniske minoriteter i udlandet, korte citater samt artikler, hvor indvandrere fx kun nævnes i en sætning og ikke er en del af det centrale indhold, er sorteret fra i denne proces. Den kritiske gennemlæsning danner grundlag for den videre tematiske kodning af artiklerne, som gennemgås i næste trin.

5. Kodning

Formålet med kodningen er at splitte en stor mængde data op i mindre meningsfulde enheder. Kodningen betragtes således som et analytisk forarbejde, der forbereder data til den videre dybdegående analyse. Kodningen er foretaget ved at organisere avisartiklerne i forskellige kategorier ud fra sammenhængende temaer. (ibid., p. 179, p. 189) Ud fra vores søgning i Infomedia blev artiklerne først kategoriseret i undertemaer i forhold til søgeordene; (unge) indvandrere, (unge) tosprogede og anden etnisk baggrund. Disse opdelinger af avisartiklerne i forhold til søgeord fremgår af bilag 2. På baggrund af denne kodning er der lavet lister over artiklerne, deres indhold samt tematiske placeringer indenfor de enkelte søgeord (bilag 3). Artikler, som fremkom under flere søgeord, er kun medtaget én gang.

Efter disse temaopdelinger ud fra søgeordene har vi foretaget en samlet tematisk opdeling af alle artiklerne (bilag 1). Det er ifølge Gill vigtigt ikke at fastlåse sit fokus på bestemte kategoriseringer, og vores opdelinger er således blevet revideret flere gange efterhånden, som der opstod mønstre under de enkelte temaer (ibid.). Formuleringen af de samlede temaer har været en længerevarende proces, som er resulteret i 11 hovedtemaer, der præsenteres i nedenstående tabel 1. Hovedtemaerne er yderligere inddelt i undertemaer, som bidrager til systematiseringen af data til den videre analyse. Nogle af temaerne overlapper hinanden, idet nogle artikler vil kunne placeres under flere forskellige temaer. Der er i disse tilfælde taget en beslutning efter det primære tematiske indhold i artiklen.

HOVEDTEMAER	UNDERTEMAER
Rollemodeller	Den succesfulde indvandreridentitet ud fra musik, skuespil, fritidsjob og uddannelse. Fodbold og integration.
Definitionsspørgsmål	Definition af danskhed
Politik	Politiske tiltag. Politiske og offentlighedens holdninger.
Kritik af integrationspolitik	Kritik af den tidligere og nuværende regering. Stramninger som løsning.
Job	Indvandrere overses på jobmarkedet og får ikke udnyttet deres ressourcer. Funktionelt fokus.
Fremmedfrygt	Frygt for islamisering af det danske samfund, voldskultur og indvandringens økonomiske konsekvenser.
Diskrimination	Diskrimination og racisme i Danmark. Danske film diskriminerer.
Kriminalitet	Voldelig kriminalitet, id kriminalitet og reaktioner på kriminalitet.
Ressourcefokus	Nuanceret syn på indvandrere, gevinst for erhvervslivet, lykkelig fremtid i Danmark og artikler med dobbeltydigt fokus.
Sociale problemstillinger	Ældre indvandrere som det nye proletariat og mediernes fokus på kriminalitet i ghettoer.
Uddannelse	Modersmål, folkeskoleårene og ungdomsuddannelse.

Tabel 1. Diskursanalysens opdeling i hoved- og undertemaer.

6. Analyse af mønstre og sammenhænge

Analysen af de 11 hovedtemaer er foretaget ved at identificere sammenhænge og variationer i mønstre under hvert tema. De mest fremtrædende diskurser omkring indvandrere er her identificeret. Der er formuleret små hypoteser og opsamlinger, som både indebærer indholdet i diskursen, relationer mellem deltagere samt definition af subjektpositioner og konstruktion af bestemte identiteter. (ibid., p. 179f; Boolsen, 2004, p. 164) Vi har desuden været opmærksomme på, om indvandrere udtaler sig i artiklerne, samt om de skriver artikler eller debatindlæg. Dette undersøges for at udforske, hvem der repræsenterer de fremherskende diskurser.

Vigtige spørgsmål, som forskeren kan stille sig selv undervejs i analysen, er, hvorfor en passage læses på en bestemt måde, samt hvilken funktion passagen har. Sprogvalg og sprogbrug undersøges i artiklerne for at udforske, om sproget er med til at

konstruere bestemte forståelser ved anvendelsen af udvalgte ord. Diskursanalysen er også sensitiv i forhold til, hvad der ikke siges eller kommenteres på. (Gill, 2000, p. 175, p. 180)

7. Pålidelighed og gyldighed

For at sikre pålidelighed og gyldighed i analysen fokuseres der på afvigende tilfælde, som kan være forskellige fra de identificerede mønstre og temaer. Her har vi lagt vægt på alternative fortolkninger, hvor analyserne nuanceres, og tolkninger underlægges et kritisk perspektiv. (ibid., p. 187)

8. Rapportering

Analysen af artiklerne og konklusionerne på vores forskningsspørgsmål fremlægges i specialet under de 11 hovedtemaer. På den måde vil de enkelte delanalyser ud fra de 8 trin blive integreret i en sammenhængende analyse, som gør det muligt for læseren at bedømme vores fortolkninger og konklusioner. Repræsentative uddrag fra artiklerne fremgår ligeledes i analyserne.

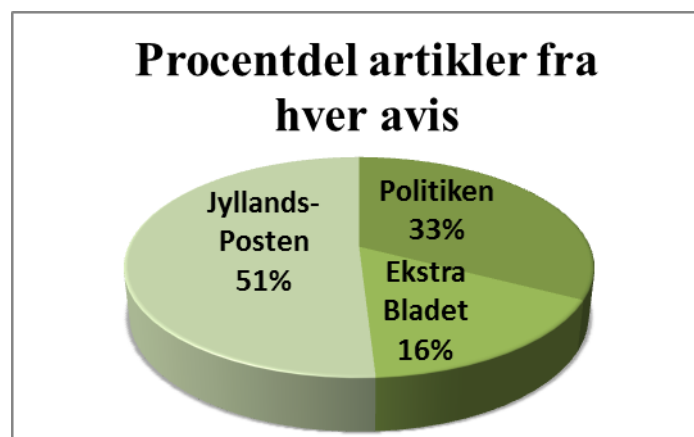
Specialets analyse af diskurser i medierne fremgår således i de efterfølgende afsnit under de 11 hovedtemaer. Inden analyserne præsenterer vi vores datamateriale for at vise fordelingen af artikler og artikeltyper i forhold til de tre aviser.

Det diskursive indvandrerbillede

Indledende vil vores datamateriale i diskursanalysen blive præsenteret for at illustrere fordelingen af antallet af artikler i forhold til de tre aviser, typer af artikler og temaopdelinger. Dette gøres for at give læseren et overblik over fokus i artiklerne, den procentvise fordeling af artiklerne samt avisernes rolle i fremstillingen af indvandrere. Diskursanalysen af artiklerne omfatter de 11 temaer; rollemønstre, definitionsspørgsmål, politik, kritik af integrationspolitik, job, fremmedfrygt, diskrimination, kriminalitet, ressourcefokus, sociale problemstillinger og uddannelse. Disse temaer er gennemgående for avisernes diskurser om indvandrere i 2012.

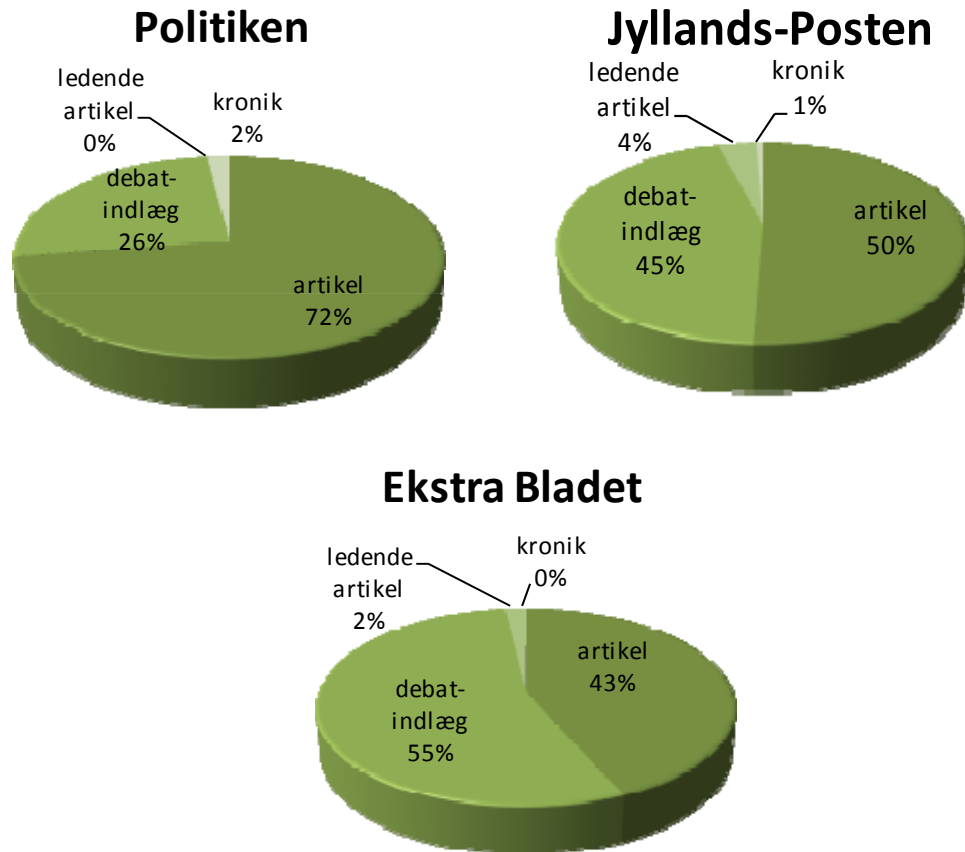
Fordeling af avisartiklerne

Der vil i det følgende være en gennemgang af fordelingen af det materiale, der er anvendt i diskursanalysen. Som tidligere beskrevet er aviserne Jyllands-Posten, Ekstra Bladet og Politiken udvalgt i dette speciale til at give et indblik i det medie billede, der møder unge med anden etnisk baggrund end dansk i deres hverdag. Der er indsamlet i alt 322 artikler i perioden fra januar til september 2012, der fordeler sig med 105 artikler fra Politiken, 53 fra Ekstra Bladet og 164 fra Jyllands-Posten. Dette giver en procentvis fordeling, hvor Jyllands-Posten alene står for 51 % af de artikler, der er bragt om indvandrere i den valgte tidsperiode. Hermed har Jyllands-Posten en mere fremtrædende rolle i medie billedet i relation til indvandrerdebatten.

Figur 1: Fordelingen af artikler fra de tre aviser.

Artiklerne er ud over at være fordelt på aviser ligeledes blevet inddelt i fire kategorier: Artikler, debatindlæg, ledende artikler og kronikker. Dette er gjort for at kunne skelne mellem artikeltyper, som avisens journalister har skrevet, og artikeltyper som andre end ansatte på avisens redaktion har produceret. Den procentvise fordeling mellem artikeltyperne hos hver avis findes i de tre nedenstående cirkeldiagrammer:

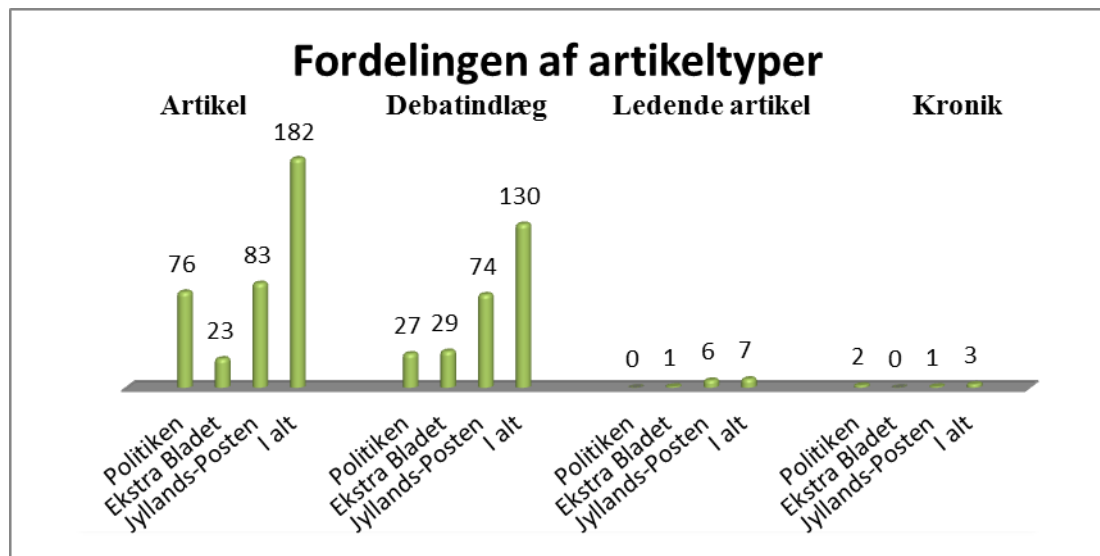

Figur 2: Fordelingen af artikeltyper i de tre aviser.

Her kan det ses, at mens debatindlæggene udgør ca. 50 % af de artikler, der er om indvandrere i Jyllands-Posten og Ekstra Bladet, er det kun gældende for 26 % af de artikler, der findes i Politiken. Det samme viser sig i forhold til artikler skrevet af avisens journalister, hvor disse i Jyllands-Posten og Ekstra Bladet igen ligger omkring 50 %, mens det er 72 % i Politiken. Hermed ses det, at det medie billede, der fremstilles i Jyllands-Posten og Ekstra Bladet, er præget af de debatindlæg, aviserne vælger at medtage, mens Politiken i højere grad er præget af artikler skrevet af

avisens journalister. Både artikler og debatindlæg er udvalgt af avisernes redaktioner, og må derfor til en vis grad ses som et udtryk for avisernes redaktionelle holdninger.

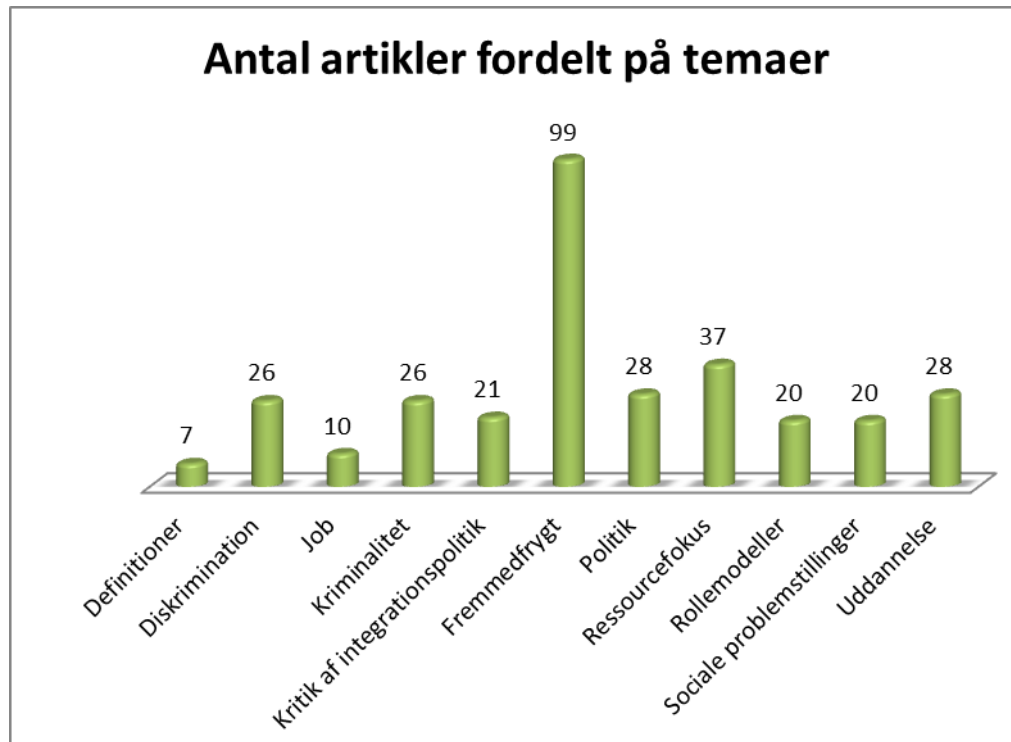
Der findes i alle tre aviser forholdsvis få kronikker og ledende artikler om indvandrere. På grafen herunder ses fordelingen af artikeltyper opdelt i antal:

Figur 3: Sammenligning af artikeltyper i de tre aviser.

Det ses her, at der samlet bringes flest artikler om emnet indvandrere og ligeledes mange debatindlæg om emnet. Selvom der er forholdsvis få ledende artikler om indvandrere, er det dog værd at bemærke, at netop denne type artikel er udtryk for avisens holdning, og at der har været 6 ledende artikler i Jyllands-Posten. Fem af disse har haft fokus på negative aspekter ved indvandrere (81; 82; 87; 134; 162). Det negative fokus kan ses i form af, at flere af de ledende artikler beskriver indvandrere som en gruppe, der invaderer landet blot for at udnytte offentlige ydelser og uden at have til hensigt at yde en indsats i samfundet (ibid.).

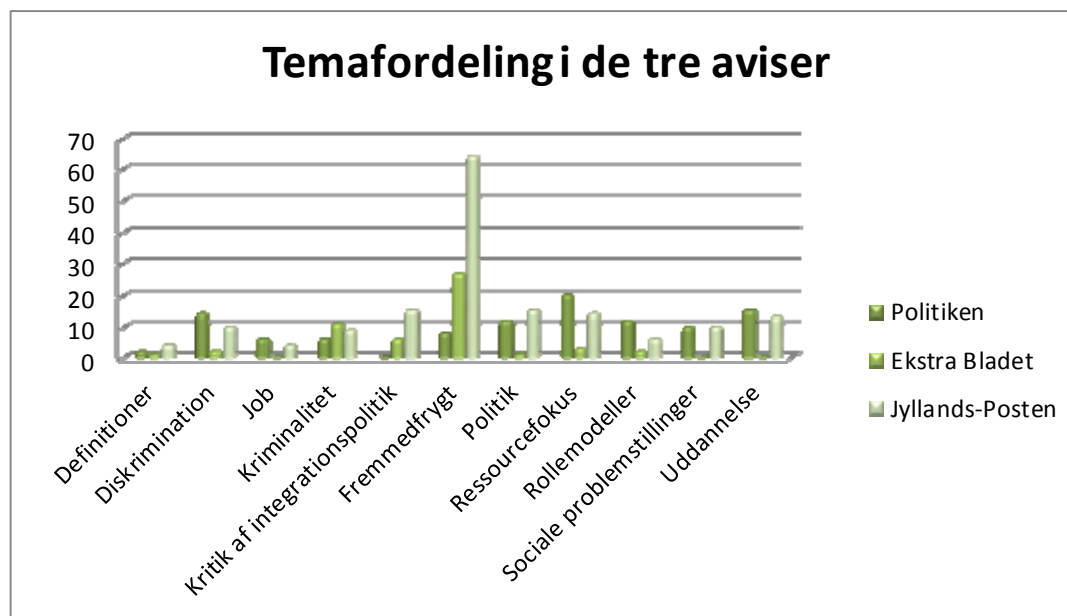
Efter gennemlæsning og analyse af artiklerne er de blevet inddelt i 11 hovedtemaer. På grafen herunder ses den samlede fordeling indenfor hvert af hovedtemaerne. Der er en klar overvægt af artikler med temaet fremmedfrygt.

Figur 4: Antallet af artikler for hvert tema samlet for alle tre aviser.

Samles de hovedtemaer, der kan anses for at have et positivt syn på indvandrere (ressourcefokus og rollemodeller), udgør disse 57 ud af de 322 artikler. Ligeledes kan de artikler, der kan anses for at have fokus på negative aspekter om indvandrere, samles i grupperne fremmedfrygt, kriminalitet og diskrimination, og disse grupper udgør 151 af de 322 artikler. De resterende artikler har et neutralt eller nuanceret fokus på indvandrere, og her findes 114 af de 322 artikler. Altså kan næsten halvdelen af artiklerne i perioden anses for at have et negativt fokus på indvandrere.

Ved dette nærmere eftersyn viser det sig, at 27 % af Politikens samlede artikler kan anses for at have et negativt fokus, mens det for Ekstra Bladet er 75 % og for Jyllands-Posten 51 %. Ser vi derimod på artiklerne, der kan anses for at have et positivt fokus, tegner der sig et andet billede. Indenfor denne gruppe placerer 30 % af Politikens artikler sig, mens kun 9 % af Ekstra Bladets artikler findes her og 12 % af Jyllands-Postens. Politiken har altså en nogenlunde ligelig fordeling mellem positive og negative historier, hvorimod Ekstra Bladet og Jyllands-Posten har en klar overvægt af negative historier om indvandrere. I grafen herunder ses en oversigt over de 11 hovedtemaer fordelt på de tre aviser.

Figur 5: Fordelingen af artikler under hvert tema fordelt på de tre aviser.

I tabellen herunder ses den komplette fordeling af artikeltyperne fordelt efter avis og tema.

Temaer	Artikel			Debatindlæg			Ledende artikel			Kronik		
	P	EB	JP	P	EB	JP	P	EB	JP	P	EB	JP
Definitionsspørgsmål	1	1	2	1	0	1	0	0	1	0	0	0
Diskrimination	8	2	7	6	0	3	0	0	0	0	0	0
Job	5	0	4	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Kriminalitet	4	9	8	2	1	1	0	1	0	0	0	0
Kritik af integrationspolitik	0	1	3	0	5	8	0	0	3	0	0	1
Fremmedfrygt	5	5	16	3	22	46	0	0	2	0	0	0
Politik	9	0	10	2	1	5	0	0	0	1	0	0
Ressourcefokus	16	3	11	4	0	3	0	0	0	0	0	0
Rollemodeller	12	2	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sociale problemstillinger	7	0	5	3	0	5	0	0	0	0	0	0
Uddannelse	9	0	11	6	0	2	0	0	0	0	0	0

Figur 6: Samlet oversigt i antal over artiklerne.

I denne tabel bliver det tydeligt, at særligt debatindlæg under temaet fremmedfrygt fylder meget i det samlede antal artikler og udgør 71 ud af 322 artikler. Ligeledes kan man se i henhold til de tidligere cirkeldiagrammer med fordelingen af artikeltyper indenfor de tre aviser og denne tabel, at debatindlæggene, som fylder

meget i Ekstra Bladet og Jyllands-Posten, i høj grad har et negativt syn på indvandrere. Debatindlæg, der har et positivt fokus procentvis, fylder forholdsvist mindre i disse aviser. Dette kan både ses som et udtryk for, hvad der sælger aviser, men også for avisens redaktionelle linje og den debat, de ønsker at skabe. I forhold til artiklerne, der er skrevet af avisens journalister, er der i Politiken et procentvis større antal artikler, der har et positivt fokus i forhold til både Ekstra Bladet og Jyllands-Posten. På baggrund af ovenstående gennemgang kan vi se, at medie billedet er præget af negative historier om indvandrere. Artikler, der er skrevet af avisens redaktion, er et klart udtryk for avisens politiske stillingtagen. Det faktum, at 51 % af de artikler, der findes om indvandrere i perioden, kan findes hos Jyllands-Posten, betyder, at specielt læsere af Jyllands-Posten og Ekstra Bladet vil opleve et forholdsvist negativt billede, mens det ikke er så fremherskende i Politiken.

Rollemodeller

Under temaet rollemodeller analyseres der hovedsageligt artikler, som omhandler indvandrere, der har et positivt budskab fx i form af at have opnået succes i livet. Herunder findes flere artikler omkring unge indvandrere, der oplever at finde en positiv identitet i fodbold.

Den succesfulde indvandreridentitet

Flere af de positive artikler om danskere med anden etnisk baggrund omhandler kendte mennesker, herunder to sangere, to skuespillere samt kirke- og ligestillingsminister Manu Sareen (261; 263; 267; 269; 273). De fleste historier er opbygget som portrætter, som beskriver hovedpersonens vej gennem livet, og hvor han eller hun er nået til i dag. Det er gennemgående for artiklerne, at hovedpersonen ikke har gået den nemme og lige vej, men i stedet har skullet prøve sig selv af for derefter til sidst at få succes i livet (261; 263; 265; 266; 267; 274). Det opsamles fx i en af artiklerne: *"I dag er 36-årige Soulayma Gourani nemlig anerkendt, international erhvervsrådgiver og foredragsholder. Men længe inden hun nåede hertil, skulle hun overstå sin barske barndom"* (265, artikel, Jyllands-Posten), eller i en anden artikel: *"Dar Salims eget liv har heldigvis forberedt ham på lidt af hvert. Her er historien om en irakisk flygtning, der fik det sorte bælte i karate og lærte at*

flyve, før han til sidst blev skuespiller – og kæreste med en af Danmarks mest succesrige filmproducere” (263, artikel, Politiken).

Hovedpersonerne i artiklerne kan ses som inspirationskilder og forbilleder for fx unge, som kender sangerne og skuespillerne, eller som eksempelvis kan identificere sig med hovedpersonens opvækst, baggrund, drømme eller mål i livet. Reggaesangeren Wafande udtrykker fx, at han er bevidst om, at han gerne vil være et positivt forbillede for ungdommen, og han har derfor skiftet gangsterattituden ud med smil og en positiv tilgang til livet (261). I artiklerne konstrueres identiteter som er succesfulde, som har nået deres mål, som har kæmpet for noget i livet uden at give op, og som af medierne fremstilles som nogle, unge kan se op til. Samtidig ses der også en grad af sensationshistorie i form af den måde, artiklerne er bygget op på; først med beskrivelse af en svær og problemfyldt barndom, der så munder ud i, at hovedpersonen enten bliver kendt med musik eller skuespil, opnår succes i erhvervslivet eller i form af at tage en lang uddannelse (261; 263; 264; 265; 267). Jf. fx overskrifterne: *”Fra taberland til stjernerne”* (265, artikel, Jyllands-Posten) eller *”Ghettoens skraldemænd bliver forretningsmænd”* (266, artikel, Jyllands-Posten). Artiklerne kommer på den måde til at fremhæve bestemte professioner og bl.a. det at blive kendt som idealet for unge. Hvis de unge kæmper for deres drømme, kan de komme indenfor rækkevidde.

Udover portrætterne handler to artikler om, hvordan nogle unge indvandrerdrengene, som bor i socialt belastede boligområder, har fået succes med at være i fritidsjob, og nogle af dem har startet deres egen virksomhed op (266; 274). De unge drenge bliver forbilleder for andre i de områder, hvor de bor, hvor mentaliteten om at få et job og en uddannelse spreder sig (266). *”Mohammed El Argabi er 15 år og har marokkanske rødder. For bare et år siden var han en ægte ”G” [gangster]. En bandedreng opvokset i Hørgårdens barske ghettomiljø på Amager, hvor småkriminalitet er en del af hverdagen”* (274, artikel, Jyllands-Posten). Det miljø, drengene vokser op i, beskrives som et meget hårdt miljø med bander og kriminalitet. Der lægges i artiklerne vægt på, at drengene ved at have et fritidsjob stopper med at hænge ud i små grupper, hvor de laver ballade og tjener penge ulovligt (266; 274). I artiklerne ses en diskurs, som har fokus på drenge som via det at få et fritidsjob er rollemodeller for andre unge i deres nærmiljø, og som har formået at bryde ud af det

hårde ghetto- eller gangstermiljø. Samtidig fremmer det imidlertid også diskursen om, at disse drenge er undtagelsen, og de kommer på den måde til at blive set som en modsætning til alle de andre ballademagere, der findes i boligområderne.

Fodbold som vejen til integration?

Den svenske fodboldspiller Zlatan Ibrahimovic er også et godt eksempel på en af de indvandrere, som unge ser op til. Han er opvokset i en ghetto i Malmø og efter en problemfyldt opvækst, har han opnået stor succes som fodboldspiller. Flere af artiklerne omhandler udgivelsen af hans bog på dansk (268; 270; 272). Udover artiklerne om Zlatan har der i Politiken igennem april 2012 været bragt en artikelserie om fodboldklubben TG 80 fra Taastrupgård i Storkøbenhavn (255; 256; 257; 258; 259; 260). Taastrupgård er et socialt belastet boligområde, hvor de fleste af fodboldspillerne er opvokset. Alle spillere samt trænere har anden etnisk baggrund end dansk. (260)

I flere af artiklerne omkring fodbold anvendes ordet perker. Artikelserien om fodboldklubben TG 80 går fx under betegnelsen ”perkerholdet” i avisen (257, artikel, Politiken), og om Zlatan skrives der fx: *”Historien om ”perkeren”, der..”* (272, artikel, Politiken). På den måde kan der både ses en tendens til at konstruere en lidt farlig og frygtindgydende indvandreridentitet, som fx andre fodboldspillere skal tage sig i agt for, men ordet har også en nedsættende betydning, hvor unge med anden etnisk baggrund end dansk udskilles negativt, som dem der er anderledes. I overskriften: *”Hvis de kalder dig sorte svin, må du kraftedme bare kalde dem bondegris”* (259, artikel, Politiken), fremsættes der endvidere et skel mellem det at være indvandrer og dansker bl.a. i form af hudfarve. Herudover anvendes ord som *”ghettodrenge”* i en overskrift (258, artikel, Politiken), *”ghettobold”* (259, artikel, Politiken), *”ghetto-uniform”* (274, artikel, Jyllands-Posten) samt *”ghettoattitude”* (255, artikel, Politikken), hvilket yderligere kan være med til at sætte disse drenge i bås med associationer, der forbindes med ghettoer, og som sidenhen kan være svære at bryde ud af.

Et af de temaer, som bl.a. viser sig i artikelserien om fodbold, er, at det kan være svært for drengene at finde deres egen identitet, når de indgår i forskellige miljøer (255; 259). En af spillerne udtaler fx: *”Jeg bliver nødt til at skifte holdninger og*

adfærd, når jeg kommer i de fire forskellige situationer [...] Når du er sammen med danske venner, har du én væremåde, og når du er sammen med indvandrere én anden” (255, artikel, Politiken). Nogle føler, at de har fundet sig selv fx i islam, mens det for andre er en evig søgen efter at finde deres identitet (ibid.). Flere af drengene har lagt, det de kalder, gangsterattituden bag sig, men et af de temaer, som også viser sig i flere af artiklerne, er spillernes temperament, som de til tider kan have svært ved at styre (255; 257; 258; 259; 262). Den identitetskonstruktion, som vises her, indebærer således både en styrke i form af at komme væk fra gaden, øve sig i at styre sit temperament samt at finde et sammenhold med andre jævnaldrende. Der fremstilles imidlertid også et billede af nogle på ydersiden hårde drenge, som har svært ved at finde sig tilrette i deres egen identitet, og som er vant til at skulle kæmpe for sig selv. Drengene, der er opvokset i ghettoer, beskrives flere steder som nogle ballademagere, der fx begår småkriminalitet, og det forbindes ofte med en hård gangsterattitude. Samtidig viser flere af portrætterne under dette tema, at man kan nå sine drømme og mål, hvis man kæmper for det, og at det er muligt at bryde ud af det miljø eller den opvækst, man kommer fra og fremstå som rollemodeller for andre.

Definitionsspørgsmål

Under temaet definitionsspørgsmål centrerer artiklerne hovedsageligt om, hvornår man er dansker, og om ytringsfriheden eller ønsket om tolerance skal vægtes i den politiske debat. Der fokuseres dog kun på temaet definitionsspørgsmål, da det er det mest relevante tema i forhold til besvarelsen af problemformuleringen.

Hvornår er man dansker?

Danmarks Statistik har for nylig besluttet, at tredje generationsefterkommere af indvandrere i Danmark skal figurere i statistikken som ”indvandrere” og ikke som ”danskere”. Denne beslutning har medført en politisk debat om, hvorvidt efterkommere frem til sjette generation stadig skal vises som efterkommere af indvandrere eller som danskere i statistikkerne, hvor kun Dansk Folkeparti ønsker, at indvandrere skal forblive efterkommere i statistikkerne (4; 7). Direktør for personstatistik i Danmarks Statistik Niels Ploug udtaler:

”Vi kan belyse nogle statistiske forhold, men vores statistikker siger ikke i sig selv noget om, hvor integrerede folk er. [...] Eksempelvis kan man godt have to efterkommere, som er gift med hinanden, men samtidig har arbejde og er velintegrerede. [...] Når det gælder tredjegerations indvandrere, så er gruppen endnu så lille, at der er stor statistisk usikkerhed på nogle områder [...] I den nuværende situation er det primært deres socialisering i daginstitutioner og skole, man kan se på, mens det fagligt set kan være vanskeligt at kigge på f.eks. kriminalitet, i og med at gruppen over den kriminelle lavalder er lille” (7, artikel, Jyllands-Posten).

Vi kan i citatet se, at hvorvidt efterkommere af indvandrere repræsenteres i statistikkerne som danskere eller ej ikke har noget at gøre med, hvor integrerede de er. Talsmanden for Danmarks Statistik udtaler sig om, at man godt kan være velintegreret på trods af at være efterkommer. I denne sætningskonstruktion er det også interessant, at integrationen sker på baggrund af tilknytning til arbejdsmarkedet. ”*Eksempelvis kan man godt have to efterkommere, som er gift med hinanden, men samtidig har arbejde og er velintegrerede*”. Ordene ”men samtidig” danner i denne sætning en forståelse af at efterkommere, der er gift, normalt ikke er velintegrerede, men hvis de samtidig har et arbejde, er det muligt at være integreret. Hvis sætningen havde undladt de to ord, ville Niels Ploug have udtalt: *Eksempelvis kan man godt have to efterkommere, som er gift med hinanden, har arbejde og er velintegrerede*. At have et arbejde kommer her i sætningen igen til at lyde som bevæggrund for det at være velintegreret, men i sætningen sker det ikke på trods af, at efterkommerne er gift med hinanden. Den sidste sætning i citatet viser, at det endnu er svært at lave statistik over tredjegerationsindvandrere. Det er endnu ikke fagligt forsvarligt at lave statistik over kriminalitet. Men hvorfor er det netop kriminalitet, som Danmarks Statistik ønsker at beskæftige sig med i relation til tredje generation? Udtalelsen indeholder en implicit forventning til, at det på et tidspunkt bliver relevant at føre statistik over tredje generations eventuelle kriminalitet. Relationen præges således af, at det er det statsejede Danmarks Statistik (Zangenberg, 2012), der forholder sig til efterkommerne og danskhed, og ikke efterkommerne der forholder sig til, om de er danske eller ej.

Politik

Indenfor dette tema ses undergrupperingerne politiske tiltag samt politiske og offentlighedens holdninger.

Politiske tiltag

Fælles for disse artikler er, at der fokuseres på politiske tiltag, der har betydning for indvandrere i Danmark. I flere artikler fremlægges konkrete tiltag som et ønske om at fremme integrationen af indvandrere. Dette ses bl.a. i en artikel i Jyllands-Posten, hvor handels- og investeringsministeren vil lave en database over højtuddannede indvandrere (209). Det er her ønsket at fremme integrationen ved at få disse højtuddannede indvandrere ind på det danske arbejdsmarked.

En fremtrædende diskurs i artiklerne er, at det skal have hårdere konsekvenser ikke at følge danske normer og dansk lovgivning. Et hovedaspekt i denne sammenhæng er debatten om, hvad der skal ske med kriminelle indvandrere. Her bliver der lagt særlig vægt på muligheden for at sende kriminelle indvandrere ud af landet (208; 212; 217). Der bliver i artiklerne svaret på, hvordan vi løser problemer med kriminelle indvandrere. I Jyllands-Posten skriver Pia Kjærsgaard: *"Vi skal ikke bare gå lige til konventionsgrænserne, når det gælder udvisning af kriminelle udlændinge, vi skal skabe vores egne danske grænser for vores tolerance og frisind over for asocial og samfundsnedbrydende adfærd. Og den skal være hård, konsekvent og udløses langt tidligere end i dag"* (217, debat, Jyllands-Posten). Løsningen, at udvise kriminelle indvandrere, argumenterer S og SF også for, mens Radikale Venstre ønsker, at lovgivningen ændres således, at det bliver sværere at sende indvandrere ud af landet (212). Hermed bliver der en intern splittelse i den nuværende regering i forhold til løsningen af problemstillingen med kriminelle indvandrere.

Der ses på flere punkter særlige regler, der er påtænkt indvandrere. Herunder er bl.a. reglerne i forhold til, at kriminelle indvandrere kan udvises. En anden regel, der rettes mod indvandrere, kan fx ses i en artikel i Jyllands-Posten, hvor reglerne for at indgå ægteskab med en udlænding i Danmark, får indvandrere til at flytte fra Danmark, da de ser reglerne som unødigt begrænsende (202). Indvandrere bliver gjort til en gruppe, der politisk tages særligt hånd om, og som der i visse forbindelser

gælder særlige regler for. Disse regler giver staten en mulighed for at regulere indvandreres liv på en anden måde end etniske danskeres liv. Dette er med til at skabe en diskurs om indvandrere som anderledes og ude af stand til at træffe de rigtige valg for sig selv.

Politiske og offentlighedens holdninger

Der fremkommer mangeartede politiske holdninger om forskellige aspekter af indvandrerdebatten i artiklerne indenfor dette undertema.

Flere artikler og indlæg omhandler, at indvandreres levevis skal ændres, eller at indvandrere har dårligere forudsætninger for at blive en del af samfundet i forhold til etniske danskere. Dette ses bl.a. i forhold til, at integrationsborgmesteren i København ønsker at sætte ind i forhold til den sociale kontrol, unge indvandrere kan opleve fra hjemmet (214). Her ønsker borgmesteren, at de unge skal have mulighed for at tage til fest og på lejrskole, som er noget af det, de fleste unge danskere gør. I Politiken står der: *"Blødere former for hverdagsundertrykkelse i form af forbud mod at gå til fester eller komme på lejrskole skal der efter integrationsborgmesterens opfattelse også sættes ind over for"* (214, artikel, Politiken). Dette ønske om at give indvandrere de samme muligheder som etniske danskere ses i flere artikler (190; 210; 215). I en af artiklerne bliver indvandrere særligt somaliere nævnt som en gruppe, der fx skal flyves til USA for at opleve, hvordan succesfuld integration er. Dette skal være med til at fremme deres lyst til at deltage i det danske samfund (190). Diskursen om at give de unge indvandrere de samme muligheder kan i et negativt lys ses som et ønske om at assimilere indvandrerunge til at være som etnisk danske unge. Artiklen kan også ses som mere positiv, hvis hensigten med den er et ønske om at vise de unge, hvordan integration kan finde sted på en måde, så alle parter i samfundet oplever integration som en god proces.

Under temaet politik ses der et fravær af indvandrere, der udtaler sig eller selv skriver artikler. Debatten bliver præget af danskeres holdninger til indvandrere og deres situation. Kun i fire ud af 27 artikler udtaler indvandrere sig (190; 196; 202; 205), og kun to af artiklerne omhandler en indvandrer, som den primære person i artiklen.

Kritik af integrationspolitik

I det følgende analyseres artikler, der har fokus på kritik af den tidligere og den nuværende regerings integrationspolitik.

En af de holdninger, der er meget fremtrædende indenfor dette område, er, at den nuværende regerings udlændingepolitik vil føre til, at Danmark bliver oversvømmet af indvandrere, der ikke kan/vil bidrage til samfundet, samt at den nuværende regering prøver at skjule, at der er problemer i forhold til integrationen (70; 71; 79; 84). Kritikken af den tidligere regering går hovedsageligt på, at de har skabt et fremmedfjendsk samfund. Begrebet værdikamp bliver anvendt i flere artikler, og henviser til den nuværende regerings ønske om at profilere sig som mere tolerante end den forrige (81; 88).

Den nuværende regering kritiseres for at være på afstand af problemerne og for at mangle en fornemmelse for, hvad der virkelig sker ude i fx ghettoområderne. Denne kritik ses i flere artikler (70; 79; 84). I et debatindlæg i Jyllands-Posten foreslår en debattør, at politikerne selv flytter ud i ghettoerne, hvis de mener, at det er en god idé at åbne grænserne mere: *"De meget velmenende, især radikale, skal selvfølgelig i deres iver for yderligere indvandring gå og stå forrest"* (79, debat, Jyllands-Posten).

Der tages dog til genmæle i forhold til kritikken af regeringen. Den radikale politiker Sofie Carsten Nielsen peger på, at den tidligere regering har skabt dette negative billede af indvandrere, og at Danmark i virkeligheden: *"Er et lillebitte samfund, som ikke overlever uden at lære nyt og tiltrække andre mennesker med andre værdier"* (88, artikel, Politiken). Her lægger hun således vægt på, at indvandrere er nødvendige for samfundet. Her kan ses en diskurs om indvandrere som en ressource for det danske samfund.

Stramninger som løsning

Der er en diskurs i mange af artiklerne hvor det at stramme udlændingepolitikken og straffe de indvandrere, der ikke vil bidrage til det danske samfund, ses som en af løsningerne på integrationsproblemerne. I flere artikler peges der fx på, at man udelukkende burde tillade de indvandrere, der er ressourcestærke, i at komme ind i

landet (71; 83; 86). Kritikken i et læserbrev i Ekstra Bladet lyder bl.a.: ”*Skridt for skridt udhuler Thorning, Søvnadal og Vestager de krav og regler, der gør, at kun dem, der kan og vil bidrage positivt til det danske samfund, kan få lov at være i Danmark*” (83, debat, Ekstra Bladet). På den måde er der en meget instrumentel tilgang til indvandrere, hvor hjælp til indvandrere baseres på nytteetik. Blot en enkelt artikel kritiserer den nuværende regering for at udvise indvandrere, som burde have lov til at være i landet (73).

Artiklerne er præget af, at det hovedsagligt er etniske danskere, der udtaler sig med enkelte undtagelser. Af de 20 artikler, der beskæftiger sig med en kritik af integrationspolitikken, er det kun i to artikler, at indvandrere udtaler sig (75; 85). Herved er gruppen af indvandrere ikke særlig stærkt repræsenteret i politiske forhold, der vedrører netop deres livssituation. Der er ligeledes ikke nogen indvandrere, der tager til genmæle overfor holdningerne omkring dem, som nogen der vil udnytte det danske velfærdssystem. I et læserbrev i Jyllands-Posten bliver der skrevet:

”Det er helt o.k. at tale om danske normer, og det er også o.k. at kræve, at borgere i Danmark overholder visse regler og i det hele taget opfører sig ordentligt. Men det er en misforståelse at gøre det til et spørgsmål om danskere og danskere med anden etnisk baggrund. Som bekendt ses afvigende adfærd og parallelsamfund også blandt etnisk danske grupperinger” (80, debat, Jyllands-Posten).

Her ses der således et modsvar til kritikken af regeringens politik. Her bliver spørgsmålet om integration for at sikre velfærdssamfundet bredt ud til også at omfatte minoritetsgrupper med etnisk dansk oprindelse. Selvom debatten er præget af etniske danskere, findes der således nuancer i forhold til, hvilken betydning indvandring har for det danske samfund.

Job

Overskrifterne på artiklerne i temaet job taler for sig selv: ”*Indvandrere arbejder i de mest usikre job*” (36, artikel, Politiken), ”*Indvandrere glider ud af jobmarked*” (37,

artikel, Jyllands-Posten), "*Indvandrere i usikre job*" (38, artikel, Jyllands-Posten), "*Kloge hoveder går til spilde*" (39, artikel, Jyllands-Posten), "*Kloge nydanskere går til spilde*" (40, artikel, Politiken) samt "*Kloge udlændinge bliver overset*" (41, artikel, Politiken). Den overordnede diskurs omkring indvandrere og job er primært negativ. Der lægges vægt på, at det er svært for indvandrere at komme ind på det danske arbejdsmarked, selvom de har en lang videregående uddannelse (35). Indvandrere indtager oftest de mest usikre job som fx på fabrikker, hvor risikoen for fyringer er stor under finanskrisen, og indvandrere er ofte de første, som mister deres job (36; 37). Der gives samtidig et billede af, at indvandrere ikke selv har ressourcer til at finde et arbejde, så der kan tilbydes hjælp fra en mentor i erhvervslivet, som kan give gode råd til personen og være med til at etablere nye kontakter til virksomheder (34). Disse artikler kan være med til at frembringe den opfattelse, at indvandrere ikke er ligeså kvalificerede som danskere på arbejdsmarkedet, og at fx en uddannelse fra et andet land ikke har stor værdi i Danmark. Det danske samfund formår på denne måde ikke at integrere indvandrere på arbejdsmarkedet, så deres ressourcer udnyttes.

Samtidig med det negative fokus kan der også spores en optimisme i ordvalget i nogle af artiklerne. "*Kloge*" (39, artikel, Jyllands-Posten; 41, artikel, Politiken), "*ressourcespild*" (35, artikel, Politiken), "*går til spilde*" (39, artikel, Jyllands-Posten; 40, artikel, Politiken) og "*bliver overset*" (41, artikel, Politiken) peger fx på, at der findes en masse uudnyttede ressourcer, som ikke anvendes tilstrækkeligt i dag. Dette kræver ifølge flere eksperter i artiklerne en mentalitetsændring, sådan at udlændinge ses som potentielle ressourcemedarbejdere i Danmark, der kan gøre arbejdspladsen mere konkurrencedygtig, ligesom der fokuseres på i andre lande (35; 41). Disse artikler har dermed også et funktionalistisk fokus, som indebærer, at indvandrere skal bidrage positivt til samfundet, og på den måde kan de ses som en brik i konkurrencesamfundet. Der findes desuden en opsang til danskerne i artiklerne om at behandle indvandrere anstændigt og værdigt, især hvis vi fremover gerne vil tiltrække kvalificeret udenlandsk arbejdskraft til landet (ibid.; 43).

Indvandrere fremstilles således i artiklerne, som nogle der har en masse kvalifikationer og kompetencer, men som ikke får mulighed for at anvende dem i Danmark. De skal kæmpe hårdere for at komme ind på arbejdsmarkedet samt fastholde deres job, og samtidig kan de blive konfronteret med en holdning om, at de

ikke er en ressource. De unge tilbydes i disse artikler positioneringer som arbejdere, der ikke har mulighed for at udnytte deres fulde potentiale, eller som må kæmpe ekstra hårdt for at nå deres drømme og mål.

Fremmedfrygt

I den første kodning af datamaterialet fandt vi, at 111 af avisartiklerne centrerer sig om frygt for indvandrere i Danmark. 73 af disse artikler er debatindlæg, hvilket vil sige folkets synspunkter. De i alt 111 artikler centrerer sig om tre overlappende temaer; islam i Danmark, voldskultur og indvandringens økonomiske konsekvenser. Citaterne fra artiklerne udgør uddrag fra Jyllands-Posten og Ekstra Bladet, da disse to aviser repræsenteres i langt højere grad indenfor dette tema i forhold til Politiken.

Islam i Danmark

Det første tema koncentrerer sig om islam som religion.

”Der er udviklingspotentiale i kristendommen, mens islam er en stammereligion, som ikke har udviklet sig synderligt. Hvis vi smider vores værdier på gulvet for at være imødekommende og for alt i verden at undgå at fornærme nogen, har islamismen sejret, og vi kan se frem til sharia-domstole. Vi er ramt af en frygtelig hensynsbetændelse i det her land. [...] Muslimer rejser ikke nødvendigvis til Vesten for at leve her som vores ligemænd. Mange ønsker at dominere os og ødelægge os, fordi det står i koranen. Det sker så stille og roligt, at de færreste lægger mærke til det” (164, artikel, Jyllands-Posten).

I ovenstående citat af teolog Marianne Søndergaard kan vi se, hvorledes islam bliver beskrevet som en underudviklet religion. I citatet ligger en latent trussel til læserne af avisen eller danskerne som folkefærd om, at vi er for blødsødne i kritikken af islam, og det kan føre til, at islam overtager Danmark. Derudover beskrives muslimer med ordene ”dominere” og ”ødelægge”. Ord der beskriver ondsindede handlinger foretaget på baggrund af koranen. Den virkelige trussel i

citater ses dog i den sidste sætning. Ødelæggelsen og dominansen sker uden læsernes vidende, så de ikke har nogen mulighed for at reagere på islamiseringen. På den måde kan citatet forstås som et opråb til, at danskerne ikke skal holde sig tilbage fra at kritisere islam. At det er muslimer specifikt, der problematiseres i forhold til indvandrere i Danmark ses ligeledes i det følgende: ”*Men der er store kræfter i gang med gøre landet til en muslimsk stat. Flere partier har nu åbnet porten for flest mulige og umulige indvandrere*” (153, debat, Ekstra Bladet). Igen er der her tale om en islamisering af det danske samfund samt en kritik af nogle af de danske regeringspartier. Den fremtidige muslimske dominans ses ydermere i næste citat. Der bliver lagt vægt på, at de muslimske indvandrere får flere børn og på den måde udvander den danske kultur i kraft af deres stingende antal:

”Et par enkelte tal: I 1990 var der 109.000 muslimer i Danmark, i 2011 226.000. I kraft af en højere fertilitet end for andre danskere vil der i 2030 være 400.000, skønner statistikere. Den kraftige vækst vil naturligvis forstærke presset på det danske samfund med krav om tilpasning til muslimske traditioner, herunder godtagelse af specielle shariadomstole” (136, debat, Jyllands-Posten).

Debattøren i dette citat anvender ligeledes en retorik, der er en skjult trussel. Her bruges statistik som argument for muslimernes fare for Danmark. Hvis muslimerne øges i antal i Danmark, udgør de ikke længere en minoritet, og skrækscenariet i denne forbindelse er at måtte godtage shariadomstole. Ordet shariadomstole anvendes igen i dette citat som en konsekvens af muslimernes tilstedeværelse i det danske samfund, men hvorfor er det lige netop dette billede, som fremmanes i den offentlige debat?

”Vi må ikke lade den politiske korrekthed og den generelle berøringsangst over for religioner kvæle den vigtige debat og den livsnødvendige kritik af islam og islamismen. Demokratiet, ligestillingen og menneskerettighederne står for skud, hvis vi ser stiltiende til, mens radikale muslimer langsomt, men sikkert får lov til at ændre vores samfund” (164, artikel, Jyllands-Posten).

Vi kan i citatet se, hvorledes islam beskrives som kontrast til demokrati, ligestilling og menneskerettigheder – de grundværdier, Danmark som samfund bygger på. Der hersker altså en diskurs, hvor indvandrere i avisartiklerne bliver sidestillet med muslimer. Muslimer som er kommet til Danmark for at gennemføre en *islamisering*, der udvander den danske kultur. Citaterne præges ydermere af en frygt og vrede over denne islamisering, og på den måde skabes kategorien *de farlige muslimer*.

Voldskultur

Frygten for *de farlige muslimer* kommer især til udtryk i følgende citat i et debatindlæg af forhenværende sognepræst og folketingsmedlem Søren Krarup, der skriver, hvorledes indvandringen i Danmark påvirker en by som Slagelse:

”De optræder også som herrefolk. [...] Unge danskere har vanskeligt ved at færdes på gaderne på grund af indvandrernes bander – eller rettere sagt: Unge danske drenge, for danske piger kan slet ikke tillade sig det. Det vil være alt for farligt. Også danske unge af hankøn bliver jaget bort. [...] Det ene sted i landet efter det andet, hvor indvandringen har gjort danskerne til et underkuet mindretal” (113, debat, Jyllands-Posten).

I dette citat beskrives danskerne også som ”underkuet mindretal”, det kan sammenlignes med førnævnte citat, hvor ordene ”dominere og ødelægge” optræder. Vi ser altså et billede i artiklerne, hvor forholdet mellem danskere og indvandrere præges af et syn på danskerne som den marginaliserede gruppe. Det kan sammenlignes med den måde artikel 164 beskriver, hvorledes den muslimske dominans breder sig, uden at folk er klar over det. I citatet fra artikel 113 bruges ordene ”farligt” og ”jaget bort” og kan forstås som en beskrivelse af en handling præget af vold, noget dyrisk og primitivt, hvor danskerne er jaget vildt eller dem, der belastes. Det kommer bl.a. til udtryk i citatet af Mehmet Ümit Necef, lektor og ph.d. ved Syddansk Universitet, der udtaler sig om de indvandrere, der raserede skadestuen i Odense i august 2012:

”De har fået en grundlæggende offermentalitet, og mange af dem venter bare på den første og bedste mulighed for at eksplodere. De har ingen selvkontrol. Og derfor sker der sådan noget som i Odense. De føler sig ikke ansvarlige for skadestuen, for det er danskernes skadestue – ikke deres” (168, artikel, Jyllands-Posten).

Ved at benytte sig af et sprogbrug, hvor ordene, der bruges til at beskrive indvandrere, er ”offermentalitet”, ”eksplodere”, ”ingen selvkontrol” og ”ikke ansvarlige”, tillægges denne gruppe af individer negative karakteristika, der igen beskriver primitive voldshandlinger begået af mennesker. Selvom der i citatet er tale om en offermentalitet samt mangel på selvkontrol og ansvarlighed, en mentalitet der determinerer individets handlinger og fratager et bevidst handlemønster, så understreger han alligevel, at de ”bare venter” på at eksplodere. På den måde gøres handlingerne intentionelle. Der ligger således et paradoks i beskrivelsen af de unge indvandrere, der raserede skadestuen. På den ene side er de opdraget ind i en offermentalitet, der fratager dem muligheden for at handle bevidst, og samtidig er deres kriminelle handlinger intentionelle og uberettigede. Indvandreres kultur beskrives altså som en voldskultur, hvor selvbeherskelse er en ikke-eksisterende egenskab.

Indvandringens økonomiske konsekvenser

Det tredje identificerede tema har et økonomisk perspektiv. Fælles for disse artikler er, at indvandrerne koster det danske samfund penge. Det ses i følgende citat af erhvervspsykolog Axel Artke at penge, som bruges på indvandrere, franarres de svageste i samfundet:

”Den ene handler om indvandrede somalieres systematiske snyd og bedrag [...] skønt to tredjedele af dem lever af bistandshjælp og ikke laver dagens gerning. Halvdelen af somalierne er danske statsborgere, så man kunne vel forvente en vis interesse for Danmark ud over den, der består i at rage til sig på værtslandets bekostning” (120, debat, Jyllands-Posten).

I dette citat er det specifikt somaliske indvandrere, der kritiseres. Derudover beskriver debattøren, at de somaliere, der er i besiddelse af dansk statsborgerskab, burde interessere sig for velfærden i Danmark og derfor ikke begå skattebedrag. Spørgsmålet er her, om debattøren virkelig forventer dette. Ved at anvende sætningen: *"man kunne vel forvente en vis interesse"* fortæller han indirekte, at forventningen til, at somaliere bidrager til Danmark som samfund, ikke er eksisterende. Det er brugen af ordene "kunne", "vel" og "vis", der lader sætningen således, at den omtalte forventning ikke fremstår stærkt. Hvis debattøren havde fremført sætningen anderledes fx; *"man kan forvente en interesse..."*, havde forventningen om interesse fremstået tydeligt og reelt. Debattøren bruger somaliernes danske statsborgerskab som argument for, at de burde have en interesse i velfærden, men samtidig beskriver han i den sidste sætning Danmark som et "værtland". De somaliere, han beskriver, er således ikke fuldgældige medlemmer af samfundet på trods af deres statsborgerskab, ellers vil det ikke hedde et værtsland, da det antyder, at somalierne gæster landet. Beskrivelsen af somaliernes mangel på interesse for det danske velfærdssamfund skaber en beskrivelse af dem som distancerede fra det øvrige samfund. Det følgende debatcitater lægger også vægt på indvandreres distancering fra det danske samfund:

"Jeg ville lægge vægt på, at muslimer koster den danske regering over 100 milliarder om året – bare i sociale ydelser til muslimer. Starthjælp. Kontanthjælp. Førtidspension. Til folk, der ikke gider være en del af samfundet. Det er jo dybt godnat"
(187, artikel, Ekstra Bladet).

I dette citat bliver muslimer også koblet sammen med udnyttelsen af sociale ydelser. Eksemplerne på de sociale ydelser viser den underforståede præmis for dette citat, at muslimerne ikke kan klare sig selv i Danmark men må leve af velfærdsstaten. Forfatteren i dette citat sætter indirekte spørgsmålstejn ved støtten til muslimerne, når de efter debattørens udsagn *"ikke gider være en del af samfundet"*. Denne sætning forudsætter, at muslimerne bevidst træffer et valg om ikke at deltage i samfundet. Endnu en måde hvorpå, at indvandrernes indstilling til det danske velfærdssamfund beskrives, er, at de har en "krævementalitet", som ses i næste citat. Her giver debattøren udtryk for sin mening angående en muslimsk

elev på uddannelsen for ernæringsassistenter, der blev tvunget til at smage på svinekød, og som efterfølgende er blevet tildelt erstatning:

”Havde hun forventet, at en ernæringsassistent ikke skal smage på den mad, hun serverer for andre? Det synes at kræve en utrolig kombination af sarthed, frækhed og krævementalitet at forlange erstatning for at skulle leve op til kravene på sin uddannelse. [...] Problemet er ikke bare det grelle forhold, at de danske myndigheder via tildeling af generøse overførselsindkomster til gengæld for ingenting giver vore muslimske medborgere mulighed for at isolere sig selv fra dette uhellige grisekødsfarvede bajer- og pornosamfund, de er ankommet til. Nej, de beskyttes også via integrationshæmmende kulturelle særhensyn, som nu denne ernæringsassistentelev, der sandelig ikke skal udsættes for at smage dansk mad” (163, debat, Jyllands-Posten).

Karaktertrækkene, som hun her bruger til at beskrive den muslimske kvinde, der sagsøgte sit uddannelsessted, er ”sarthed”, ”frækhed” og ”krævementalitet”. Sammenholdt med resten af citatet kan hendes karakteristika forstås som en generalisering af alle muslimerne i Danmark. Vi kan se krævementaliteten i ”tildelingen af generøse overførselsindkomster”, mens sarthed optræder i debattørens ironiske beskrivelse af det danske samfund som et uhyggeligt ”grisekødsfarvet bajer- og pornosamfund”. I denne beskrivelse tager debattøren udgangspunkt i sin egen forståelse af muslimers syn på Danmark, mens frækheden ligger i de kulturelle hensyn, der berettiger den muslimske kvindes sagsøgning. På den måde identificeres diskurserne krævementalitet og samfundsdistance.

Det er interessant især for debatindlæggene, at meget få taler indvandrernes sag. Ud af 111 artikler er der én, der taler for, at somaliere ikke skal forstås som en gruppe skattesnydere men som en gruppe af individer, der alle er forskellige (130). Derudover udtaler Amir Hussein, at: ”Denne triste nyhed (fra Vollsmose, red.) har spredt sig som ild i en høstak. Det er netop dette, der får mig til at skamme mig over mine muslimske medmennesker” (171, artikel, Ekstra Bladet). Vi kan her se,

hvorledes Hussein distancerer sig fra dem, der har begået kriminelle handlinger i Vollsmose i forbindelse med rasingen af en skadestue, en distancering der er nødvendig, da der finder en generalisering sted. Det er ydermere interessant, at der ikke skrives til indvandrerne, men om dem. Der skrives ”*de har ingen selvkontrol*” (168, artikel, Jyllands-Posten) og ikke ”I har ingen selvkontrol”. På den måde styrer debatten uden om de implicerede og skaber nogle relationer, hvor det er danskerne, der forholder sig til indvandrerne. Det er derudover danskerne, der i artiklerne beskrives som det underkuede minoritetsfolk. Det skaber nogle kategoriseringer, der for indvandrernes vedkommende ikke er særligt positive, hvor de bliver defineret som en fjende af det danske samfund og folk. Samtidig konstruerer det også en kategorisering om danskerne som et underkuet folkefærd truet på grundværdierne.

Diskrimination

Analysen af diskrimination centrerer sig omkring to hovedtemaer, hvoraf det første har fokus på, at danske film diskriminerer ved ikke at bruge skuespillere med anden etnisk baggrund end dansk samt ikke berører emnet integration i film. Det andet tema omhandler, hvordan racisme og diskrimination mere bredt finder sted i Danmark.

Os og dem diskurs

Hovedparten af artiklerne under temaet diskrimination omhandler det faktum, at børnefilmen *MGP Missionen* har fået afslag på økonomisk støtte fra Det Danske Filminstitut blandt andet begrundet i, at en film med skuespillere med anden etnisk baggrund end dansk ikke er salgbar i provinsen (8; 15; 16; 17; 18; 24; 28; 30; 31; 33). I artiklerne fremkommer en os og dem diskurs, hvor ”os” henviser til os danskere, som endnu ikke er parate til eller ikke har lyst til at se en film, der har indvandrere i hovedrollerne, og hvor ”dem” henviser til indvandrere, som ikke menes at kunne bære en film alene uden etnisk danske skuespillere (31; 33). Det problematiseres, hvordan skuespillere med anden etnisk baggrund end dansk oftest castes som indvandrere og ikke som danskere, hvor deres hudfarve eller anden etniske baggrund anvendes tematisk i film (17; 33). Skuespiller Ali Kazim udtaler fx i en af artiklerne:

”Jeg stiller ofte mig selv spørgsmålet, hvorfor jeg næsten kun får tilbudt roller, hvor jeg skal spille den der dysfunktionelle underklassearaber, der ikke har styr på noget som helst? Hvorfor ikke en nydansk læge, advokat eller journalist? Rykker filmbranchen overhovedet ved folks fordomme? Egentlig ikke” (17, debat, Politiken).

I dette citat og i to af de andre artikler peges der på, at det danske filmmiljø er fordomsfuldt og stærkt diskriminerende, når skuespillere med anden etnisk baggrund end dansk sjældent tilbydes andre roller end som rengøringskone, taxachauffør og kriminel (17; 18; 33). Dette betyder, at der i filmbranchen vises et meget stereotyp, karikeret og ensidigt billede af indvandrere. De frembragte professioner eller identitetskonstruktioner kan komme til at stå alene som et billede på, hvordan samfundet ser ud, hvilket unge indvandrere måske spejler sig i, uden at der gøres op med fordomme. Det danske samfund bliver i film ikke vist som et multikulturelt samfund, hvor film om indvandrere og integration samt skuespillere med anden etnisk baggrund end dansk oftest er fraværende. Tidligere direktør i Sandrew-Metronome Frederik Juul udtaler, at i forbindelse med lanceringen af filmen *Flugten* fra 2009 blev det forsøgt at skjule, at filmen omhandler flygtninge. Filmen, der bygger på romanen *Flygtningen*, kom til at hedde *Flugten*, og på filmplakaten vises der kun billeder af Iben Hjejle og Lars Mikkelsen og ikke af Faigh Zamani, som spiller en af hovedrollerne i filmen som en ung afghaner. (33) Disse problematikker, som tages op i avisartikler, kan være med til at fremstille flygtninge og indvandrere som andenrangsborgere, der skal skjules, idet de ikke er tilstrækkeligt interessante og salgbare til at indgå i danske film.

Filminstituttets afslag er ifølge jurister direkte ulovligt, da der under forvaltningsretten ikke må skelnes mellem race, religion og køn (8; 16). Herved fastslås det, at der er tale om diskrimination i begrundelsen. I to af artiklerne omtales sagen som hudfarve-sagen (8; 18), og i en artikel fra Ekstra Bladet, som omhandler samme emne men en anden film, er overskriften: ”*Skuespillere skulle være hvide*”, og Manu Sareeen udtaler fx i artiklen: ”*Man var bekymret for, om Danmark var klar til en ’brun’ film*” (31, artikel, Ekstra Bladet). Dette sprogvalg i artiklerne flytter fokus over mod hudfarve i stedet for diskussioner i forhold til, om kvaliteten i

filmene er god, og hvorfor danske film ikke bryder med fordommene, som det fx er tilfældet i Sverige og England, hvor der er lavet succesfulde film, der fx handler om at være indvandrer (33). I avisartiklerne udskilles mennesker på baggrund af deres hudfarve, hvilket kan have en betydning i forhold til, at fx unge indvandrere føler sig diskrimineret og stemplet, fordi de ser anderledes ud end de fleste danskere.

Racisme i Danmark

Racisme er et emne, der diskuteres i flere artikler, hvor mange forskellige synspunkter træder frem. I et debatindlæg fremhæves det fx, at der findes racisme i Danmark: *"Jo, den lille racisme trives også i Danmark. De sidste 10 år har rykket grænserne for, hvad man tillader sig at beskyldes minoriteter for"* (11, debat, Politiken). Der lægges vægt på, at i stedet for at diskutere hvad etniske mindretal gør forkert, bør man i stedet fokusere på, hvad majoriteten kan gøre anderledes for at skabe ligestilling og inklusion (ibid.). Et andet synspunkt i debatten har fokus på, at racisme og intolerance ikke kun findes hos majoriteten, men at det findes hos alle etniske grupper i samfundet, hvilket vil sige, at danskere med anden etnisk baggrund også udtrykker fordomme overfor etniske danskere (12). Det problematiseres desuden i artiklerne, at mange indvandrere ikke får anmeldt racisme, idet de føler, at de er havnet i en afmagtssituation, hvor de ser anklagede blive frikendt eller kun idømt mindre bøder, og derfor mister de tiltroen til myndighederne. I 2011 modtog politiet 5 anmeldelser om racisme, selvom antallet af sager menes at være betydeligt højere. (25; 26)

I artiklerne ses det både, at medarbejdere med anden etnisk baggrund end dansk føler sig diskrimineret på jobbet (13; 14), at boksere med indvandrerbaggrund har sværere ved at blive professionelle end danske boksere (9; 21), samt at mange diskoteker afviser unge med anden etnisk baggrund end dansk i døren med begrundelsen, at de ligner nogle bøller (23). Ud fra artiklerne omhandlende diskrimination viser det sig hermed, at der finder en forskelsbehandling sted i Danmark overfor indvandrere indenfor flere forskellige områder og professioner. Dette kan være med til fremme en opdeling danskere og indvandrere imellem, hvor unge indvandrere tilbydes en positionering, hvor de ikke får de samme muligheder og rettigheder for at gøre sig gældende i samfundet som danskere. Samtidig må det pointeres, at i og med at aviserne sætter fokus på diskrimination og problematiserer dette i vores samfund,

kan det betyde, at der er ved at ske en ændring mod større ligestilling, hvor mange er opmærksomme på problemstillingerne og derfor kan handle anderledes. Unge indvandrere har mulighed for at tale frit om dette emne, hvis de fx oplever diskrimination, så der på den måde kan arbejdes for at mindske problemet.

Kriminalitet

I denne analyse vil der være fokus på artikler, som beskriver indvandrere og kriminalitet. Indenfor dette tema findes der en række artikler, som fokuserer på voldelig kriminalitet og socialt bedrageri.

Voldelig kriminalitet

Den voldelige kriminalitet, der beskrives i de udvalgte artikler, er særligt beskrivelser af hændelser mellem indvandrere eller mod etniske danskere. Kun en enkelt artikel beskæftiger sig med kriminalitet udøvet af en dansker mod en indvandrer (61). De ord, der præger beskrivelserne af de voldelige hændelser, indvandrerne begår, er fx *blodhævn*, *klan-strid*, *voldsorgie* og *plyndret* (46; 50; 68; 69). Den kriminalitet, der bliver begået, beskrives således som primitiv. Herved kommer beskrivelserne af de voldelige hændelser til at være præget af en forståelse af hændelsernes bagmænd som primitive.

Det, at en forbrydelse beskrives som en klan-strid, og at Jyllands-Posten får en sociolog med pakistansk baggrund til at beskrive stridighederne, giver et billede af disse indvandrere som individer fra en mere primitiv kultur. I og med at sociologen har pakistanske rødder, kan han ses som i besiddelse af en særlig indsigt pga. sin baggrund. Dog sættes sociologen også i en dobbeltrolle, hvor han tager afstand til sine landsmænd, men samtidig udtaler sig om en gruppe som en ekspert på baggrund af sin uddannelse. Hans kritik legitimeres på den måde ved hans oprindelse. Beskrivelsen af indvandrerne, der er involveret i disse klan-stridigheder, lyder således:

”Typisk har den ældre generation i de pakistanske familier slået sig ned som selvstændige erhvervsdrivende ved at køre taxa eller eje en kiosk. Derfor har de ikke så meget kontakt til det danske samfund og har fortsat livet, som det var i den gamle landsby [...] Derimod

er der ofte tale om enten intern familiefejde eller en klankonflikt, som kan have sin oprindelse i Pakistan og er fortsat her i Danmark” (50, artikel, Jyllands-Posten).

Her bliver disse indvandrere beskrevet som en gruppe, der ikke integrerer sig, og som har holdninger, der ikke svarer overens med det nutidige danske retssystem. Hermed bliver indvandrergruppen en gruppe af mennesker, der lever i det danske samfund, men som ikke følger de love, der findes, men lever efter deres egne regler.

Der er ligeledes en del beskrivelser af og kommentarer om en voldsepisode i Vollsmose og den efterfølgende episode på Odense Universitetshospital, hvor en stor gruppe indvandrere stormede skadestuen. Her bliver situationen flere steder meget malerisk beskrevet (54; 63). I beskrivelser af episoden bliver især indvandrerbander nævnt mange gange. Indvandrere bliver her kædet sammen med nogen, der grupperer sig i voldelige bander, og som angriber uskyldige og syge (58; 59; 63). Ligeledes bliver indvandrerbander kædet sammen med tilfældig vold mod uskyldige (52). Et andet gennemgående tema i forbindelse med indvandrerbander er salg af euforiserende stoffer. Denne sammenhæng påpeges flere gange (47; 52; 54), og placerer hermed indvandrere som kriminelle på flere områder. Tilknytningen til rockermiljøet påpeges ligeledes, ligesom at termen parallelsamfund også flere steder nævnes (ibid.).

Modsat mange af de andre temaer er der en del indvandrere, som bliver interviewet i forhold til kriminalitet. Det kan naturligvis anses for positivt, at der her er indvandrere, der udtaler sig i forhold til problemstillinger, men samtidig kan de mange udtalelser fortolkes som om, at denne gruppe skulle have et mere indgående kendskab til kriminalitet i forhold til fx en etnisk dansker, der bor i Vollsmose. Diskursen omkring de kriminelle indvandrere bliver en diskurs om en gruppe af individer, der er hensynsløse og voldelige.

De sociale snydere

En anden gruppe af artikler under temaet kriminalitet centrerer sig omkring identitetsfusk. Disse artikler omhandler indvandrere, der bor i Danmark, og som udlejer deres identitet til illegale indvandrere og således mod betaling kan komme til

at arbejde på det danske arbejdsmarked. Her er det ikke bander men individer, der står for de ulovlige handlinger. De indvandrere, der udøver denne form for kriminalitet, beskrives i Politiken:

”Ifølge Københavns Politi dækker sagen over en ny tendens, hvor udlændinge med opholdstilladelse groft udnytter indvandrere, der lever under jorden: De låner dem deres navn, cpr-nummer og sygesikringsbevis, så de på papiret har lovligt ophold i Danmark. Til gengæld beholder de halvdelen af lønnen, der går ind på deres bankkonto, men som den illegale indvandrer reelt har tjent i for eksempel rengøringsbranchen” (55, artikel, Politiken).

Disse indvandrere beskrives som en gruppe, der udnytter svage indvandrere, der befinder sig på bunden af samfundet, og som ingen mulighed har for at tage til genmæle, hverken privat eller i den offentlige debat.

Artiklerne indenfor temaet kriminalitet er altså i høj grad med til at skabe et negativt billede af indvandrere. De unge tilbydes i forhold til dette tema en diskurs om indvandrere som nogle, der lever på kanten af samfundet. En gruppe der må anses som farlig, upålidelig og voldelig. Dog er billedet vendt på hovedet i én artikel, hvor indvandrere er en gruppe, der bliver udsat for diskrimination og vold alene på baggrund af deres udseende (61).

Ressourcefokus

Artiklerne i denne analyse centrerer sig omkring, hvordan indvandrere gavner det danske erhvervsliv, indvandrere som har skabt det liv, de drømmer om i Danmark, samt hvordan der er sket en nuancering i debatten om indvandrere. Til sidst i analysen fremkommer det, at nogle af artiklerne under dette tema ikke udelukkende har en ressourcefokuseret vinkel.

De fleste af artiklerne indenfor temaet fokuserer på, hvordan indvandreres kompetencer og ressourcer kan være en gevinst for erhvervslivet og især eksporten i Danmark. Eksporten til de arabiske lande kan øges, og fremtidige store markeder

som Kina, Brasilien, Rusland og Indien bevirker, at mennesker fra disse lande vil være en stor fordel for Danmark at ansætte i virksomheder fx i forhold til sprog, kulturkendskab og netværk (242; 244). Der hentes bl.a. inspiration fra Sverige, der har oprettet en database indeholdende iværksættere med indvandrerbaggrund, som virksomheder kan trække på som eksportkonsulenter for at fremme den internationale handel (238; 249). I artiklerne fremkommer en positiv diskurs med fokus på styrke, ressourcer og vækst, hvor indvandrere indtager en uundværlig plads i erhvervslivet i form af deres specialkendskab til et marked samt betydningsfulde sprogkunderskaber. Denne fremstilling af indvandrere, som fremmer det danske erhvervsliv, betyder, at bl.a. unge tilbydes en identitetsforståelse som unikke og uundværlige med specifikke kompetencer.

Tre artikler er en del af artikelserien ”Den danske drøm?” i Jyllands-Posten, som portrætterer forskellige danskere med anden etnisk baggrund, som af forskellige årsager er endt i Danmark, og fortæller historien om, hvordan det er gået dem (233; 234; 235). Fælles for de tre artikler er, at hovedpersonerne alle er meget glade for at bo i Danmark, idet de har muligheden for at realisere deres drømme. Ved at arbejde og tjene penge kan de skabe sig det liv og den fremtid, som de ønsker. (ibid.) Natali fortæller fx, at det er ærgerligt, at medierne generelt ikke interesserer sig for at fortælle historien om den lykkelige ukrainer i Danmark (233, artikel, Jyllands-Posten). ”*Jeg kan godt lide Danmark. Vi har arbejde, købt hus og plantet træer i indkørslen. Her kan vi planlægge en fremtid. Vi har muligheder, og der er sikkerhed for både børn, arbejdsløse og ældre*” (ibid.). I disse artikler fremmes den lykkelige subjektposition, hvor det vises, at det er muligt at skabe positive forandringer, og artiklerne kan herved ses som inspiration for andre til at begynde det liv i Danmark, de drømmer om.

Debatten om indvandrere har i mange år været kritisk i forhold til danskere med anden etnisk baggrund. I særligt to artikler sættes der fokus på, at debatten omkring muslimer og islam er stilnet af i de seneste år, og at synet på indvandrere er blevet mere nuanceret, hvor forskelle træder tydeligere frem (247; 248). Muslimernes Fællesråd glæder sig over denne nuancering og udtaler i forbindelse hermed: ”*Der er kommet større forståelse for, at indvandrere har forskellig kulturel og religiøs baggrund, og det betyder, at man i dag møder indvandrere som individer og ikke*

som grupper” (247, artikel, Jyllands-Posten). I et debatindlæg fra Ekstra Bladet fremhæves den nye regering også som en positiv faktor i forhold til, at diskussionerne omkring indvandrere er blevet mangesidede og nuancerer en os – dem tænkning (254, artikel, Ekstra Bladet). ”Efter at vi har fået en ny regering, er der én ting, jeg er glad for: Det er, at diskussionen om ’dem og os’ endelig er standset. Sikke en ro, der er kommet på det område” (ibid.).

Selvom mange af artiklerne er placeret under temaet ressourcefokus, idet de som udgangspunkt fortæller en positiv historie, ses der i flere af artiklerne også en dobbelthed, hvor en mere problemfokuseret vinkel fremkommer i større eller mindre grad. Dette viser sig i mange af de artikler, som omhandler sprog, da der fx både fokuseres på, at der er sket en positiv udvikling eller fremgang indenfor børns sprogudvikling, men samtidig også at tosprogede børn generelt har svært ved at lære at læse og skrive dansk (225; 227; 228). I artiklerne som skildrer positive portrætter af danskere med anden etnisk baggrund, ses det også, at vejen til, hvor de er nu, ikke har været uden udfordringer. Fx fortæller Hamad: *”Jeg skrev omkring 350 ansøgninger uden at få job. Jeg var til samtale få gange, men det gav ikke noget”* (234, artikel, Jyllands-Posten), og to af personerne fortæller om diskrimination, de har mødt i Danmark (233; 234). Artiklerne omhandlende indvandrernes positive ressourcer i forhold til erhvervslivet har også et instrumentelt og funktionalistisk fokus, hvor indvandrerne kan være til gavn for den danske eksport.

Der fremstilles ud fra artiklerne i dette tema positioneringer, som bidrager til fokus på ressourcer og kompetencer, og som kan inspirere til at opbygge og leve det liv i Danmark, man ønsker. Samtidig kan der ses en tendens mod, at dette ikke er let, og at det ikke skabes uden udfordringer undervejs. Den positive diskurs kan bidrage til, at nuancer og forskelle trækkes frem i debatten om indvandrere, og at det generelle syn på indvandrere drejes i en mere ressourcefokuseret retning.

Sociale problemstillinger

Fælles for de artikler, der hører under temaet sociale problemstillinger, er, at fokus i dem alle rettes mod de udfordringer, som samfundet kan komme til at stå overfor

i fremtiden i forbindelse med danskere med anden etnisk baggrund. Artiklerne er spredt over flere emner. Vi fokuserer i dette afsnit på to af dem: Ældre indvandrere som det nye proletariat og mediernes fokus på kriminalitet i ghettoer, da disse har den største relevans for besvarelsen af problemformuleringen.

Ældre indvandrere som det nye proletariat

Det offentlige pensionssystem og landets kommuner bliver i artiklerne kritiseret i forbindelse med ældreområdet, hvor det i fire artikler fra Politiken beskrives, hvordan vi kan forvente, at de kommende pensionister med anden etnisk baggrund vil høre til de fattigste mennesker i Danmark i årene frem (275; 288; 290, 294). I artiklerne vægtes det, at indvandrere ikke har de samme muligheder for at spare op til deres pensionisttilværelse. De bliver nemlig ikke udbetalt den fulde folkepension, fordi mange ældre indvandrere har været i Danmark i mindre end 40 år, som den fulde folkepension kræver (290). Ifølge Peter H. Madsen sparer de færreste ældre indvandrere op til deres pension, fordi de har en forventning om, at deres børn vil tage vare på dem i deres alderdom. Madsen skriver, at dette dog ikke er tilfældet. Der tegner sig altså et kulturclash i familiemønstrene mellem den yngre og ældre generation af etniske minoriteter. (288) Artiklernes primære budskab er, at det er et problem, at en hel befolkningsgruppe udgør en væsentlig del af Danmarks fattigste mennesker. Som vi kan se af analysen, beskrives relationen mellem indvandrere og den offentlige sektor med hovedvægt på, at det offentlige system svigter indvandrere i inddragelsen af dem i samfundet på lige vilkår med andre danske borgere. Dette kan påvirke unge etniske minoriteter til at have mindre tillid til den offentlige sektor og demokratiet.

Mediernes fokus på kriminalitet i ghettoer

Et andet tema, der problematiseres i artiklerne, er, hvorledes medierne skriver historierne, sådan at indvandrere oftest ses i et negativt lys fx ved, at journalister kun opsøger beboerne i Vollsmose, når der er ballade (280; 291; 292). I en temaartikel fra Jyllands-Posten bliver Vollsmose beskrevet således:

”Bag de høje betonhuse, der som mure om en middelalderby indkapsler bydelen, er alting anderledes. [...] Det er dog sjældent den rolige hverdag, der fylder, når de danske medier har Vollsmose

i fokus. Derimod handler det oftest om de sociale problemer og kriminaliteten i bydelen [...] Det skæve medie billede giver beboerne en følelse af, at samfundet ikke vil se de gode ting, der sker. Resultatet er, at bydelen lukker sig mere om sig selv” (291, artikel, Jyllands-Posten).

Dette uddrag har flere budskaber i sin karakteristik af Vollsmose. For det første er der et direkte budskab om, at medierne har en overfokusering på sociale problemstillinger i bydelen Vollsmose. Der er dog en vis dobbeltydighed i beskrivelsen. I den første linje benyttes ordet middelalderby til at beskrive normaltilstanden i Vollsmose, hvilket kan henvise til en kulturelt forældet bydel. Derudover opstilles der en relation mellem beboerne og det omgivende samfund, hvor det kan læses som om, at beboerne ikke er en del af samfundet, men eksisterer i kraft af sig selv. Mediernes fokusering på kriminalitet bevirker, at byen lukker sig om sig selv, hvilket er en understregning af adskillelsen mellem beboerne i Vollsmose og resten af samfundet. At lukke sig om sig selv kan sammenlignes med det, der andre steder kaldes for parallelsamfund. På trods af kritikken af mediernes fokusering på kriminalitet i Vollsmose, bidrager karakteristikken af Vollsmose alligevel til et stereotypet billede af beboerområdet som et lille kulturelt forældet parallelsamfund. I temaet sociale problemstillinger har vi fokuseret på ældre som det nye proletariat, der fremstiller en diskurs om indvandrere som svigtet af det offentlige. Ydermere har vi behandlet mediernes fokus på kriminalitet i ghettoer. Selv om der er tale om et forsøg på at nuancere medie billedet her, anvendes en retorik til at beskrive Vollsmose, der understreger en diskurs om bydelen som kulturelt tilbagestående.

Uddannelse

Når der søges på ordet tosproget, har størstedelen af de artikler, der findes, noget at gøre med undervisning samt retten til at have et andet modersmål end dansk. Følgende analyse er delt i tre underemner: Modersmålet, folkeskoleårene og ungdomsuddannelse. En gennemgående diskurs for uddannelsesområdet er, at når man er tosproget, må man nødvendigvis klare sig dårligere i skolen, dette ses bl.a. i en artikel i Politiken: *”95 procent tosprogede elever har kæmpet sig op i midterfeltet rent fagligt”* (305, artikel, Politiken). Her må det således anses som en sejr for de

tosprogede elever, at de klarer sig ligeså godt som gennemsnittet. Mediebilledet er præget af, at det at være tosproget anses som en forhindring i forhold til læring og ikke som en ressource. Der ses dog en undtagelse i forhold til denne diskurs hos psykolog Anne Graversen, der i et læserbrev i Jyllands-Posten argumenterer for, at det er vigtigt også at opnå gode sproglige kompetencer på sit modersmål (297).

Modersmålet – undervisning og det danske sprog

Noget af det, der præger debatten om modersmålsundervisning og tosprogede børns tilegnelse af det danske sprog, er fraværet af indvandrere, der skriver eller udtaler sig i forhold til debatten.

Et markant forhold i artiklerne er diskurser, hvor forskningsresultater i høj grad er i centrum og anvendes som argument både for og imod modersmålsundervisningen. Der henvises i høj grad til de samme videnskabelige rapporter, men dog med forskelligt fokus og forskellige konklusioner til følge (310; 317). Altså bruges eksperter som garanter for diskursens ”sandhed”. Da den samme forskning bruges mange steder, bliver det, at modersmålsundervisning fx i Sverige har vist sig at give en lille positiv effekt, brugt som argument både for og imod at indføre det i Danmark. For eksempel henviser to artikler i Politiken begge til denne forskning men konkluderer henholdsvis:

”Faktisk viser en undersøgelse fra 2008, at elever af udenlandsk oprindelse, der har deltaget i modersmålsundervisning, får højere karakterer end tosprogede elever, der ikke har modtaget modersmålsundervisning.” (317, debat, Politiken).

En anden beskrivelse af samme undersøgelse fremhæver rapporten som fuld af fejlkilder, modersmålsundervisning som noget kun ressourcestærke elever deltager i samt de positive resultater som spinkle (310, debat, Politiken). Her bliver den samme undersøgelse altså et argument både for og imod modersmålsundervisning.

I avisindlæggene placeres børnene generelt i en offerposition, hvor det er de voksne omkring børnene (forældre eller lærere), der ikke formår at tilrettelægge

undervisning og opdragelsen omkring dem, således at de opnår de nødvendige færdigheder.

Folkeskoleårene

I forhold til børnenes skolegang er der i debatten særligt fokus på børnenes præstationer. I denne forbindelse fokuseres der på, hvilken skoleform der kan stille de rigtige krav til disse elever for, at de kommer til at præstere som etnisk danske elever. Beskrivelsen af, at der skal lavere krav til indvandrere i folkeskolen, bliver trukket frem i flere artikler (312; 313). Det fremhæves særligt i én artikel, at de etnisk danske lærere i folkeskolen stiller lavere krav til tosprogede elever, og at eleverne derfor ikke får de nødvendige udfordringer i folkeskolen (313). Der lægges vægt på, at forældre til tosprogede børn ønsker mere disciplin, at børnene ikke føler sig accepterede i folkeskolen, og at de har høje faglige forventninger til deres børn (309; 312; 313; 314). Her bliver det altså folkeskolen, der svigter børnene, og derfor må forældrene selv tage affære og flytte børnene ud af folkeskolen til muslimske friskoler for at fremme deres faglighed (313).

En anden løsning, der bliver peget på i forhold til at fremme børnenes skolefærdigheder, er at anvende heldagsskoler (304; 305). I forbindelse med en heldagsskole i Høje Taastrup udtaler Niels Egelund: *"Det er interessant og relativt epokegørende, at det lykkes for en skole at vise, at man kan løfte de tosprogede elever over landsgennemsnittet"* (304, artikel, Politiken). Her bliver det således fremhævet som noget usædvanligt, at børn med anden etnisk baggrund kan klare sig godt i skolen. Dermed forstærkes diskursen om, at elever med anden etnisk baggrund må forventes at klare sig dårligere bogligt.

Ungdommen og uddannelse

I forhold til de unge er der særligt fokus på, at de unge falder fra ungdomsuddannelserne. Her lægges vægt på tekniske uddannelser og manglende praktikpladser. Gymnasierne omtales ikke i artiklerne, og de drenge, der interviewes i Jyllands-Posten, har da også tidligere gået på tekniske uddannelser, som de har måttet forlade (301). De unges manglende læsefærdigheder påpeges i høj grad (308). Her kan det ses, at problemet føres tilbage til folkeskolen, og dermed også til de tidligere omtalte lave krav og forventninger til indvandrere. Tosprogede elever

omtales her som nogle, der fagligt skal løftes for at kunne komme gennem selv de korteste erhvervsuddannelser.

De unge placeres i flere artikler i en offerrolle (301; 303). Artiklerne fokuserer på, at disse unge har brug for konsekvente voksne og for, at der bliver stillet krav til dem. De anses ikke for at være en gruppe af individer, der kan tage ansvar for deres eget liv. De unge indvandrere skal ifølge cand.pæd. Janne Hansen ikke behandles som ofre, da det fører til, at de ikke tager ansvar for sig selv (303). Hun mener i stedet, at de unge bør have et fritidsjob, der lærer dem at tage ansvar.

Forældrene til de unge, der klarer sig dårligt i skolen, beskrives som uden for arbejdsmarkedet, og de mangler netværk i forhold til etniske danskere (318). Det, at have et netværk, bliver sat op som en vigtig faktor for at komme helt til tops indenfor erhvervslivet. Herved bliver det et problem at være indvandrer. Selvom man klarer sig godt i uddannelsessystemet, kan man ikke regne med at komme helt til tops, hvis ens forældre ikke er etnisk danske (318). Denne artikel kan således ses som en del af diskursen omkring disse unge indvandrere som ofre, også selvom de får en uddannelse (301; 303).

Opsamling på diskursanalyse

Gennem diskursanalysen er de 11 temaer blevet gennemgået. De overordnede diskurser omkring indvandrere er forholdsvis negative. De negative diskurser er særligt fremtrædende indenfor temaet fremmedfrygt, der hovedsagligt centrerer sig omkring indvandrere som farlige og som en gruppe, der bryder med danske værdier. Der ses herudover en diskurs om indvandrere som kriminelle og voldelige. Særligt fremhæves muslimer som en samlet gruppe i denne sammenhæng. Indvandrere bliver også problematiserede i forhold til uddannelse og job, hvor der findes en meget gennemgående diskurs om, at indvandrere må forventes at klare sig dårligt i uddannelsessystemet og senere på arbejdsmarkedet.

Der er i de mange artikler på tværs af temaerne en forholdsvis skarp deling mellem ”os” danskere og ”dem” indvandrere. I flere artikler placeres indvandrere i en andenrangsposition i det danske samfund. Delingen mellem os og dem kommer også til udtryk i forhold til, hvornår man er dansk, og at tredjegenérationsindvandrere ikke figurerer som danskere i statistikkerne. Der findes dog også positive artikler, som beskriver nogle indvandrere som rollemodeller for især unge med anden etnisk baggrund. Indenfor temaet ressourcefokus præsenteres indvandrere, der har klaret sig godt i det danske samfund, og som er glade for at bo i Danmark. Det bliver ligeledes beskrevet, hvordan indvandrere kan være til gavn for det danske arbejdsmarked og for dansk eksport. I forhold til temaet job er diskursen præget af, at indvandrere skal være til økonomisk nytte for det danske samfund, for at de er velkomne. Denne diskurs kan være præget af, at Danmark befinder sig i en økonomisk krise, og dette kan måske være med til at øge fokus på individer, der modtager sociale ydelser, som en gruppe der kan være en ekstra belastning for samfundet.

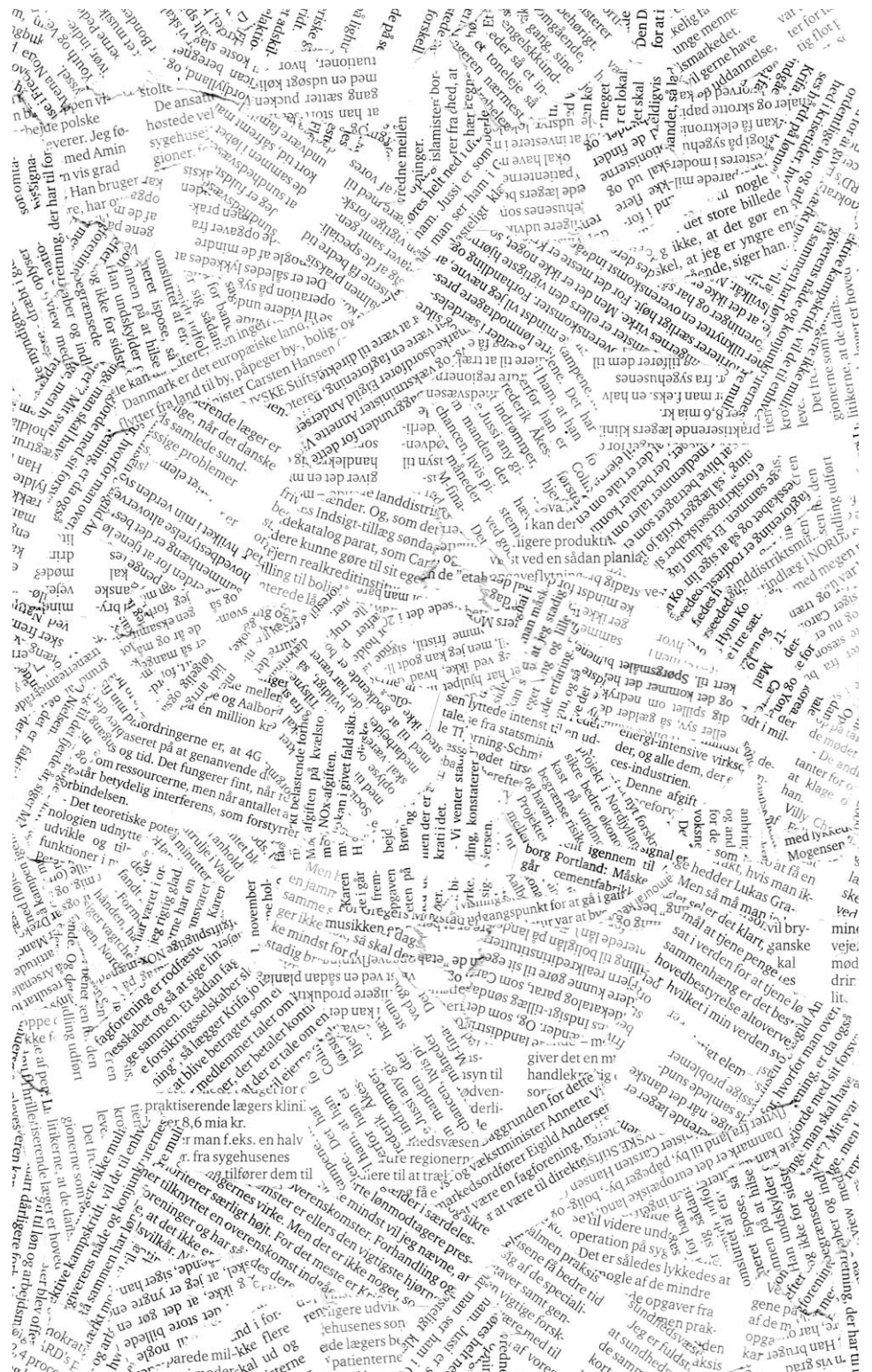
De diskurser, der er repræsenterede i artiklerne, må ud fra et sociokulturelt perspektiv antages at have en indvirkning på borgerne i det danske samfund, da diskurserne er med til at skabe den forforståelse, som individet møder verden med (Hundeide, 2008, p. 11). Ud fra vores analyse er det blevet tydeligt, at det er en meget lille gruppe af indvandrere, som er med til at påvirke de diskurser, der skaber disse forforståelser. Dette ser vi i kraft af, at der kun findes meget få indvandrere,

som udtaler sig i avisartiklerne, og derved bliver det en omtale af og ikke en dialog med indvandrere, som er gennemgående for mediediskurserne. Men hvordan oplever unge disse diskurser, og hvordan påvirkes de i forhold til deres identitetsforståelse? Oplever unge de forholdsvis negative diskurser om indvandrere i deres hverdag? Påvirker diskurser positive såvel som negative unges forventninger til sig selv og deres omgivelser? I det følgende vil vi give de unge en stemme. Gennem interviews vil seks unge fortælle, hvordan de oplever, det er at skabe sig en identitet som ung indvandrer i det danske samfund. Interviewene vil give et indblik i de forventninger, problemstillinger og muligheder, de unge erfarer i deres dagligdag.

//del 3

Unge identitetsforståelse

I denne del undersøges seks unge med anden etnisk baggrund end dansk, som går i 8. klasse på en folkeskole i Gellerup i Aarhus. Der fokuseres på de unges identitetsforståelse i forhold til, hvad de unge ser som betydningsfuldt i deres hverdag.

De ansatte i sygehusene har brug for flere kompetencer, og det er vigtigt at have medarbejdere, der kan håndtere den mangfoldighed, der er i vores patienter. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan kommunikere med patienter fra forskellige kulturer og sprog. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres sygdomme og deres problemer. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres liv og deres værdier. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres følelser og deres tanker. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres krop og deres sind. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres familie og deres venner. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres arbejde og deres studie. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres helbred og deres velvære. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres identitet og deres forståelse af sig selv og deres verden. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres drømme og deres håb. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres liv og deres død. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres hele liv. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres alt.

Den danske sundhedssektor er i dag præget af en mangfoldighed af patienter og medarbejdere. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan håndtere denne mangfoldighed og sikre, at alle patienter får den bedste behandling og omsorg. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan kommunikere med patienter fra forskellige kulturer og sprog. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres sygdomme og deres problemer. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres liv og deres værdier. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres følelser og deres tanker. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres krop og deres sind. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres familie og deres venner. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres arbejde og deres studie. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres helbred og deres velvære. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres identitet og deres forståelse af sig selv og deres verden. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres drømme og deres håb. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres liv og deres død. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres hele liv. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres alt.

Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres identitet og deres forståelse af sig selv og deres verden. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres drømme og deres håb. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres liv og deres død. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres hele liv. Det er vigtigt at have medarbejdere, der kan hjælpe patienter med deres alt.

Temaer i identitetsforståelsens udfordringer

I det følgende vil vi kombinere forskellige teoretiske indfaldsvinkler og forskningsresultater til at forstå, hvad der kan være vigtigt at tage i betragtning, når identitetsforståelsen hos unge med anden etnisk baggrund end dansk undersøges. Derfor vil vi gennemgå etnicitet, integration, religion samt familie ud fra den grundidé, at disse fænomener er sociokulturelle størrelser, der indgår i en konstant meningsproduktion, og som har særlig betydning for de unges identitetsforståelse (Mørck, 1998, p. 69f).

Etnicitet og segregering – et aktivt valg?

Vi definerer i dette speciale etnicitet ud fra Yvonne Mørck som oplevede kulturforskelle, der gøres relevante mellem mennesker, hvorved en etnisk gruppe vedligeholdes så længe, at disse kulturforskelle aktiveres. Der eksisterer forskellige grupper i vores samfund, og information flyder mellem disse samtidig med, at der er en usynlig grænse mellem grupperne, som holder menneskene adskilte. (Mørck, 1998, p. 70). Etnicitet drejer sig således om subjektive forskelle, især om de forskelle, som folk er overbeviste om, eksisterer. Der anvendes ofte etniske markører i konstruktionen af en etnisk grænse, det kan være sprog, religion, hudfarve eller statsborgerskab. Etniske grænser har til formål at skabe solidaritet og gruppefølelse indadtil samt udelukkelse udadtil. (ibid., p. 71)

At have en etnisk identitet kan beskrives som det samme som at opleve sig selv forskelligt fra andre (Bektovic, 2004, p. 26). I forbindelse med unge etniske minoriteter foregår der et samspil mellem dem og majoritetssamfundet, hvor den etniske identitet fremhæves, når den unge ønsker det. Dette kan fx være, når unge understreger en bestemt accent. Her fungerer etnicitetsfremhævelsen som en form for symbolsk etnicitet i modsætning til den ældre generation, der i mindre grad kan vælge deres accent til eller fra. Flemming Røgilds har forsket i dette og konkluderer, at forandringen fra en traditionel til en symbolsk etnicitet ligger i, at unge med anden etnisk baggrund end dansk konfronteres med en række dilemmaer, modsigelser og paradokser i forbindelse med forældrenes kultur overfor det omgivende samfunds kulturelle normer. Disse dilemmaer gør det nødvendigt for unge at tage stilling til det

moderne overfor det traditionelle, som ofte resulterer i en flydende identitetsdannelse. (Røgilds, 2003, p. 41) Moldenhawer beskriver i et kvalitativt studie af unge med anden etnisk baggrund end dansk, at de unge danner fællesskaber på baggrund af en fælles oplevelse af at have en indvandrerbaggrund i stedet for at tilhøre en bestemt etnicitet. Når de unge nærmer sig det danske ungdomsliv, er de sårbare over for en ofte oplevet eksklusion, hvilket bevirker, at de fortrinsvis bliver indenfor det lokale nærområde, hvor de føler sig trygge og ikke skal forhandle deres identitet fra en underordnet position. (Moldenhawer, 2010, p. 118) Således kan det formodes, at unge med anden etnisk baggrund end dansk i varieret grad er fælles om at være forskellige fra etniske danskere. På den måde kan de fællesskaber, som de unge danner, karakteriseres som farefællesskaber, da de dannes imod noget og ikke for noget, ud over at afværge den unge fra at opleve sårbarhed, usikkerhed, udsathed og utryghed. (Madsen, 2005, p. 90)

Magtforhold mellem minoritet og majoritet

Begrebet othering er inspireret af både feministiske og postkoloniale teoretiske perspektiver samtidig med, at det er et tværfagligt koncept omhandlende identiteten (Qvotrup, 2002b, p. 13). Begrebet omfatter den grundantagelse, at grupper af mennesker bekræfter deres identitet ved at sidestille sig selv med den anden (the other). Otherness er en fundamental kategori i menneskelig tænkning, og der findes ingen grupper af mennesker, der definerer sig selv uden at sætte identiteten op over for andre (ibid., p. 8) Othering omhandler således magtforholdet mellem hvem, der er i besiddelse af magten til at patologisere og konstituere den andens (the other) moralske underlegenhed (ibid., p. 10). Denne producerede forskel mellem den ene og den anden (the other) naturaliseres som en selvfølge mellem forskellige racer og mennesker. Othering kan sammenlignes med en kategorisering af andre og kan skabe to forskellige muligheder for agens. Den ene mulighed for agens karakteriseres ved en identifikation med det at være anderledes, mens den anden beskrives som en modstand mod at være anderledes. (ibid., p. 6). Othering fordrer således to handlebaner, der peger i hver sin retning og kan komme til udtryk i forskellige måder hvorpå, informanterne i vores interview forstår deres identitet. (ibid.) Det bliver i denne forbindelse relevant at beskæftige sig med minoritets- og majoritetsbegrebet. Forskellen mellem minoritet og majoritet defineres i dette speciale ud fra, at

minoriteten er underlagt majoritetens normalitetsbegreb. På den måde handler begrebet minoritet ikke om størrelsesforholdet men i stedet om magtforholdet forskellige grupper imellem i samfundet. (Gitz-Johansen, 2006, p. 75) Det er relevant at skelne mellem subjektive og objektive aspekter ved minoritetsbegrebet. De objektive aspekter omhandler de samfundsmæssige vilkår, som minoriteten lever under, mens de subjektive aspekter derimod handler om, hvorledes minoritetsgruppen oplever sig selv. (ibid., p. 82)

Integrationsparadokset

Integration er et omdebatteret og flerfacetteret begreb, som de fleste danskere i dagens samfund har en holdning til, især når det omhandler indvandrere i Danmark (Mikkelsen, 2001, p. 25). Definition af integrationsbegrebet bliver gjort ud fra Schermerhorn: *"Integration is not an end-state, but a process whereby units or elements of a society are brought into an active and coordinated compliance with the ongoing activities and objectives of the dominant group in society"* (Schermerhorn, 1970, if. Mikkelsen, 2001, p. 13). I relation til definitionen af integration er det vigtigt at medtænke statens politik overfor mindretallet og mødet mellem individer i befolkningsgrupper (ibid.). Der er her en skelnen mellem positiv og negativ integration. Positiv integration er en proces, hvor individer fra forskellige befolkningsgrupper rykker tættere på hinanden, mens det modsatte sker ved negativ integration. Ordet positiv integration omfatter bl.a. betegnelser som ligestilling, bevarelse af egen kultur og identitet, autonomi samt selvbestemmelse. Begrebet negativ integration rummer social marginalisering, diskrimination, racisme og assimilation, hvilket medvirker til, at der ved negativ integration sker en værdireducering af en befolkningsgruppe, der således ikke får mulighed for at deltage i samfundet i samme omfang som den dominerende majoritet. (ibid., p. 13f)

Der skelnes yderligere mellem systemintegration og social integration. Social integration refererer til majoritetens og minoritetens opfattelser af sig selv og hinanden samt den gensidige relation, der skabes på baggrund heraf på såvel individuelt som organisatorisk niveau. Systemintegration henviser derimod til statens politik overfor det etniske mindretal i forhold til sociale rettigheder. (Emerek, 2003, p. 5; Mikkelsen, 2001, p. 26) Fælles forståelse og samtykke er centralt for forståelsen

af en integrationsproces, hvilket betyder, at processen er ønsket af individet. Hvis der ikke eksisterer en fælles forståelse, er der tale om en normalisering eller assimilering, der ikke medtager deltagernes egne betragtninger i processen. (Emerek, 2003, p. 5; Madsen, 2005, p. 167)

Territorial stigmatisering

Territorialt stigma er et begreb som Loïc Wacquant har udviklet med baggrund i henholdsvis Pierre Bourdieu og Erving Goffmans begreber om symbolsk vold og stigmatisering. Ifølge Wacquant er territorial stigmatisering det negative symbolske stempel, der sættes på bestemte boligkvarterer (2008, p. 207). Stigmaets effekt kan ikke afgrænses til det specifikke område, men får konsekvenser for omverdenens syn på områdets beboere, de sociale relationer mellem beboerne samt beboernes eget syn på området. Det territoriale stigmas konsekvens er, at beboerne ofte vil identificere sig væk fra det stigmatiserede, således at de undgår, at stigmaet præger deres sociale identitet. Dette kan komme til udtryk i udsagn som: *"Jeg er egentligt ikke ligesom de andre fra det her kvarter"* (Christensen & Qvotrup, 2012, p. 16). Beboerne vil altså forsøge at kommunikere, at de ikke tilhører kvarteret og ikke har del i de negative karakteristika, som kvarteret tilskrives. Beboerne er således med til at skabe nogle interne skillelinjer i området og distancerer sig fra hinanden, hvorved de fremstiller sig selv som moralsk bedre end andre, der bor i området (ibid., p. 16f). Markeringen af ikke-tilhørsforholdet fungerer som en måde at unddrage sig områdets stigma, men hermed undermineres områdets fællesskab, og kollektiv mobilisering vanskeliggøres.

I Bourdieus begreb om symbolsk vold er den antagelse, at underprivilegerede grupper ofte vil acceptere den måde, omverdenen betragter dem på som definerende for identiteten (Bourdieu, 1985, p. 161f). Denne måde at tænke på findes også i Wacquants begreb om territorial stigmatisering, hvor de beboere, der bor i det stigmatiserede område, kommer til at betragte området gennem stigmaets optik. Det vil sige, at de ser ned på det område, de selv bor i og kommer til at skamme sig over det. Modsat begrebet om symbolsk vold indeholder Goffmans begreb om stigma ikke noget entydigt præmis om, at individet accepterer de karakteristika, som det tilskrives af omverdenen. Stigmaet behøver således ikke ifølge Goffman at være centralt for en persons identitet. Goffman mener i stedet, at konsekvensen af stigmaet

kan være, at aktøren får et ambivalent forhold til selv at tilhøre den stigmatiserede kategori. Ifølge Goffman kan stigmaet ikke ignoreres, men individet godtager ikke nødvendigvis alle de negative karakteristika, det tilskrives. I stedet udvikles et ambivalent tilhørsforhold i forhold til at tilhøre den stigmatiserede kategori. (ibid.)

Religion som identitetsanker

I denne del vil vi koncentrere os om de forskningsresultater, der omhandler, hvordan islam påvirker identitetsforståelsen hos unge med muslimsk baggrund. Der er ikke forsket meget i, hvilken betydning religion har for identitetsdannelsen hos unge med anden etnisk baggrund end dansk, der ikke har islam som religion. Derfor fokuserer vi primært på unge, der har en muslimsk baggrund. Teoriafsnittet her har ikke til formål at påpege, at islam som religionsretning påvirker den enkeltes identitet mere end andre religioner, men at beskrive den betydning religion kan have som minoritetsreligion i et land som Danmark. Religion kan være af særlig betydning hos disse unge, da vi som allerede nævnt kan forstå religion som en etnicitetsmarkør (Mørck, 1998, p. 71). Der er mange forskellige måder at praktisere islam på. For nogle unge bliver religion en afgørende identitetsmarkør, som supplement til den etniske eller kulturelle markør, som deres forældre har fastholdt. (Mikkelsen, Fenger-Grøndahl og Shakoore, 2011, p. 275)

Islam kan for unges vedkommende karakteriseres som en livsstil, der definerer nogle praksisser. Disse praksisser er med til at bestemme, hvorledes de unge vælger at handle, hvilke miljøer de færdes i, samt hvilke mennesker de omgås. Det kan være med til at forenkle tilværelsens valgmuligheder, hvor alternativer til den muslimske identitet falder bort. (Johansen, 2002, p. 124). Laura Gilliam har forsket i unge med anden etnisk baggrund end dansk og religiøs identitet. Her beskriver hun, at det at være muslim for nogle etniske drenge kan forstås som en oppositionel identitet til den danske. Den danske identitet er for mange unge med anden etnisk baggrund karakteriseret ved alt det, der adskiller den danske fra den muslimske identitet, dvs. at spise svinekød, drikke alkohol, bære udfordrende tøj, at være hvid og at være tilladt en masse ting. Denne forståelse af dansk identitet kan gøre det svært for mange indvandrere at kunne anse sig selv som dansker. Det vil sige at være muslim, en "rigtig muslim", indebærer ikke at være dansk. Oppositionen mellem den

danske og muslimske identitet begrænser andre og forskellige måder at være muslim og dansk på og gør disse to identiteter uforenelige. (Gilliam, 2010, p. 138) Hvis vi sammenligner forskningsresultaterne er der stor forskel på, hvordan religion spiller ind på de unges identitetsforståelse. Gilliam og Johansen finder, at den religiøse identitet for mange unges vedkommende fungerer som en afgrænsende identitet, mens Mikkelsen, Fenger-Grøndahl og Shakoor i højere grad konkluderer, at de unges religiøse identitetsforståelse godt kan kombineres med andre måder at forstå sig selv på i relation til det omgivende samfund.

Familien – traditioner eller modernitet

Selvom det kan være determinerende og således risikabelt at overfokusere på familiens kultur i forhold til adfærd og identitet hos unge med anden etnisk baggrund end dansk, er familien stadig en af de vigtigste instanser i identitetsdannelsen via opdragelse og socialisering. I familielivet afspejles etniske, kulturelle og religiøse værdier samtidig med, at familien er med til at udvikle en bestemt verdens- og livsopfattelse for den unge (Bektovic, 2004, p. 175).

Hundeide beskriver fra et studie fra Canada, at unge etniske minoriteter langt hurtigere end deres forældre tilpasser sig det omgivende samfund. Dette medfører, at der opstår en ambivalens i de normsæt, som de unge lever under derhjemme i forhold til den måde, de er sammen med venner på, og den måde de forventes at opføre sig på i skolen. Mens de traditionelle værdier hovedsagligt dominerer den hjemlige sfære, overtager individualistiske og konkurrenceprægede vestlige værdier den offentlige sfære. Dette kan skabe konflikter for de unge som tidligere nævnt, da de står overfor to ofte modstridende værdisæt. I sådanne tilfælde er det fristende for mange unge at bekende sig til traditionelle værdier og praksisser, hvorefter de isolerer sig fra det omgivende samfund. Hundeide påpeger, at dette er en mulig løsning på ambivalensen mellem de forskellige værdisæt, men skriver ydermere at de fleste unge vælger en adaptiv løsning, hvor de pendler mellem forskellige kulturer på en måde, hvor elementer fra begge kulturer kan eksistere sammen fri for konflikter. (Hundeide, 2008, pp. 96-98) Bektovic beskriver ligeledes i sin kvalitative undersøgelse af identitetsdannelse hos muslimske unge, at unge med muslimsk baggrund vælger til og fra i forhold til forskellige familiemæssige traditioner på eget

initiativ og ikke som påbud fra forældrenes side (2004, p. 177). I relation til dette viser det sig, at mange unge med anden etnisk baggrund end dansk er meget loyale over for det, som de opfatter som normer og værdier i deres forældres kultur og kan have angst for at svinge forældrene (Mikkelsen, Fenger-Grøndahl & Shakoor 2011, p. 94; Mørck, 1998, p. 204). Samtidig kan unge kvinder, der udfordrer traditionelle værdier, risikere at blive opfattet som forrædere mod deres kultur og kan miste deres plads i familiesystemet (Mørck, 1998, pp. 94-97). Der er således forskellige undersøgelser, der peger i hver sin retning mod en identificering med forældrenes hjemlands kultur og/eller en multikulturel identitet.

Den danske indvandrerdebat er præget af et syn på indvandrerfamiliers opdragelse som domineret af en uforanderlig kultur (Holm Pedersen, 2005, p. 79). Ifølge Üzeyr Tireli bliver handlingerne hos familier med anden etnisk baggrund end dansk ofte fremstillet som udelukkende determineret af religion, vaner og traditioner (2003, p. 19). Det bliver her et problem i den fremherskende diskurs om indvandrerfamiliers opdragelsesstrategier, at den kollektive og individualistiske opdragelsesstrategi bliver anset for hinandens komplementære modsætninger, hvorved den kollektivistiske opdragelsesform indeholder de kollektivistiske værdier, som resten af samfundet tager afstand fra (ibid., 23).

Som vi kan se af teorigennemgangen, er der forskellige syn på de unges identitetsdannelse indenfor kultur, etnicitet, religion og familie. Karakteristisk for de forskellige forskningsresultater er, at de viser, at unge med anden etnisk baggrund end dansk står overfor mange dilemmaer og valg i deres hverdag i forhold til danske jævnaldrende. Forskerne vægter de unges rolle i identitetsdannelsen meget forskelligt, hvad angår, hvor aktiv en rolle de selv spiller i deres identitetsdannelse (Gilliam, 2009, p. 445). Det kan ydermere være en problemstilling, at nogle af forskerne placerer de unge i idealtypiske kategorier som enten tilhørende en dansk eller anden etnisk identitet. Det betyder, at de unges identitet bliver beskrevet som noget, der kan afgrænses og kategoriseres, hvilket kan være begrænsende i forståelsen af unge etniske minoriteters identitet.

Interviewets metodiske overvejelser

De følgende afsnit har til formål at klarlægge de metodiske overvejelser, vi har gjort i forbindelse med udførelsen af vores kvalitative interviews. Herunder vil undersøgelsens design, kvalitet, analysemetode samt videnskabsteoretiske syn fremgå. Dette gøres med henblik på at skabe en gennemsigtighed overfor læseren, der giver mulighed for selvstændig stillingtagen til valg af metode samt udførelse af de kvalitative interviews.

Det kvalitative forskningsinterview

Vi ønsker i vores interviews at tage udgangspunkt i de unges oplevelser og fortællinger om at være ung etnisk minoritet i det danske samfund. Det kvalitative forskningsinterview giver mulighed for at undersøge informanternes eget perspektiv samt mulighed for at skildre mangfoldigheden i deres livsverden (Kvale, 2007, p. 21). Tanggaard og Brinkmann argumenterer for, at det kvalitative interview netop er en effektiv måde hvorpå, vi kan opnå en uddybende viden om vores medmennesker (2010a, p. 30). Det har været vigtigt for os ikke blot at undersøge mediediskurserne, men også at lade de unge komme til orde i forhold til, hvordan de selv oplever, at medie billedet påvirker dem. Ligeledes har vi interesse i deres generelle identitetsforståelse, samt hvad der optager dem i deres hverdag.

Vi anvender et fænomenologisk perspektiv i forhold til vores interviews, idet vi er interesserede i de unges oplevelser. Fænomenologien arbejder ud fra et ikke reduktionistisk syn på mennesket (Christensen, 2002, p. 134), og dette er i tråd med vores overordnede sociokulturelle teoriramme (Hundeide, 2008, p. 8). Erkendelsesteoretisk tager fænomenologien udgangspunkt i et helhedsorienteret syn på menneskets væren i verden, og det er netop forholdet mellem menneskets bevidsthed og verden, der er fænomenologiens objekt (Langdridge, 2007, p. 13). Der tages i fænomenologien afstand fra den dualistiske tanke (ibid., p. 13). Denne afstandtagen fra dualismen anser vi for vigtig i arbejdet med den menneskelige bevidsthed. Det at være bevidst er altid at være bevidst om noget, og der er altid et objekt for vores bevidsthed (ibid.).

Metodens kvalitet

Dette speciale er baseret på kvalitative metoder, og i den forbindelse er det relevant at beskæftige sig med interviewets kvalitet. Da et kvalitativt studie har andre forudsætninger end et kvantitativt studie, anvender vi i specialet begreberne pålidelighed, gyldighed, transparens og generaliserbarhed (Tjora, 2010, p. 175; Tanggaard & Brinkmann, 2010b, p. 491). Et vigtigt element i at sikre kvaliteten er undersøgelsens transparens (ibid.). Transparens består af en gennemsigtighed i metodens design og udførelse i forhold til, hvordan forskeren er nået frem til sine resultater (ibid.). Da det ikke er muligt at gentage et interview og få præcis de samme svar, er gennemsigtigheden vigtig for, at læseren kan orientere sig i forhold til, hvordan resultaterne af undersøgelsen er fundet. Herved kan rimeligheden af analysens resultater vurderes (ibid.). Vi har i specialet ønsket at skabe gennemsigtighed, hvilket bl.a. fremkommer i form af, at vi har vedlagt interviewguiden, transskriptioner af alle interviews samt en beskrivelse af vores informanter i interviewsituationen (bilag 4; bilag 8; bilag 10). Ligeledes er der gennem alle analyserne anvendt repræsentative citater fra de seks interviews for at gøre det muligt for læseren at se de udtalelser, der ligger til grund for analysens konklusioner. De følgende afsnit har ligeledes til hensigt at øge gennemsigtigheden i undersøgelsen ved at gennemgå aspekter af interviewsituationen samt den analysemetode, der er anvendt i forhold til interviewene.

For yderligere at sikre interviewenes pålidelighed har vi igennem processen med at finde temaer i interviewene samarbejdet således, at interviewene ikke kun er blevet analyseret af én interviewer (Kvale, 2007, p. 231). Vi er opmærksomme på, at vi som forskere ikke er neutrale, og at vores forforståelse og interesse for feltet kan påvirke interviewene (Tjora, 2010, p. 176). På baggrund af vores tidligere projekt på 9. semester indenfor området havde vi naturligvis en forforståelse og teoretisk viden om at være ung med anden etnisk baggrund end dansk. Vi har været særligt bevidste om at stille spørgsmål til vores forforståelse for derved at give informanterne mulighed for at afkræfte eller bekræfte denne forforståelse.

I forhold til gyldighed har vi inden specialets begyndelse orienteret os i anden forskning indenfor området for at skabe os en baggrundsviden. Troja påpeger, at et af

de vigtigste forhold indenfor gyldighed i kvalitative studier er, at undersøgelsen er forankret i relevant forskning (2010, p. 179). Vi har i vores diskussioner sammenholdt relevant forskning med vores fund for at sikre gyldigheden. Kvale argumenterer for, at et projekts gyldighed finder sted fra udformningen af projektet til rapporteringen (2007, p. 232). Vi har ligeledes igennem hele processen fra idéfasen til det endelige produkt søgt at øge gyldigheden ved løbende at forholde os kritisk til, hvilket teoretisk grundlag vores metoder blev udformet ud fra, samt hvorledes konklusionerne af disse kommer til udtryk i rapporten.

Generaliserbarhed er et begreb, der har været megen diskussion om i forhold til kvalitative studier (Troja, 2010, p. 180). I specialet arbejder vi med analytisk generaliserbarhed. Vi ønsker at sikre, at vores proces og beskrivelse af vores informanter er transparent og kontekstuel, således at læseren er i stand til at udlede noget om, hvorvidt vores undersøgelses fund kan ses som gældende for andre unge med anden etnisk baggrund (Kvale & Brinkmann, 2009, p. 289; Kvale, 2007, p. 229). Ligeledes er vores analyse af medie billedet med til at belyse den kontekst, de unge befinder sig i, samt hvilke diskurser der er fremtrædende for netop denne generation af unge. Ligesom Flybjerg mener vi, at det er vigtigt ikke at underkende eksemplets magt (2008, p. 475). Ved yderligere sammenligning med andre studier i dette felt kan vi sige noget om, hvorledes disse og andre unge indvandreres oplevelser kan forme sig i forbindelse med deres identitetsforståelse og i forhold til mediediskurserne. Vi mener således, at vi igennem disse tiltag giver læseren mulighed for at vurdere holdbarheden af vores generaliseringer i forhold til kriterierne for analytisk generaliserbarhed (Kvale, 2007, p. 229).

Analysemetode

Alle seks interviews er blevet optaget på diktafon og derefter transskriberet ud fra en transskriptionsstandard (bilag 9). Til den efterfølgende analyse af interviewene anvendte vi Interpretative Phenomenological Analysis (IPA). Denne metode er baseret på et fænomenologisk udgangspunkt (Langdridge, 2007, p. 107). Analysen er en tematisk analyse, der efter transskription af interviewet er inddelt i fire trin (ibid., p. 111). I det første trin skrives der kommentarer, associationer og resumeer i venstre margin på transskriptionen. Målet med dette trin er at finde ud af, hvad der foregår i

interviewet, og alt der skrives i venstre margen forholder sig derfor forholdsvis tekstnært. I andet trin noteres de fremkomne temaer i højre margen og har i højere grad præg af teoretiske refleksioner. Det tredje trin indebærer, at alle de fremkomne temaer opstilles på et separat stykke papir i kronologisk rækkefølge. I det fjerde og sidste trin samles temaerne i hvert interview i overordnede temaer. Herefter sammenlignes temaerne i alle interviewene, og der identificeres hovedtemaer, der går på tværs af interviewene. (ibid.) De fem fundne hovedtemaer er: *identitet, venskaber og skole, religion og fællesskaber, mediebilledet samt integration og ghettoisering*. En liste over temaerne fra de seks interviews samt de samlede hovedtemaer findes på bilag 11.

Interviewguide

Interviewguidens udformning er semistruktureret, da vi ønskede at berøre nogle på forhånd fastsatte temaer, men samtidig var interesserede i at forfølge emner, som var vigtige for hver enkelt informants fortælling om sig selv. Dette er i tråd med den fænomenologiske tanke, hvor det semistrukturerede interview ofte anvendes, da det giver mulighed for en vekselvirkning mellem konsistens og fleksibilitet samtidig med, at der er fokus på informantens oplevelser (ibid., p. 65).

Interviewguiden er lavet med udgangspunkt i en teoretisk indsamling af viden samt på baggrund af vores diskursanalyse. Tanggaard og Brinkmann påpeger, at det er nødvendigt at have en teoretisk forståelse af det emne, man ønsker at interviewe om, da det giver en grundlæggende viden om feltet (2010a, p. 37). For at give de unge mulighed for at forholde sig til det medie billede, de oplever i deres hverdag, har vi i vores interviewguide stillet spørgsmål til de temaer, der er fremkommet i vores diskursanalyse. Vi er naturligvis opmærksomme på, at både den viden, vi har opnået gennem vores teoretiske orientering i feltet samt i diskursanalysen, kan være med til at give en forforståelse for feltet, som informanterne ikke nødvendigvis deler.

Spørgsmålene i interviewguiden er inddelt i hovedtemaerne: *Identitet, grupperinger og fællesskaber, tilhørsforhold, integration, religion og medierne*. Disse temaer har hver ledt til en række forskningsspørgsmål, som er omsat til interviewspørgsmål. Vi er opmærksomme på, at vi, gennem den måde vi konstruerer spørgsmålene på, kan

være med til at påvirke, hvilke svar informanterne giver (ibid.) Ligeledes kan der være en tendens til, at informanter fortæller det, de tror, interviewererne gerne vil høre. Spørgsmålene er af denne grund hovedsageligt udformet som åbne spørgsmål, der giver informanten mest mulig frihed i sine svar. Der er ligeledes anvendt projektive spørgsmål som: *"Hvordan tror du, dine venner ville beskrive dig?"* Denne type spørgsmål lægger op til, at informanten ser sig selv fra et andet perspektiv og giver mulighed for, at informanten kan uddybe beskrivelsen af sig selv (ibid.). De nære relationer i de unges omgivelser er vigtige for de unges identitetsforståelse, og spørgsmål af denne type kan således være med til at belyse, hvordan de tror, at andre opfatter dem (Hundeide, 2008, p. 9). Spørgsmålene har således til hensigt at give et så nuanceret billede som muligt af unge med anden etnisk baggrund. Idet vi ønskede at give de unge en mulighed for at forholde sig til nogle konkrete mediediskurser, præsenterede vi dem under interviewene for seks forskellige overskrifter. Overskrifterne lød: *"Hvis de kalder dig sorte svin, må du kraftedme bare kalde dem bondegris"*, *"Uden nydanskere går Danmark i stå"*, *"Indvandrere gavner eksporten"*, *"Når en perker ser rødt"*, *"Tredje generation tæller ikke som danskere"* og *"Kloge udlændinge bliver overset"*. Vores formål var at præsentere både nogle af de positive og negative diskurser, vi har fundet i vores diskursanalyse for at udfordre og undersøge de unges holdninger hertil. Interviewguiden i sin fulde længde kan findes i bilag 8.

Informanter og setting

Informanterne består af seks unge på 14-15 år, der alle har en anden etnisk baggrund end dansk. Der er en ligelig fordeling mellem drenge og piger, da vi ønskede deltagere af begge køn. Vi skabte kontakt til de unge gennem deres skole, hvor klasselæreren i den pågældende klasse oplyste os om, hvem der ønskede at deltage. En enkelt informant (Abdul) kom med, da en af de informanter vi oprindeligt skulle interviewe var blevet syg. Interviewene fandt sted på skolen i skoletiden, hvor et klasseværelse blev benyttet som interviewrum. I ønsket om at gøre interviewsituationen så afslappet og positiv som muligt, blev informanterne tilbudt noget at drikke samt lidt at spise, som de frit kunne tage af under interviewet. Ved hvert interview var der en tekniker, der havde ansvar for diktafonen, og som kunne stille spørgsmål til informanten, hvis dette virkede passende. Informant og

interviewer var placeret overfor hinanden, mens teknikeren ikke var placeret i informantens umiddelbare synsvinkel.

Der var nogle af vores informanter, som det var særligt let at komme i kontakt med, mens andre af informanterne virkede mere nervøse ved interviewsituationen. Nogle af vores informanter var særligt gode til at kommunikere, og på den baggrund kan man som forsker være særligt tilbøjelig til at citere fra dem. Det er vigtigt, at analysen omfatter alle informanter, da dette kan være med til at nuancere eller korrigere helhedsindtrykket. (Riis, 2012, p. 356)

Forskerens rolle

I forhold til interviews er det vigtigt at holde sig for øje, at interviewer er med til at påvirke interviewet, allerede før det begynder, idet interviewer bestemmer, hvilket emne der skal tales om, samt hvordan spørgsmålene skal stilles. Det at gennemføre interviews består ikke blot i at kunne stille spørgsmål, men det er en færdighed, det kræver øvelse at mestre (Langdridge, 2007, p. 68). Det er en del af vores refleksioner, at vi stadig er i gang med at udvikle kompetencer i at interviewe, og vi er derfor i en læringsproces.

En væsentlig overvejelse i forhold til interviews er, at der er en asymmetri i magtforholdet mellem informanten og interviewer. Vi oplevede flere gange, at informanterne havde svært ved at forstå de ord, vi brugte eller misforstod spørgsmålene således, at det var nødvendigt at omformulere spørgsmålene. Disse forståelsesspørgsmål opstod på trods af, at vi havde forsøgt at tilpasse sproget i spørgsmålene til aldersgruppen og deres dagligdagserfaringer (Øvreeide, 2004, p. 97). Da interviewet havde en semistruktureret opbygning, var det naturligt at give plads til associationer, men samtidig var vi opmærksomme på at holde strukturen, således at alle temaer fra interviewguiden blev berørt indenfor den afsatte tidsramme (Kvale, 2007, p. 153).

Hvorledes interviewer forholder sig til hele interviewet er påvirket af det teoretiske og videnskabsteoretiske udgangspunkt, interviewer har. Vi har ønsket at arbejde ud fra et fænomenologisk udgangspunkt, hvor vi arbejder mod epoché, hvor man

som forsker ikke tvivler på alt, hvad man ved, men sætter spørgsmålstejn ved den hverdagsviden, som tages for givet (Langdridge, 2007, p. 17). Gennem det ovenstående har vi søgt at skabe transparens i forhold til interviewdelen af specialet. I de følgende afsnit vil analysen af de hovedtemaer, vi fandt i interviewene, fremgå.

De unges stemmer i analytisk perspektiv

Indledende præsenteres vores seks informanter for at give et indtryk af de unges personlighed og interesser. I analysen af interviewene illustreres den induktive tilgang, hvor de unges besvarelser forankres i eksempler og citater ud fra IPA-metoden. Analyserne omfatter de fem temaer; identitet, venskaber og skole, religion og fællesskaber, medie billedet samt integration og ghettoisering, som alle er gennemgående for vores informanternes fortællinger og oplevelser samt relevante for undersøgelsens fokus.

Hvem er vores informanter?

Ismael (Interview 1)

Ismael er 14 år. Hans forældre er fra Somalia. Han er selv født i Saudi Arabien men har levet i Danmark, siden han var et par måneder gammel. Ismael går meget op i fodbold og drømmer om en karriere som professionel fodboldspiller. Han beskriver sig selv som en glad dreng, der godt kan holde sig væk fra ballade, men han fortæller også, at han laver sjov med sine lærere i timerne. Respekt og ansvar spiller en stor rolle for Ismael, fx respekt for autoriteter samt ansvar i forhold til sine handlinger og at passe på sin lillebror. Ismael virker som en selvsikker dreng, men kan også til tider virke som om, at han er meget fokuseret på at svare korrekt på spørgsmålene i interviewet.

Samuel (Interview 2)

Samuel er en glad og social 14-årig dreng, som bruger meget tid på fodbold samt at være sammen med sine venner og kæreste i fritiden. Hans mor kommer fra Syrien, og hans far kommer fra Irak. Samuel er selv født i Danmark. Han beskriver sig selv som en sød og flink fyr, der tidligere ikke fulgte så meget med i skolen, men som nu har valgt at tage skolen seriøst for at få opfyldt ønsket om at blive brandmand. Han er kristen, hvilket betyder meget for ham, selvom de fleste af hans venner er muslimer. Det er vigtigt for Samuel at være god mod andre og vise respekt for forskellighed, han bryder sig ikke om, når man dømmes andre mennesker uden at kende dem.

Najat (Interview 3)

Najat er en 14-årig pige, lille af statur. Hendes familie består af hendes forældre og søskende. De er alle fra Afghanistan og kom til Danmark, da hun var omkring 2 år gammel. Najat har et fritidsjob, hvor hun deler aviser ud, men er ellers sammen med venner og familie i fritiden. Hun er en meget pligtopfyldende pige, som altid lytter efter sine forældre. Hun fortæller, at hun af lærerne og de andre elever opfattes som en dygtig elev. Efter folkeskolen vil hun gerne på gymnasium, da hun ser uddannelse som den bedste vej frem i livet, men hun har ikke noget særligt drømmejob. Najat virker meget optaget af at fremstå korrekt i interviewet.

Sakina (Interview 4)

Sakina er en 15-årig smuk pige. Hun lever i en familie, hvor de er syv børn. Hendes far er fra Palæstina, mens hendes mor er fra Syrien. Sakina har et fritidsjob i en slikbutik, men er derudover mest sammen med sin familie og sine venner i fritiden. Hun ville ønske, at hun kunne få lov til at gå til fester samt have en kæreste. Sakina beskriver sig selv som genert og meget stille dog ikke overfor familien, hvor hun kan have en del temperament. På trods af sin egen beskrivelse af sig selv, er hun meget åben i interviewet og fortæller frit om sine oplevelser og synspunkter. Det er meget vigtigt for hende at få en god uddannelse, og hun drømmer om at flytte væk fra Gellerup og blive læge.

Aida (Interview 5)

Aida er en 14-årig pige, som både bruger meget tid sammen med sine veninder og familien i fritiden. Hendes forældre kommer fra Kuwait, og hun er selv født i Danmark. Hun har 4 søskende. Aida går meget op i at passe sin skole og lave lektier, så hun kan få en god uddannelse, hvilket hun ser som noget meget vigtigt. Hun drømmer om at blive enten tandlæge eller politibetjent samt at få en gymnasial uddannelse. Hun er glad for at gå i skole og ser sig selv som en god veninde overfor sine klassekammerater. Aida virker lidt nervøs under interviewet, og det er svært for hende at uddybe mange af sine svar omkring sig selv og sine interesser.

Abdul (Interview 6)

Abdul er 14 år. Hans forældre er begge oprindeligt fra Libanon, faderen er opvokset i Tyrkiet, mens moderen er opvokset i Danmark. Abdul er født og opvokset i Danmark. Han har et fritidsarbejde i sin onkels pizzeria, går til kampsport og kan også godt lide at spille computer. Udover det rapper han. Abdul fortæller, at andre beskriver ham som hyperaktiv, men at han ikke selv vil beskrive sig sådan. Han beskriver sig selv som lækker og smart, og er igennem interviewet ikke bange for at lave sjov og komme med skøre bemærkninger. Familien er meget vigtig for Abdul, og han vil gøre alt for, at de har det godt.

Identitet - mod eller væk fra Gellerup?

Følgende analyse omhandler, hvordan de unge beskriver sig selv i relation til deres omgivelser og familie. Derudover beskæftiger vi os med deres fremtidsdrømme, værdier og de kønsforskelle mellem piger og drenge, som nogle af de unge oplever i hverdagen.

”Altså jeg ikke sådan en, der går og truer folk og sådan noget”

Når de unge skal beskrive sig selv, bliver det i interviewene bl.a. gjort med ordene; glad, til at stole på, genert, sød, lidt flabet samt en god ven (Int. 1, l. 32-34; Int. 3, l. 45-46; Int. 4, l. 27-28). Det er muligt at forestille sig, at de fleste unge vil bruge nogle af de ovennævnte ord til at beskrive sig selv. Det er interessant, at de unge ofte beskriver sig selv i relation til problemer. Da vi spørger Ismael, hvordan han vil beskrive sig selv, siger han: *”Altså glad dreng, og jeg kan godt snakke om folk uden at have problemer”* (Int. 1, l. 32-34). På den måde identificerer han sig selv i forhold til nogle, som ikke kan snakke med folk uden at have problemer. Han siger også senere om sig selv: *”Jeg godt kan deltage i timerne uden at lave problemer”* (Int. 1, l. 234). Vi ser altså hvorledes, han igen definerer sig selv ud fra, at der er nogen, der laver problemer i timerne i skolen, men at han ikke er en af dem. Samuel siger: *”Altså jeg er ikke sådan en, der går og truer folk og sådan noget”* (Int. 2, l. 37-38) og fortæller også, hvordan forældrene i hans opdragelse har lagt vægt på, at han ikke skal køre på scooter og begå kriminalitet (ibid., l. 107-110). Sakina siger, at hun retter sin opførsel efter, at *”når der sker nogle konflikter om noget, så prøver jeg på at løse det, jeg vil helst sådan undgå problemer, bare løse det.”* (Int. 4., l. 295-297). Nogle af de unge lægger således vægt på, hvordan de *ikke* vil være og retter deres handlinger væk fra en problemorienteret adfærd og identitetskategori. Når de unge identificerer sig væk fra denne problemorienterede identitetskategori, må det betyde, at den rent faktisk eksisterer som en mulig identitetsforståelse. I modsætning til Ismael og Samuel beskriver Abdul, hvordan han nogle gange laver ballade i skolen:

”Når jeg er i skole, så er det ikke altid, jeg gør, som læreren siger, jeg løber måske rundt nogle gange og laver papirflyverkast på de andre eller viskelæder i hovedet [...] jeg

plejer bare at løbe rundt, slå en på skulderen og så løbe væk
[...] jeg gør mange dumme ting” (Int. 6, l. 67-90).

Abdul lægger ikke afstand til at lave ballade i citatet. Han fortæller, at han tror, at hans lærere vil beskrive ham som irriterende og hyperaktiv. Han forklarer gentagne gange sin uro i skoletimerne i relation til hyperaktivitet. (Int. 6, l. 321-322) Samuel fortæller, hvordan han før i tiden plejede at lave ballade: *”Altså før der plejede jeg ikke at høre efter, så lavede jeg altid ballade og blev sendt udenfor, og jeg lavede ikke mine lektier, men det er jeg begyndt at gøre nu”* (Int. 2, l. 218-220). Samuel har taget et aktivt valg efter en skole-hjem-samtale om at ændre sin opførsel. Derfor har han taget ekstra undervisningstimer i dansk for at nå op på klasseniveau, og han er begyndt at lave sine lektier samt være mere aktiv i timerne (ibid., l. 225-252). På den måde kan den problemorienterede adfærd i Samuels tilfælde aktivt vælges til og fra. Dette konstante valg om at vælge den problemorienterede adfærd fra kræver meget arbejde af ham både adfærdsmæssigt og rent skolefagligt (ibid.), mens Abdul tillægger sin hyperaktivitet ansvaret for, hvordan han opfører sig i skolen.

Respekt

Når de unge taler om deres familier, er der især én værdi, som de tydeligt fremhæver, at forældrene lægger vægt på: Respekt. Respekten kan komme til udtryk på forskellige måder. Fx siger Ismael, at han skal respektere sine forældre og læreres argumenter for, hvorfor han skal gøre noget bestemt i skolen, mens Sakina påpeger, at hun især skal have respekt over for ældre (Int. 1, l. 41-50; Int. 4, l. 85-87). Abdul, Aida og Najat taler om respekt mere generelt (Int. 3, l. 77; Int. 5, l. 112-113; Int. 6, l. 293-295). Respekt kan virke kontekstbestemt, når Abdul udtaler: *”Derhjemme der er jeg selvfølgelig englebarnet, og her i skolen er jeg djævlén”* (Int. 6, l. 626-627). Samuel og Ismael taler om, hvordan de opfører sig forskelligt alt afhængigt af konteksten. Her beskriver Samuel, at de i hans vennegruppe taler grimt til hinanden ind imellem, mens han ikke kan finde på at gøre det derhjemme: *”Men det gør jeg jo ikke derhjemme foran min mor [...] det er uhøfligt”* (Int. 2, l. 530-532). Ismael fortæller i relation til dette, at han i timerne opfører sig på samme måde som derhjemme, altså respekterer folk, men at der i frikvartererne er mere frihed til at opføre sig anderledes (Int. 1, l. 453-458). Najat beskriver forskellen i sin talemåde ved at fortælle, at hun kan finde på at tale grimt uden for hjemmet og i nogle tilfælde

sammen med sine søskende, men aldrig foran sine forældre (Int. 3, l. 375-384). Vi kan således se, hvordan der gælder forskellige spilleregler for de arenaer, som de unge befinder sig i til dagligt. I hjemmet lægger de unge stor vægt på at tale ordentligt, mens der i skolen og blandt vennerne hersker en helt anden omgangstone.

Fremtidsdrømme og forventninger

Når vi spørger de unge, fortæller de alle, at de ønsker en videre uddannelse efter folkeskolen. Det er dog blandet, hvilke ambitioner de har. Ismael vil gerne være professionel fodboldspiller, men hvis det ikke lykkes, overvejer han at blive læge. Uanset hvad er det vigtigt for ham at få et ordentligt job, hvor der er mulighed for at tjene penge. Samuel vil på teknisk skole efter folkeskolen og bagefter være brandmand. Selvom hans far oprindeligt ønskede for ham, at han skulle blive pilot, er det nu accepteret, at han gerne vil gå en anden vej. Najat planlægger at tage en gymnasial uddannelse efter 9. klasse men ved endnu ikke, hvad hun vil bruge den til, mens Aida drømmer om enten at blive tandlæge eller politibetjent efter at have taget en gymnasial uddannelse. Sakina drømmer også om at blive læge med samme begrundelse som Ismael; at det er et godt job med en god indtjening, der kan give hende mulighed for at købe et hus samtidig med, at hun kan hjælpe mennesker i nød. Abdul har ikke noget særligt ønske for sin fremtid men ved, at hans forældre håber, at han bliver læge. (Int. 1, l. 66-75, l. 139-142; Int. 2, l. 69-70, l. 146-153; Int. 3, l. 52-54; Int. 4, l. 38-46; Int. 5, l. 76; Int. 6, l. 221) Fælles for flertallet af de unge er, at de oplever, at deres forældre støtter dem i deres valg, mens Sakina godt kan føle, at hendes forældres forventninger nogle gange er lidt for høje (Int. 4, l. 263-266). At få en uddannelse spiller en central rolle for alle de unges forældre (Int. 2, l. 279-285; Int. 4, l. 243-244; Int. 6, l. 371-373). Derudover betyder det at få en uddannelse ydermere for Najat, at man vælger den rigtige vej i livet, og på den måde selv tager et aktivt valg om ikke at indgå i kriminalitet:

”Det er op til en selv, hvordan man vil være, så jeg har valgt ikke at ville tage den dårlige vej, jeg har valgt den gode vej [...] ikke at være kriminel, ikke at stjæle og ikke gøre noget dårligt sådan, tænke på sine forældre, sin familie, sin uddannelse, tænke på sin skole og ikke kun komme i skole for at lave ballade” (Int. 3, l. 464-492).

Najat italesætter et bevidst valg om, hvordan hun gerne vil være i modsætning til dem, som hun betragter som kriminelle ballademagere. Det samme kommer til udtryk hos Abdul. Da vi spørger ham, hvad der er vigtigst for ham, svarer han, at det er hans fremtid. Han ønsker ikke at være en dum dreng, som ifølge ham indebærer:

”Det er sådan, jeg skal være klog selvfølgelig, og respektere hvad folk siger selvfølgelig, det er ikke ligesom alle dem der i Gellerup, de er sådan helt ligeglade med, hvad folk siger, de er sådan fuck dig farvel” (Int. 6, l. 282-295).

Selvom vi tidligere har set, at Abdul identificerer sig selv som en ”*djævel*” i skolen, adskiller han sig alligevel fra den ballademagerdiskurs, der hersker om nogle bestemte unge i Gellerup. Det samme gælder for Sakina. Hun fortæller, at det er meget vigtigt især for hendes far, at hun får en uddannelse:

”Fordi mine brødre de har været kriminelle, og de, de har ikke fået en uddannelse og sådan noget og pigerne altså, det er jo kun mig og min søster i familien, der er piger. Ja, så de forventer meget af os, fordi vi er piger, og vi er kloge og sådan noget. Vi er klogere end drengene i hvert fald” (Int. 4, l. 115-120).

Sakina forventes at tage en uddannelse i modsætning til hendes kriminelle brødre. Hun identificerer sig altså væk fra nogle mennesker, der er i hendes nærmeste familie. Samtidig fortæller hun, at forældrenes forventninger til hende og hendes søster er forhøjede, fordi de er piger. Sakina laver en kategorisering imellem piger og drenge i hendes familie, hvor der er et forskelligt sæt forventninger alt afhængigt af køn. Hun siger også: ”*Altså perkerdrengene de er meget kendt for at være kriminelle*” (Int. 4, l. 976-977), hvorved hun ikke blot laver en generalisering indenfor familiens rammer, men breder den ud til at omfatte et større antal af unge mænd med anden etnisk baggrund.

Piger og drenge – forskellige grænser

Vi ser i interviewene, at flere af de unge er optagede af de kønsforskelle, som udspiller sig mellem piger og drenge samt de forskellige krav, forventninger og

regler, de oplever i hverdagen. Den eneste af de unge, der ikke mener, at der er forskelle i krav og regler mellem drenge og piger, er Abdul (Int. 6, l. 311-312). Når de andre unge svarer på spørgsmålet, om der findes nogle forskelle mellem piger og drenge, fortæller de, at drenge må flere ting end piger. Der er flere regler og grænser for pigers opførsel fx i forhold til påklædning, at gå med make-up, at måtte sove ude, gå til fester, have kærester, samt hvornår de skal være hjemme. (Int. 1, l. 187-197; Int. 2, l. 187-189; Int. 3, l. 138-145; Int. 4, l. 138-141, l. 153-56; Int. 5, l. 173-178) Selvom de unge oplever, at der er forskellige regler for drenge og piger, så er deres oplevelse af forskellene meget forskellig. Ismael fortæller, at piger bliver begrænsede i deres frihed, fordi forældrene ønsker at beskytte dem (Int. 1, l. 187-197). Denne pointe har Sakina ligeledes, men hun fortæller, at det er pigernes rygte, som skal beskyttes. I forbindelse med dette udtaler hun: *"Det er også ret uretfærdigt altså, sådan lever vi i vores kultur"* (Int. 4, l. 160-163). Mens Sakina gentagne gange udtrykker utilfredshed over, at der finder en forskelsbehandling sted, generer det hverken Aida eller Najat. Aida fortæller, at hun ikke har lyst til at gå til fester, selvom drenge gerne må (Int. 5, l. 188-200), mens Najat siger, at: *"I vores familie der synes jeg, at piger de skal gøre så meget, for drengene må mere lidt end pigerne. Men ikke på den dårlige måde"* (Int. 5, l. 138-143). Udsagnet kan både være et udtryk for, at det virkelig ikke generer hende, men det kan også være et udtryk for, at hun er bange for at fremstå som undertrykt i vores øjne. Det kan ligeledes være et forsvar for den måde, hendes familie fungerer på. I denne forbindelse mener Najat, at der ikke er forskel på danske familier og etniske minoritetsfamilier, hvor Sakina konkluderer, at selvom det ikke gælder for alle danske familier, så er der en højere grad af frihed for unge i etnisk danske familier (Int. 5, l. 368-375; Int. 4, l. 533-542).

For mange af de unge har det en signifikant betydning at skabe en identitet som adskiller sig fra det, de ikke ønsker at være, hvilket vil sige ikke at være som andre unge i Gellerup, der beskrives som ballademagere og kriminelle. Nogle af de unge modererer aktivt deres adfærd for at undgå en ballademageridentitet. Respekt er som tidligere nævnt en vigtig værdi i de unges liv, især over for ældre og autoriteter samtidig med, at udvisningen af respekt kan være kontekstbestemt. Flere af de unge fortæller, hvordan der gælder andre regler i samspillet med jævnaldrende i forhold til i hjemmet. Alle de unge har drømme om videreuddannelse, og flere af dem ønsker prestigejobs som fx læge. Vi ser også hvorledes, der hersker nogle kønsspecifikke

forskelle i de regler og krav, der bliver stillet til henholdsvis piger og drenge. De unge har dog vidt forskellige måder at forholde sig til kønsforskellene, hvor især Sakina oplever en uretfærdighedsfølelse, mens Najat ikke gør.

Identifikation med venner og skole

Som ung i 8. klasse fylder både venskaber og skole en stor del af de unges liv, og vi har på baggrund af fællestemaerne derfor analyseret, hvordan dette kommer til udtryk i de unges identitetsforståelse.

Venskaber og grupperinger

Ud fra de unges beskrivelser af deres vennerelationer er det kendetegnende, at vennerne er nogle, som de unge kan være sig selv sammen med, og som de har det sjovt med (Int. 1, l. 352; Int. 2, l. 398; Int. 5, l. 70). Najat siger fx: *"De betyder meget for mig, for det er dem, der holder mig sådan oppe og får mig til at grine og har det sjovt i hverdagen"* (Int. 3, l. 269-271), og ifølge Sakina er hendes venner: *"Sådan nogle der er sjove [...] altså sådan nogle piger, som jeg kan være mig selv med, der er ligesom mig"* (Int. 4, l. 393-395). Herudover er det vigtigt, at man kan snakke godt sammen, og at man ikke bagtaler eller snakker dårligt om hinanden (Int. 2, l. 400; Int. 3, l. 213; Int. 5, l. 374). De unge fortæller, at de ofte tager forskellige steder hen med deres venner som fx ind til byen, i biografen, ud at spise, bowling, til fest, ud at spille fodbold mm. Abdul er den eneste, som skiller sig ud i denne sammenhæng. Han har svært ved at beskrive sine venneforhold uden at lave sjov med det. Han fortæller, at han gerne vil tage mere ud med sine venner, men at dette ikke sker, samt at han bruger meget tid hjemme foran computeren. (Int. 6, l. 459-523) Dette kan tyde på, at han har svært ved at skabe en vedvarende kontakt til sine jævnaldrende, hvor han bliver inviteret med til de aktiviteter, han gerne vil, samt at han udelukkes fra nogle fællesskaber. Han er meget optaget af de klassekammerater, som spiller smarte, ryger og mobber nogle af de yngre elever, hvorved han måske identificerer sig med nogle unge, som med tiden kan blive en del af en marginaliseret gruppe.

Gennemgående for de unge er, at de identificerer sig med deres venner ud fra, at de har en ens væremåde og de samme interesser samt smag (Int. 1, l. 363; Int. 2, l. 398;

Int. 4, l. 395; Int. 5, l. 436; Int. 6, l. 484). Drengene går meget op i fodbold, som de ofte spiller med deres venner. Samme tøj- og musiksmag har betydning for både pigerne og drengene, fx hører Najat og hendes venner mest popmusik som Justin Bieber, og Samuel mener, at han tilhører en bestemt gruppe i form af sin tøjstil som hipster, der også er kendetegnende for de fleste af hans venner (Int. 3, l. 247; Int. 2, l. 813). Sakina beskriver, hvordan hun også påvirkes af sine venner: ”*De påvirker mig jo meget, altså [...] hvad jeg går med af tøjstil, musiksmag og sådan noget der*” (Int. 4, l. 421-423). Udover disse identifikationer ses det, at Sakina og Najat har flest venner, som er muslimer. I forhold til det forklarer Sakina, at det er de venner, som bor tæt på hende, da der ikke bor så mange kristne i Gellerup. Najat mener, at hun og hendes muslimske venner deler en større forståelse i forhold til afsavn og problemstillinger i hjemlandet, og at de er sammen fordi, de har den samme religiøse og kulturelle baggrund. (Int. 3, l. 345; Int. 4, l. 486)

”Ja, religion har vi alle sammen ens, at vi er alle muslimer, det er nemt at snakke med [...] nogen, der har sådan samme religion og kultur, de ved hvordan, man er i familien [...] jeg har også nogle venner, der ikke er muslimer, der er danskere, de forstår mig også, når jeg snakker, men der er også nogle episoder, hvor de ikke forstår mig. De er ikke /: de ved ikke helt, hvordan det er” (Int. 3, l. 322-337).

Samuel er kristen, mens de fleste af hans venner er muslimer. På samme måde som Sakina forklarer han, at grunden til dette er, at der bor flest muslimer og indvandrere i Gellerup, hvor han bor (Int. 2, l. 486). Aidas venner er arabere og afghanere (Int. 5, l. 477), og Abdul fortæller, at de fleste af hans venner er enten muslimer eller har en libanesisk baggrund, som ham selv (Int. 6, l. 597). Der ses dermed en tendens til, at de unge grupperer og identificerer sig med andre unge, som enten er muslimer eller har en anden etnisk baggrund end dansk, ligesom de selv har. Ismael er den eneste, som beskriver, at hans venner har forskellige religiøse og kulturelle baggrunde, og det vigtigste for ham er at gå med dem, som opfører sig ordentligt og ikke laver ballade (Int. 1, l. 351, l. 423). I klassen har de unge ikke behov for at definere sig selv ud fra en bestemt gruppe, de føler gennemgående, at alle kan være sammen med alle, og at der ikke findes bestemte grupperinger (Int. 1, l. 349; Int. 2, l. 233; Int. 4, l.

377; Int. 5, l. 359; Int. 6, l. 452). Samuel ser dog en opdeling imellem pigerne og drengene, og Najat mener også, at der på nogle tidspunkter kan findes mindre grupperinger i klassen (Int. 2, l. 371; Int. 3, l. 234).

Ifølge Sakina defineres hendes venner endvidere ud fra, om de får lov til det samme af deres forældre. Hun udtaler: ”*Og at de må de samme ting, som jeg må og ikke må, så vi har de samme grænser og regler*” (Int. 4, l. 400-402). Dette er noget, hun diskuterer meget med sine venner, og igennem interviewene italesættes regler og grænser meget af de unge. Der ses både en kønsforskel i forhold til, at drengene fx får lov til at gå mere til fester end pigerne, men også et skel imellem de unge og unge med en dansk baggrund, som i højere grad får lov til at drikke alkohol. (Int. 2, l. 345; Int. 3, l. 144; Int. 4, l. 154; Int. 5, l. 173; Int. 6, l. 917) På den måde kommer forældrenes regler og værdisæt samt de unges kulturelle baggrund til at spille en stor rolle i forhold til, hvem de unge vælger at være sammen med og identificerer sig med. Denne identifikation kan være mere eller mindre ubevidst eller ufrivillig, men har altså en betydning for de unges dannelse og opretholdelse af venskaber. De unge fortæller, at den måde, de får nye venner på, oftest er gennem eksisterende venskaber, hvor de præsenteres for andre jævnaldrende gennem fælles venner (Int. 2, l. 354; Int. 5, l. 353; Int. 6, l. 441). Herved er de unge i stand til at udbygge deres vennerelationer, og de egenskaber, der sættes højt hos nye venner, er, at man er sød, snakkesalig og åben (Int. 3, l. 259; Int. 4, l. 414).

Identitetsforståelse i skolen

Generelt er de unge glade for at gå i skole, og de vil gerne uddanne sig videre for at kunne få opfyldt forskellige drømme omkring fremtidige job. Det er en vigtig del af deres selvforståelse at realisere sig igennem skolen samt at få en uddannelse. De unge er meget bevidste omkring, hvad det kræver at gå i skole, hvilken indsats de selv skal yde, og hvor meget de skal kunne i forhold til 8. klasses niveau. Både lærere og forældre har bestemte forventninger og krav til deres skolegang, som de prøver at leve op til, men det er også vigtigt for de unge selv at opføre sig ordentligt, være aktiv i timerne, følge med og lave lektier til tiden. (Int. 1, l. 219; Int. 2, l. 251; Int. 3, l. 155; Int. 4, l. 265; Int. 5, l. 234) Her er de unge desuden underlagt et stærkt samfundsmæssigt normativt krav om uddannelse, samtidig med at deres forældre har bestemte ønsker om uddannelse for dem. Abdul skiller sig ud fra de andre, idet han

er den eneste, som synes, at skolen er kedelig (Int. 6, l. 331). Han liver op i frikvartererne, og hans selvforståelse er derved ikke knyttet så meget til skolesammenhænge, som de andres. Dette kan både skyldes, at han har svært ved at følge med i skolen, samt at han mangler lyst og motivation til at yde en indsats (ibid., l. 361). Han har ikke de samme ambitiøse drømme for videregående uddannelse og arbejde som de andre, hvilket kan hænge sammen med en manglende interesse for skolearbejdet samt en realistisk forståelse af egne evner i forhold hertil.

Udover Abdul fremgår det af de unge, at de er villige til at arbejde hårdt for at nå deres mål i skolen, selv at tage ansvar for egne handlinger samt skabe ændringer, når det er nødvendigt. Sakina siger fx: *"Jeg føler også virkelig, at jeg knokler også nogle gange"* (Int. 4, l. 265-266), og Ismael udtaler i forhold til at tage ansvar: *"Altså det er jo meget vigtigt, at jeg også kan det. At der ikke hele tiden er nogen, der tager ansvar for mig, at jeg godt selv kan tage ansvar for mig selv"* (Int. 1, l. 295-297). Både Ismael og Samuel arbejder for at ændre deres opførsel i skolen for at blive taget mere seriøse, idet de føler et stort pres for at præstere, inden de bliver færdige med folkeskolen (Int. 1, l. 242; Int. 2, l. 228). Ballade er noget, der italesættes meget af de unge, men de prøver alle at tage afstand fra det og identificerer sig selv som nogle, der opfører sig ordentligt og ikke laver ballade mere. Ismael mener fx, at det er vigtigt ikke at have venner, som laver ballade, idet vennernes opførsel smitter af på hans egen. På den måde kan det ses, at han selv er bevidst om, hvem der kan påvirke ham i en forkert retning. Bestemte venner kan således have indflydelse på hans opførsel eventuelt i form af gruppepres. (Int. 1, l. 351-363; Int. 2, l. 218; Int. 3, l. 171; Int. 4, l. 707) Der findes hos de unge et stort fokus på god opførsel og adfærd, hvilket kan være med til at vise, at det er noget, de unge, deres forældre og lærerne sætter højt, og som er en del af deres hverdag. Samtidig kan det til tider også være svært for de unge eller deres kammerater at leve op til, og de må derfor gøre en aktiv indsats for at indfri idealerne.

Ifølge Sakina har det en betydning, at det hovedsageligt er elever med anden etnisk baggrund end dansk, som går på hendes skole, idet hun tror, at hun vil lære mere i skolen, hvis der var flere elever med dansk baggrund (Int. 4, l. 176). Om eleverne på hendes skole udtaler hun: *"Altså i timen de koncentrerer sig ikke så meget, de larmer meget [-] også, de kan også godt slås meget og det hele de, de er bare sådan, de*

hører ikke efter, hvad lærerne siger” (ibid., l. 181-184). Skolemiljøet kan ud fra Sakinas beskrivelse betyde, at det kan være svært at koncentrere sig i skolen og få det optimale udbytte af undervisningen. Opdelingen i unge med dansk baggrund og unge med anden etnisk baggrund end dansk er gennemgående i flere af interviewene, hvor de unge identificerer sig selv som ”os” indvandrere, nydanskere eller perkere overfor ”dem” danskere (Int. 1, l. 654, l. 814; Int. 2, l. 488, l. 627, l. 758; Int. 3, l. 602; Int. 4, l. 190, l. 500). Det viser hermed, at en stor del af de unges selvforståelse er knyttet til, at de har en anden kulturel baggrund end dansk, og at dette træder frem, når de skal fortælle om sig selv fx i skolesammenhænge og blandt venner. Opdelingen i os og dem kan være med til at forstærke følelsen af, at unge med dansk baggrund har andre forudsætninger og muligheder end unge med anden etnisk baggrund end dansk. Dette kan derfor få betydning i uddannelsessammenhænge, hvor de unge føler, at de må kæmpe hårdere for at opnå deres egne drømme og ambitioner samt for at leve op til forældrenes og lærernes.

Venskaber samt evner og indsats i skolen har stor betydning for de unges identitetsforståelse. De identificerer sig hovedsageligt med andre unge, som ligner dem selv både i forhold til personlighed, interesser og forældrenes grænser. I skolen kæmper de unge hårdt for at indfri egne samt forældre og læreres forventninger om at få en uddannelse samt at opføre sig ordentligt, hvilket tyder på at være en vigtig del af deres selvforståelse. Abdul skiller sig ud fra de andre, idet han formodentligt har svært ved at etablere tætte venskaber samt følge med i skolen på de andres niveau.

Religion, regler og fællesskaber

Følgende analyse omhandler de unges forhold til religion, de regler de skal overholde i relation hertil samt de fællesskaber, som religion kan inkludere dem i eller ekskludere dem fra.

At være rigtig muslim

Et af de fremkomne temaer i analysen af interviewene er religion og regler. Fem af de unge er muslimer, mens Samuel er kristen. Samtlige af de unge fortæller, at

religion spiller en vigtig rolle i deres liv, og at de alle er meget religiøse bortset fra Aida. Hun siger, at hun ikke er særlig religiøs, men fortæller dog samtidig, at hun faster i ramadanen og beder (Int. 1, l. 667; Int. 2, l. 493, l. 850; Int. 3, l. 569-571; Int. 4, l. 822-923; Int. 5, l. 852, l. 827; Int. 6, l. 1020-1030).

De unge fortæller om, hvorledes deres religion påvirker dem i forhold til påklædning og opførsel. Det er især Najat og Sakina, der beskriver, hvordan islam influerer på deres hverdag. Om det siger Najat: *"For eksempel på den måde at jeg, min tøjstil, på den måde jeg går rundt, og den måde jeg opfører mig"* (Int. 3, l. 592-593), mens Sakina fortæller, at islam betyder: *"Meget og den har stor indflydelse på mit liv [...] Altså, både hvordan jeg er og øh i med i klassen, regler grænser og sådan noget og uddannelse"* (Int. 4, l. 822-828). Fælles for disse udtalelser er, at der her er tale om regler for god opførsel. For alle de unge viser det sig, at regler i relation til deres religion spiller en central rolle i deres liv. Ismael giver dette svar, da vi spørger ham, hvad hans religion betyder for ham:

"Jeg viser, at jeg er muslim [...] jeg beder, når jeg skal bede til tiden og tilbyder de fattige mennesker, der ikke har det så godt og alt. Altså, det gør sådan, at jeg føler, jeg er rigtig muslim, når jeg gør de her ting, at jeg ikke bare siger, at jeg er muslim og så laver andre, alle mulige andre ting, så jeg gør de ting, der skal gøres" (Int. 1, l. 676-693).

I ovenstående citat pointerer Ismael, hvorledes overholdelsen af reglerne eller retningslinjerne indenfor islam er med til at give ham en følelse af at være rigtig muslim. Det kan forstås som om, at det at være rigtig muslim samt at følge reglerne herfor er betydningsfuldt for ham. Udover at have betydning for opførsel samt påklædning stiller det at være *rigtig muslim* også nogle krav til de unges personlige egenskaber. Najat fortæller at:

"Religion er sådan at komme videre på livet sådan at være et godt menneske, det har også noget med religion at gøre, at være en god menneske og ikke være en dårlig menneske og gøre gode gerninger og respektere folk" (Int. 3, l. 575-579).

Religion spiller således en væsentlig rolle i forhold til den måde, de unge opfører sig på, hvordan de kategoriserer sig selv som enten et godt eller dårligt menneske, samt hvilke værdier der styrer deres handlinger i hverdagen.

”Du må ikke spise svinekød og drikke alkohol eller gøre nogle forkerte ting”

Som Ismael tidligere beskriver i citatet ovenfor, er religion forbundet med at leve op til reglerne, men det at leve op til reglerne kan være problematisk for flere af de unge. Abdul fortæller, at det kan være svært at være dansker og indvandrer på samme tid, da han pga. sin religion skal følge regler om ikke at spise svinekød og drikke alkohol. Det gør nogle af dem, han kender, og han føler, at det er problematisk, at han også har lyst til at prøve noget af det samtidig med, at det strider imod islams regelsæt (Int. 6, l. 876-922). Som det følgende citat illustrerer, strider det imod hans families værdier:

”Det betyder meget for mig på grund af, at hele min familie de tror virkelig meget på det, og jeg er virkelig glad for min familie, så hvis de tror på det, så er jeg også, så tror jeg også på det [...] Det gør det sådan lidt, for nogle gange så træffer jeg ikke de valg sådan [...] helt, som religionen siger [...] ikke altid, men de fleste af gangene gør jeg” (ibid., l. 1021-1048).

Vi kan i ovenstående citat se, hvorledes der hersker en vis ambivalens i forhold til de regelsæt, islam opstiller. Abdul ønsker at opfylde dem, fordi det betyder meget for familien, men formår alligevel ikke helt at leve op til kravene. I forlængelse af ovenstående citat fortæller han også, hvordan han nogle gange får dårlig samvittighed, når han ikke lever op til reglerne (ibid., l. 1059). Sakina nævner ligeledes, at hun kan have det svært med de regler, der sættes i islam, især i forhold til forbuddet mod kærester og at gå til fester (Int. 4, l. 153-156). Disse unge kan således have nogle særlige dilemmaer at forholde sig til, hvor de står mellem ønsket om at være en *rigtig* muslim og samtidig at udforske, hvad der er almindeligt for mange unge etniske danskere i forhold til fester og kæresterier. Det virker også til, at de unge er vant til at skulle forsvare deres religiøse tilknytning i forhold til udefrakommende fordomme. De unge modsiger ofte sig selv i denne henseende eller

omformulerer sig igennem interviewene, når det går op for dem, at de kritiserer islam for at have for strenge regler. Sakina siger i denne forbindelse, da hun bliver spurgt om, hvad hun tror, at andre mennesker tænker om hendes religion:

”Øh, at øh piger ikke må noget, at selvfølgelig har vi nogle regler [...] men jeg kender mange, som tror, at det er en dårlig religion, hvor man bliver tvunget til noget, *det gør vi bare ikke*. Altså, jeg lever i en helt normal familie, og vi bliver ikke tvunget til at gøre noget” (Int. 4, l. 853-858).

Det er interessant, at det ellers kendetegner Sakina gennem hendes interview, at hun ofte er utilfreds med, at der er ting, hun ikke må, samtidig med at hun alligevel har behov for at forsvare sin religion. Det er ikke kun i Sakinas interview, at vi oplever en stor ambivalens. Najat og Abdul forsvarer sig også ofte, når de bliver stillet et ellers neutralt spørgsmål. Vi spørger på et tidspunkt Abdul, om han oplever at blive respekteret for sin religion, hvortil han svarer, at han ikke bliver tvunget til at gøre noget (Int. 6, l. 1067-1070). Dette kan tolkes som et indirekte forsvar mod fx en diskurs i samfundet om, at man i islam bliver tvunget til at gøre nogle ting, ligesom Sakina pointerer i citatet ovenfor. En anden tolkning kan være, at Abdul faktisk føler sig presset til at leve op til islams regelsæt, og da det er en del af hans families værdisæt, tager han det derfor automatisk i forsvar (Int. 3, l. 143-145; Int. 6, l. 1067-1070). Et andet interessant aspekt i forhold til de unges tendens til at forsvare sig, er den måde hvorpå, Aida i modsætning til de andre ikke kritiserer noget ved de regelsæt, hendes religion medfører (Int. 5, l. 832). Vi har ellers indtryk af, at det at leve op til regelsæt for islam fylder forholdsvist meget hos de andre unge, men ikke hos Aida. Det er en mulighed, at hun ikke står i det samme dilemma som de andre, men hun kan også være påvirket af ønsket om at fremstå korrekt i forhold til hendes religion, og derfor ikke siger noget, der kan fortolkes negativt om islam.

Fællesskaber

I interviewene spørger vi ind til, hvad de unge kunne tænke sig, at der blev lavet om, hvis de kunne ændre noget i det danske samfund. Hertil svarer Sakina, at hun godt kunne tænke sig, at der blev lavet nogle moskéer til muslimerne i Danmark. Da vi spørger hende, hvorfor det er vigtigt, siger hun: ”*Så de kan føle sig hjemme, og så de*

kan altså, altså Danmark er også mit land og sådan noget, der er også moskéer, og det er rigtig fedt” (Int. 4, l. 808-815).

Sakina taler her om, at opførelsen af moskéer i Danmark kan bidrage til, at muslimer føler sig som en del af landet. Vi kan af citatet læse, hvordan hun muligvis længes efter at høre til, og at Danmark også anses som hendes land på lige fod med etniske danskere. Dette kan omhandle et ønske om at tilhøre det nationale fællesskab, men at det sommetider kan være svært for hende eller andre muslimer, når deres religion ikke får lov til at have et officielt sted at blive praktiseret. Ismael beretter om en Facebookgruppe, der hedder: ”Nej tak til muslimer i Danmark” (Int. 1, l. 699-706). Her følger han med i de diskussioner, der føres på denne side. Han fortæller at: *”Altså det gør jo lidt ondt når, når der bliver skrevet sådan noget, at man ikke vil have muslimer i Danmark”* (Int. 1, l. 710-711). Både Sakina og Ismael er således optagede af, om deres religion anerkendes i Danmark. Oplevelsen af, at deres religion ikke er anerkendt i det samfund, de lever i, kan være svært for de unge, når deres religion har så stor en betydning i forhold til de valg, de træffer i forbindelse med deres opførelse og grundværdier. Vi kan se, at det for Sakina og Ismael er debatten om islam i Danmark, der besværliggør det nationale fællesskab, mens det for Abdul er hans religiøse regler, der er en hæmsko for ham i indgåelsen i fællesskabet med hans danske bekendte, når samværet centrerer sig om alkohol (Int. 6, l. 917- 919). Som modsætning til det nationale fællesskab fortæller Najat, hvorledes islam kan skabe grundlag for et andet slags fællesskab, da islam danner et fælles forståelsesgrundlag at kommunikere ud fra (Int. 1., l. 322-326). Dette fællesskab synes Samuel også, at han kan være en del af:

”Selvom jeg kristen, så kan jeg godt tage ind i en /: altså ikke en moské men alligevel en moské men ikke ind for at bede /: jeg kan tage ind og sidde der med mine venner, hvis de skal ind og bede, så kan jeg godt lide at gå ind der og sidde der og vente på dem, mens de beder, det siger de der mænd ikke noget til, altså at man behøver ikke at dømme folk, fordi hvis man har forskellig religion” (Int. 2, l. 862-869).

Samuels kristne tro forhindrer ham ikke i at deltage i vennernes fællesskab, selvom de har en anden tro end ham. Han fortæller, at han har mange muslimske venner, og at folk ofte tror, at han er muslim (Int. 2, l. 486-489, l. 548-552). Det kan tyde på, at deltagelse i specifikke fællesskaber ikke kun handler om det religiøse tilknytningsforhold, men også om at have en fælles etnisk baggrund, der ikke er dansk.

Opsummerende kan vi altså se, at religion for de unge er en vigtig identitetsmarkør for deres adfærd, men at mange af dem befinder sig i et dilemma, da de ønsker at udforske ungdommen og stadig følge religionens regelsæt. Det kan endvidere være svært for nogle af de unge at føle sig som fuldgyldige deltagere i det danske samfund, hvis ikke deres religion accepteres, da den har en væsentlig betydning i deres identitetsforståelse.

Integration og ghettoisering

Følgende analyse omhandler de unges oplevelse af integration og ghettoisering i Danmark. De unge har generelt svært ved at svare på spørgsmålene omkring integration, dog har de alligevel gjort sig overvejelser omkring det at være dansk, og hvordan man bliver en del af det danske samfund.

Det danske sprog – den danske identitet

For alle de unge har det danske sprog en betydning i forhold til at være integreret i Danmark. Det, at kunne tale det danske sprog med alle dets nuancer, ses af flere af de unge som en kvalificering til den danske identitet. Samuel siger: *"Nej, men der er mange ord os perkere, vi ikke forstår altså danske /: fx der er mange /: altså de fleste danskere de forstår jo, hvad de svære ord betyder, men det gør vi jo ikke"* (Int. 3, l. 627-630). Der er altså en forskel mellem dem, som Samuel kalder perkere og danskere i forståelsen af sproget, hvor sproget bliver den kategoriserende faktor. Flere af de unge forklarer deres integrationsfølelse med netop sproget. Ismael siger bl.a., da han bliver spurgt, om han føler sig integreret, at hans sproglige formåen især ligger til grund for hans følelse af at være integreret (Int. 1, l. 477-490). Abdul

fortæller, at han er nødt til at lære at være dansker, før han føler, at han kan blive en del af det danske samfund, hvilket indebærer:

”I skolen, øh man skal i hvert tilfælde lære at tale pænt, øh man skal ikke have den der, hvad så min ven, den der accent, øh man skal i hvert tilfælde ikke gå med de forkerte, man skal ikke gå med den forkerte tøjstil, man skal ikke spille for meget smart, ikke, følge loven, skal jeg blive ved? Jeg kan tusind ting i hovedet” (Int. 6, l. 758-763).

Abdul giver her en beskrivelse af, at danskhed forbindes med at tale det danske sprog pænt. Han laver også en beskrivelse af, hvad en dansker ikke er, nemlig en der taler med accent. Han nævner ligeledes tøjstil, at gå med de forkerte og at spille smart som faktorer for, hvornår man som indvandrer ikke kan anses for at være dansk. På den måde bliver der skabt en modsætning til den danske identitet, som ifølge Abdul betyder, at hvis man fx har forkert tøjstil og spiller smart, er man ikke dansker.

Abdul giver i ovenstående citat eksempler på, at sproget spiller en væsentlig rolle for integration og danskhedsfølelse. Denne mening slutter Sakina sig til ved at fortælle, at hun ikke føler sig integreret, da hun ifølge sig selv ikke snakker så godt dansk. Sakinas forståelse af egne sprogkundskaber skal ses i sammenhæng med, at hun sammenligner sig med sine veninder, der retter på hendes danske sprog. Disse veninder anser hun som særligt godt integrerede pga. deres sprogkundskaber (Int. 4, l. 589). Det skal dog tilføjes, at vi igennem interviewet vurderer hendes danskundskaber som flydende. Samuel, Aida og Najat svarer alle, at de føler sig mere eller mindre integrerede i Danmark (Int. 2, l. 595; Int. 3, l. 412; Int. 5, l. 587). Aida og Sakina påpeger ligeledes uddannelse som et vigtigt aspekt i forhold til at føle sig dansk og integreret (Int. 4, l. 659-671; Int. 5, l. 651). For Sakina er uddannelse en måde hvorpå, det er muligt at blive en del af det danske samfund samt at sikre sin kommende familie et liv udenfor ghettoen, som hun ser som et meget negativt miljø at stifte familie i (Int. 4, l. 447-449). Abdul påpeger også skolen som en arena for integration (Int. 6, l. 747-763). Skolen er derfor vigtig, da den kan være med til at give de unge følelsen af, at de har en plads i det danske samfund, og det

kan være starten på at få opfyldt et ønske om at få en uddannelse, der kan opfylde deres drømme og ambitioner.

I Abduls citat bliver en udenlandsk accent ekskluderende i forhold til at blive en del af samfundet. At være dansker er noget, der skal tillæres. Dette kan ses som et udtryk for, at Abdul har en opfattelse af, at det at være dansk er en form for assimilering. Både Abdul og Najat lægger vægt på, at der eksisterer eksplicitte regler i forhold til lovgivning og implicite regler fx i forhold til skole, attitude og tøjstil, der skal følges, hvis man vil være dansk (Int. 3, l. 401-408; Int. 6, l. 747-764). Alle de unge føler sig integrerede i Danmark i større eller mindre grad.

At bo i en ghetto

Fem af de unge anser det for problematisk, hvis indvandrere bor i ghettoområder. De beskriver bl.a. ghettoområder som områder, hvor der er meget kriminalitet, og hvor politiet ofte patruljerer (Int. 2, l. 700-710; Int. 4, l. 697-700; Int. 6, l. 780-788). Sakina er flov over, at hun bor i et område, der kan betegnes som en ghetto og siger:

”Det er bare sådan, vi bor et sted, hvor der er meget ballade og sådan og politi hver dag næsten, og så er det jo irriterende. Og jeg synes, det er pinligt at sige til andre, når jeg møder nye folk, at jeg bor i Gellerup, det er sådan pinligt [...] Fordi altså, så tror de bare, jeg er en ligesom dem, der bor der” (Int. 4, l. 697-706).

Her føler Sakina, at der opstår en forventning fra omgivelserne omkring, hvordan hun er som menneske, når hun fortæller, hvor hun bor. Hun oplever altså, at der er nogle fordomme knyttet til at bo i en ghetto. Både Abdul, Aida og Samuel fremhæver, at det at bo i en ghetto kan være med til at skabe en negativ udvikling for unge, hvor de lettere kommer ind på en kriminel løbebane. Ghettoen beskrives som et sted, hvor der er en forholdsvis hård omgangstone både de unge imellem og imod autoritetspersoner (Int. 5, l. 663-680; Int. 2, l. 700-715; Int. 6, l. 700-722). Især Abdul fremhæver den negative udvikling, der kan ske ved at flytte ind i et ghettoområde: ”*De begynder med at få ny tøjstil, begynder at tale døddårligt, når politiet kommer begynder de med alle mulige dumme ting, kaste sten efter dem og sådan noget*” (Int. 6, l. 780-783). Abdul mener således, at der sker en tilpasning i

ghettoområdet, hvor de fysiske karakteristika udgøres af dårligt sprog, tøj og fræk opførsel overfor offentlige autoriteter. Derudover fortæller han, at boligkvarteret præges af et stærkt hierarki, hvor enkelte personer bestemmer over de andre beboere: *"Der er i hvert tilfælde en, der bestemmer over dem alle sammen [...] en konge vi er deres slaver, ligesom"* (Int. 6, l. 794-794) Kun Najat beskriver det at bo i ghettoområder med udelukkende positive vendinger, da det for hende er en måde at bo tæt på sin familie. Hun siger, at hun kun kan se det positive ved at bo i et ghettoområde (Int. 3, l. 437-439, l. 469-472). Samuel fremhæver fodbold som en fælles positiv aktivitet i boligområdet, der viser et lokalt sammenhold og netværk (Int. 2, l. 674-684, l. 715-725). Hermed er der blandt de unge hovedsageligt et negativt billede af at bo i ghettoområder, men området beskrives også af nogle af informanterne som et område, der rummer positive elementer.

Diskrimination og fordomme

De unge siger alle, når de spørges direkte, at de ikke har oplevet diskrimination, og at de ikke har fordomme om andre, dog med undtagelse af Aida, der har et billede af rockere som kriminelle (Int. 5, l. 783). De unge giver imidlertid flere steder udtryk for, at de har oplevet, at andre har set skævt til dem i forskellige situationer. For eksempel har Sakina oplevet at føle sig ubehageligt til mode i svømmehallen, fordi hun havde badeshorts og en t-shirt på i stedet for en bikini. Hun oplevede, at andre gæster i svømmehallen kiggede underligt på hende (Int. 4, l. 514-518). Samuel giver udtryk for, at han har oplevet at blive kaldt perker af danskere, og det er han blevet krænket over, ligesom han til fodboldkampe nogle gange oplever, at der bliver råbt racistiske bemærkninger efter spillerne (Int. 2, l. 756-760, l. 998-1030). Nogle af de unge beskriver også deres fordomme indirekte, herunder Abdul der har et billede af, at danskere hele tiden drikker alkohol og spiser svinekød (Int. 6, l. 894-898). Sakina nævner, at hun tror, at danske familier giver deres børn lov til mere, en større frihed og selvbestemmelse (Int. 4, l. 542). De unge oplever således diskrimination og fordomme både på deres egen krop og mod andre, men alligevel synes de ikke, at det er et stort problem, når de bliver spurgt direkte.

Nydansker, indvandrere eller tosproget?

De unge har forskellige meninger om, hvad de helst vil betegnes som. Samuel, Najat og Sakina ønsker alle, at betegnelsen indvandrere bliver brugt om personer med

anden etnisk baggrund end dansk. Både Samuel og Sakina lægger vægt på, at betegnelsen indvandrere ikke har en negativ klang, mens Najat mener, at det er den betegnelse, der bedst favner, at hun både har danske og afghanske kulturaspekter i sit liv. Hun siger:

”For eksempel fordi, at det siger, at man ikke kommer fra Danmark, at man kommer fra et andet land, jeg har stadigvæk, jeg har det afghanske i mit liv, og det er ikke noget, jeg har glemt, at jeg er afghaner, jeg er både dansk og afghansk begge dele” (Int. 3, l. 533-537).

Vi kan se, at Najat lægger vægt både på hendes danske og afghanske kultur i beskrivelsen af sig selv, og at hun på den måde skaber sig en flydende identitet, der kan rumme begge kulturer. Ismael og Abdul anser begge betegnelsen indvandrer for at have en negativ klang, og Ismael synes, at indvandrerbetegnelsen er krænkende, da den ikke formår at give følelsen af en dansk identitet (Int. 1, l. 629-632; Int. 6, l. 972-975). Abdul og Ismael mener begge, at der ligger en positiv betydning i ordet nydansker. Ismael siger i forhold til ordet nydansker at:

”Det lyder som om, at jeg er ved at blive ny i Danmark, altså en ny beboer der kommer i Danmark, så det lyder jo ikke så krænkende som, som indvandrer, synes jeg, der er stor forskel mellem ordene synes jeg” (Int. 1, l. 629-632).

For Ismael bliver tilknytningen til Danmark i forhold til, at man er en ny indbygger i landet, den vigtigste i begrundelsen for at betegne sig selv som nydansker (Int. 1, l. 629-632), mens betegnelsen nydansker for Abdul mere er en beskrivelse af, at man er nyankommen til Danmark (Int. 6, l. 950-955). Abdul mener også, at der er en positiv klang i ordet tosproget, ligesom Aida. Abdul og Aida kan begge lide denne betegnelse, fordi den henviser til, at de kan tale to sprog (Int. 5, l. 750-751; Int. 6, l. 943-946). De anser det at være tosproget for at være en ressource. Samuel fortæller, at han sammen med sine venner bruger betegnelsen perker, men hvis en dansker bruger denne betegnelse om ham, vil det være flabet.

”Altså der er mange danskere også, der er flabede overfor perkere, og så siger de bare perker, og det bryder os indvandrere os ikke om, at vi bliver kaldt, så er der mange af os, der bliver sure og begynder at lave ballade efter det og sådan noget. [...] Altså når jeg skal lave sjov med det, så siger jeg bare perkere. Men ellers så siger jeg indvandrere, for det er ikke sådan et pænt ord at sige til perkere øh til indvandrere eller perkere” (Int. 2, l. 756-773).

Her ses der således en divergens imellem, hvad gruppen af unge kan kalde hinanden internt i gruppen, og hvordan udefrakommende ved at bruge de samme betegnelser kan komme til at støde de unge. Det er interessant, at de betegnelser, de unge gerne vil have, andre anvender om dem, ikke er de betegnelser, de selv anvender, når de taler om sig selv eller andre med indvandrerbaggrund. Sakina og Samuel, der helst ser, at ordet indvandrer bliver brugt, anvender ordet perker, når de taler om deres klassekammerater, og Samuel anvender det også, når han taler om sig selv (Int. 2, l. 926; Int. 4, l. 175). Ismael og Abdul, der helst vil kaldes nydanskere, anvender ordet indvandrer, når de beskriver andre (Int. 1, l. 835; Int. 6, l. 847). De unge har alle det tilfælles, at de lægger vægt på, at den måde, de ønsker at blive betegnet på, har en positiv vinkling i forhold til at have en anden etnisk baggrund. Derudover lægger de vægt på, at de i den måde, de bliver omtalt på, har et afklaret forhold til, at de også bærer en anden kulturel arv med sig fra deres familier.

Det fremherskende medie billede

I analysen af de unges syn på medierne fremkommer det både, hvilken diskurs, de unge synes, er mest fremtrædende, hvordan de selv påvirkes af den, samt hvordan islam fremstilles i medierne.

Det medie billede, som fire af de unge synes, er mest fremtrædende af indvandrere i Danmark er et blandet billede, hvor der både fremkommer positive og negative historier (Int. 1, l. 739; Int. 2, l. 893; Int. 3, l. 608; Int. 4, l. 873). Sakina udtaler fx om historierne i aviserne: *”Der [er] også nogle rigtig søde nogle som heller ikke, så de skriver bare helt normalt og neutralt. Der er også nogle negative, både positive og negative”* (Int. 4, l. 871-873). Selvom de fire unge peger på, at medie billedet er

nuanceret med både positive og negative historier, ses der dog en tendens til, at de unge trækker flest negative historier frem som eksempler og uddyber, at det ofte er historier om fx kriminalitet og problemer i ghettoer, som er fremherskende (Int. 1, l. 745; Int. 2, l. 886; Int. 3, l. 601; Int. 4, l. 868).

”Man hører meget i radioen at de også /: at der bliver lavet meget kriminalitet og alt det i ghettoer i Gellerup eller Bispehaven [...] Men der kommer sikkert til at blive sagt noget her til nytår, for der sker der altid noget, og det skete der også sidste år” (Int. 2, l. 885-899).

I citatet fortæller Samuel, at kriminalitet i ghettoer ofte er fremme i radioen, og at det samtidig ofte er omkring nytår, at man hører om kriminalitet i medierne. Ismael mener på samme måde, at nogle af de emner, som ofte tages op i medierne, er kriminalitet i Gellerup samt i andre ghettoer. Han kan godt blive irriteret over, at det mest er det billede, som medierne fokuserer på. (Int. 1, l. 745, l. 764) Han pointerer desuden i forhold til unge med anden etnisk baggrund end dansk, at *”når personen gør noget godt, så udstiller det ham godt, men hvis han gør noget dårligt, så udstiller det ham meget dårligt”* (Int. 1, l. 732-734). Det vil sige, at der ifølge Ismael lægges ekstra vægt på de negative historier, og at der skal mere til, hvis en historie skal beskrives positivt. Medierne fokuserer dermed på de ekstreme historier, som er interessante at bringe. To af informanterne, Aida og Abdul, har svært ved at svare på spørgsmålene omkring medierne, idet de ikke følger med i fx nyheder og nyhedsindslag (Int. 5, l. 869; Int. 6, l. 1086).

Mediernes påvirkning af de unge

Blandt de seks unge er der stor forskel på, hvilken betydning mediernes fremstilling har for dem, og hvor meget de dermed føler sig påvirket af bragte historier i medierne. Da Aida og Abdul ikke følger med i nyhederne, føler de heller ikke selv, at de påvirkes på en bestemt måde. Når de ser fjernsyn og er på internettet, er det andre ting, der interesserer dem. (Int. 5, l. 869; Int. 6, l. 1086) Selvom Samuel påvirkes af mediernes fremstilling, beskriver han også, at han ikke går så meget op i det, da det mest er fodbold og musik, som betyder noget (Int. 2, l. 1100-1115). Najat er den eneste, som beskriver, at hun ikke lader sig påvirke af andres meninger i

medierne: *”Det påvirker mig ikke så meget, for jeg tænker kun sådan på, hvem jeg er, og hvem jeg sådan går rundt med, ikke hvad andre synes om indvandrere, det er deres mening, og min mening det er noget helt andet”* (Int. 3, l. 611-614). De unge, der påvirkes mest, er Ismael, Samuel og Sakina, idet de føler, at der findes et generaliserende billede af indvandrere. De bryder sig ikke om at blive set som én ud af en gruppe af indvandrere fx i forhold til handlinger, som ikke vedrører dem. (Int. 1, l. 774; Int. 2, l. 929; Int. 4, l. 893)

”Altså det påvirker mig dårligt, fordi at så føler jeg selv, at jeg er i blandt de der, fordi jeg bor jo der, så man kan godt sige, at folk tænker, at jeg også er sådan, at de kigger på mig, men når de så først har lært mig at kende, så er det noget helt andet” (Int. 1, l. 774-778).

Det generaliserende billede er mest fremtrædende hos de tre unge i forhold til kriminalitet, idet de ikke vil identificeres og sammenstilles med unge, som begår kriminalitet og laver ballade. De er bange for andres stempling af dem, og at der vil fremkomme et meget negativt billede af dem, og som Ismael siger i ovenstående citat, så føler han selv, at han er en del af det, fordi han bor i Gellerup. Sakina fortæller, at hun bliver ked af de negative historier, mens Ismael og Samuel bliver mest provokerede og irriterede over det (Int. 1, l. 764-770; Int. 2, l. 945; Int. 4, l. 955). Det er vigtigt for Samuel, at man ikke skal dømme andre mennesker uden at kende dem, hvilket han synes, at der er mange, som gør (Int. 2, l. 1053). Fire af de unge lægger meget vægt på, at alle unge med anden etnisk baggrund end dansk ikke er ens, og at det er vigtigt at fremhæve, at nogle unges handlinger eller synspunkter ikke kan generaliseres til alle (Int. 1, l. 847; Int. 2, l. 935; Int. 3, l. 646; Int. 4, l. 893). Sakina peger på, at grunden til, at mediernes fremstilling omkring kriminalitet fylder meget for hende, er, at det er en del af hendes hverdag og foregår i det område, hun bor i. De mennesker, der skrives om, kan være hendes naboer. (Int. 4, l. 985-987)

For Sakina har medierne også en positiv indvirkning på hende, når de fx bringer historier om, at der bliver færre kriminelle indvandrere, at indvandrere får en uddannelse og ikke modtager pension eller kontakthjælp. Disse historier gør hende glad og motiverer hende til at gøre sit bedste. (Int. 4, l. 909-951) *”Nogle gange så er*

det for, så roser de også indvandrerne og sådan noget, det bliver man meget inspireret af når man /: og man får også lyst til at gøre det bedre, ja og få dem til at skrive noget godt” (ibid., l. 901-904). Ismael mener også, at medierne bør interessere sig for Gellerup, når der sker positive initiativer som fx afholdelse af fodboldturneringer, sådan at der kan skrives flere historier med positivt fokus, der kan inspirere (Int. 1, l. 792). For Ismael og Sakina har mediernes fremstilling stor betydning, og de snakker meget med deres venner om det (Int. 1, l. 853; Int. 4, l. 975). For de fire andre unge er dette ikke vigtigt, når de er sammen med deres venner. Samuel påvirkes af mediernes fremstilling, men han bliver ligeså irriteret på de unge, som begår kriminalitet i forhold til, hvorfor de overhovedet gør det (Int. 2, l. 949).

Overskrifternes magt

Under interviewene, da vi viser de unge seks avisoverskrifter omhandlende flere emner og med forskelligt fokus, er de to overskrifter, som de unge lægger mest mærke til: *Når en perker ser rødt*, og *Hvis de kalder dig sorte svin, må du kraftedme bare kalde dem bondegris* (Int. 1, l. 806; Int. 2, l. 977; Int. 3, l. 654; Int. 4, l. 934; Int. 5, l. 912; Int. 6, l. 1142). Disse overskrifter ses som meget negative af de unge. To af de unge nævner, at det er brugen af ordet perker (Int. 4, l. 934; Int. 6, l. 1144), og Abdul peger desuden på den negative og måske voldelige sammenhæng, som ordet anvendes i forhold til: *”Det er et beskidt ord perker, og det der ser rødt, det er sådan, at han er psykopat, det er sådan, jeg tænker, at han har set rødt, han går amok”* (Int. 6, l. 1144-1146). Samuel lægger vægt på, at der findes et racistisk budskab, som kan opleves som en provokation af nogle etniske minoriteter (Int. 2, l. 976-983). Najat er den af de unge, som udtrykker den stærkeste mening i forhold til, at hun synes, det er mangel på respekt, at overskrifterne bringes i aviser, og at dette ikke burde forekomme: *”Jeg synes, det sårer, jeg forstår ikke rigtig, hvad de mener med det [...] det er sådan lidt respektløst, sådan lidt et dårligt menneske, sådan nogle overskrifter synes jeg ikke, der skal være i aviser”* (Int. 3, l. 658-664)

Udover de negative overskrifter peger fire af de unge også på nogle af de andre overskrifter efterfølgende, som de synes har et positivt budskab, fx *Uden nydanskere går Danmark i stå*, og *Indvandrere gavner eksporten* (Int. 1, l. 815; Int. 2, l. 985; Int. 4, l. 941; Int. 5, l. 942). Sakina mener, at de positive overskrifter kan være med til at

skabe et andet billede i medierne, som kan få flere danskere til at få et mere positivt syn på indvandrere:

”Altså at de også skriver om udlændinge, noget godt om dem. Noget positivt så andre folk kan læse det. Der er mange danskere, som ikke kender indvandrere, de har et meget dårligt indtryk, de tror jo noget helt andet, de ser i nyhederne noget dårligt, så, så tror de jo på det. Og når folk skriver sådan noget, så kan de jo lidt altså ændre synspunkt” (Int. 4, l. 941-947).

Overskrifterne er ikke nogle, de unge ofte har hørt om eller set i aviser før (Int. 1, l. 825; Int. 2, l. 989; Int. 5, l. 930). Det er hovedsageligt de negative overskrifter, som fanger de unge og skaber en reaktion både i forhold til, at de bliver såret over det og synes, at det er respektløst, og samtidig skaber de også en provokation. Selvom det ikke er alle de unge, som giver udtryk for, at de påvirkes af mediernes fremstilling, reagerer de altså alle stærkt på de negative overskrifter og udtrykker en klar mening herom. De positive overskrifter inspirerer flere af de unge, og disse overskrifter kan ifølge dem være med til at give danskere et andet, mere nuanceret og positivt billede af indvandrere (Int. 1, l. 815; Int. 2, l. 939; Int. 4, l. 902-947; Int. 5, l. 939).

Respekt for islam?

Fire af de unge nævner uopfordret Muhammed krisen ved spørgsmål omkring mediernes fremstilling af bl.a. islam. Respekt er en værdi, som generelt sættes meget højt af de unge, og i forhold til Muhammed tegningerne føler de ikke, at deres tro er blevet respekteret, idet der er gjort grin med deres profet. (Int. 1, l. 836; Int. 3, l. 691; Int. 4, l. 879; Int. 6, l. 1176) Selvom Muhammed tegningerne blev trykt i 2005, tyder det på, at det stadig er noget, som står meget stærkt i de unges hukommelse, og særligt Kurt Westergaard forbindes som et symbol på dette, samt som én der gik over grænsen (Int. 1, l. 834; Int. 4, l. 870; Int. 6, l. 1175-1184). Det er vigtigt for flere af de unge, at det respekteres, at man har forskellige religioner (Int. 2, l. 868; Int. 3, l. 691; Int. 4, l. 882). Det tyder ikke på, at de unge ser det som et generelt problem i Danmark, at deres tro ikke respekteres, Abdul udtaler fx at: *”de fleste danskere de er bare sådan helt ligeglade, sådan lad dem holde deres tro, vi holder vores”* (Int. 6, l. 1181-1183). Alligevel er der flere af de unge, som synes, at islam ofte ikke

fremstilles på en ordentlig måde i medierne, hvilket ifølge Abdul kan skabe vrede, hvis man er troende (Int. 1, l. 840; Int. 3, l. 669; Int. 4, l. 960; Int. 6, l. 1175-1190).

I medierne fremkommer der ifølge de unge en diskurs med både positive og negative historier omkring unge med anden etnisk baggrund end dansk. Der ses dog alligevel en tendens til, at historier omkring kriminalitet er meget fremtrædende i de unges fortællinger, og at det også er disse, som påvirker de unge mest i form af et negativt, generaliserende billede. Najat fortæller, at hun ikke lader sig påvirke af andres holdninger, og det ses desuden, at de unge er et sted i deres liv, hvor meget andet som musik, fodbold, internet og Facebook interesserer dem, og mediernes fremstilling har derfor ikke direkte betydning for alle de unges selvforståelse. Mediediskurserne vil i stedet kunne påvirke de unge på baggrund af mere overordnede strømninger i samfundet, idet disse diskurser er en del af de unges hverdag.

Opsamling på analyse af interviews

Gennem analyserne af de seks interviews er hovedtemaerne blevet gennemgået. De sociale relationer både i form af venner og familie er noget af det, der fylder meget i de unges liv, og de beskrives af alle de unge som vigtige i deres dagligdag. De sociale relationer er i høj grad med til at definere, hvordan de unge ser sig selv. Endnu et aspekt, som de unge anser for vigtigt i deres liv, er religion. For de unge rummer religion både muligheder og begrænsninger i forhold til deres daglige færden i sociale kontekster. De begrænses bl.a. af omgivelsernes negative opfattelse af deres religion, men religionen rummer også muligheder for et større fællesskab.

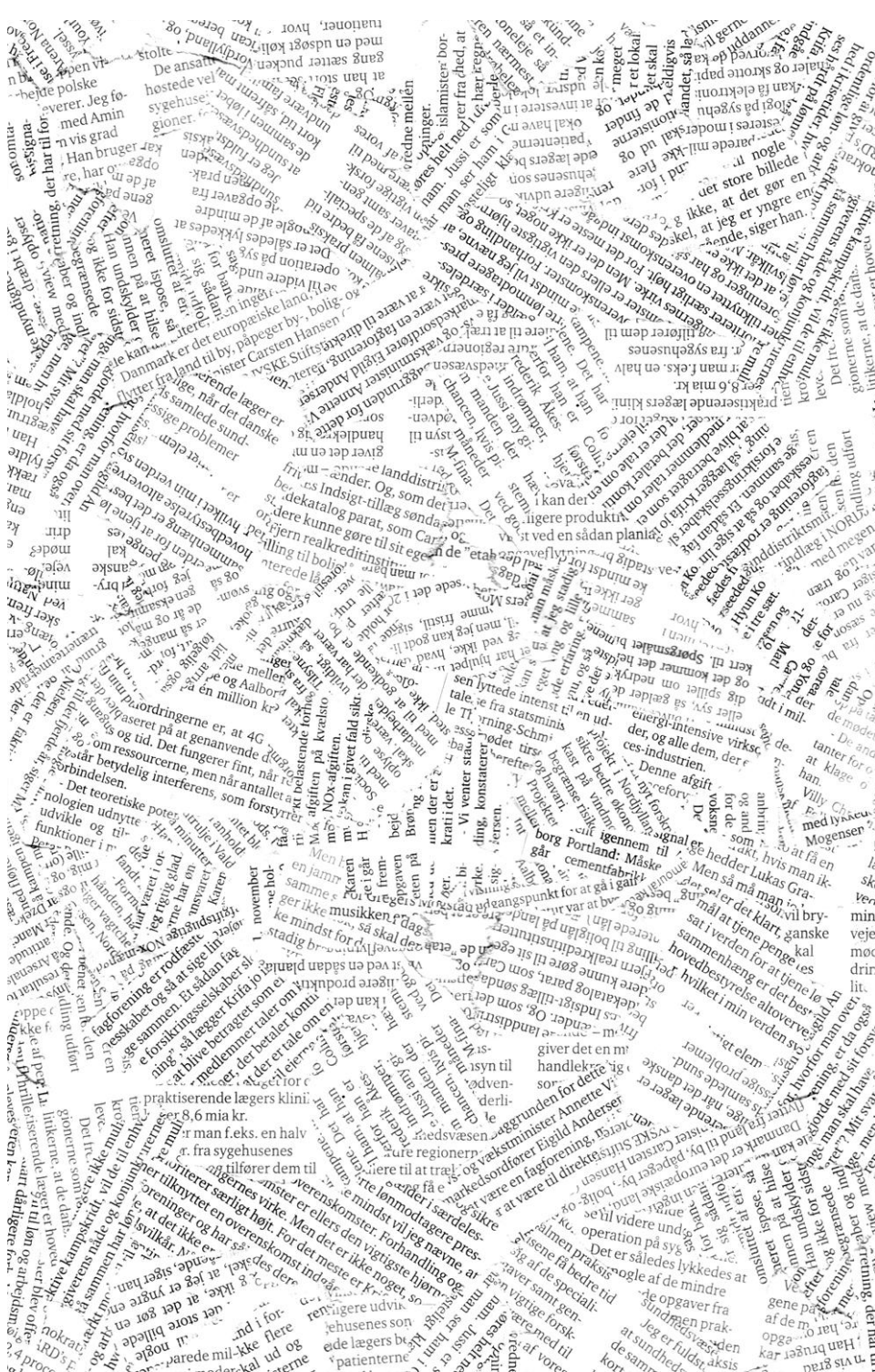
Et andet felt, der har stor betydning for de unge, er den bydel, de bor i. De bor alle i Gellerup og er generelt ikke glade for at bo i dette område. Flere af de unge beskriver ligefrem, at de har lyst til at flytte. De er både påvirkede af mediernes negative italesættelse af Gellerup, men også den hverdag de oplever med politi og kriminalitet i området. De unge ønsker ikke at blive identificerede med Gellerup, da de oplever, at der er mange negative diskurser forbundet hermed.

Direkte adspurgte beskriver de unge ikke, at medierne har en stor betydning for dem. Dog fremkommer det løbende igennem interviewene, hvordan de unge påvirkes af nogle af de diskurser, der findes i medierne. Medierne har altså implicit en stor betydning for de unge både i form af mediernes beskrivelse af indvandrere samt manglende dækning af positive historier. Dette bevirker, at nogle af de unge føler, at de automatisk bliver antaget for at være ballademagere. Særligt kriminalitet er bemærkelsesværdigt nærværende for de unge. Men hvad betyder nærværet af denne kategori for de unge, og hvilken indvirkning har religion, sociale relationer og deres nærområde for den måde hvorpå, de forstår sig selv? Hvilke muligheder har de unge i forhold til at udvikle en positiv identitet, og hvilke udfordringer har de? Dette vil blive diskuteret i den kommende del af specialet.

//del 4

Et ungdomsliv i mediernes søgelys

I den følgende del vil det blive diskuteret, hvordan de fremherskende mediediskurser kan påvirke de unges identitetsforståelse ud fra vores teoretiske forståelsesgrundlag. Afsluttende forholder vi os kritisk til vores valgte metode og teori samt trækker specialets hovedpointer frem i konklusionen.

Diskussion af identitet i et medieperspektiv

I det følgende diskuteres de unges identitetsforståelse både ud fra de fremkomne diskurser i mediebilledet samt ud fra specialets teoretiske perspektiver. Diskussionen er delt op i 7 undertemaer som omhandler; nære relationer og religion, social kategorisering, uddannelse, danskhed, ghettoisering, etnisk spredning samt en metateoretisk diskussion.

De første diskussioner forholder sig til mikroorienterede perspektiver omkring de unges nære relationer, religions betydning for de unge, samt hvordan social kategorisering kan få indvirkning i forhold til de unges identitetsforståelse. Løbende vil diskussionen brede sig ud mod mere samfundsorienterede perspektiver, hvor de unges omgivelser og deres muligheder for deltagelse i samfundet i stigende grad inddrages. Det diskuteres bl.a., hvordan uddannelsesdiskurser har betydning for de unges egne ambitioner i skolen, og hvordan de unge føler sig integrerede i det danske samfund i forhold til at være omfattet af danskheden. Til sidst bredes diskussionerne ud til at omfatte perspektiver i relation til de unges nærområde i Gellerup, og hvordan bl.a. ghettoisering, integrationsperspektiver samt diskriminerende praksisser i det danske samfund kan få indvirkning på de unges identitet. Afsluttende forholder vi os til, hvordan dette speciale er relevant i forhold til psykologers arbejde og praksis. Vi ser det som en vigtig del af psykologers praksis at være i stand til at kunne forholde sig reflekterende til disse emner samt de fremherskende mediediskurser, som har relevans herfor. Diskussionen afsluttes med en metateoretisk diskussion, som forholder sig kritisk til vores metodiske og teoretiske valg i specialet. Den 4. del afsluttes med specialets konklusion samt en perspektivering, der indeholder perspektiver til yderligere udforskning af området.

Troen, kønnet og de nære relationer

For de unge fylder familien meget i hverdagen. En undersøgelse viser, at unge indvandrere i høj grad placerer deres følelse af basal tryghed i deres nære sociale relationer, og at de i højere grad end etniske danskere er bekymrede for at destabilisere disse relationer (Shakoor & Riis, 2007, p. 13). De unge beskriver også religion som vigtig for deres forståelse af sig selv. I den følgende diskussion vil de unges sociale relationer, religion og køn blive belyst. Derudover vil vi diskutere, hvilken betydning disse variable har i forhold til deres identitetsforståelse.

Findes én muslimsk børneopdragelse?

Der har i den offentlige debat været en tendens til at beskrive muslimsk børneopdragelse over én kam samt at tillægge problemstillinger, de unge indvandrere har, forældrenes kulturelle baggrund (Tireli, 2003, p. 18). De muslimske indvandrere i Danmark kommer fra ca. 69 forskellige lande (Kühle 2006, p. 42). Det er derfor urealistisk at tro, at så mange forældre fra disse lande med særegne kulturelle karakteristika skulle have en ensrettet muslimsk børneopdragelse. Debatten, der karakteriserer muslimsk børneopdragelse for at være en samlet størrelse, er dermed med til at producere en stereotyp opfattelse af, hvordan muslimske børn opdrages (Tireli, 2003, p. 18). På samme tid skabes der også en forestilling om, at alle danske forældre opdrager deres børn ens (ibid.). Bektovic mener ikke, at der kan tales om én form for muslimsk opdragelse, men at der kan være en tendens til, at muslimske familier er mere helhedsorienterede forstået på den måde, at de enkelte medlemmer af familien føler en forpligtigelse for familien som helhed (2004, p. 176). Abdul giver i nogen grad udtryk for denne helhedsorientering, da han føler et ansvar for at hjælpe sin familie, hvis nogen af dem har det dårligt. De andre unge nævner familien som vigtig, men giver ikke tydeligt udtryk for at føle et ansvar for hele familien. Ligesom danskere må muslimske familier naturligvis ses som påvirkede af de levevilkår, der findes i Danmark (ibid.).

De unge indvandrere kan ofte komme til at stå i en position, hvor det er dem, der indtager en ledende position i familien gennem deres viden om det danske samfund og deres uddannelse (ibid.). De unge er som etnisk danske unge påvirkede af det

danske samfunds normer. De kan også være kritiske overfor deres forældre og indgå i forhandlinger i forhold til familiens traditioner og de regler, de unge skal leve efter (ibid., p. 177). De unge i dette speciale er måske netop ved at blive bevidste om muligheden for denne forhandling. Sakina er allerede opmærksom på, at hun synes, det er uretfærdigt, at der er forskellige regler for drenge og piger. I takt med at hun bliver ældre, kan dette være et område, hvor hun vil forhandle sig til nogle nye normer i familien. Ismael beskriver, at han forhandler med sine forældre, når han skal finde ud af, hvilke regler der skal gælde for ham, fx når han skal besøge venner (Int. 1, l. 94-100). Der kan således ses en tendens som hos Bektovic til, at unge indvandrere ikke blot følger forældrenes traditioner, men også forhandler med deres forældre (2004, p. 177). I forhold til kønsrollerne kan det dog se ud til, at de unge stadig oplever en højere grad af social kontrol end etnisk danske unge, og at de unge piger i højere grad end drengene skal forhandle sig frem til at deltage i nogle af de sociale aktiviteter, der tilbydes i ungdomslivet (Lavaud et al., 2011, p. 15). Dette perspektiv vil blive uddybet senere i diskussionen.

Alle de unge undtagen Aida fortæller, at de bruger meget af deres fritid sammen med familien. Den stærke tilknytning til familien kan både være kulturelt betinget, men kan også have baggrund i, at familien på sin vej til Danmark har oplevet, at det har været livsvigtigt, at man har kunnet stole på hinanden (Mikkelsen, Fenger-Grøndahl & Shakoor, 2011, p. 192). Her kan sammenholdet som familie få en forstærket betydning, fordi familien sammen har været igennem nogle svære oplevelser. De forskellige familiemedlemmer kan, efter de er ankommet til Danmark, også have forskellige funktioner, der gør, at denne pointering af familien som en helhed bliver fremtrædende (ibid.). Fx har Najats forældre ikke så gode danskkundskaber, og derfor er det nødvendigt for Najat og hendes søskende at fungere som tolke. Najats mor er ved at forberede sig til prøven for at opnå dansk statsborgerskab, og Najat er meget opmærksom på, at moderen bliver dansk statsborger for børnenes skyld (Int. 3, l. 550-556). Det kan her ses, hvordan familiens medlemmer udfylder forskellige roller i processen med at skulle opbygge et liv i Danmark. Der kan altså være helt konkrete forhold, der kan være med til at fremme helhedsorienteringen i familien (Mikkelsen, Fenger-Grøndahl & Shakoor, 2011, p. 192).

Najat gør opmærksom på, at hun ikke synes, der er store forskelle mellem etnisk danske familier og indvandrerfamilier. Samtidig siger Sakina at der er reelle forskelle i forhold til den frihed de unge oplever (Int. 4, l. 536-537). Najat understreger, at familien, uanset hvilken baggrund man har, er en vigtig enhed i individets liv og at det er der man kan finde tryghed (Int. 3, l. 368-373). Netop det, at der muligvis ikke er tale om så voldsomme forskelle i familiens rolle, peger en undersøgelse af Bektovic også på. Mange muslimske unge, der bor i Danmark, stiller sig i høj grad kritiske i forhold til deres forældre og familiens traditioner. Samtidig peger etnisk danske unge på, at deres familie er vigtig for dem, og at forældrene har en vigtig indflydelse på de unges liv. (Bektovic, 2004, p. 177). Det er i familien, at de unge i høj grad udvikler bestemte livs- og verdensopfattelser (ibid.). Disse nære relationer kan altså i høj grad være med til at påvirke, hvordan de unge anskuer verden. Denne værdipåvirkning fra forældrene kan måske især være vigtig for etniske minoritetsfamilier, da familien ofte er den eneste arena, hvor forældrene har mulighed for at dyrke og videregive nogle af deres kulturelle traditioner og værdisæt (ibid.). Her kan religion også spille en særlig rolle, da religion ofte har nogle værdier og traditioner, der er forholdsvis eksplicitte (ibid.). Hvis forældrene oplever, at deres børn i høj grad bliver præget af det danske samfund, kan det føre til en angst for at miste børnene i den forstand, at de ender med at afvise alle forældrenes traditioner og normer (Mørck, 1998, p. 204). Dette kan påvirke forældrene til at lægge ekstra vægt på deres traditioner samt at fastholde deres børn i dem. Dette kan være noget af det, der kommer til udtryk i den sociale kontrol, som særligt pigerne oplever. Samtidig med at forældrene kan have denne angst, kan de unge have en frygt for at svigte deres forældre. Hermed kan både børnene og forældrene komme til at fastholde hinanden i roller, der gør det sværere for hele familien at integrere nye kulturelle elementer fra det land, de lever i.

Når de unge skal skabe sig en identitet, bliver det i meget forskning stillet op som om, at der for de unge er to muligheder enten at vende tilbage til rødderne (dyrke deres forældres kulturelle baggrund) eller at lade sig assimilere (Mørck, 1998, p. 78). Vi mener dog, at man må se de unge som en gruppe, der pendler frem og tilbage mellem de forskellige kulturer, og at det ikke giver mening at placere de unge i den ene eller den anden lejr (ibid.). Kulturen er noget, der aktivt skabes mellem den unge og den unges relationer, og der er derfor et væld af forskellige

kombinationsmuligheder (ibid.). Dette skaber muligheder for at kunne danne sig nuancerede identiteter, der indeholder de elementer, de unge finder vigtige fra de forskellige kulturer, hvori de indgår.

Troen som vejviser

De unge beskriver alle deres religion som et vigtigt element i deres liv. De anvender både deres religion som en afgrænsning i forhold til deres identitet, men samtidig ser de ikke deres religiøsitet som en hindring i forhold til at deltage i samfundet. Deres religion byder på flere udfordringer men også muligheder i forhold til at indgå som et aspekt i deres identitetsforståelse.

For unge indvandrere er familien og religion ofte et anker i forhold til den omgivende verden (Mikkelsen, Fenger-Grøndahl, Shakoor, 2011, p. 222). Najat beskriver, hvordan hun er ved at lære at bede. Hun synes, at islam er et vigtigt udgangspunkt for, hvordan man vælger at leve sit liv. Derudover betyder islam meget for udviklingen af retningslinjer for, hvordan man er et godt menneske. (Int. 3, l. 575-579) Flere af de andre unge beskriver en lignende stillingtagen til, hvordan de vælger at praktisere deres religion. Denne optagethed af religion beskrives også i en undersøgelse af Shakoor og Riis (2007, p. 34). Det, at de unge er optagede af deres religion, kan hænge sammen med, at de har en alder, hvor de befinder sig midt i at skulle skabe sig en identitet, der er mere løsrevet fra deres forældre (ibid.). Religion kan her blive et fast værdimæssigt holdepunkt, og samtidig er religion med til, at de unge kan placere sig som tilhørere af et større fællesskab. Undersøgelser peger på, at det at have et stærkt religiøst tilhørsforhold kan være med til at skabe tryghed hos de unge (ibid., p. 73). Religion kan således være en positiv faktor i forhold til identitetsforståelsen. Den kan dog også byde på nogle udfordringer og måske særligt for de muslimske unge, da billedet af muslimer efter den 11. september 2001 er præget af meget negative diskurser, som de unge må forholde sig til i relation til deres identitetsforståelse (Gad, 2011, p. 81).

At være indvandrer og ikke muslim

Samuel er kristen, men han bliver ofte af omgivelserne opfattet som muslim (Int. 2, l. 550-553). Her kan der ses et eksempel på, hvordan etnicitet og religion ofte automatisk bliver koblet sammen. Det, at han har sort hår og mørke øjne samt er

indvandrere, gør, at han bliver kategoriseret som muslim (Gad, 2011, p. 61). Denne sammenkobling mellem etnicitet og religion ses også i mediediskurserne, hvor der sker en sammenkobling mellem indvandrere og muslimer (Schmidt, 2003, p. 160). Yderligere har vi i vores analyse af aviserne fundet en tendens til, at diskursen om de ”farlige muslimer” bliver brugt som et billede på kriminelle indvandrere. I aviserne ser vi således også en sammenkobling mellem islam og indvandrere. Samuel og andre ikke muslimske indvandrerunge kan dermed komme til at opleve, at de ofte bliver konfronteret med et negativt stereotypet billede af muslimer, og hermed indvandrere (ibid.). Kategoriseringen som farlig indvandrer kan på sigt gøre det svært for indvandrere at opretholde et positivt selvbillede.

Samuel oplever det ikke som et problem, at han er kristen i et miljø, der er udpræget muslimsk, og han fortæller, at mange af hans venner er muslimer. Han udtrykker dog, at religion ikke er noget, han snakker om, medmindre han bliver spurgt (Int. 2, l. 850-853). Dette kan ses som en tilpasning til et liv, hvor han måske i højere grad er omgivet af andre religioner, og at han derfor ikke ønsker at fremhæve sin kristne religiøse overbevisning overfor sine muslimske venner (ibid., l. 486; Mikkelsen, Fenger-Grøndahl & Shakoor, 2011, p. 318). For Samuel defineres fællesskabet muligvis ikke i så høj grad af religion, som Najat og Abdul giver udtryk for, men mere ud fra det at have en indvandrerbaggrund (Moldenhawer, 2010, p. 118; Int. 3, l. 322-325; Int. 6, l. 597). Han beskriver også, hvordan de andre unge i Gellerup har taget godt imod ham *på trods af*, at han er kristen. Herved kan det for Samuel måske være lettere at kategorisere sig selv som indvandrer end som kristen, når han ønsker at indgå i sociale relationer i sit nærområde (Int. 2, l. 548-552; Mikkelsen, Fenger-Grøndahl & Shakoor, 2011, p. 318). Denne identifikation som primært indvandrer og sekundært medlem af en specifik religion kan muligvis være gældende for en større gruppe af ikke muslimske indvandrere (Moldenhawer, 2010, p. 118).

Kristendom bliver ofte nævnt som en faktor, der bør gøre det lettere for indvandrere at blive integrerede i Danmark. På trods af dette er der ikke forsket meget i religions betydning for identitetsforståelsen hos kristne indvandrere (Mikkelsen, Fenger-Grøndahl, 2011, p. 302). Omkring en tredjedel indvandrere i Danmark har en kristen baggrund, men der er ikke mange af disse indvandrere, der tilhører den evangeliske-lutherske kirke (ibid.; Drejergaard, 2013). Det kan betyde, at de har en følelse af, at

den danske folkekirke ikke er en kirke, de kan identificere sig med, og at de ikke kan genkende, at det danske samfund er bygget på kristne værdier (Mikkelsen, Fenger-Grøndahl, 2011, p. 303f). I Bektovics studie beretter en ung kristen indvandrer, hvordan hun havde en forventning om, at der ville være noget genkendeligt over Danmark, når hun kom hertil, fordi Danmark er et kristent land (2004, p. 156). Hun oplevede imidlertid, at denne forventning ikke blev indfriet, men at hun i stedet oplevede Danmark som meget fremmed (ibid.). Hermed oplevede hun ikke det at blive integreret som nemt. Samuel i dette studie omtaler heller ikke det at blive integreret i Danmark som nemmere end de andre unge i studiet (Int. 2, l. 616-621). Hermed oplever de kristne indvandrere eventuelt ikke den førømtalte fordel, der skulle ligge i at have en kristen baggrund som indvandrer i Danmark.

De unge kristne indvandreres problemer med at identificere sig med den danske folkekirke og dens ritualer kan føre til, at de ikke føler sig som en del af det fællesskab, folkekirken tilbyder. Samtidig kan de i hverdagen opleve, at de er bosat i et område, hvor der er andre religioner end den kristne, der er den mest fremtrædende. Herved er der en fare for, at unge kristne indvandrere kan føle sig marginaliserede i flere af dagligdagens relationer. Et udtryk for, at kristne indvandrere føler et behov for at praktisere deres religion i et andet fællesskab end den danske folkekirke, kan det stigende antal migrantmenigheder være et tegn på (Mikkelsen, Fenger-Grøndahl, 2011, p. 304). Man kan dog også forestille sig, at de unge kristne indvandrere kan bruge deres religion til at danne et fællesskab med den danske majoritet ved at anvende kristendommen som udgangspunkt for en fælles referenceramme (Christensen & Qvotrup, 2012, p. 12). Det kan dog være et problem at danne sig en fælles referenceramme, hvis diskursen om de farlige muslimer er med til at identificere alle med udenlandsk udseende som muslimer.

Religiøs bevidsthed

Der kan være en tendens til, at unge muslimer i højere grad end unge med anden religiøs overbevisning bliver nødt til at forholde sig til deres religion, da der bl.a. gennem medierne er skabt et negativt billede af islam. Herudover bliver de unge ofte bedt om at forholde sig til islam af lærere, venner eller ligefrem af fremmede (Mikkelsen, Fenger-Grøndahl & Shakoor, 2011, p. 281). Derfor bliver de muslimske unge oftere end andre indvandrerunge identificeret på baggrund af deres religiøse

tilhørsforhold (ibid.). Dette kan også være en af grundene til, at fem af de unge er ret bevidste om deres religiøse identitet, da de muligvis ofte bliver konfronteret med, hvad religion betyder for dem. Religionens betydning kan være et led i at skabe en identitet, der ikke er den samme i alle kontekster, men som har en vis grad af sammenhæng på tværs af disse. Religion kan bruges som en bro, da det er muligt for fx Najat at være dansk-muslim, afghansk-muslim eller bare muslim (Schmidt, 2003, p. 170). Hun kan således kategorisere sig selv som tilhørende flere forskellige fællesskaber. Religion kan være et fællesskab på tværs af forskellige kontekster og kan derfor give de unge en oplevelse af tilhørsforhold. Religion ophæver dermed til en vis grænse etniske tilhørsforhold og kan skabe en følelse af at høre til et større fællesskab (ibid.).

Anden forskning viser, at religion kan komme til at spille en større rolle, end religion førhen har gjort, da det kan være et nemt tilgængeligt fællesskab i det nye land, man som indvandrer kommer til (Mikkelsen, Fenger-Grøndahl & Shakoor, 2011, p. 277). Der opstår forestillede fællesskaber på makroniveau, hvor religion bliver det, de unge antager, de har tilfælles. For de unge med muslimsk baggrund bliver islam således gruppens fællesnævner på trods af, at der findes mange forskellige måder at praktisere islam på, som de unge under andre omstændigheder måske ikke ville opfatte som ens (Christensen & Qvotrup, 2012, p. 12). Ulempen ved dette forestillede fællesskab kan være, at der vil være individer, som hører til i fællesskabet men også individer, som ikke gør. Derfor kan der opstå en skarp skillelinje mellem ”os” og ”dem”, som kan virke ekskluderende (ibid.). Gruppen kan blive meget lukket og fastlåst, uden at gruppens medlemmer i virkeligheden har noget tilfælles. Dette kan for en dreng som Samuel betyde, at han kan blive udelukket af grupper, som han ellers kan have mange værdier tilfælles med på baggrund af sin religion.

Umiddelbart bliver den betydning, de unge tillægger deres tro, ofte i medierne opstillet som en modsætning til at være aktive medborgere i Danmark (Schmidt, 2003, p. 172). Dette ser vi også i vores analyse af avisartiklerne, hvor muslimer særligt indenfor temaet fremmedfrygt beskrives som udemokratiske og som en gruppe, der ikke har til hensigt at deltage i samfundet men i stedet vil nedbryde det danske demokrati. Denne beskrivelse afviser Schmidt (ibid.). Han understreger,

hvordan mange muslimer i kraft af deres tro ser det som en pligt at deltage aktivt i samfundet. Najat beskriver, hvad islam betyder for hende i hverdagen på denne måde: *"At være en god menneske og ikke være en dårlig menneske og gøre gode gerninger og respektere folk"* (Int. 3, l. 577-579). Religion bliver således hendes motivation for at deltage aktivt i verden omkring hende og giver hende et ønske om at gøre noget godt for hendes medmennesker. Religion i sig selv er således ikke en hindring i forhold til et demokratisk samfund, men kan være med til at fremme en integration i ønsket om at leve op til religiøse forskrifter (Schmidt, 2003, p. 172).

Religion som led i identitetsudviklingen

Det er naturligvis en forsimpning at tillægge religion den væsentligste rolle i forhold til identitetsudviklingen og opdragelsen, men det er ifølge Gilliam et ligeså stort problem ikke at italesætte religion, da mange unge indvandrere, om de er kristne eller muslimer, anser deres religion som en vigtig del af deres liv (2009, p. 262). Den religiøse identitet bliver i sig selv en identitet, som knytter de unge til et fællesskab, men som også kan være en afgrænsning af deres egen identitet i forhold til andre (ibid.). Den muslimske identitet tilbyder de unge nogle konstruktioner af virkeligheden, hvor bl.a. respekt for de ældre, vigtigheden af familien og bestemte retningslinjer i forhold til påklædning og indtag af mad fylder meget (ibid.). De unge får således nogle konkrete retningslinjer og værdier gennem deres religion. Identiteten som muslim er således en identitetsforståelse, de unge muslimer selv anvender som en vigtig del af deres identitetsudvikling.

Alle de unge med undtagelse af Ismael beskriver deres vennegrupper som forholdsvis homogene i forhold til religiøst tilhørsforhold. Igennem denne homogene gruppe kan de unge muligvis få en følelse af et fællesskab og et sted, hvor de ikke skal stå til regnskab og forklare forskellige aspekter af deres religion og kulturelementer, de tager med fra deres forældre (Gilliam, 2009, p. 36). Najat beskriver, hvordan venner med den samme religion og kultur forstår, hvordan familien er organiseret (Int. 3, l. 322-325). Dette kan på samme måde være et udtryk for, at de unge har brug for et frirum, hvor de ikke skal stå til ansvar for, at de er indvandrere, og hvor de ikke oplever at være i en underordnet position i forhold til de unge, de omgiver sig med (Moldenhawer, 2010, p. 118). De unge bruger disse fællesskaber som et sted, hvor de ikke skal forklare, hvordan de forholder sig til

forskellige aspekter af familielivet – herunder danskeres forestillinger om, hvordan familier med islam som religion fungerer (Gilliam, 2009, p. 262). På den anden side kan forholdsvis homogene vennegrupper også være med til at fastholde dem i en ”os” og ”dem” position, som kan besværliggøre en integrationsproces, hvor forskellige kulturer og religiøse overbevisninger interagerer med hinanden.

For de unge giver deres religiøse identitet en mulighed for et fællesskab samt nogle grundværdier i deres liv. Medierne beskriver også denne religiøse identitet, men hos medierne ligger der i højere grad en negativ tilgang til de unge som farlige og fremmede i denne identitet (Hussain, 2003, p. 205). De muslimske unge oplever i højere grad end unge med andre religiøse tilhørsforhold, at deres religion i medierne anvendes som forklaring på kriminelle handlinger (ibid.). De unge bliver påvirkede af denne diskurs og tager aktivt afstand fra den negative identifikation. De fremhæver i stedet religion som noget positivt i deres liv (Int. 4, l. 860-866; Int. 6, l. 1020-1070). Det pres, der særligt er på de unge muslimer i forhold til at forsvare deres religion, kan være en drivkraft for nuancering af deres religion. Det kan dog også tænkes, at det bliver belastende for de unge at opleve dette pres, hvor de til stadighed bliver nødt til at forsvare deres religiøse valg, og igennem dette forsvar bliver fastlåst i forhold til en bestemt måde at definere sig selv på i forhold til deres religiøse tilhørsforhold.

Drengene og pigerne

De unge har forskellige holdninger til, hvad køn betyder for dem, men særligt pigerne udtrykker, at der er forskelle mellem kønnene. Disse kønsforskelle kommer til udtryk ved, at drengene må flere ting i forhold til pigerne, fx gå i byen.

De kontrollerede piger

I en undersøgelse gennemført af Social- og Integrationsministeriet oplever unge indvandrere øget social kontrol sammenlignet med deres etnisk danske jævnaldrende (Lavaud et al., 2011, p. 15). Denne sociale kontrol gælder fx i forhold til at deltage i fester, hvor der er alkohol samt påklædning i hverdagen (ibid.). Her er det pigerne, der oplever den største grad af social kontrol fra forældrene, men ligesom i vores speciale finder Social- og Integrationsministeriet, at de unge ikke nødvendigvis

oplever, at denne sociale kontrol er uretfærdig (ibid.). Det er kun Sakina, der tydeligt giver udtryk for, at hun finder forskelsbehandlingen uretfærdig, mens Najat, Ismael og Aida ikke beskriver det som et problem (Int. 1, l. 187-200; Int. 3, l. 143-145; Int. 4, l. 160-163; Int. 5, l. 173-200). Københavns integrationsborgmester Anna Mee Allerslev mener, at social kontrol med unge indvandrere er et problem, der skal arbejdes på at løse, så de unge indvandrerpiger kan komme med til fester (214, artikel, Politiken). Det er dog værd at overveje, om der ligeledes ville være den samme politiske stillingtagen, hvis det var etnisk danske unge, der fx ikke måtte deltage i fester, eller om det her ville være op til forældrene at bestemme, hvad de mente, der var bedst for deres barn?

Naturligvis er social kontrol i form af vold og trusler ikke tilladt på nogen måde, men i forhold til at gå til fester er det formodentligt mere danske normer for, hvad det vil sige at være ung, og hvad der regnes for ung adfærd, der dikterer definitionen af social kontrol. Ud fra normen om den danske ungdom bør disse unge have et brændende ønske om at deltage i fester, hvilket ikke nødvendigvis er realiteten. Hvis indsatsen over for social kontrol ikke bygger på unge indvandreres eget ønske om forandring, kommer tiltag til at bære præg af en assimileringstankegang og en indgriben fra samfundets side, hvor forældrenes dømmekraft betvivles (Tireli, 2003, p. 18) På den anden side kan den manglende utilfredshed med ikke at deltage i fester også være et udtryk for, at de unge piger ikke ønsker at svigte deres forældre og udstille forældrene på en negativ måde ved at fortælle, at de gerne vil til fest, men ikke må (Mørck, 1998, p. 204). Hvis dette er tilfældet, kan pigerne opleve en uretfærdighed, som de føler, de ikke kan videreformidle og herved komme til at stå alene med deres oplevelse. Det kan være med til at gøre det sværere for pigerne at bryde med den sociale kontrol.

Ismael beskriver den øgede kontrol med pigerne som en måde at passe på pigerne. Mens Sakina fortæller, at det er pigernes *rygte*, der skal beskyttes gennem den øgede kontrol. Dette kan ses som et udtryk for, at de unge har nogle normer med sig fra deres forældre (ibid., p. 201). Tendensen til, at pigerne oplever mere kontrol end drengene, har vi også fundet blandt danske unge i et tidligere studie (Spaten et al., 2010, p. 346) Social- og Integrationsministeriets rapport viser, at kun 5 % af de etnisk danske piger oplever social kontrol, hvorimod lidt over 20 % af unge

indvandrerpiger har en oplevelse af social kontrol i hjemmet (Lavaud et al., 2011, p. 15). Dette kan være et udtryk for, at den måde, indvandrerpigerne oplever den sociale kontrol på, er mere fremtrædende end den måde, etnisk danske piger oplever denne kontrol på.

Der kan naturligvis være tale om forskellige grader af kontrol, som derfor kan give sig udslag i, om de unge oplever det som uretfærdig social kontrol eller som rimelige grænser i deres opdragelse. Flere undersøgelser tyder på, at både piger og drenge har brug for en vis grad af social kontrol for, at de kan udvikle en positiv identitetsopfattelse (Beyers & Goossens, 2008, p. 170). I Sator og Youniss' studie af unge amerikanere finder de, at så længe forældrenes kontrol foregår på en varm og accepterende måde, oplever de unge ligesom Aida og Najat forældrenes begrænsninger som rimelige, og ikke noget der i større udstrækning skaber problemer (2002, p. 230). For unge kan den sociale kontrol dog være problematisk, hvis de føler, at den udelukker dem fra sociale sammenhænge, der er vigtige for dem. Ligeledes kan det være problematisk, hvis den sociale kontrol bliver så omfangsrig, at de ikke har mulighed for at indgå i sociale relationer, der strækker sig ud over hjemmet. Dette kan forhindre udviklingen af en identitet med input fra forskellige arenaer. Det kan medføre, at de ikke udvikler en forståelse af den kultur, der findes uden for familien i et omfang, der gør, at de kan klare de udfordringer, samfundet byder på. (Hundeide, 2008, p. 112f) Ud fra de unges udtalelser i interviewene er der dog ikke tale om en så omfangsrig form for social kontrol for nogle af de unge i dette speciale.

Drengene og friheden

Drengene kan virke privilegerede i forhold til, at de tilsyneladende har en større frihed end pigerne. Til gengæld findes der i samfundet en diskurs i forhold til indvandrerdrengene, som nogen, man kan forvente, der laver ballade, og som er meget fagligt svage i forhold til pigerne (Gilliam, 2009, p. 212). Drengene oplever muligvis at have mere frihed, men skal måske i højere grad end pigerne kæmpe imod nogle af de fordomme og diskurser, der findes i samfundet.

Sakina er også med til at påpege denne diskurs om, at man kan forvente fagligt stærkere elever, hvis det er pigerne, der omtales. Hun siger: *"Fordi vi er piger, og vi*

er kloge og sådan noget. Vi er klogere end drengene i hvert fald” (Int. 4, l. 119-120). Her italesætter Sakina denne diskurs, som er til pigernes fordel i forhold til, hvordan de forventes at klare sig uddannelsesmæssigt. Hvis de unge bliver påvirket af denne kategorisering, kan det betyde, at det især er drengene, der skal kæmpe hårdere for at bryde ud af denne stereotyp som fagligt svage, hvis de gerne vil have en uddannelse og en karriere (Gilliam, 2009, p. 430). Billedet af indvandrerdrengene som de svageste i uddannelsessystemet ses også i de artikler, der indgår i vores diskursanalyse. Her er det udelukkende drenge, som bliver interviewet i forhold til, at det er svært at gennemføre en uddannelse, mens der i en artikel om at skabe netværk blandt unge højtuddannede indvandrere er en ung kvinde, der interviewes. Det kan dermed ses, at Sakinas udtalelse om de dumme drenge og de kloge piger også findes i medierne.

Disse negative forventninger i forhold til præstationer i skolen knytter sig også i nogen grad til etnisk danske drenge, og der kan derfor i samfundet generelt ses en tendens til, at der er lavere akademiske forventninger til drenge (Nordahl et al., 2010, p. 70). Samuel beskriver, hvordan han var en ballademager, men efter en skole-hjem-samtale fandt han ud af, at han blev nødt til at lytte efter i timerne, hvis han skulle have sit ønske om at blive brandmand opfyldt. Han er altså gennem vigtige voksne i form af både lærere og forældre blevet støttet i en udvikling af en kontrakt om ham selv som en elev, der klarer sig godt (Hundeide, 2008, p. 44). Det er således vigtigt for de unge, at deres omgivelser er villige til at acceptere et selv billede, hvor disse unge oplever, at de er en succes. Dette er særligt vigtigt for drengene, hvis de skal bryde det stereotype medie billede, der findes af dem.

Nogle vigtige faktorer i de unges identitetsdannelse er deres religion, køn, familie samt daglige kontekster. De unge har nogle særlige udfordringer i forhold til, at de ofte skal forsvare deres religion. Det at være indvandrer kan være en organiserende faktor i forhold til de unges fællesskaber. Familien er vigtig i forhold til de værdier, de unge lever deres liv efter. De unge oplever, at der findes en social kontrol, der særligt er rettet mod pigerne, mens drengene har en udfordring i forhold til at bryde med det stereotype billede, der er af indvandrerdrengene som fagligt svage. I den følgende diskussion vil vi tage fat i nogle af de stereotyper og kategoriseringer, der har betydning for de unges identitetsforståelse.

Sociale kategoriseringer – samtykke og opposition

I denne del af diskussionen sættes der fokus på, hvilke identitetsforståelser og positioner de unge tilbydes i form af mediediskurserne, samt hvordan de unge selv er med til at skabe og forhandle disse. Det diskuteres, hvordan social kategorisering har betydning for de unges selvopfattelse, samt hvordan forskellige definitioner og stereotype opfattelser kan indvirke på de unge. Herudover vil det blive diskuteret, hvem de unge selv grupperer og identificerer sig med samt hvorfor. Den sociokulturelle teori inddrages i diskussionen i form af perspektiver omkring social kategorisering og subjektpositioner.

Etnicitet findes som en social kategori, der gør forskel, idet social kategorisering er forbundet med magtrelationer, hvor nogle subjekter har magt over andre (Stauanæs, 2008, p. 60f). Når de unge kategoriseres på baggrund af deres etnicitet af os og andre, er kategoriseringen med til at adskille, inkludere samt ekskludere ud fra de værdier, som tillægges kategorien. Kategoriseringen har både konsekvenser for de mennesker, som betegnes i kategorien og for deres relationer. (ibid.; Hundeide, 2008, p. 38f) Ved kategorisering af de unge får det således betydning både for de unge selv, deres venner og familie. Dette kan være med til at forklare, hvorfor de unge opponerer stærkt imod etnicitetskategoriseringen samt ofte forsøger at forsvare sig selv og deres religion under interviewene. Kategoriseringen af de unge på baggrund af deres etnicitet betyder, at deres individuelle forskelle ikke angives. De unge identificeres og fremstår som en gruppe, selvom de måske i udgangspunktet ikke har meget andet tilfælles end majoritetens kategorisering (Bundgaard & Gulløv, 2008, p. 38). En yderligere begrænsning ved kategorisering i forhold til etnisk oprindelse er, at kategoriseringen cementerer en position som mindretal. Herved vil kategoriseringen også referere til personer, som ikke ser sig selv som minoriteter, men som danskere. (Hervik, 1999, p. 41) Det kan derfor blive svært for de unge i vores undersøgelse at definere og fastholde identiteten som dansk.

Udover de sociale kategoriseringer bliver de unge også tilbudt forskellige subjektpositioner, hvor de kan lade sig interpellere i en bestemt position (Mørck, 2006, p. 262). Ud fra diskurserne i medierne tilbydes de unge bl.a. subjektpositioner, som indebærer, at unge med anden etnisk baggrund end dansk må kæmpe hårdere for

at indfri ambitioner og ønsker om uddannelse og job. I interviewene med vores informanter ses det, at der er høje forventninger fra lærere, forældre og de unge selv om at klare sig godt i skolen, få en høj uddannelse samt et prestigefyldt job. De unge kæmper således for at indfri dette, hvilket kan betyde, at de ubevidst eller bevidst indtager positionen om, at unge med anden etnisk baggrund end dansk må yde en større indsats i denne sammenhæng for at indfri deres mål. Samtidig kan de unge på baggrund af deres indsats være med til at udvikle subjektpositionen i retning af, at de faktisk opnår en succesfuld uddannelses- og jobidentitet i fremtiden, hvilket udelukkende fremgår som en snæver mulighed i de nuværende diskurser. De unge tilbydes også subjektpositionen som ballademager eller kriminel. Dette er en position, som de unge opponerer stærkt imod, hvilket uddybes senere i denne diskussion. De sociale kategorier og positioner er ikke konstante men skabes i relationerne, sådan at de unge selv er med til at forhandle deres identiteter i relation til andre (Hundeide, 2008, p. 61).

Stereotype opfattelser

Da mange danskere sjældent har personlig kontakt med etniske minoriteter i dagligdagen, kan mange stereotyper og fordomme opstå, som ofte produceres i medierne. (Veik, 2008, p. 104). Andreassens forskning peger på, at en af de stereotyper, som ofte fremstilles i medierne, er den undertrykte indvandrerkvind (2007, p. 28). I modsætning til dette har vi i vores undersøgelse ikke fundet, at piger eller kvinder udskilles særligt i relation til nogen temaer i mediediskurserne. Dette kan skyldes, at der i de senere år er skabt et større fokus på indvandrepigers selvstændighed samt positive resultater indenfor uddannelsesområdet, hvor der er flere indvandrepiger end -drengene, som tager ungdoms- og videregående uddannelser. Pigerne ses derfor ikke i en offerrolle. (Consult, 2009, p. 202f) Ud fra Sakinas fortællinger i interviewet ses det dog alligevel, at stereotyper kan eksistere i forhold til piger og islam, idet hun på spørgsmål omkring, hvad andre mennesker tænker om hendes religion, reagerer ved at forsvare islam: *"At øh piger ikke må noget [...] men jeg kender mange som tror, at det er en dårlig religion, hvor man bliver tvunget til noget, det gør vi bare ikke"* (Int. 4, l. 853-856). Da stereotyper er mindre fleksible end sociale kategorier kan de være sværere for unge at undgå at blive påvirket af, og deres ofte negative, simplificerede og overgeneraliserede

beskrivelser kan dermed få en negativ betydning for de unges selvforståelse (Hundeide, 2008, p. 39; Kuschel & Zand, 2007, p. 46)

Stereotypen om muslimske kvinders tørklædebrug er ikke fremtrædende i vores diskurser, men det er alligevel et af de emner, som Aida trækker frem (Andreassen, 2007, p. 92). Det kan provokere hende, når det tages op i medierne, at det kan være svært at få et arbejde, hvis man bærer tørklæde (Int. 5, l. 983). Overordnet er de unge enige om, at det hovedsageligt er den negative og karikerede fremstilling af muslimer i medierne, som påvirker dem. Det viser mangel på respekt overfor forskellige religioner. Ifølge Andreassen fremstilles etniske danskere i medierne oftest modsat af flygtninge og indvandrere. Herved kan stereotyper være med til at skabe en forestilling om, at Danmark er et land med kønsmæssig ligestilling, og at danske kvinder er frigjorte, hvilket kan være problematisk, hvis forestillingerne fastholdes uden at blive diskuteret i Danmark. Den negative beskrivelse af indvandrere er på den måde med til at skabe et positivt billede af danskere. (Andreassen, 2007, p. 10, p. 88) Det generaliserede billede, som de unge mener, er mest fremme i medierne, omhandler kriminalitet og ballade hovedsageligt i ghettoområder, hvilket påvirker de unge negativt i form af andres stempling af dem. Dette er også en af de diskurser, som vi har fundet i vores dokumentanalyse, hvor det imidlertid hovedsageligt er voldelig kriminalitet, som fremstilles. Til forskel fra Andreassens stereotyp omkring den seksuelt aggressive unge mand har vi ikke fundet diskurser omhandlende voldtægter, som forbindes med race og etnicitet (2007, p. 167).

Ballademageridentitet – nej tak!

Ud fra analyserne viser det sig, at de unge er meget optagede af god opførsel og adfærd samt at identificere sig selv væk fra problemer og ballade, som er ord, der italesættes meget af de unge. Dette står i modsætning til Gilliams undersøgelse og vores projekt fra 9. semester, hvor ballademageridentiteten eksisterede blandt etniske minoritetsdrengene, hvilket bl.a. gav dem status blandt deres jævnaldrende (2009, pp. 339-341). Ballade kan både ses som en magtudfordring og som et svar på positionerede erfaringer med marginalisering, men samtidig også som et børnefænomen, der betegner børneadfærd (ibid.). De unges alder kan dermed have en betydning i forhold til, at ballade ikke er ønskværdigt for de unges identitetsforståelse. I interviewene med de unge er der ikke noget, som tyder på

marginal deltagelse i eller udenfor skolen. De unge deltager i forskellige sociale sammenhænge. Abdul har som den eneste svært ved at etablere vedvarende kontakt til sine jævnaldrende og må derfor kæmpe for fuld deltagelse på det sociale område. (Mørck, 2006, p. 49f) De unge befinder sig i slutningen af folkeskolen, hvor uddannelse bliver særligt vigtigt for dem, og hvor flere af dem tager et aktivt valg i forhold til, hvilken vej de vil gå i livet, som ikke kan forenes med problematisk adfærd (Int. 1, l. 242; Int. 2, l. 229; Int. 4, l. 38).

I de unges afvisning af ballademageridentiteten kan der ses en aktiv og markeret disidentifikation. Dette betegnes af Skeggs som en strategi, mennesker iværksætter for at undgå at blive subjektiveret til identiteter, der kan findes truende, eller som associeres med et fravær af symbolsk værdi (2002, p. 74f; Qvotrup, 2007, p. 66). Ballademageridentiteten kan ses som truende, idet den af de unge bl.a. forbindes med kriminalitet og at klare sig dårligt i skolen (Int. 1, l. 363; Int. 2, l. 954; Int. 3, l. 489-492; Int. 4, l. 697). De unge påberåber sig normaliteten ved i stedet at identificere sig over i en succesfuld uddannelses- og skolekontekst, hvor de gerne vil opfattes som dygtige elever, der laver lektier og opfører sig ordentligt (Qvotrup, 2007, p. 123). Den danske folkeskole fokuserer både på videnstilegnelse samt dannelse og socialisering af hele personen, og ifølge Gilliam opstår der ofte en modsætning mellem etniske minoritets elever, som klarer sig dårligere i skolen i forhold til danske elever, som klarer sig bedre (2009, p. 61, p. 124). Dette skarpe skel mellem danskere og etniske minoriteter kan få betydning i forhold til, at de unge får behov for at positionere sig som majoriteten ud fra den danske folkeskoles idealer. Skole og opførelse prioriteres specielt højt af pigerne både på baggrund af deres forældres og egne forventninger om senere i livet at kunne besidde et job med høj status. Skolen kan her ses som et medium til at kunne deltage på lige fod med majoriteten senere i livet.

De unges positionering som den flittige og dygtige elev giver dem en positiv identifikation, som tilskriver dem værdi (Qvotrup, 2007, p. 230). Fem af de unges strategier kan sammenlignes med Mørcks deltagerbane, der beskriver en individualiseret kamp for at opnå succes og anerkendelse i skolen, hvor de unge kæmper for at passe deres skole bedst muligt og opnå høje karakterer (2006, p. 85). Abduls tilgang i skolen kan sammenlignes med Mørcks passive deltagerbane der

omhandler en individualiseret kamp for at holde ud i forhold til at få uddannelsen overstået (ibid., p. 87f). De unges mål i livet, som fx Sakinas: *"At få en god uddannelse og et godt job, og så vil jeg ud af det her område"* (Int. 4, l. 736-737), påvirker dem til at tage ansvar for deres eget liv, sådan at de kan få opfyldt deres drømme og ambitioner. De unge er meget bevidste om at tage ansvar for egne handlinger, samt hvilken indsats der kræves af dem fx i skolen. Igennem flere af interviewene oplever vi, at de unge er i forsvarsposition, når vi fx spørger ind til deres personlighed, og de lægger vægt på at fortælle, at de ikke laver problemer eller truer folk (Int. 1, l. 32; Int. 2, l. 38). Disse indirekte forsvar kan være med til at vise, at de unge måske ofte positioneres i kategorier, som de ikke ønsker, og at de derfor har bestemte forestillinger om, hvad de tror, vi som interviewere tænker om dem.

I forhold til spørgsmål omkring de unges religion kan det tyde på, at de unge ofte oplever, at andre mennesker har bestemte fordomme omkring islam. Sakina fortæller fx, da der spørges ind til, hvad andre mennesker tænker om hendes religion: *"Altså jeg lever i en helt normal familie, og vi bliver ikke tvunget til at gøre noget"* (Int. 4, l. 856-858), og Abdul siger til samme emne: *"For de tvinger ikke sådan folk, de tvinger mig ikke til at gøre det"* (Int. 6, l. 1067-1068). Da Abdul er ved at forklare omkring forskelle mellem muslimer og danskere, stopper han sig selv i fortællingen med den begrundelse, at diktafonen er tændt (ibid., l. 890). Han fortsætter dog, da vi fortæller ham, at der ikke er nogen, som vil kunne genkende, hvem han er. Det er altså tydeligt flere steder i interviewene, at de unge føler et behov for at forsvare sig selv samt påpege, at de er en del af normaliteten. Samtidig er de unge meget opmærksomme på ikke at sige noget negativt om andre mennesker, eller noget som kan opfattes med en anden hensigt end tiltænkt. I og med at der i Danmark er et stort fokus på friheden til selv at vælge og selvstændighed, kan islams leveregler komme til at fremstå som modsætningen hertil (Andreassen, 2007, p. 10, p. 26). Nogle af de unge kan føle, at de bliver placeret i en kategori, som indebærer, at andre dikterer, hvordan de skal leve, hvilket de stærkt afviser. De beskytter sig selv og deres familie mod at blive opfattet som illegitim og ikke-normal, og distancerer sig fra billedet af den restriktive indvandrerfamilie (Qvotrup, 2007, p. 124).

At de unge føler, at de bliver nødt til at forsvare sig selv, kan også skyldes nogle af vores interviewspørgsmål, samt at det ligger implicit i interviewene, at vi tilbyder

dem positionen som den etniske anden. Her fremsætter vi en othing, som de forsøger at gøre modstand imod. (Qvotrup, 2007, p. 123) Diskursen i medierne om unge voldelige, kriminelle indvandrere kan også få betydning i forhold til, at de unge føler, at de skal forsvare, at de ikke laver ballade eller begår kriminalitet. Ballademageridentiteten findes som identitetskonstruktion især i Gellerup, som er et område, der ifølge de unge bl.a. forbindes med ballade og kriminalitet (Int. 1, l. 745; Int. 2, l. 886; Int. 4, l. 692-697; Int. 6, l. 784). På samme måde som de unge identificerer sig væk fra balladeadfærd, vil de ligeledes ikke identificeres med Gellerup og kriminalitet, og Sakina udtaler fx, at det er pinligt at bo i Gellerup, da hun er bange for, at andre på den baggrund tror, at hun har en problematisk opførsel (Int. 4, l. 692-705). I mediediskursen omkring rollemodeller portrætteres ballademageridentiteten også som uønskværdig. Mange af de unge succesfulde rollemodeller i artiklerne har formået at bryde med det hårde miljø, som de nu identificerer sig væk fra og i stedet over i en mere positiv identitetsforståelse i forhold til fx musik, fodbold, uddannelse eller job. Dette kan være en inspirationskilde for de unge. Selvom rollemodellerne portrætteres positivt, bliver de dog i diskurserne samtidig fremstillet som en undtagelse. Herved konfronteres de unge alligevel med en diskurs om, at der findes ballademagere i ghettoerne, som de kan blive identificeret med, selvom de ikke ønsker det.

I Qvotrups ph.d. afhandling omhandlende unge etniske minoritetsmænd ses den etniske andenhed også som noget positivt, hvor de unge bl.a. identificerer sig selv i forhold til hip hop- og rapkultur og som den farlige, attraktive anden etniske mand (2007, p. 220). Denne raciale iscenesættelse og positive subjektiveringsmulighed i othing fremkommer ikke hos vores informanter, som i stedet direkte og indirekte forsøger at udtrykke normalitet ved at identificere sig i forhold til ungdomsværdier omkring fodbold, tøjstil, musik og skole. De unge i vores studie udtrykker stor modstand mod det generaliserede billede af unge indvandrere, som flere af dem bl.a. oplever fremstilles i medierne, hvor etnicitet fungerer som organiseringsprincip. Dette kan bl.a. skyldes, at de unge befinder sig i en ungdomsperiode, hvor det både er vigtigt at høre til og passe ind i forhold til deres jævnaldrende, og hvor de også er meget optagede af, hvad andre mennesker tænker om dem (Harter, 1999, pp. 72-75). Derfor bliver det betydningsfuldt for de unge ikke at skille sig ud og særligt ikke på en negativ måde. Der ydes modstand mod en etnisk kategorisering, hvor de unge

tilskrives en problematisk og patologisk diskurs, der har fokus på kulturelle forklaringer. Dette ses både i forhold til de unges distancering til ballade og kriminalitet samt deres forsvar mod fordomme om familiære forhold og islam. De unge opponerer imod at blive placeret i en marginaliseret position i samfundet. (Gilliam, 2009, p. 440; Qvotrup, 2007, p. 122)

Identitet og ambivalens: Navigering i definitioner

Begreber som tosprogede, indvandrere, nydanskere og danskere, som dagligt anvendes i det offentlige rum og i medierne, kan rumme forskellige medbetydninger og tilskrivninger, som ikke artikuleres, men som implicit føjes til kategorien (Hundeide, 2008, p. 41f). Disse begreber kan opfattes forskelligt af mennesker, og nogle af dem kan have en mere positiv eller negativ betydning. De unge i vores undersøgelse har således også forskellige opfattelser af, hvilke betydninger der ligger i de forskellige betegnelser. Samuel, Najat og Sakina ønsker betegnelsen indvandrere anvendt, Ismael og Abdul mener, at nydanskere rummer flest positive aspekter, mens Aida og Abdul ser det at være tosproget som en ressource. Ismael giver desuden udtryk for, at det ikke har stor betydning for ham, hvilken betegnelse der anvendes (Int. 1, l. 617). Kategoriseringerne i de forskellige begreber fungerer som en opdeling og ordning af det sociale rum og er en normativ vurdering (Bundgaard & Gulløv, 2005, p. 47). Disse kategoriseringer kan dog betyde, at det bliver legalt at opfatte unge med anden etnisk baggrund end dansk som en gruppe med særegne fællestræk (Schjellerup, 2005, p. 108). En kritik af vores undersøgelse og meget forskning på området kan være, at når der kun forskes i etniske minoritetsunge fjernes fokus på relationerne mellem minoritet og majoritet. Disse kategorier er ikke stabile, men skabes og udvikles i sociale sammenhænge. (Nielsen, 2005, p. 135)

Ordet perker anvendes af Samuel, Sakina og Aida, når de omtaler sig selv eller andre med anden etnisk baggrund end dansk (Int. 2, l. 488, l. 627; Int. 4, l. 170, l. 190; Int. 5, l. 939). Samtidig anvendes ordet også i mediediskurserne, specielt i artiklerne under temaet rollemodeller i forhold til unge. Selvom de unge ikke benytter den etniske iscenesættelse som i Qvotrups afhandling, ses det alligevel, at tre af de unge er med til at fremhæve og accentuere identiteten som perker. På den måde dramatiseres og kapitaliseres den othering, som de unge udsættes for i en vis grad, som kan være med til at fremhæve deres lokale og etniske forankring. At positionere

sig ud fra identiteten som perker kan samtidig afspejle og iscenesætte en marginal position. Denne position kan dog både indebære en position midt-i-mellem minoritets- og majoritetsgruppen, på-kanten-af og på-kant-med majoritetssamfundet. (Qvotrup, 2007, pp. 244-246) Når de unge spørges direkte, giver de udtryk for, at de synes, at perker er et nedsættende ord, og at de ikke ønsker, at andre mennesker anvender det om dem. Det kan således være en betegnelse, som udelukkende giver dem status i omgangskredsen med vennerne, eller som anvendes i opposition, når de konfronteres med othering.

Medierne får stor betydning for de unges selvbillede, når der anvendes nedsættende eller racistiske betegnelser som perker (177, artikel, Politiken), perkersvin (61, artikel, Jyllands-Posten) eller sorte svin (259, artikel, Politiken) i avisoverskrifter. Abdul udtaler: *"det er et beskidt ord perker"* (Int. 6, l. 1144), og Najat synes, at ordet sårer hende (Int. 3, l. 658). Samtidig kan ordet perker blive en del af bestemte diskurser, som det fx ses i forhold til artiklerne omkring fodbold og integration samt blive en del af den daglige tale i visse omgangskredse. Samuel har fx oplevet racistiske tilråb til fodboldkampe og mener, at ordet anvendes til provokation: *"Altså der er mange danskere også, der er flabede overfor perkere, og så siger de bare perker, og det bryder os indvandrere os ikke om, at vi bliver kaldt"* (Int. 2, l. 756-758). Inden for politikredse oplever betjente med minoritetsbaggrund også, at de bliver kaldt perkere af deres kollegaer, hvilket af flere opfattes som mangel på respekt og anerkendelse af deres arbejde (Ritzau, 2012a). Ordet perker kan bruges til at skabe en ironisk modstand til andre og kan være en integreret del af jargonen på fx en arbejdsplads eller en institution, men det er også et skældsord, som kan krænke (Andersen, 2005, p. 186; Jenkins, 2012, p. 331).

I Kathrine Vitus Andersens ph.d. afhandling omhandlende børn med minoritetsbaggrund på en socialpædagogisk fritidsinstitution skabes der en identitet som perker, hvor der ifølge Andersen findes en sammenhæng mellem at være minoritetsbarn, ballademager og senere kriminel (2005, p. 187). På institutionen er det både børnene selv og personalet, som muliggør identiteten ved kategoriseringer af børnene, hvor særlige identitetstræk fremhæves. Identiteten som perker kan ses som en afvigeridentitet eller -status, som først og fremmest identificeres med en problembeskrivelse af de "farlige" børn, som har en "farlig" fritid eventuelt på kant

med loven (ibid., p. 187f). Denne farlige og frygtindgydende indvandreridentitet konstrueres også i diskurserne omkring fodbold og integration, hvor unge etnisk danske fodboldspillere bør tage sig i agt for ”perkerholdet”, som er den betegnelse, fodboldholdet får i avisen (257, artikel, Politiken). I forhold til den forsvarsposition som vi oplever, at de unge under interviewene er i, kan identiteten som perker være en defensiv position, som nogle af de unge indtager i deres dagligdag som en position imod deres omgivelser. Det kan være en måde hvorpå, de unge kæmper for at bevare deres værdighed og integritet samtidig med, at de skaber og forsvare en alternativ normalitet. (Andersen, 2005, p. 198)

Venskaber: Enshed og forskel

I analysen af de unges venskaber ses det, at de unge hovedsageligt grupperer og identificerer sig med andre unge, som enten er muslimer eller har en anden etnisk baggrund end dansk, som de selv har. Dette kan både skyldes de unges bolig- og skoleplacering, men også at identifikationen med et fællesskab fx en etnisk gruppe eller nation kan bidrage til konstruktionen af kulturelle ligheder internt i fællesskabet samt kulturelle forskelle i forhold til andre grupper (Gilliam, 2009, p. 36). Hvis de unge på nogle områder oplever ikke at blive inkluderet, kan det betyde, at de søger hinandens selskab på tværs af deres forskellige etniske, religiøse og sproglige baggrunde og dermed finder sammen om det at være udenforstående samt opbygger alternative omgangsformer og anerkendelsesmønstre. (Bundgaard og Gulløv, 2008, p. 197). Et yderligere forhold, der kan have betydning for de unges sociale præferencer, er fælles referencer, altså hvem de deler erfaring og viden med (ibid., 2008, p. 89). Her ses det, at flere af de unge har samme grænser og regler som deres venner, både i form af dem forældrene sætter for de unge samt religiøse værdier. De unge har på nogle områder andre grænser end unge med dansk baggrund. Abdul føler sig fx begrænset i sit sociale liv, når han ikke må drikke alkohol ligesom nogle af hans venner (Int. 6, l. 917). Herudover oplever Najat og Sakina kønsforskelle som begrænsende i form af ikke at må have en kæreste, være sent ude om aftenen samt gå til fester ligesom drengene (Int. 3, l. 139; Int. 4, l. 148-162).

Overordnet ses det i analysen, at de unges venskaber er med til at give de unge en positiv identitetsopfattelse, hvor de bruger tid sammen med andre unge, som bekræfter deres personlighed og interesser. De unge, undtagen Abdul som skiller sig

ud i denne sammenhæng, er i stand til at skabe en vennekreds men også etablere nye venskaber. Det er muligt at se på de unge som alle andre unge, hvor det ikke skildres, hvordan de er anderledes fra unge med dansk baggrund, eller hvordan de skiller sig ud (Andersen, 2005, p. 207f). De unge i vores undersøgelse har mange interesser som musik, fodbold, tøjstil, aktiviteter med vennerne, familie osv., hvorved deres ungdomsliv primært er knyttet til umiddelbare hverdagslige begivenheder og lokale sammenhænge. Deres verden er præget af nærmiljøet som fx skolen, hvor de bor samt af deres nære relationer. De unges iscenesættelse og selvidentifikation fokuserer hovedsageligt på deres præstationer i skolen og videre uddannelses- og jobmæssige fremtid. Gennem udlevelsen af hverdagslivet og deres interesser indskriver de unge sig også i en gængs normalitet. Når de unge møder modstand og othering, opponerer de bl.a. ved at forsvare deres normalitet samt ved at konstruere alternative opfattelser af, hvad normalitet er. (ibid., p. 225f)

I diskussionen fremkommer det, at de unge distancerer sig fra en ballademageridentitet, som indebærer dårlig opførsel, adfærd på kant med loven og kriminalitet. Ballademageridentiteten er både fremherskende i vores interview med de unge og i mediediskurserne. De unge opleves flere gange i forsvarsposition, hvor de forsøger at påberåbe sig normaliteten ved at identificere sig i forhold til andre unge og fritidsinteresser. Disidentifikationen med ballademageridentiteten påvirker de unge til at tage et aktivt valg om, hvilken vej de vil gå i livet, og i denne sammenhæng prioriteres fremtidig uddannelse og job højt af de unge. Uddannelse kan dermed få en betydelig plads i de unges liv og identitetsforståelse, men hvor de samtidig må forholde sig til mediernes diskurser omkring deres faglige kvalifikationer i skolen samt ambitionsniveau og forventningspres fra sig selv, deres lærere og forældre.

Uddannelse i en kompleks verden

I dette afsnit fokuserer vi på de unges forventninger og ambitioner i forhold til deres uddannelsesmæssige fremtid. Der vil ligeledes være en diskussion af betydningen af nogle af de forskellige kontekster, de unge indgår i samt hvilke identitetsforståelser, disse kontekster tilbyder.

”Jeg har valgt den gode vej”

Uddannelse og det at nå sine mål i livet optager alle de unge, men byder også på forskellige udfordringer. Najat beskriver valget af en uddannelse som at vælge den gode vej i livet (Int. 3, l. 466-470). I vores analyse af aviserne bliver der skabt nogle diskurser, hvor det at være indvandrer næsten per automatik betyder, at denne gruppe klarer sig dårligt i skolen. Gilliam påpeger ligeledes, hvordan det at være tosproget nærmest bliver synonym med at have store vanskeligheder i skolen (2009, p. 146). Alle seks unge har en klar forventning til sig selv om at få en uddannelse, og vi kan se, at de unge ønsker en beskrivelse af sig selv som fagligt kompetente. Ismael og Sakina stiler efter at blive læge og har i relation hertil forholdsvis høje akademiske forventninger. Med undtagelse af Abdul anser de unge i dette speciale ikke sig selv for at være fagligt svage, men som ambitiøse unge, der bekymrer sig om deres fremtid. I en undersøgelse af Shakoore og Riis finder de, at noget af det, der bekymrer unge etniske minoriteter mest, er at klare sig godt fagligt i skolen, og denne bekymring fylder også mere end for etnisk danske unge (2007, p. 40). I dette speciale ser vi ligeledes, at noget af det, de unge er meget optagede af, er deres videre uddannelsesforløb.

Dette billede af nogle unge, der er meget optagede af deres fremtid og uddannelse, er modstridende med den diskurs, medierne fremlægger af en gruppe, der har problemer med at klare sig igennem de tekniske uddannelser uden at måtte droppe ud. Undersøgelser gennemført af PISA viser, at der blandt københavnske indvandrerdrengene er 55 %, der kan anses for at være funktionelle analfabeter, og 42 % der ikke får en ungdomsuddannelse (Ritzau, 2012c). I forhold til disse tal må de unges faglighed anses for at være et forholdsvis stort problem, da det naturligvis kan være svært at gennemføre en uddannelse, hvis man ikke har kompetencer til at læse

abstrakte tekster. Der kan her til en vis grad ses en uoverensstemmelse mellem de offentlige tal om disse unges faglige præstationer, og hvad de unge selv anser for at være vigtigt og muligt for dem i forhold til uddannelse. I denne undersøgelse er det kun Abdul, der tydeligt markerer, at han har svært ved at følge med fagligt i skolen. Han siger: *"Fordi jeg kan slet ikke følge med i ottende [...] det går hurtigt opad, det går hurtigere, end jeg havde ventet i hvert tilfælde"* (Int. 6, l. 635-640). Det faglige niveau har således overrasket Abdul, og det medvirker til, at han nogle gange slet ikke møder op i skolen. Der kan derfor være en fare for, at han kommer til at være en del af statistikken af unge indvandrerdrengene, der ikke får en uddannelse. Samtidig har hans forældre ifølge ham selv høje ambitioner i forbindelse med, at de gerne vil have, at han bliver læge (Int. 6, l. 221). Abdul oplever dog, at han har svært ved at leve op til forældrenes ambitioner (Int. 6, l. 225-228). Drengene som Abdul, der oplever faglige udfordringer i skolen, høje ambitioner fra forældrene og en negativ samfundsdiskurs om indvandrerdrengene, kan opleve at føle et krydspres. Dette krydspres består i, at de ikke formår at leve op til de positive forventninger og ikke formår at modarbejde de negative forventninger (Hundeide, 2008, p. 61). Når disse drenge selv har et ønske om at få en uddannelse, men ikke oplever at de har kompetencer til det, kan det være med til at starte en negativ spiral. I den negative spiral kan de inkorporere en negativ selvopfattelse i deres identitet og derved komme til at bekræfte de diskurser, der findes om fagligt svage indvandrerdrengene (ibid.). Diskursen om de fagligt svage drenge kan dog i nogen grad ses som udfordret, da nyere undersøgelser peger på, at indvandreres uddannelsesmønster nærmer sig etniske danskeres. Hvis der kigges mere specifikt på etniske grupper, findes der nogle, der gennemsnitligt har overhalet danske unges uddannelsesniveau. (Mikkelsen, Fenger-Grøndahl & Shakoor, 2011, p. 138) Naturligvis kan det være en diskussion om det generelle uddannelsesniveau i Danmark er højt nok også blandt etniske danskere, og dette emne har der været stort politisk fokus på de seneste år, hvor der har været et ønske om, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse (Nordahl, 2010, p. 9).

De unge fremstiller generelt et meget polariseret billede i forhold til, hvilke muligheder de har for at vælge retning i livet. Det at blive kriminel bliver stillet op som alternativet til at få en uddannelse. Alle de unge har en klar opfattelse af, at valget af en uddannelse er at vælge en positiv retning i livet, mens de unge

identificerer en kriminel fremtid som et af de værst tænkelige scenarier. De unge kommer til at stille sig selv i en position, hvor uddannelse bliver det eneste alternativ til et liv i kriminalitet. Identiteten som kriminel er bemærkelsesværdig nærværende for de unge. Især Sakina konfronteres med den kriminelle identitet til hverdag, da hendes brødre har begået kriminalitet, og det har gjort det ekstra vigtigt for både hende og hendes forældre, at hun får en uddannelse (Int. 4, l. 115-120). Hermed er det ikke kun Sakina men også hendes forældre, der er med til at polarisere kriminalitet og uddannelse som de eneste mulige udviklingsveje (Hundeide, 2008, p. 7). Både de unge og medierne peger på kategoriseringen som kriminel som noget særligt nærværende for unge indvandrere, og det må derfor ses som en særlig udfordring for unge indvandrere i forhold deres identitetsforståelse. Hvis denne deling mellem uddannelse og kriminalitet bliver set i sammenhæng med diskursen om de fagligt svage indvandrere, bliver det måske endnu vigtigere for de unge ikke at blive identificerede som fagligt svage i skolen, da kriminalitet dermed kan ses som den eneste fremtidsudsigt. Dette kan lægge et ekstra pres på de unge i forhold til, at de skal opnå succes på skoleområdet. De unges kraftige distancering fra kriminalitet samt deres store fokus på uddannelse kan også være et ønske om ikke at svigte forældrene og forsøge at indfri forældrenes ambitioner (Mørck, 1998, p. 238).

De ambitiøse forældre og deres børn

Flere af avisartiklerne peger på, at indvandrere vælger at flytte deres børn til privatskoler, fordi de ønsker et fagligt højere niveau (313, artikel, Politiken; 314, artikel, Politiken). Der ser således ud til at være høje faglige ambitioner både hos de unge selv og deres forældre. Forældrenes ønske om, at deres børn skal tage traditionelt set prestigefulde uddannelser, kan hænge sammen med, at disse uddannelser ofte er klart afgrænsede i deres indhold, og forældrene således har en forståelse af, hvad jobbet indeholder (Mikkelsen, Fenger-Grøndahl & Shakoor, 2011, p. 134). Forældrene kan også opleve en sikkerhed i at vide, at deres barns uddannelse giver adgang til et vellønnet job (ibid.). For de unge spiller valget af uddannelse sammen med forældrenes ønsker på den måde, at de unge ofte vælger en uddannelse, som forældrene kan forholde sig til. Der kan også ses en tendens til, at de unge vælger en uddannelse, der giver dem mulighed for at rejse ud i verden og opleve det land, deres forældre kommer fra (ibid.). En uddannelse kan for de unge være en måde hvorpå, de opnår frihed i forhold til at bevæge sig over kulturelle og

økonomiske grænser (ibid.). Dette gør Sakina opmærksom på i forbindelse med, at hun gerne vil være læge bl.a. fordi, at det giver hende mulighed for at flytte væk fra Gellerup (Int. 4, l. 436-437). Ønsket om en økonomisk tryk fremtid er dog ikke sikret med en uddannelse. Under temaet job er indvandrere en gruppe der trods faglige ressourcer kan forvente at have meget svært ved at finde et job. Denne diskurs ser på nuværende tidspunkt ikke ud til at påvirke de unge. Hvis diskursen bliver fremtrædende senere i deres uddannelsesliv, kan det måske for nogle af de unge have den konsekvens, at de opgiver deres drømme, fordi de inkorporerer denne diskurs i deres identitetsforståelse. Dermed kan de få en følelse af afmagt og på forhånd opgive at få en uddannelse. Et betydningsfuldt element i forhold til, om de unge oplever skolen som et område, hvor de har succes eller ej, kan være, om forældrene og lærerne har en overensstemmelse i deres forventninger til, hvor ansvaret for børnenes uddannelse ligger. (ibid., p. 113; Timm & Kristjansdóttir, 2011, p. 90) Hvis lærerne har en forventning om, at forældrene er ansvarlige for børnenes læring, og forældrene har den modsatte opfattelse, kan det betyde, at de unge oplever, at de ikke får tilstrækkelig støtte fra hverken forældrene eller lærerne. Den udvikling Samuel har gennemgået, i forhold til at tage skolen mere seriøst har han opnået med støtte fra både lærere og forældre, og hermed kan et samarbejde mellem forældre og skole ses som vigtigt i forhold til de unges oplevelse af muligheder.

Der har i de senere år været en tendens til at beskrive indvandrere i en offerrolle som sagesløse ofre for diskriminerende holdninger i det danske samfund (Gustavsen, 2012). Mehmet Ümit Necef professor i sociologi udtaler:

”Når man hører dem tale i medierne, så er der et bestemt aspekt der falder mig i øjnene – den der enorme fornærmethed, den følelse af, at hele verden, det danske samfund er imod dem. Og at de er offer for det danske samfunds dårligdomme. Det danske samfund marginaliserer dem, diskriminerer dem, det danske samfund er racistisk osv.” (Kim, 2012).

Denne offermentalitet beskriver grundlæggerne af Team Succes også som motivationen for at starte et projekt, der arbejder med, at unge indvandrere selv skal tage ansvar for at skabe succes i deres liv både fagligt og privat (Team Succes,

2013). Offermentaliteten kan blive en måde hvorpå, de unge giver samfundet skylden for deres problemer, og ikke selv er aktive aktører i forhold til at være medskabere af deres egen fremtid. Offermentaliteten kan også være udtryk for, at de unge indvandrere oplever, at det ikke er de samme udviklingsveje, der er tilgængelige for dem som for andre danske unge (Hundeide, 2008, p. 22). Medierne er i dette speciale i nogen grad med til at fremme billedet af indvandrere som ofre og i særlig grad i forhold til temaet uddannelse. De unge i specialet viser dog generelt, at de ikke ønsker at blive placeret i en offerrolle, de tager ansvar for egne handlinger og viser handlekraft i forhold til skolearbejde og uddannelsesplaner. Samuel beskriver, hvordan han er begyndt at bruge mere tid på skolearbejde og tager ekstratimer i dansk for at få drømmen om at blive brandmand opfyldt (Int. 2, l. 236-239). Både Ismael og Najat lægger også vægt på, at det er vigtigt at lære at tage ansvar for sit liv i takt med, at de bliver voksne (Int. 1, l. 295-297; Int. 3, l. 202-204). De unge placerer således ikke sig selv indenfor den offerrolle Mehmet Ümit Necef beskriver, og de anser ikke det danske samfund som skyld i de vanskeligheder, de har fagligt. De oplever heller ikke, at det danske samfund generelt diskriminerer dem. At de unge ser sig selv som aktive aktører i deres eget liv kan således anses for at være en positiv faktor for deres identitetsforståelse.

At navigere i en kompleks verden

De unge i dette speciale viser overordnet kompetencer i forhold til at navigere i de mange og forskelligartede kontekster, de færdes i til dagligt herunder skolen. På flere felter kan det ses, at de er ved at forsøge at udvikle en måde hvorpå, de forskellige værdier, der ligger i deres kultur, familie og det danske samfund, kan kombineres (Hundeide, 2008, p. 98).

Hundeide påpeger i sammenhæng med navigering imellem forskellige kulturer, at det ikke udelukkende er de unges holdninger og relationer, der er vigtige for at kunne integrere de forskellige kulturer, men også i høj grad nationalpolitiske holdninger. Disse holdninger er afgørende for, om det kan lykkes de unge at skabe en sammenhæng, hvor de forskellige kulturer kan eksistere sammen uden at være i konflikt med hinanden. (Hundeide, 2008, p. 98) Her kan den politiske debat i 2004 om forbud mod at bære tørklæde være med til at skabe en holdning i samfundet om, at det er problematisk at bære tørklæde. Denne debat kan være medvirkende til, at

Aida fravælger at bære tørklæde (Siim, 2012, p. 3). Aida har valgt ikke at gå med tørklæde, fordi hun oplever, at omgivelserne får en opfattelse af, at hun er meget religiøs, og at dette kan blive opfattet som noget negativt (Int. 5, l. 1003-1050). Hermed bliver den offentlige debat, som findes i medierne, en vigtig brik for de unge i forhold til at få forskellige kulturelle forventninger til at smelte sammen.

Indenfor emnerne fremmedfrygt, kriminalitet og diskrimination bliver de negative diskurser om indvandrere beskrevet således, at det for de fleste unge ikke kan være ønskværdigt at blive placeret som en del af indvandregruppen. I disse diskurser beskrives indvandrere som kriminelle med en middelalderlig tilgang til tilværelsen, og som nogen der ikke ønsker at være en del af det danske samfund, de lever i. Dette ser vi, at både Najat og Sakina er meget bevidste om. Najat beskriver, at når hun ser tv, føler hun sig glad for, at hun har valgt at fokusere på sin uddannelse og familie i stedet for at blive kriminel (Int. 3, l. 481-484). Sakina fortæller, at hun er flov over at sige, at hun bor i Gellerup, fordi andre så tror, at hun er en ballademager (Int. 4, l. 996-700). De unge skal således konstant aktivt beskrive, at de ikke er en del af det negative billede, der bliver skabt om indvandrere. Som tidligere beskrevet, må de unge hele tiden forsvare sig i forhold til deres værdier og oprindelse. Dette kan medvirke til, at de kan føle, at det er svært at danne sig en identitet, der omfatter flere forskellige kulturelle elementer (Gilliam, 2009, p. 430). Hvis de hele tiden skal modarbejde et medie billede, bliver de måske i højere grad nødt til at definere deres identitet ud fra, hvad de ikke vil være frem for det, de gerne vil være.

En kultur, flere kulturer

I 2011 blev der lavet en ny vejledning til, hvad historielærere i folkeskolen skulle undervise i. I vejledningen og de kommentarer, der hermed fulgte, kunne det ses, at der var et politisk ønske om, at der i historieundervisningen skulle fokuseres på emner, der kunne fremme en kollektiv national dansk identitet. Den daværende undervisningsminister Bertel Haarder mente, dette var nødvendigt, fordi et multikulturelt samfund ville ødelægge den danske nationale identitet (Ebdrup, 2011). De unge i dette speciale har svært ved at definere sig selv som danske, og det kan derfor være af stor betydning for dem, at de i skolen kan opleve, at de kan inkluderes som en del af samfundet fx gennem en anerkendelse af det multikulturelle samfund som en ressource for Danmark.

Det er dog ikke alle politikere, der beskriver multikulturalisme som skadeligt for Danmark. En fremtrædende stillingtagen til multikulturalisme i Danmark er det, Mørck kalder for den liberale multikulturalisme. Her har alle etniske grupper samme intellektuelle kapacitet og grunden til, at etniske minoriteter ikke klarer sig på lige fod med den etniske majoritet, er, at de ikke har de samme socioøkonomiske og uddannelsesmæssige muligheder. Dette kan der kun rettes op på ved at lave reformer således, at minoriteten kan konkurrere på lige fod med majoriteten (Mørck, 1998, p. 60). Dette ses bl.a. i artiklerne, der omhandler at sikre, at unge indvandrere får en uddannelse, at der iværksættes en særlig uddannelse for indvandrere, der ønsker at klare sig godt i erhvervslivet, samt at der skal laves en database over højtuddannede indvandrere (109, debat, Jyllands-Posten; 307, debat, Politiken; 318, artikel, Jyllands-Posten). Dette er eksempler på politiske beslutninger, der tager udgangspunkt i, at indvandrere ikke har de samme muligheder for at udnytte de eksisterende danske systemer. De er hermed en gruppe, der skal hjælpes for at komme til at klare sig på lige fod med danskere. Danmark er dermed præget af en tvetydighed i forhold til multikulturalisme (Jensen, 2010, p. 88). Både indenfor de forskellige politiske partier og hos den brede befolkning er der meget forskelligartede holdninger til et multikulturelt Danmark. I en europæisk undersøgelse svarer danskere, at forskellige religioner og kulturer bidrager positivt til det danske samfund, og samtidig giver de udtryk for, at det i høj grad forventes, at indvandrere assimilerer sig ind i det danske samfund (ibid.).

Denne tvetydige holdning til assimilation kontra integration genfinder vi hos de unge i specialet. De er klar over, hvad der forventes af dem, hvis de vil være danske, og at det i høj grad indebærer, at de skal blive som flertallet af etniske danskere (Mikkelsen, 2001, p. 13f). De oplever, at danskere respekterer dem og deres religion. Samtidig med at de unge har en generel opfattelse af at være accepterede i det danske samfund, har flere af de unge også erfaringer med, at der kan være episoder, hvor de oplever diskriminering. Sakina har oplevet, at andre kigger på hende på en ubehagelig måde i svømmehallen (Int. 4, l. 508-517). Samuel har oplevet, at danskere er kommet med racistiske bemærkninger under fodboldkampe (Int. 2, l. 998-1004). De unge oplever altså ikke kun at blive respekterede, men de ser ikke disse hændelser i forbindelse med diskrimination som det overordnede billede af det danske samfund. Det kan dog blive problematisk, hvis de unge i skolen oplever sig

ekskluderede fra samfundet fx i forhold til den tidligere nævnte undervisningsvejledning i historie. Dette er ikke den oplevelse, de unge har af skolen, men hvis der bliver lavet politiske tiltag, der kan øge de unges oplevelse af at blive diskriminerede, kan det føre til, at de danner en oppositionel identitet til det danske samfund (Gilliam, 2009, p. 257). Modsat kan positiv beskrivelse af det multikulturelle samfund betyde, at de unge har mulighed for at danne en hybridkultur, der aktivt skabes og forhandles af de unge og deres omgivelser (Mørck, 1998, p. 69).

Denne hybridkultur giver de unge mulighed for at skabe en vellykket positiv integration, hvor de unge oplever, at der er en respekt overfor elementer både fra forældrenes kultur og fra det danske samfund (Mikkelsen, 2001, p. 13). De unge indvandrere kan således forstås som en gruppe, der har en særlig bred vifte af muligheder i forhold til at inddrage forskellige kulturelle elementer i deres identitet (ibid.). De er dog også afhængige af mediernes og politikernes holdninger til Danmark som multikulturelt i forhold til, om de anses som en ressource eller en belastning for samfundet.

Noget af det, der optager de unge, er at klare sig godt i skolen, så de får sig en videre uddannelse. Både de unge selv og deres forældre har høje ambitioner for de unges fremtid. At indfri ambitionerne kan dog være en sværere opgave for nogle af de unge end for andre. De unge må forholde sig aktivt til mediernes forholdsvist negative billede af indvandrere, og identitetskategorien som kriminel er meget aktuell for denne gruppe af unge. De unge beskrives flere steder som ofre i det danske samfund, men denne forståelse har de unge i dette speciale ikke af sig selv. De unge kan ses som handlekraftige medskabere af den hybridkultur, de lever i, hvor deres identitet er påvirket både af individuelle og samfundsmæssige faktorer. For at de unge kan skabe sig en positiv identitet som en del af det danske samfund, er det nødvendigt, at der fra samfundets og særligt skolens side er et ønske om at integrere og ikke assimilere unge indvandrere. Netop de unges oplevelse af at være medlem af et bredere samfundsmæssigt fællesskab i form af det at kunne kalde sig dansk vil være omdrejningspunktet i den næste diskussion.

Et yndigt land? – Forståelser af danskhed og danskere

Hvornår er man dansk, og hvad forstår de unge ved at være danske? Føler de sig selv danske og som en del af det danske samfund, og hvilke faktorer har betydning i denne sammenhæng? Disse spørgsmål vil blive diskuteret i forhold til vores mediediskurser omkring definitioner af danskhed samt teoretiske perspektiver, der lægger vægt på, hvad dette betyder for de unges identitet. Til sidst diskuteres den opdeling, som fremkommer i nogle af mediediskurserne, hvor indvandrere sættes overfor danskere i forhold til, hvordan de unge påvirkes af samt forholder sig til dette.

Dansk på mange måder

Forståelsen af danskhed bliver aktuel, når etnicitetskategorierne mødes, og diskurserne trækkes op. Danskhed fremstilles ofte som det gode eller rigtige i modsætning til det udanske. (Veik, 2008, p. 110f) Dette ses hovedsageligt i avisartiklerne omhandlende fremmedfrygt, hvor danskhed omfatter demokrati, ligestilling og menneskerettigheder, som indvandrere og muslimer ifølge artiklerne er kommet for at ødelægge og overtage ved islamisering af den danske kultur. I mange af disse artikler konstrueres etnicitet yderligere i grænsefladerne mellem kategorierne danskhed og islam, som derved kommer til at stå som hinandens modsætninger (ibid.). Det udanske bliver i mange artikler lig med islam og muslimer, der medfører en fare for, at ekstremisme udbredes i det danske samfund. Det er et krav, at muslimer bekender deres loyalitet mod demokratiske grundprincipper eller forklarer deres religiøse praksis for at blive accepteret i Danmark. Medierne er med til at fortolke og fremstille globale begivenheder på en kompleksitetsreducerende måde, hvor optøjer eller konflikter fx kan reduceres til en muslimsk vrede mod Danmark. (Stage, 2011, pp. 188-190) Disse mediediskurser er medvirkende til, at de unge i vores studie både i form af deres kulturelle baggrund og deres religion identificeres i opposition til den nationale danske diskurs, og de får derfor svært ved at være omfattet af danskheden.

Ifølge Ismael er danskhed ensbetydende med, hvad det er rigtigt at være i Danmark, og der kan ses en interesse i at identificere sig selv som dansker: *"I stedet for man*

bliver set som somalier, så det er jo godt at blive set som dansker, hvis man bor i Danmark” (Int. 1, l. 602-604). Det at være dansk tillægges af Ismael en særlig positiv værdi, som det er bestræbelsesværdigt at opnå, idet den danske identitet eventuelt kan medføre inklusion i samfundet samt i høj grad ikke medfører negative, generaliserende forestillinger. Hvis medierne fremstiller danskhed som et eksklusivt begreb, der ikke inkluderer personer med forskellige kulturelle baggrunde, bliver det svært for de unge at spejle sig i dette billede og føle sig som en del af det danske samfund (Mikkelsen, Fenger-Grøndahl & Shakoor, 2011, p. 243). Denne eksklusive diskurs om danskhed kan muligvis medvirke til, at flere af de unge i interviewene udtrykker, at de ikke føler sig danske eller integrerede i det danske samfund. For de unge er danskhedsfølelsen og integration forbundet med at kunne tale det danske sprog, hvilket de ikke føler, at de kan tilfredsstillende endnu.

”Først skal jeg lære at være en dansker, jeg skal tale (Hvordan lærer man det?) I skolen, øh man skal i hvert tilfælde lære at tale pænt, øh man skal ikke have den der, hvad så min ven, den der accent” (Int. 6, l. 754-759).

Det at være dansk er hos flere af de unge ikke noget, som de er endnu, men de kan blive danske eller lære det, som Abdul pointerer, når de er tilstrækkeligt dygtige til sproget. Danskhed kommer på den måde til at handle om et tilegnelses- og assimileringsspektiv, hvor danskhed er noget, man kan opnå, når man er god nok. Dette kan påvirke de unges selvopfattelse, hvis de ikke oplever, at de kan leve op til deres egne forventninger fx i forhold til at kunne tale det danske sprog. Både i medierne og blandt forskere er danskhed til debat - for hvad vil det sige at være dansk? Er det at være dansk noget medfødt, eller kan danskhed tilegnes? (Jenkins, 2012, p. 304; Knap, Nielsen & Pindstrup, 2005, p. 7) Samuel mener, at man er dansk, hvis man har danske forældre (Int. 2, l. 740). De unges kriterier for danskhed viser, at det bliver svært for dem selv at være omfattet af kriterierne, og den danske identitet ses derfor ikke som åben for etniske minoriteter (Gilliam, 2009, p. 245). Dette resulterer i, at de unge ikke klart definerer sig selv som danske, og at der stilles forskellige krav til etniske minoriteter for at være omfattet af danskheden. Danskhed som et eksklusivt begreb kan være problematisk, hvis det ekskluderer unge, som gerne vil være danske, men ikke kan blive det. Herved kommer det også til at

modarbejde lighedsidealet i det danske samfund, som er forbundet med identiske rettigheder og lige muligheder til alle uanset kulturel baggrund (Jensen, 2010, p. 91). Hvis de unge ikke ser sig selv som en del af det danske samfund, kan det derfor få den betydning, at de eventuelt har mindre attraktive valgmuligheder i forhold til at kunne deltage på lige fod med andre i samfundet.

I analysen af temaet definitionsspørgsmål anføres det i mediediskurserne, at efterkommere af indvandrere ikke har mulighed for selv at definere, om de er danske eller ej. Ifølge Danmarks Statistik skal tredjegerationsefterkommere af indvandrere i Danmark figurere som indvandrere i statistikken og ikke som danskere, selvom flere politiske partier mener, at man bør tælle med som dansker efter anden generation (7, artikel, Jyllands-Posten). Der findes også blandt politikere og i den offentlige debat mange bud på, hvad danskhed indebærer, samt om begrebet ligeledes betyder, at man er velintegreret i samfundet. Her kan den danske indfødsretsprøve også sættes til debat, for er det muligt via udenadslære at tvinge mennesker til at lære om danske værdier og dermed gøre dem danske? Er man mere dansk, fordi man kan svare på, hvem der var konge i år 1700, og hvordan Danmark klarede sig til EM i fodbold i sommer? (Krak, 2012) Hvis kategorierne for danskhed bliver for rigide, er der mange, som ikke vil kunne betegne sig som danske, herunder også danskere. De høje krav, de unge i vores undersøgelse selv sætter for at være danske, betyder, at definitionen af danskhed bliver snæver og idealiserende. Herved kommer den danske identitet til at forudsætte, at de unge er perfekte og lever op til en lang række punkter, som gør det svært for dem at føle sig danske.

I diskurserne omkring fremmedfrygt kan der i flere af artiklerne ses en tendens til at beskrive, at Danmark var ideelt, før muslimerne kom til landet og ville islamisere og dermed udvande den danske kultur (114, debat, Jyllands-Posten; 164, artikel, Jyllands-Posten). Her skabes der et billede af en idealtilstand i Danmark, hvor der fx fokuseres på, at religion fyldte mindre, kulturen var homogen, danskere var mere tolerante, og de danske værdier var ikke truede af indvandrere. Den fortidige idealitet kan ud fra denne diskurs blive et pejlemærke for fremtiden, hvor der værnes om det nationale vi på bekostning af andre. Idealtilstanden ses som en truet størrelse, der dog kan genrejses, hvis danskerne husker på deres værdier. De danske medier deltager således aktivt i en national identitetskamp ved at reproducere bestemte

danskhedsforestillinger. (Stage, 2011, p. 191f) Ifølge Stage vil det have positive konsekvenser, hvis der i stedet opstår en erkendelse af, at dansk kultur og identitet ikke findes derude som en substans, der kan afdækkes, og som man kan have en medfødt privilegeret viden om. Herved vil udanskheden blive sværere at identificere, afdække og skille sig af med. (ibid.) Jenkins argumenterer også for, at i stedet for at indvandrere skal lære at tilpasse sig og rette ind efter det danske samfund, som er tilfældet i øjeblikket, er det nødvendigt at danskhed i fremtiden redefineres mod et mere inkluderende begreb, som kan acceptere og tillade forskellighed (2012, p. 305).

Kristendom er ifølge Jenkins noget centralt i danskheden, som også fremmes i form af kristendomsundervisning og kristne traditioner i den danske folkeskole. Den danske folkekirkes position kan i hverdagen være med til at gøre det vanskeligere for ikke-kristne at blive en del af et multikulturelt og -religiøst Danmark. (ibid., pp. 302-304) De unges religion kan således også have en betydning i forhold til, at de unge ikke klart giver udtryk for at føle sig danske. I lighed med dette fortæller Sakina, at hun ville ønske, at der kunne blive opført moskéer i Danmark, sådan at muslimer ville føle, at Danmark også er deres land (Int. 4, l. 814). De unges opfattelse af, at de må tilpasse sig og lære tilstrækkeligt dansk før, at de kan føle sig danske og integrerede i Danmark, bygger på en forståelse af, at forandring er ensidet (Emerek, 2003, p. 5). Denne måde at anskue integration og danskhed på er ud fra Jenkins' betragtninger i tråd med den nuværende danske model. Hvis danskhed skal redefineres mod en større åbenhed for forskellighed, kan det bl.a. indebære, at det at være kristen ikke er et indlysende kriterium for at være dansk. Herudover må social forandring bygge på en gensidig interaktion mellem mennesker, hvor begge parter forandrer og indretter sig i forhold til hinanden. (Jenkins, 2012, pp. 301-305) Selvom Samuel er kristen, betegner han heller ikke sig selv som dansk, idet han ikke har danske forældre (Int. 2, l. 740). Det ses derfor, at mange forskellige faktorer har betydning for følelsen af at være dansk.

Udover det primære krav om at kunne tale dansk indebærer danskhed for de unge eksempelvis også, at de opnår de mål, de sætter sig selv i forhold til fx uddannelse og job (Int. 4, l. 736; Int. 5, l. 723). For Ismael er det desuden vigtigt at kunne fungere sammen med sine danske venner, og ifølge Abdul indebærer det at være dansk også, at man skal opføre sig ordentligt, ikke gå med de forkerte venner samt følge loven

(Int. 1, l. 609; Int. 6, l. 760-762). Disse andre forhold, som de unge forbinder med at være dansk, kan sammenlignes med undersøgelser, der peger på, at danskhed ofte associeres med kollektivitet, lokalsamfund og fællesskab (Jenkins, 2012, p. 218). De unges associationer med danskhed handler dermed også om at være en del af det danske samfund både i form af at følge lovgivningen samt normer for opførsel, men også i forhold til uddannelse og job. Hermed kan de unge indgå i forskellige fællesskaber i samfundet, hvor de føler sig inkluderede og er en del af kollektivet. I disse kriterier for danskhed fremmes fællesskabet og en inkluderende tankegang, som peger i retning af, at de unge kan blive en del af det særligt danske.

Den nationale identitet: Familie, tilhørsforhold og sprog

Det fokus, som bl.a. er fremkommet på forskellen mellem islam og kristendom samt på danskhed efter den 11. september 2001, betyder, at unge etniske minoriteter ofte konfronteres med spørgsmål omkring deres religiøse og kulturelle identitet. Kristendom og islam udpeges ofte som hinandens modsætninger, og der ses en global tendens til at dele verden op efter religiøse og kulturelle skillelinjer. (Mikkelsen, Fenger-Grøndahl & Shakoor, 2011, p. 280f) Aktualiseringen af diskursen omkring danskhed herhjemme med fokus på den danske nationalitet medfører, at unge i højere grad må forholde sig til deres etniske oprindelse og på den måde kan erfare, at den er et centralt element i deres identitet (Gilliam, 2009, p. 233). Udover Aida, som siger, at hun føler, at hun kommer fra Danmark, fordi hun er født her, lægger alle de andre unge vægt på at fortælle, at deres kulturelle baggrund betyder meget for dem, da det er en stor del af deres liv (Int. 2, l. 473; Int. 3, l. 310; Int. 4, l. 463; Int. 5, l. 471; Int. 6, l. 586). Ismael udtrykker fx: "*Jamen det er jo den jeg er, altså den baggrund jeg har, det er den, jeg er*" (Int. 1, l. 417-418). Der ses i de unges fortællinger en selvfølgelighed og stolthed over at tale om, hvor de kommer fra.

Sakina fortæller, at hun med sine forældre hvert år rejser til Syrien for at besøge sin familie (Int. 4, l. 460), og Najat bekymrer sig om og engagerer sig i situationen i Afghanistan (Int. 3, l. 343). De unges etniske oprindelse består altså ikke blot af fjerne, ukendte egne og mennesker, men udgør et større territorium og fællesskab, hvoraf flere af de unge også har en følelsesmæssig identifikation med dette nationale fællesskab. De unges nationale identitet kan være med til at strukturere og skabe

mening i deres erfaringsverden, og herudover kan den være en forklaringskraft i forhold til konkrete erfaringer med fællesskab og tilknytning. (Gilliam, 2009, p. 235f). Den nationale identitet er således en slægtsidentitet, hvor de unge kan identificere sig med deres familie og slægt, der ses som en betydningsfuld del af deres selvforståelse. De unges nationale identiteter er ikke neutrale, men kan ses som positioneringer fx i skolen, hvor de bl.a. rummer en modidentifikation til den danske identitet. (ibid., p. 238, p. 251) Samtidig fremkommer det også, at de unge prøver at integrere sammensatte, flertydige og ofte modsætningsfyldte identifikationer og tilhørsforhold således, at der opstår en hybridform eller bindestregsidentitet, som kan rumme mere end en etnicitet. I subjektiveringsprocesser er der altid flere kategorier og positioneringer i spil, fx andre kategorier som køn og alder, som indgår og overlapper hinanden. (Veik, 2008, p. 112f)

For de unge er sproget en central identitetsmarkør i forhold til at være dansk, hvilket bl.a. indebærer at kunne tale et accentfrit dansk. Flere af de unge taler et andet sprog i hjemmet med deres forældre og sammen med nogle af deres venner, hvilket betyder, at flere af dem synes, at det er vanskeligt at tale dansk, og at de kommer til at blande sprogene sammen (Int. 1, l. 432; Int. 3, l. 358; Int. 6, l. 729). *"Jeg er også dårlig til arabisk og dansk, god, altså ved begge dele, der er jeg sådan middel"* (Int. 4, l. 613-614). I citatet ses det, at Sakina, fordi hun taler både arabisk og dansk, ikke føler, at hun bliver god til nogle af sprogene. Dette kan komme til at påvirke hendes selvforståelse i forhold til at stå mellem to kulturer og ikke føle, at hun hører til hverken det ene eller andet sted. Modersmålet er en væsentlig del af vores gruppemæssige identitet og i mange tilfælde også vores nationale identitet. Herudover er modersmålet tæt knyttet til vores følelsesliv og familierelationer, og er derved en af de stærkeste identitetsmarkører. (Jørgensen, 2006, p. 27f) Dette kan få den betydning, at de unge har svært ved at identificere sig selv som danske. Både de unges modersmål og deres andetsprog har stor betydning for deres opfattelse af sig selv og for andres opfattelse af dem (ibid.). Herudover er et af de krav, som hyppigst stilles i den offentlige debat i Danmark, at danske sprogfærdigheder må tilegnes, hvis man ønsker at blive en del af det danske samfund (Hervik, 1999, p. 38).

I mediediskurserne og i deres hverdag konfronteres de unge regelmæssigt med, at de er "de andre", hvad enten de betegnes unge med anden etnisk baggrund end dansk,

tosprogede, etniske minoriteter, indvandrere osv. Der skelnes mellem, hvem der er danske, og hvem der ikke er danske fx også i skolekonteksten. Dette kan være en del af forklaringen på, at de unge ikke selv placerer sig i den danske kategori. Når de unge lægger vægt på deres etniske oprindelse og afviser den danske identitet som mulig for dem selv, kan det bl.a. være et svar på deres oplevelse af ikke at være inkluderet i det danske fællesskab samt af barrierer omkring den danske identitet hovedsageligt i form af sproget. (Gilliam, 2009, p. 250) Denne eksklusion fra og afvisning af den danske identitet kan være en midlertidig oplevelse, idet de unge giver udtryk for, at de stadig har mulighed for at blive mere danske eller kan lære det, som Abdul udtrykker. De unge har et ønske om at blive en del af det danske samfund, hvilket for dem handler om at tage en god uddannelse, blive bedre til at tale dansk samt at opføre sig ordentligt.

OS og DEM - Det multikulturelle Danmark?

I avisartiklerne skabes flere steder en "os" og "dem" diskurs, hvor danskere sættes overfor indvandrere som havende andre forudsætninger og muligheder i Danmark, som kan fremme en opdeling og forskelsbehandling. Opdelingen ses også i flere af interviewene, hvor de unge positionerer sig selv som "os" indvandrere, nydanskere eller perkere overfor "dem" danskere. Samuel siger eksempelvis: *"Der er mange ord os perkere, vi ikke forstår [...] altså de fleste danskere de forstår jo, hvad de svære ord betyder, men det gør vi jo ikke"* (Int. 2, l. 627-630), og Najat udtaler fx: *"Men det er også de fleste, der tænker, at indvandrere de er også mennesker som os, og der kan være både gode indvandrere og dårlige indvandrere, som danskere hvor der kan være både gode danskere og dårlige danskere"* (Int. 3, l. 601-605). Denne dikotomisering og polarisering mellem at være dansk og en etnisk minoritet medvirker til at sløre forskellene etniske minoriteter imellem og indfødte danskere imellem (Hervik, 2003a, p. 34f). Det tyder på, at de unge er meget bevidste om forskelle indenfor etniske grupper, og de oplever ofte, at forskellene ikke fremtræder i diskurser i dagligdagen samt i medierne, og derfor bliver det særlig vigtigt for dem at gøre opmærksom på.

I opdelingen mellem "os" og "dem" findes en antagonisme, hvor det fjerne sættes i modsætning til det nære (Gregersen, 2011, p. 38). Opdelingen kan bl.a. skyldes fremmedfrygt, som fremkommer i flere af artiklerne, hvor mange danskere frygter, at

det danske samfund og de danske værdier er truede. Heri ligger en frygt for det ukendte, som bl.a. kan være med til at styrke det nationale fællesskab (Hervik, 1999, p. 36). Disse diskurser som eksisterer i samfundet og medierne kan skabe en identitetsforståelse hos de unge om, at de er anderledes, ikke ligeværdige og ligefrem kan udgøre en trussel for Danmark. Det er de etniske minoriteter, som kommer til at bære den kulturelle forskellighed, og i og med at de er anderledes både i udseende og kultur, kan de ikke være ligestillet indfødte danskere. Kun ved eksklusion eller kravet om assimilation kan danskere genoprette deres billede af sig selv. (ibid., p. 18, p. 47) Denne opdeling kan føre til minorisering af de unge indvandrere, hvor deres sproglige, kulturelle eller sociale karakteristika identificeres som uønskede (Gitz-Johansen, 2006, p. 81). Herved fremkommer diskursen om Danmark som et fremmedfjendsk land, hvor forskellighed og mangfoldighed i høj grad ikke værdsættes. Dette står dog i modsætning til mange af de unges beskrivelser omkring danskere og Danmark, hvor de i udgangspunktet lægger vægt på, at de ikke oplever diskrimination og fordomme i dagligdagen.

En af grundene til, at der ofte fokuseres på modsætninger og paradokser i forhold til diskussioner om integration i medierne, kan være, at etniske minoriteter betragtes som enten problematiske eller ofre. På den måde forhindres en præcis og differentieret forståelse af dynamikken i det komplekse samspil mellem majoritet og minoritet. (Røgilds, 2003, p. 39f) I diskurserne omkring fremmedfrygt betragtes de unge hovedsageligt ud fra en problemfokuseret vinkel, og i diskurserne omkring uddannelse placeres de hovedsageligt i offerrollen. I forhold til de eksklusive diskurser om danskhed befinder de unge sig i en situation, hvor der findes et kulturelt krav om at skulle assimilere sig, hvori der ligger et skjult krav om at skulle udskifte et nationalt tilhørsforhold med et andet. De unge befinder sig på strukturelt niveau i en situation, hvor de skal løse dilemmaet mellem assimilation og marginalisering. I stedet for at se de unge som befindende sig i en krise mellem to kulturer, mener Røgilds, at man i stedet bør fokusere på den nysgerrighed, som de unge er i besiddelse af, når de som aktører er i stand til at pendle mellem forskellige identiteter og kulturer og herved udvikler deres egen identitet. De unge kan i denne forståelse ses som eksperter i et grænseland, der udgøres af flydende identiteter og overlappende territorier, hvor de er i stand til grænsedragning og grænseoverskridelse. (ibid., p. 41f)

Der ses både i interviewene med de unge og i mediediskurserne fra temaerne ressourcefokus og rollemodeller, at der også gøres op med fastlåste forestillinger og fordomme om "os" og "dem". Nuanceringer fremtræder i diskurserne, der opstår større forståelse for kulturel forskellighed, og indvandrere mødes som individer og ikke som grupper. Herved fremkommer nye mulige positioner og hybridiseringer, hvor det bliver muligt for de unge at være både dansker og indvandrer eller dansker og afghaner (Nielsen, 2005, p. 149). Najat udtaler fx, at hun besidder begge dele: *"Jeg har det afghanske i mit liv, og det er ikke noget, jeg har glemt, at jeg er afghaner, jeg er både dansk og afghansk begge dele"* (Int. 3, l. 535-537). Dette kan være med til at gøre op med forestillingen om, at mennesker kan deles i enten/ eller kategorier samt reduceres til en etnisk position (ibid., p. 133). De unge er også med til at bryde opdelingen mellem "dem" og "os" gennem de bevidste til- og fravalg, de tager i deres liv i forhold til at skabe kontinuitet og sammenhæng i deres forskellige erfaringer. Dette kan for nogle af de unge betyde, at de må bryde med dele af deres forældres traditioner og normer. (Mikkelsen, Fenger-Grøndahl & Shakoor, 2011, p. 418f) Abdul udtrykker fx, at han ikke altid følger sine forældres forventninger samt islams forskrifter (Int. 6, l. 250):

"For nogle gange så træffer jeg ikke de valg sådan helt [...] som religionen siger [...] der er jo de her fem bedetider, vi skal bede, det er ikke altid, jeg beder dem, og så er der det med svinekød og alkohol, det gør jeg heller ikke sådan tit" (ibid., l. 1044-1054).

De unge viser alle eksempler på, at de på forskellige måder er i gang med at skabe og forandre deres egen og andres livsverdner i samspil og modspil med familie, venner og andre majoritets- og minoritetsunge (Nielsen, 2005, p. 150). Aida har fx valgt, at hun ikke vil bære tørklæde, selvom hendes mor gør det (Int. 5, l. 1029-1050). Ismael fortæller, at hans venner har forskellige religiøse og kulturelle baggrunde, og at det vigtigste for ham er at gå med dem, som opfører sig ordentligt (Int. 1, l. 351, l. 423). Sakina udfordrer sine forældres holdninger om, at hun som pige ikke må have en kæreste, være sent ude og gå til fest (Int. 4, l. 143-156). Herudover ses det, at de unge integrerer mange regler tilknyttet islam i deres dagligdag og prøver at leve op til familiens idealer. De unge bryder ikke med danskheden, men fører den videre på nye måder. De skaber ikke kun bevægelse for sig selv, de er også med til at udfordre det

danske samfund og selvforståelsen hos etniske danskere. Der stilles bl.a. spørgsmål til elementer i den danske samfundsform samt til den danske kulturelle samt religiøse identitet. Herved er de unge med til at omdefinere danskheden, som kan formes med fx nye familieidealer samt andre politiske- og samfundsvisioner. (Mikkelsen, Fenger-Grøndahl & Shakoor, 2011, p. 419)

De unge identificerer sig ikke som danske og føler sig på nogle områder ikke som en del af det danske samfund. Det fremgår i diskussionen, hvordan danskhed kan defineres på mange forskellige måder, men de kriterier, de unge sætter op for danskhed, gør det svært for de unge selv at være omfattet af dem. I deres forståelse af danskhed er det danske sprog den primære forudsætning for at kunne definere sig som dansk. De unges nationale identitet har stor betydning for deres selvopfattelse. Det ses dog også, at den eksklusive diskurs om danskhed, som bl.a. fremmes i medierne i form af os og dem diskursen, kan være med til at fremme betydningen af de unges etniske oprindelse i deres identitetsforståelse. De unge er med til at definere en ny form for danskhed, som udfordrer tidligere forståelser og fremmer forskellighed blandt danskere. På samme måde som medierne bidrager til en eksklusiv diskurs om danskhed, har medierne også stor betydning for, hvordan de unge fremstilles i andre henseender fx i forhold til deres nærområde, og dermed hvilke fremtrædende diskurser, der findes om Gellerup. De unge bevæger sig i flere kontekster, hvor der opstår og skabes forskellige positioneringer. I de følgende diskussioner vil vi i højere grad have fokus på det samfundsmæssige plan i forhold til, hvordan de unges nærområde påvirker dem.

Ghettotypen i Gellerup

I det følgende vil det blive diskuteret, hvilken betydning nærområdet har for vores informanter i deres forståelse af sig selv som unge, der kommer fra Gellerup, samt hvordan medierne bidrager til skabelsen af en bestemt Gelleruptypificering.

Siden efteråret 2010 har den bolig- og socialpolitiske kurs ændret sig således, at boligområder med underprivilegerede beboere i Danmark nu i det officielle politiske sprog bliver omtalt som ghettoer (Christensen & Qvotrup, 2012, p. 47). De unge i vores undersøgelse bor alle i det aarhusianske forstadsområde Gellerup, som er et af Danmarks mest eksponerede områder i den nationale debat om integration og ghettoisering (Andersen, 2008, p. 15). Området er anført på den nationale liste over ghettoer i Danmark 2012 (Sørensen, 2012). Gellerupparken er Danmarks største boligforening og udgør med sine 1776 boliger og ca. 6000 beboere 1/3 af det samlede område i Aarhus, som bliver anset for at være et socialt belastet område. I 2004 blev Gellerup målt til at være Danmarks fattigste boligområde i forhold til gennemsnitsindkomsten. 63 % af beboerne var uden for arbejdsmarkedet, og ca. 85 % af beboerne var etniske minoriteter. Gellerups afdelingsbestyrelse har som en af de eneste i de udsatte boligområder i Danmark siden begyndelsen af halvfemserne betegnet området som en ghetto. (Larsen, 2008 p. 85) De unge er altså vokset op i et socialt belastet område, og det er derfor et væsentligt spørgsmål at stille, hvorledes nærmiljøet påvirker de unges identitets- og meningsdannelse. Et områdes beliggenhed har stor betydning for adgangen til andre goder fx adgang til skoler og uddannelsesinstitutioner, transportmuligheder, kulturelle muligheder samt socialt netværk (Nielsen, 2007, p. 92). Dette skønner vi har en påvirkning på identitetsdannelsen, da identiteten udvikles i samspil med kulturen og er med til at bestemme hvilke muligheder, de unge får i livet (Hundeide, 2008, p. 7; Säljö, 2003, p. 18).

Gellerup – et kvarter af vold og kriminalitet

I de analyserede avisartikler nævnes ghettoerne Vollsmose, Gellerupparken, Akacieparken og Blågården i forbindelse med vold og overfald. Artiklerne fokuserer på temaet vold, gerningsmændenes profil samt det boligområde, de er fra. Jyllands-

Posten citerer i nedenstående citat chefpolitiinspektøren ved Østjyllands Politi angående optøjer ved en demonstration i Aarhus:

”Det var i høj grad venstrefløjsaktivister og unge indvandrere fra Aarhus, der skabte optøjerne. Kun to af de anholdte tilhører det ekstreme højre, mens 41 kommer fra Gellerup og omegn. Det er bare hamrende ærgerligt, at sådan en flok fjolser skal ødelægge budskabet for de mange mennesker i en fredelig, velfungerende demonstration” (45, artikel, Jyllands-Posten).

Gellerup bliver her nævnt i relation til unge indvandrere, der opførte sig voldeligt i en ellers fredelig demonstration. I artiklen citeres borgmesteren i Aarhus Jacob Bundsgaard, som beskriver de unge som: *”professionelle ballademagere, der har brugt lejligheden til at komme i klammeri med politiet”* (ibid.). Artiklen illustrerer holdningen til en gruppe unge i Gellerupområdet, hvor det at komme fra Gellerup i sig selv viser, hvordan man er som person. Vi har her ikke til formål at underminere det reelle problem, at der er unge, der laver optøjer, hvilket får Aarhus’ borgmester til at udtale sig, som han gør i ovenstående citat. Men ikke desto mindre knyttes kriminalitet, etnicitet og ungdom i denne og andre artikler således sammen med boligområdet, og der skabes derved en diskursiv profil for beboerne i Gellerup. Vi kan således se, at der skabes et territorialt stigma. De unge fra Gellerup, der beskrives i medierne, bliver i sammenhæng med deres etnicitet det symbol, som offentligheden identificerer Gellerup med. (Wacquant, 2008, p. 237; Qvotrup, 2002b, p. 22). Medierne bidrager hermed til at reproducere en stereotyp opfattelse af etnicitet som en særlig betingelse for kriminelle handlinger (Hammarén & Johansson, 2010, pp. 61-63).

De unges karakteristik af Gellerup

Når de unge taler om deres nærmiljø, er det ofte i forbindelse med kriminalitet (Int. 1, l. 885-888; Int. 4, l. 696-700; Int. 6, l. 292-295). Derudover mener flere af de unge, at kriminalitet i Gellerup ofte er oppe i medierne: *”Man hører meget i radioen, at der bliver lavet meget kriminalitet og alt det i ghettoer Gellerup eller Bispehaven og sådan noget der, der bliver lavet meget kriminalitet”* (Int. 1, l. 885-888). Vi kan i

interviewene se, at de unge beskriver en bestemt stereotyp, der kendetegner området omkring Gellerup. Her er der tale om ydre karakteristika såsom en bestemt tøjstil, men også mere implicite kendetegn som den accent der tales med samt en provokerende og voldelig måde at opføre sig på overfor politiet (Int. 6, l. 780-783). Det kan sammenlignes med det, som Mørck kalder etniske markører, som er med til at skabe den etniske grænse mellem folk udenfor og indenfor Gellerup (1998, p. 71). Den lokale kultur i Gellerup har således karakteristika for, hvornår man tilhører denne lokalkultur, hvor de etniske markører fungerer som in- eller eksklusionsmarkører (ibid.; Qvotrup, 2002b, p. 25).

”Vi snakker meget om medierne og sådan noget og unge her og drenge her, hvordan de er drengene. Altså perkerdrengene er meget kendt for at være kriminelle, der er mange her, der er kriminelle og bliver taget fra deres forældre, fordi de er kriminelle så unge” (Int. 4, l. 975-979)

Ghettotypificeringen indeholder ifølge Sakina ”perkerdrengene”, der er kendt for at være kriminelle. Hun benytter sig af ordet ”perker” på en måde, der antyder etniciteten hos de drenge, der laver ballade samt den lokale kultur, hvori de indgår. I relation til dette siger Abdul at: *”jeg skal være klog selvfølgelig, og respektere hvad folk siger selvfølgelig, det er ikke ligesom alle dem der i Gellerup, de er sådan helt ligeglade med, hvad folk siger, de er sådan fuck dig farvel”* (Int. 6, l. 292-295). I Abduls citat kan vi ligeledes se, at beskrivelsen af ”ghettotypen” er det modsatte af respektfuld og klog. Det kan sammenlignes med Politimesterens beskrivelse af unge kriminelle fra Gellerup som *en flok fjolser*, der havde lavet optøjer til en fredelig demonstration (45, artikel, Jyllands-Posten). Vi kan herved se, at der er flere lighedstræk mellem den måde, de unge beskriver ghettostereotypen på og måden, hvormed avisartiklerne beskriver den kriminelle indvandrer (117, artikel, Politiken; 168, artikel, Jyllands-Posten; 161, debat, Jyllands-Posten). Dette kan forstås således, at de unge har taget Gellerups territoriale stigma til sig, hvor Gellerup får en symbolsk værdi i sig selv som et sted, der fordrer en bestemt opførsel hos unge mennesker (Bektovic 2004, p. 26; Wacquant, 2008, p. 240).

Når de unge beskriver "ghettotypen," afviser vi ikke, at de har en reel oplevelse af, hvordan mange unge i Gellerup opfører sig. Abdul fortæller om sin oplevelse af det rå miljø i Gellerup, da han siger: "*der er for meget vold, jeg kan ikke holde det ud, jeg bliver vred hurtigt*" (Int. 6, l. 820-821). Vi underkender ikke hans oplevelse af miljøet, men når der er så mange lighedspunkter mellem mediernes og de unges beskrivelser af "ghettotypen", kan begrundelsen være, at de unge indtager en dominerende position i forhold til mediediskursen, hvor diskursen inkorporeres i deres forståelse af omverdenen som en objektiv sandhed (Hammarén & Johansson, 2010, pp. 61-63). Det er her interessant at bemærke, at nogle af de unge mener, at medierne overordnet fokuserer på de negative aspekter ved boligområdet i stedet for at rapportere fra fodboldturneringer eller andre fredelige begivenheder (Int. 1, l. 790-797). Dette understøtter hypotesen om, at mediebilledet ikke afspejler alle aspekter af at bo i en ghetto, og at informanterne sandsynligvis er påvirkede af mediediskursen. På trods af de unges holdning til medierne som overfokuserende på kriminalitet, tyder det på, at den territoriale stigmatisering internaliseres i de unges meningsdannelse (Allingham, 2008, p. 35). Dette er illustrativt for, hvordan nogle diskurser kan rodfæste sig i bevidstheden på trods af en viden om, at medierne ikke altid leverer en objektiv sandhed og på den måde kan blive en dybtliggende diskurs (Gregersen, 2011, p. 39f). Den dybtliggende diskurs ses også i analysen af temaet sociale problemstillinger, hvor mediernes negative fokus på ghettoområder kritiseres. I analysen af sociale problemstillinger kan vi se, at der i kritikken af medierne anvendes en beskrivelse af ghettomiljøet som et parallelsamfund præget af en middelalderlig kultur. Således kan den dybtliggende mediediskurs om problematiske unge i Gellerup blive en del af meningsdannelsen hos de unge, selvom de ikke nødvendigvis er enige i denne mediediskurs.

Håndtering af den territoriale stigmatisering

Det kan være meget forskelligt, hvordan territorial stigmatisering håndteres. Der er dog en sammenhæng i den måde, hvormed de unge i interviewene reagerer på den territoriale stigmatisering, der finder sted i Gellerup. Flere af de unge fortæller som nævnt, at de synes, at medierne overfokuserer på negative aspekter ved Gellerup. Ismael siger bl.a.:

”Altså nogle gange kan jeg godt føle, det er lidt irriterende med det der, at de altid skal fremhæve det der med kriminalitet sådan, der sker jo også så mange andre gode ting, som jeg ikke føler, der bliver altså vist, altså medierne tager ikke så meget op i det, tager mere det der kriminalitet op og gør det til et stort emne, og det kan godt provokere mig engang imellem” (Int 1, l. 764-770).

Ismael føler sig en gang imellem provokeret over, at medierne overfokuserer på kriminalitet i Gellerup, når der er mange andre historier at fortælle. Det tyder således på, at medierne er med til at reproducere en stereotyp og territorial stigmatiserende fortælling om at bo i en ghetto. Ifølge Wacquant kan konsekvensen af territorial stigmatisering være, at beboerne i området vil distancere sig fra det stigmatiserede på en måde, der understreger, at de ikke er som de andre i området (2008, p. 239). Vi ser denne distancering hos næsten alle de unge, der ofte beskriver sig i opposition til den stereotype forståelse af ”ghettotypen”. Denne distancering ses i Abduls citat i det foregående afsnit, hvor han udtrykker distanceringen, idet han fortæller at han skal være klog, og dermed det modsatte af andre fra Gellerup. Den samme type distancering ser vi hos Najat, der siger:

”Når man ser i tv’et, alle de ting der sker, så tænker man, at det er godt, at man har taget det her valg, for så tænk hvis man selv var en af de der typer, som ikke rigtig tænkte på sit liv rigtig meget” (Int. 3, l. 481-484).

Hvis vi betragter denne distancering ud fra Wacquants teori om territorial stigmatisering, så fortæller Najat muligvis dette for at kommunikere, at hun ikke har del i de moralske defekter, som folk fra kvarteret tilskrives, samtidig med at hun forsøger at fremstille sig selv som moralsk bedre end den lokale typificering (Christensen & Qvotrup, 2012, p. 16f). Det er også muligt at betragte denne distancering som en form for modstand overfor den lokale subkultur, der hersker i Gellerup (Qvotrup, 2002b, p. 25). Der kan således være tale om en dobbelt modstand, hvor den lokale subkultur kan være en modstand mod majoritetssamfundet, mens de unges distancering til denne subkultur er en modstand mod modstanden. Derudover kan distanceringen også forstås som en individuel måde

at håndtere den territoriale stereotypificering på, hvor konsekvensen bliver, at der opstår nogle interne skillelinjer mellem beboerne. Det kan være med til at underminere fællesskabet samtidig med, at de lokale livsvilkår såsom ballade dæmoniseres, hvilket skaber frygt og usikkerhed både i og udenfor Gellerup (Christensen & Qvotrup, 2012, p. 18; Sernhede, 2009, p. 7; Wacquant, 2008, pp. 239-241). Denne frygt og dæmonisering kan medierne være med til at understrege, hvis de med en overfokusering på kriminalitet er med til at give et skævt billede af virkeligheden (Gripsrud, 2005, pp. 55-58).

Social tryghed i en utryg ramme

I en undersøgelse foretaget af Shakoor og Riis ses det, at 24 % af unge med anden etnisk baggrund end dansk føler sig fysisk utrygge i deres nærmiljø. Det gælder især frygten for voldelige overfald sammenlignet med unge med dansk baggrund, hvor 8 % føler sig utrygge i deres nærmiljø. (Shakoor & Riis, 2007, p. 74) Den samme utryghed kan ses hos fem ud af de seks unge i forhold til, at de ikke bryder sig om at bo i Gellerup. De unge begrundet det med, at der er høje forekomster af kriminelle handlinger i Gellerup, hvilket kan være med til at skabe en fysisk utryg hverdag (Int. 1, l. 885-888; Int. 4, l. 696-700; Int. 6, l. 292-295). Selvom alle informanterne fokuserer på de kriminelle tendenser i deres nærmiljø, beskriver de dog også hvorledes, at der er nogle positive aspekter ved at bo i Gellerup. Her fortæller Aida: *"Man møder andre mennesker, og så er det et lille område, så lærer man hinanden at kende alle sammen"* (Int. 5, l. 693-695). Hun beskriver i dette citat, at man i Gellerup har et godt kendskab til hinanden. Samuel, Sakina og Najat nævner også dette aspekt i forbindelse med at blive spurgt ind til, hvad de synes om at bo i Gellerup. (Int. 2, l. 674-684; Int. 3, l. 464-472; Int. 4, l. 360).

Gellerup fungerer dermed ikke kun som en utryg ramme for informanternes sociale hverdag men også som et sted, hvor det er muligt for dem at opleve social tryghed (Shakoor & Riis, 2007, p. 22). Den sociale tryghed opvejer dog ikke den fysiske utryghed, da både Ismael, Samuel, Sakina og Abdul ønsker at flytte til et andet sted med mindre kriminalitet. Det er dog interessant, at både Samuel og Abdul stadig ønsker at bo i områder med høj etnisk koncentration, hvor det er muligt for dem at kommunikere med andre med indvandrerbaggrund. (Int. 1, l. 581-588; Int. 2, l. 699; Int. 4, l. 499-502; Int. 6, l. 821-831) Denne tendens til at søge social sikkerhed

påpeger Abdul ved at fortælle: ”[Indvandrere] de ville flytte direkte derfra [Gellerup], hvis der slet ikke var nogle indvandrere, ville de flytte, sådan er det bare, de vil alle sammen bo ét sted” (Int. 6, l. 809-811). Dette kan muligvis forklares i sammenhæng med Moldenhawers fund, hvor unge etniske minoriteter ofte bliver boende indenfor de samme indvandretætte områder, da de er sårbare overfor oplevelsen af en mulig eksklusion (2010, p. 118). Sakinas oplevelser med at gå i svømmehallen kan sammenlignes med dette. Hun fortæller i forbindelse med, hvad der adskiller hende fra andre unge, der har en dansk baggrund at:

”Det, at blive set på en anden måde end altså danskere. Altså, man kan bare se, der er forskel og der er jo nogen, der altså ikke er så, ikke er så gode og sådan søde, de er meget onde, at de øh glør på dig, de nedstirrer en, det har jeg oplevet mange gange også i svømmehallen for eksempel der jo er, der havde jeg ikke bikini på eller sådan, jeg havde badeshorts og sådan nogen trøje T-shirt, og man kunne bare se, folk de kiggede” (Int. 4, l. 508-517)

Ovenstående citat viser hvorledes, Sakina føler, at hun bliver mødt af omverdenen. Dette kan sammenlignes med den eksklusionsangst, de unge kan opleve uden for deres nærområde. Her forholder Sakina sig til sin identitet fra en underordnet position, der kan få hende til at føle sig utryk uden for hendes nærområde. (Moldenhawer, 2010, p. 118) Ifølge begrebet othering har Sakina to handlemuligheder. Enten ved modstand overfor eller identificering med at være anderledes (Qvotrup, 2002b, p. 6). Sakina kommer til at stå uden for disse to handlebaner, da hun har en modstand mod at være anderledes men ikke føler, at hun kan genkende sin stræben efter normalitet i omverdenens måde at se hende på. Det kan give en ambivalent identitetsforståelse, hvor der opstår inkongruens i identitetskonstruktionens samspil mellem individ og omverden (Hundeide, 2008, p. 11). På den måde kan Sakina møde en udfordring, når hun bevæger sig udenfor Gellerup i og med, at hun oplever at blive mødt på en måde, der ikke stemmer overens med hendes eget identitetsprojekt.

Gellerup – en ambivalent tilknytning

Flere af de unge er optagede af, hvordan mediernes afspejling af indvandrere i Gellerup påvirker omverdenens syn på dem. Ifølge Becker kan et områdes besiddelse af afvigende træk have en generaliserende symbolsk værdi. Det vil sige, at det automatisk bliver antaget, at besidderen af det afvigende træk ofte er i besiddelse af andre uønskede træk. (Becker, 2005, p. 16f) Samuel udtaler i denne forbindelse:

”Altså man tænker over, at man er selv indvandrer, men man har danske venner, og man tænker, hvad tænker de ikke så om mig /: altså og hvordan de andre indvandrere er, så tænker de sikkert dårligt om mig, og så tænker, måske er han også sådan” (Int. 2, l. 926-930).

Sakina og Ismael udtaler sig på lignende vis. Ismael fortæller, at når han møder folk, der ved, at han bor i Gellerup, forventer de først, at han lever op til stereotypen for den territoriale stigmatisering, men at det ændrer sig, når de har lært ham at kende (Int. 1, l. 774, l. 789). I relation til dette er det interessant, da Ismael siger, at når folk tror, han tilhører ghettostereotypen: ”*så føler jeg selv, at jeg er i blandt de der fordi, jeg bor jo der*” (Int. 1, l. 774-775). Når Ismael taler om *de der*, henviser han til dem, som han identificerer med ”ghettotypen”. For Ismael er der tale om en kortvarig identificering med ”ghettotypen”, når han oplever, at andre ser ham sådan. Den påvirkning betegner han selv som negativ, da det går imod hans identitetsprojekt som dygtig skoleelev og pålidelig søn (ibid.). Hvis vi sammenligner Ismaels udsagn med Bourdieus begreb symbolsk vold, som begrebet territorial stigmatisering delvist bygger på, så indeholder begrebet en forståelse af, at minoriteter altid vil tage den dominerende gruppes bedømmelse til sig (Wilken, 2007, p. 81). Goffman har dog en anden forståelse, hvor majoritetens bedømmelse ikke nødvendigvis determinerer individets meningsdannelse og selvopfattelse (Goffman, 2010, p. 60).

Der kan således ud fra vores interviewmateriale argumenteres for begge teorier. Argumentet for, at omverdenens bedømmelse af et område eller en befolkningsgruppe er determinerende for individet ses, når flere af de unge internaliserer den territoriale stigmatisering, hvilket bl.a. synliggøres ved, at Sakina fx skammer sig over området. Samtidig kan vi argumentere for Goffmans knap så

determinerede perspektiv ved, at alle de unge kæmper for at disidentificere sig fra de karakteristika, der kendetegner stereotypen i området. Ved at tilhøre en stigmatiseret kategori får de implicerede ifølge Goffman et ambivalent forhold til det at være stigmatiseret. Goffman skriver, at stigmaet ikke kan ignoreres, men at de stigmatiserede ikke nødvendigvis oplever at besidde alle de negative karakteristika, som de tillægges (ibid.). Netop dette synes at gælde for de unge i dette speciale. Vi kan således se, at de unge har et ambivalent forhold til deres nærmiljø. De er primært generede af den utryghed og uro, der præger området, men møder samtidig et socialt trykt fællesskab, hvor de kan være sammen om at have en anden etnisk baggrund. Samtidig kæmper de for ikke at være en del af stigmaet (Madsen, 2005, p. 90). Der kan også opstå modhistorier om ghettoen, som det ses hos Najat, der beskriver Gellerup positivt ud fra muligheden for at bo tæt på familie og venner:

”Det kommer an på, hvis man går rundt med de dårlige personer, for eksempel kriminelle i det område, man bor, det er op til en selv, hvordan man vil være så, jeg har valgt ikke at ville tage den dårlige vej, jeg har valgt den gode vej, så der hvor man bor, det har ikke rigtig betydning, for eksempel Gellerup er også omtalt lidt som en ghetto, men når jeg ser på det, så synes jeg ikke rigtig, for jeg ser ikke det dårlige, jeg kan kun se det gode ved det” (Int. 3, l. 465-472).

Najat betoner i høj grad individets egne muligheder for handling og det frie valg til at skabe sig selv. Ud fra dette citat kan man diskutere Bourdieus begreb symbolsk vold og påpege, at begrebet muligvis i for høj grad underkender, at individet kan have en modstandskraft overfor omverdenens nedvurderende blik (Christensen & Qvotrup, 2012, p. 101). Najats måde at betragte Gellerup på kan også forklares som begrundet i behovet for at have et område, hvor hun ikke møder den del af samfundet, hvor hun fremstår som anderledes (Sernhede, 2009, p. 9).

Det kan være vanskeligt at udvikle et positivt tilhørsforhold til et boligområde, hvis det har et særligt dårligt ry (ibid., p. 78). Nærområdets påvirkning består i stedets betydning for både det fysiske, sociale og symbolske rum. Den måde, hvormed

informanterne internaliserer Gellerups betydning, åbner op for fortolkning og handling (Larsen, 2008, p. 52). Det kan vi se i det ovenstående citat, hvor Najats oplevelse af Gellerup ikke indebærer, at hun udvikler kriminel adfærd. Abdul taler derimod om en mere eksplicit prægning, når unge flytter til Gellerup i form af ændret tøjstil og adfærd overfor offentlige autoritetspersoner samt måden, de taler på. Det svarer til, at de præges i det fysiske, sociale og symbolske rum (ibid.; Int. 6, l. 780-783). De unge oplever hver især forskellige internaliseringer af stedets betydning.

Som tidligere beskrevet er Gellerup som boligområde udsat for en territorial stigmatisering. Den territoriale stigmatiseringsproces er en ovenfra-og-ned proces, da medierne tegner et stereotypificeret billede af beboerne i Gellerup med etnicitet som vigtigste identitetsmarkør. Denne stigmatisering er dog ikke opstået ud af ingenting, og det er vigtigt at anerkende, at der hører nogle alvorlige problemstillinger til at bo i et socialt belastet område. Der er nogle vigtige sammenhænge mellem det fysiske og sociale miljø, som den offentlige debat for det meste overser. I en undersøgelse af Gellerup blev det fundet, at der eksisterer nogle fysiske barrierer, som gør det vanskeligt for Gellerup at udvikle sig til en aktiv, tryk og attraktiv bydel. (Bjørn, 2010). De fysiske rammer er med til at påvirke et kvarters udvikling. Ifølge Bjørn gør arkitekturen i Gellerup det svært at skabe fællesskaber samt at overskue kvarterets opbygning, hvilket kan resultere i utryghed, når beboerne går ud. (ibid.)

På trods af informanternes holdning til, at medierne overfokuserer på kriminalitet i Gellerup, er de unge stadig meget prægede af den dybtliggende mediediskurs (Gregersen, 2011, p. 38). Vi kan således se, at dybtliggende mediediskurser kan have en påvirkning på de unges identitetsforståelse. Selvom de unge til dels er bevidste om, at medierne ikke altid beskriver en objektiv virkelighed, er den mediemæssige stereotypificerede diskurs med til at bestemme retningen for de unges identitetsdannelse, og om det er imod eller væk fra den stereotype opfattelse af unge med indvandrerbaggrund. Mediediskursen bidrager også til, at de unge dæmoniserer hinanden i boligområdet samtidig med, at de finder en særlig social tryghed i det at være fælles om at have en anden etnisk baggrund. Tilknytningen til Gellerup er således præget af ambivalens mellem ikke at ville høre til det stigmatiserede fællesskab og alligevel at finde tryghed i det.

Etnisk spredning i integrationens navn

I det følgende vil vi diskutere alternativer til ghettos problemstillinger samt rejse spørgsmål til de karakteristika, som politikerne, medierne og de unge tillægger begrebet etnicitet. Ifølge § 61a i loven om almene boliger er et boligområde en ghetto, når der er tale om:

”En fysisk sammenhængende almen boligafdeling, hvor der bor mindst 1.000 beboere, og som opfylder mindst to af følgende kriterier:

- 1) Andelen af indvandrere og efterkommere fra ikke vestlige lande overstiger 50 pct.
- 2) Andelen af beboere i alderen 18-64 år, der er uden tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelse, overstiger 40 pct. opgjort som gennemsnit over de seneste 4 år.
- 3) Antal dømt for overtrædelse af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer pr. 10.000 beboere på 18 år og derover overstiger 270 personer, opgjort som gennemsnit over de seneste 4 år” (Vizard, 2012).

Som vi kan se af ovenstående uddrag, så er et boligområde, der defineres som en ghetto socialt belastet. Belastet i form af beboernes etniske baggrund, deres relation til arbejdsmarkedet og kriminalitet. Det vil sige, at en ghetto består af en koncentration af personer, der er socialt problematiske (Nielsen, 2007, p. 94). Interessant ved denne definition er, at områdets etniske koncentration indgår som et parameter for, hvornår et område kan betegnes som en ghetto. Når etnisk koncentration indgår som en begrundelse sidestillet med kriminalitet og arbejdsløshed, bliver høj etnisk koncentration til et negativt parameter i sig selv. Hvis vi forstår diskrimination som en uretfærdig forskelsbehandling begrundet i moralske irrelevante faktorer, kan etnicitet som medkreeende faktor for et områdes definition som ghetto forstås som en systematisk diskrimination (ibid., p. 92). Argumentet for dette er, at det er moralsk irrelevant at bedømme nogle ud fra pågældendes etnicitet, hvilket dog ikke er praksis på det sociale og boligpolitiske område. Diskrimination skader dem, som diskrimineres. Det vil sige, at de bliver stillet ringere end dem, der ikke diskrimineres. (Lippert-Rasmussen, 2007, p. 44f) Definitionen af en ghetto

underbygger en forståelse af indvandrerfamilier som mere problematiske at bo sammen med end etnisk danske familier. I kraft af denne forståelse flytter mange af de ressourcestærke familier væk fra områder med høj etnisk koncentration af indvandrerfamilier (Bjørn, 2010). Definitionen af et ghettoområde er ligeledes med til at underbygge diskursen om naturaliseringen af kausalitetsordenen etnicitet og kriminalitet. Denne kausalitetsorden skaber en kategori, hvor individet har et begrænset råderum i forhold til, hvordan det vil opfatte sig selv (Jensen, 2009, p. 128). Det kan vi se hos de unge i den måde, de beskriver sig selv på, da deres identitetsforståelse hovedsageligt centrerer om, hvordan de ikke vil ses.

Forståelsen af, at etnicitet forudsætter kriminalitet, kommer ligeledes til udtryk i avisartiklerne omhandlende fremmedfrygt, hvor vi kan se en diskurs om de farlige muslimer, der udvander den danske kultur i visse boligområder. Ordet ”voldskultur” anvendes fx i en ledende artikel i Jyllands-Posten om tilstanden i områder med høj etnisk koncentration (162, debat, Jyllands-Posten). Her er det især unge muslimske mænd, der beskrives som farlige ”produkter af mellemøstlig voldskultur”, og på den måde gøres til genstand for dæmoniseringen af deres kulturelle baggrund (95, artikel, Ekstra Bladet). Dette billede kan sammenlignes med stereotypen om den seksuelt aggressive unge mand, som medierne i en årrække har produceret i beskrivelser af unge mænd med indvandrerbaggrund (Andreassen, 2007, p. 167f). I artiklerne beskrives danskerne som den undertrykte minoritet i områder med høj etnisk koncentration (113, debat, Jyllands-Posten; 164, artikel, Jyllands-Posten; 168, artikel, Jyllands-Posten), hvorved relationen mellem minoritet og majoritet beskrives som i opposition til hinanden (Andreassen, 2007, p. 10).

Kriminalitet i ghettoområder – en etnisk forklaring

Når de unge udtaler sig om den etniske koncentration i deres nærmiljø, er det interessant at observere, at de har meget tilfælles med diskursen om de farlige muslimer. Sakina udtaler, at hun ofte taler med sine veninder om de kriminelle unge, som hun bor tæt på i Gellerup. Da hun bliver spurgt om, hvorfor hun tror, at Gellerup er præget af uro, svarer hun:

”Jeg tror, det er fordi, de har sat dem altså, alle indvandrere de bor et sted, og så er de meget indelukkede og sådan, altså

vi kan ikke lide danskere og sådan, vi vil ikke have dem til at bo her. Altså, jeg ser nogle, der er rigtigt lede mod danskere, som bor i Gellerup. De er meget altså urespektfulde” (Int. 4, l. 993-998).

I Sakinas citat kan vi se lighedspunkter fra de artikler, der beskriver danskerne som det underkuede mindretal i de belastede boligområder. Samtidig begrundes Sakina den uhensigtsmæssige adfærd med indvandrernes beboertæthed i Gellerup. Det kan sammenlignes med den diskurs i artiklerne, der understreger, at indvandrernes stigende antal i landet skaber flere problemer. Hun fortæller også, at indvandrerne er indelukkede. På den måde kan Sakinas beskrivelse sammenlignes med termen parallelsamfund, der nævnes i forbindelse med kriminelle unge i Vollsmose (47, debat, Politiken; 52, artikel, Ekstra Bladet; 54, artikel, Politiken; 95, debat, Ekstra Bladet). Aida påpeger, at hun ikke bryder sig om, at mange familier med indvandrerbaggrund bosætter sig i Gellerup. Da vi spørger hende hvorfor, siger hun: *”Altså fx at de alle sammen bliver samlet i en gruppe, og så begår de et røveri eller noget”* (Int. 5, l. 667-677). Aida begrundes således også de lokale uroligheder med, at når indvandrere samles i større grupper, begår de kriminalitet. Vi kan herudfra se, at der er nogle lighedspunkter mellem diskursen i nogle af avisartiklerne og med den meningsdannelse, som de unge skaber sig om de mennesker, der bor i Gellerup. Begge piger disidentificerer sig med de personer, der laver ballade. Både Sakina og Aida siger ”de”, når de taler om indvandrere i deres nærområde, altså et ikke-inkluderende ord fx i forhold til ”vi”. Vi har altså set en kontinuerlig disidentifikation med den stereotype fremstilling af ballademagere i Gellerup. Alle de unge italesætter dette, og disidentifikationen kan virke som en ensom kamp for øget social status bortset fra, at de unge ikke forsøger at ændre det lokale fjendebillede, men i stedet gentagne gange bekræfter den stereotyp, som de hver især har prøvet at blive mødt med uden for Gellerup (Andersen, 2008, p. 20).

Når vi sammenligner mediediskursen med informanternes udsagn og den måde, som lovgivningen definerer et ghettoområde på, er det tydeligt, at der eksisterer en forståelse af etnisk koncentration, kriminalitet og uroligheder som stigende med hinanden. Denne naturalisering ses indenfor diskursen om voldskultur, hvor kriminalitet begrundes i indvandrernes hjemlandskultur. De interviewede unge er

også med til at bekræfte denne diskurs i deres udtalelser, hvor de fremmedgør deres naboer. Fordi de unge også er meningsbærende og betydningsskabende væsener, er de også aktive medskabere af denne forståelse i forhold til etnicitet (Mørck, 1998, p. 93f). Vi vil påstå, at der finder en diskrimination sted, når naturaliseringen af etnicitet og kriminalitet fungerer som en begrundelse for et fænomen, der har komplekse sammenhænge ud fra argumentet om socioøkonomiske uligheder, i stedet for den ideologi at alle mennesker er født lige og frie (ibid., p. 95f).

Etnisk koncentration – social ulighed?

Det interessante ved diskursen om etnisk koncentration som kausalitetsorden for kriminalitet og ballade er, at ingen af de unge nævner den generelle socioøkonomiske status i Gellerup som begrundelse for kriminel adfærd. Gellerup er et af Danmarks fattigste boligområder, hvor over 60 % er uden for arbejdsmarkedet (Larsen, 2008, p. 85). To studier fra SFI har lavet en longitudinal undersøgelse af 500 børn med anden etnisk baggrund end dansk og sideløbende 5400 børn med dansk baggrund. Disse undersøgelser viser, at familierne med anden etnisk baggrund end dansk generelt sjældent bor i ejerlejligheder og har et betydeligt mindre hjem end danske familier. Samtidig har de etniske minoritetsfamilier en signifikant lavere indkomst, og derfor kategoriseres de som ringere økonomisk stillet end de danske familier (Jeppesen & Nielsen, 1998, p. 7; 2001, pp. 57-60). Når familier med anden etnisk baggrund end dansk samles i bestemte udsatte boligområder, kan det således skyldes en økonomisk nødvendighed. Dette faktum overses, når den etniske koncentration i artiklerne udelukkende beskrives som begrundelse for uroligheder i Gellerup. Når medierne beskriver det, der kaldes ghettoområder, og når de unge taler om deres nærmiljø, er der ingen, der tager hensyn til, at det kræver nogle specifikke omstændigheder at bosætte sig i bestemte områder. Eller formuleret på en anden måde; så er det de mennesker med de ringeste forudsætninger, der har mulighed for at bosætte sig i de mest udsatte boligområder i byen. Samtidig er det vigtigt at påpege, at størstedelen af de mennesker, der har de ringeste økonomiske forudsætninger i en dansk kontekst, er etniske minoriteter. (ibid., p. 52) Vi kan således se, at der eksisterer en forståelse af kerneproblematikken i segregerede områder, hvor koncentrationen af etniske minoriteter og stedet kobles sammen. Den sociale klasse medtænkes dog ikke i denne tankemodell. På den måde bliver klassebegrebet aktuelt, men ikke i en traditionel

marxistisk forstand, da der siden folketingsvalget i 2001 ikke længere har været tale om en egentlig officiel klassekamp i den politiske debat (Lykkeberg, 2008, p. 25).

Hvis vi alligevel sammenligner den måde, som beboerne i Gellerup beskrives på af medierne med de unge arbejderdrengene i Paul Willis' studie (1977), kan der alligevel være tale om nogle af de samme processer som i en klassisk klassekamp. I sit studie af skolen i industrisamfundet fandt Willis, at arbejderungdommens modkultur bestående af ballade i skolen og i nærområdet i realiteten var en af de reproduktionsprocesser, der opretholdt den herskende samfundsorden og altså en følgevirkning af at tilhøre arbejderklassen (Sernhede, 2009, p. 10). Vi kan ligesom Willis konstatere, at de unge oplever en modkultur som karakteristisk for den lokale kultur i Gellerup. I modsætning til Willis' studie er den modkultur, der eksisterer i Gellerup ikke forbundet med en kollektivistisk identitet af at tilhøre arbejderklassen med rødder i forældrenes kultur. Her skal de unges kultur nærmere ses som en ensom kamp for at blive accepteret som unge unikke individer i stedet for at tilhøre ghettokategorien med etnicitet som organiseringsprincip for identiteten. Når de unge fortæller om kriminalitet i Gellerup, kan disse hændelser derfor også anskues som en reaktion på subjektive oplevelser af at tilhøre en mindre værdifuld gruppe i samfundet (ibid., p. 11). I stedet for at beskæftige sig med termen klasser opererer Socialdemokratiet med forståelsen af, at der er nogle grupper i samfundet, som bliver anset som inkluderet og andre, der bliver anset som ekskluderet af fællesskabet. Hvorvidt man tilhører den inkluderede gruppe, bestemmes af ens tilhørsforhold til arbejdsmarkedet. (Lykkeberg, 2008, p. 26) På denne måde eksisterer der ingen konflikt mellem over- og arbejdsklasse. Vi taler altså ikke længere i dag om sociale klasser men om sociale grupper, hvoraf mange af de beboere, der lever i Gellerup, tilhører den ekskluderede gruppe, der står uden for arbejdsmarkedet (ibid., p. 27).

Kriminalitetshyppighed varierer betydeligt med køn, alder samt sociale og økonomiske forhold. Uanset etnisk oprindelse har unge, fattige mænd en større kriminalitetsfrekvens end ældre, velhavende kvinder. Med det udgangspunkt at indvandrere og efterkommeres demografiske og socioøkonomiske fordeling adskiller sig fra resten af befolkningens, er det meget risikabelt og til dels diskriminerende at trække konklusioner mellem kriminalitet og etnicitet alene. (Kvyvsgaard, 2005, p. 61) Vi kan se, at når Danmarks Statistik korrigerer deres statistikker for kriminalitet med

alder, uddannelse og indkomst, reduceres indvandrere og efterkommeres kriminalitetshyppighed væsentligt, og at når der også korrigeres for socioøkonomiske forskelle, reduceres forskellen endnu kraftigere sammenlignet med den danske befolkning (Plovsing, 2004, p. 3). Det bliver på denne måde nødvendigt at betragte kriminalitet som et udtryk for socioøkonomisk ulighed frem for et af etnicitetens vilkår.

Ifølge Ritt Bjerregaard er det muligt at skelne mellem subjektive og objektive klasser. Det er ifølge hende muligt at beskrive klassemodsætninger, men at disse modsætninger ikke vil stemme overens med de subjektive oplevelser folk har af deres egen sociale position. (Lykkeberg, 2008, p. 28) Hvis informanterne har en anden subjektiv oplevelse af deres klasse, der ikke stemmer overens med den objektive, kan det være et problem. Når de unge følger den offentlige diskurs, hvor ghettos uroligheder og andre negative karakteristika bedømmes ud fra indvandrerkoncentrationen, forstår de unge ikke den lokale kultur som et resultat af en social ulighed eller områdets arkitektoniske organisering. Derfor har de ikke mulighed for at danne sig en kollektiv identitet med baggrund i deres socioøkonomiske status. I stedet er den lokale kollektive identitet centreret omkring beskrivelser af kriminalitet med udgangspunkt i etnicitet. Informanternes identitetsprojekt kan derfor blive en kamp alene for ikke at omfatte den lokale identitet, at tage afstand fra den, være pinlig og skamme sig over den. (Wacquant, 2008, p. 240) Hvis de unge forstår etnicitet som medvirkende til kriminalitet, kan det betyde, at der således sker en negativ positionering af hele det etniske fællesskab (Jensen, 2009, p. 128). På den måde knytter der sig nogle negative aspekter til at have en anden etnicitet end dansk i et socialt belastet boligområde. Den fremherskende diskurs om ghettoer og de unge, der bor i området, opstiller for de unge en specifik subjektposition og stiller herved nogle forventninger til konstruktionen af det etniske subjekt. Den måde, de unge skaber deres etnicitet på, indebærer, at de citerer de minoritetsidentiteter, der er formulerede i det offentlige rum. Således benytter de sig af en bestemt fortælling om etnicitet, der udgør tolkningsrammen for den enkelte unges identitetskonstruktion (Rennison, 2009, p. 144). Når der ikke længere officielt er tale om en klassekamp i det danske samfund, legitimeres den identifikationskonstruktion ikke, hvormed de unge derfor er nødt til at udtrykke sig gennem andre socialt legitime og genkendelige positioner (ibid., p.

114). Diskurser kan således være med til at danne de identitetskategorier, individet retter sig imod eller væk fra, men de kan også være med til at underminere nogle kategorier, således at de ikke længere bliver tilgængelige for identitetsdannelsen.

Alternativet til ghettodannelser

Når nogle af de unge taler om, hvordan det er at bo i en ghetto, påpeger både Ismael og Sakina, at de ville ønske, at folk i Gellerup ville blive spredt til andre områder med flere danskere:

”Det er både, det er ret dumt, føler jeg, der sker mange problemer, altså som jeg sagde før, så både i skolen, men også udenfor. Det er ikke godt at sætte dem alle ét sted, det er dumt, altså det er bedre at sprede folk rundt altså, så lærer de også nogle andre folk at kende altså, danskere og sådan noget. De er meget sådan indelukkede, ja” (Int. 4, l. 679-685).

Her fortæller Sakina, at det er bedst at sprede indvandrere ud i stedet for, at de koncentrerer i ét område. Hendes begrundelse for dette er, at det vil afhjælpe nogle af de problemer, som hun mener, der er i forhold til høj etnisk koncentration. Det gælder både i skolerne, hvad angår læring, men også i forhold til netværk med andre danskere. Sakina tillægger derfor høj etnisk koncentration en negativ betydning for skolepræstationer og netværk i beboerområdet. Ismael begrundes sit eget ønske om øget etnisk spredning lidt anderledes:

”Jeg synes bare, at vi skulle blive spredt ud over det hele i stedet for, for så lærer man jo ikke så godt dansk, kan man godt sige fordi, at hvis man sætter en familisk somal, altså en somalisk familie sammen i stedet fire fem i og uden nogen andre, så snakker man nærmest kun somalisk sammen, så lærer man jo ikke at snakke rigtig dansk” (Int. 1, l. 556-562).

Ismael anvender argumentet om, at det vil være lettere at lære dansk udenfor ghettoområdet som hovedbegrundelse for, at han ønsker en etnisk spredning. Sakina og Ismael har begge det tilfælles, at de deler syn på ghettoens etniske koncentration som problematisk i forhold til at fastholde folk i de aktuelle problemstillinger, der

forbindes med at bo i en ghetto. Derudover fokuserer de samtidig på, at de ved etnisk spredning lettere vil få adgang til andre samfundsmæssige goder, herunder dansk indlæring samt uddannelsesforbedringer (Rennison, 2009, p. 95; Nielsen, 2007, p. 92). Vi anerkender Ismael og Sakinas ønske om, at beboerne i Gellerup kunne blive spredt ud over et større område med social kontakt til flere etniske danskere. En undersøgelse peger på, at indvandrerunge vil få bedre muligheder for at tilegne sig det danske sprog, der anses som vigtigt for integrationen og fremtidig uddannelse (Mikkelsen, Fenger-Grøndahl & Shakoor, 2011, p. 108).

Ifølge Sakina og Ismael er alternativet til ghettodannelse dermed etnisk spredning. Argumentet for, at det er problematisk at svage grupper i samfundet koncentrerer i bestemte områder, er, at en høj koncentration af folk med anden etnisk baggrund modvirker integration i det danske samfund. Derudover fastholdes folk i sociale roller, hvilket besværliggør nødvendig indlæring af sprog og andre kundskaber. (Nielsen, 2007, p. 95) Denne forståelse opererer Aarhus Kommune ud fra, når de hver eneste dag kører over 650 børn med anden etnisk baggrund end dansk til skoler udenfor deres nærområde. Det er nemlig fra kommunalpolitisk side besluttet, at der på en årgang på hver skole højst må være 20 % elever med behov for støtte til at lære dansk (Pædagogik og Integration, 2011). I 2011 undersøgte vi spredningsordningen i Aarhus Kommune, som er blevet praktiseret siden 2006. Aarhus Kommune har som den eneste kommune i landet sprogtestet alle tosprogede børn, der skal begynde i børnehaveklasse. Hvis børnene behersker et alderssvarende dansk, kan der frit vælges mellem den lokale distriktsskole eller andre af byens skoler. Hvis barnet derimod dumper sprogtesten, sættes det frie skolevalg ud af kraft. Ca. hvert fjerde barn bestod sprogtesten i 2010, 2011 og 2012, hvilket vil sige, at ca. 75 % af forældrene fratages den grundlovssikrede ret til et frit skolevalg. (Timm & Kristjánsdóttir, 2011, p. 22; Hviid & Johansen, 2011; Ravn, 2012) Aarhus Kommune har således de sidste syv år arbejdet med etnisk spredning af børn i folkeskolen.

En problemstilling i forhold til etnisk spredning er, at den i Aarhus Kommune er baseret på tvang. Det er imod den Europæiske Menneskerettighedskonvention og FN-konventionen om borgerlige og politiske rettigheder, hvor der er et forbud mod diskrimination og forskelsbehandling pga. sprog, national oprindelse og tilhørsforhold. Forskelsbehandling er dog lovlig, når den tjener til fremgang for de

implicerede. (Gitz-Johansen, 2006, p. 93; Jensen, 2010, p. 224) Ved at praktisere etnisk spredning gennem tvang modarbejdes en systemisk integration, hvor etniske minoriteters borgerlige rettigheder forringes i forhold til den resterende befolkning (Emerek, 2003, p. 5; Mikkelsen, 2001, p. 26). Hvis der ikke er en systemisk integration, så opfyldes en positiv integration heller ikke, som står for ligeværd, bevarelse af egen kultur og identitet, autonomi og selvbestemmelse (Mikkelsen, 2001, p. 13f). Ved at indføre tvangsspredning modarbejder man et af grundlovens principper om individets frihed: *"Den personlige frihed er ukrænkelig. Ingen dansk borger kan på grund af sin politiske eller religiøse overbevisning eller sin afstamning underkastes nogen form for frihedsberøvelse"* (§71, stk. 1, Grundloven). Hvis vi anvender definitionen af diskrimination som en "forskelsbehandling på baggrund af irrelevante fakta om personen", mener vi, at det er oplagt at tale om en diskriminerende praksis, fx Aarhus Kommunes beslutning om at kvotere bestemte etniske minoriteter i klasseværelset. (Nielsen, 2007, p. 99) Det vil sige, at en politik om etnisk spredning i sig selv er diskriminerende.

Distancen mellem hvide og sorte ghettoer

Selvom Sakina og Ismael ønsker en spredningsordning for enten at komme ghettoens problemstillinger til livs eller for at opnå bedre sproglige kundskaber, har denne løsning nogle klare problematikker, hvis den skal underbygge en integrationsproces i det danske samfund. Denne pointe understreger Gro Hellesdatter Jacobsen også i sin ph.d. afhandling *Lighed og særbehandling*, hvor hun pointerer, at heldagsskoler og spredningsordninger med begrundelse i sproglige tests er blevet en legitim måde at diskriminere nationalistisk og racistisk (Jacobsen, 2012). Især når vi tænker på, at det kun er ved etniske minoriteter, at en høj befolkningskoncentration bliver anset som et problem (ibid.). Derudover imødekommer en spredningsordning ikke, at der er mange, som ikke har økonomi til at bo andre steder eller har taget et aktivt valg om at bosætte sig i Gellerup, måske netop pga. den sociale tryghed, som allerede er diskuteret (Mikkelsen, 2001, p. 106; Shakoore & Riis, 2007, p. 22). Det kommer især til udtryk i den tidligere VKO regerings holdning til ghettodannelse: *"Ghettoiseringen er ikke et resultat af frie menneskers frie valg. Ghettoområderne er ikke dannet, fordi nogen ønsker dem. Tværtimod"* (Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration, 2004, p. 7).

Et væsentligt argument mod en tvangsspredningspolitik baseret på etniske minoriteter er, at den ikke tager højde for de socioøkonomiske parametre, men underbygger den samfundsmæssige, mediemæssige og individuelle diskurs om etnicitet, kriminalitet og andre sociale problemstillinger kausalitetsorden og naturlighed. På den måde overses det, at de implicerede børn og unge ofte kommer fra nogle af de mindst privilegerede familier økonomisk set. Det kan i stedet være nødvendigt at tage en offentlig debat om social ulighed og boligmarkedets afledte diskrimination, hvor indvandrernes mere begrænsede tilgang til arbejdsmarkedet medvirker til en dårligere økonomi og bosætning i knap så favorable områder (Nielsen, 2007, p. 93f). Spredningslovgivningen kan ses som en nøgtern politisk udlægning af den sociale virkelighed, som politikerne hævder at tale på vegne af. Nogle politikere bor i såkaldte "hvide ghettoer" i fx Holte og Hellerup og fastsætter love, der i særdeleshed tiltænkes dem, der bor i "sorte ghettoer". Ifølge Lykkeberg understreger denne sociale deling, at vores velfærdssamfund er opdelt i klasser. (2008, p. 28) Klasseforskelle kommer særligt til syne mellem beboerne i de udsatte boligområder og den politiske elite, der principielt skal lovgive om forholdene i de udsatte boligområder og dermed har stor indflydelse på beboernes livsvilkår (Larsen, 2008, p. 53).

Hvad er psykologens rolle?

I de Ethiske principper for nordiske psykologer står der, at psykologer har forudsætninger i forhold til at skabe betydningsfulde forandringer for enten det enkelte individ, grupper og organisationer, og at psykologens arbejde ofte indebærer dybdegående påvirkninger af andre mennesker (Ethiske principper for nordiske psykologer, 2010-2012, p. 32). Når vi snart er færdige som psykologer og kommer ud på arbejdsmarkedet, kan vi møde unge med anden etnisk baggrund end dansk i nogle af de respektive psykologfaglige jobs. Herunder tænker vi på offentlige stillinger såsom Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR). PPR opererer under en bestemt politisk agenda, fx omkring inklusion og konsultativ praksis (Strand, 2005, p. 700f). Psykologer lever også i en verden påvirket af kulturen og historien, ud fra hvilken vi skaber mening i vores liv (Hundeide, 2008, p. 7; Säljö, 2003, p. 18). Vi er altså individer, der påvirkes af samfundsmæssige tendenser, og vi kan således også internalisere et stereotypet billede af indvandrere. I regelsættet Ethiske principper for nordiske psykologer står der:

”Psykologen er opmærksom på individuelle rollemæssige og kulturelle uligheder baseret på funktionsniveau, køn, seksuel orientering, etnisk og national oprindelse og tilknytning, alder, religion, sprog og socioøkonomisk status og på de begrænsninger, der ligger i egne kulturelle, klassemæssige og kønsmæssige forudsætninger.” (Ethiske principper for nordiske psykologer, 2010-2012, p. 33).

Igennem de sidste fem år på psykologistudiet har vi haft én gæsteforelæsning af Sune Qvotrup Jensen, der omhandlede etniske minoriteter. Vi mener, at det kan diskuteres, hvorvidt psykologistudiet fokuserer tilstrækkeligt på at arbejde med kulturelle og rollemæssige præmisser. Vi lever i en global verden, hvor kulturen til stadighed udvikler sig mod en større diversitet, spørgsmålet er om psykologiuddannelsen forbereder os på at arbejde i en multikulturel virkelighed. I USA er faget ”Cultural and Individual Diversity” blevet indført som et obligatorisk fag på den psykologiske kandidatuddannelse for at imødekomme den kulturelle indflydelse (Obaidi, 2009, p. 7). Hvis vi overser den kulturelle indflydelse i psykologarbejdet risikerer vi at bagatellisere de udfordringer, som kan opstå i arbejdet med etniske minoriteter eller med minoriteter generelt (ibid., p. 10).

Der står i de etiske principper, at en af psykologens opgaver er at være opmærksom på det professionelle og videnskabelige ansvar overfor sine klienter, den organisation og det samfund, der omgiver den psykologiske praksis. Derfor har vi som kommende psykologer et ansvar for at have en bevidsthed om de diskurser, vi arbejder indenfor, og hvordan de kan påvirke det enkelte menneske (Ethiske principper for nordiske psykologer, 2010-2012, p. 34). Vi ser det dermed som en del af vores ansvar at opnå en større bevidsthed om vores for forståelse om grupper af mennesker i samfundet samt at afklare, hvordan denne forståelse er opstået. Dette er for at imødekomme kravet om etisk refleksion, således at de politiske rammer vi kommer til at arbejde under ikke blot godtages, men reflekteres over i forhold til respekten for vores kommende klienters rettigheder (ibid., pp. 34-36). Vores speciales legitimitet ligger således ikke udelukkende i at opnå en større viden om identitetsforståelsen hos en omdebatteret gruppe unge i vores samfund, men ligeledes i refleksionen over den fremtidige arbejdsmæssige rammeforståelse. Vi kan fx forestille os, at vi i

forbindelse med fremtidigt PPR-arbejde kan modtage en indstilling, der omhandler en familie med en anden kulturel baggrund, der kan opleve forskellige problemstillinger. I en case fra Timm og Kristjánsdóttir's bog *Uhørte stemmer* (2011) er der en skole, som ønsker at foretage en intervention overfor en dreng med anden etnisk baggrund end dansk. Lærerne beskylder drengen for at skabe problemer socialt i klassen. Forældrene anklages for at have opdraget deres søn ud fra kulturelle værdier, der ikke passer med skolens. Selve interventionen består fra skolens side i, at forældrene skal tage del i en familieklasse. Det skal i denne forbindelse nævnes, at skolens definerings af problemstillingen ikke kan genkendes af forældrene. Den dreng, de kender, fungerer godt socialt med vennerne. De er klar over, at der internt i vennegruppen kan være konflikter, men mener at det er et problem, som skal håndteres med fokus på gruppen og ikke på individuelt plan (Timm & Kristjánsdóttir, 2011, pp. 123-133). Vores opgave som psykologer er i situationer som denne at kunne reflektere kritisk over problemstillingens karakter således, at problemet ikke tilskrives barnet pga. fordomme og diskursive praksisser. Dette princip gælder alle psykologens klienter og ikke kun unge med indvandrerbaggrund. Hvis vi fx bliver bedt om at konsultere en lærer, som oplever vanskeligheder i forhold til at håndtere et barn med ADHD i klassen, så mener vi, at det er nødvendigt at betragte dette barn som mere end en ADHD diagnose. Det vil sige, at problemstillingen skal undersøges og ikke blot tilskrives barnets diagnose eller kulturelle baggrund, men problemstillingen i stedet må ses som et samspil mellem en række faktorer herunder samfundets diskurser. (McDermott, 1996, p. 88)

Psykologer kan i deres arbejde muligvis også blive bedt om at forholde sig til kvoteringsregler og spredningsordninger i forhold til antallet af tosprogede elever i en folkeskoleklasse. Vi kan muligvis blive præsenteret for en skoleklasse, hvor fx klasselæreren formulerer problemstillinger til at skyldes det høje antal tosprogede elever. Her bør psykologen gennem en konsultativ praksis være med til at skabe nuancerede forståelser af problemstillingerne samt åbne op for refleksioner, der kan skabe nye løsningsmuligheder. Måske er det i en sådan situation nødvendigt at italesætte nogle ikke-problemorienterede kategorier for klassens elever og lærere, så eleverne har nye muligheder for at formulere kontrakter, der fordrer forandringsbaserede handlinger (Hundeide, 2008, p. 47). Et af de vigtigste formål med dette speciale er derfor, at vi som kommende psykologer får en viden om,

hvordan identiteten udspiller sig i et samspil med samfundsmæssige diskurser. Ud fra denne viden kan vi derefter diskutere udfordringer i et kommende arbejde på reflekteret og nuanceret vis i stedet for at den faglige vurdering hviler på diskursive forståelser.

Hvis man som psykolog gerne vil arbejde med minoriteter, kræver det ifølge Obaidi, at fokus ligger på klientens historie og aktuelle vanskeligheder. Samtidig skal psykologens professionelle baggrund og person inddrages på en måde, der sikrer, at det psykologiske arbejde inddrager både behandleren og klientens forudsætninger. Dette kalder Obaidi kulturel kompetence. (Obaidi, 2009, p. 8).

”Skal man erhverve denne individuelle og kulturelle kompetence, indebærer det uddannelse inden for forskning, assessment og psykologisk praksis i at håndtere en person, som tilhører en minoritet. Derudover sigtes uddannelsen mod at øge behandlerens bevidsthed om egne antagelser, værdier og forudindtagede holdninger” (Obaidi, 2009, p. 10).

Vi mener ligesom Obaidi, at det er vigtigt at arbejde med sine egne forestillinger. Vi foreslår ikke, at der bør udvikles en særlig etnicitetspsykologi med henblik på disse unge. For det første er unge indvandrere på ingen måde en homogen gruppe, hvilket modsiger, at der skulle kunne formuleres særlige teorier, som passer på alle. For det andet er unge indvandrere først og fremmest unge ligesom alle andre i den aldersgruppe. Etnicitet skal som udgangspunkt ikke udgøre et organiseringsprincip for at forstå unge etniske minoriteter. Vi foreslår blot, at disse unge har nogle særlige forudsætninger, ikke med udgangspunkt i dem som mennesker men ud fra det grundlag, at der er nogle særlige vilkår i samfundet i form af diskursive præmisser og diskriminerende praksisser, der kan give dem ekstra udfordringer. Disse udfordringer kan påvirke deres identitetsforståelse og deltagelse i samfundet på lige vilkår med majoriteten. Derfor er det nødvendigt at beskæftige os med de forestillinger, vi har om hinanden, og hvordan det kan påvirke det enkelte individs identitet.

Afrunding

Der har igennem lang tid har hersket en forståelse af etnicitet som bestemmende for kriminel udvikling. Medierne og politikerne såvel som de unge medtænker ikke, at det er videnskabeligt bevist, at kriminalitet oftest begås af mindrebemidlede mennesker. Da klassekamp ikke længere er et emne i den politiske debat, er det ikke muligt for de unge at forklare kriminalitet i denne sammenhæng. På den måde mister de det, der kunne være et kollektivt fællesskab og udlever i stedet hver for sig en ensom kamp for ikke at blive sat i bås med den stereotype indvandreropfattelse. Et demokratisk politisk system bør altid have en afstemmende balance mellem politikernes magt samt individets autonomi og frihed. Hvis borgernes frihed skal indskrænkes, skal det ske på baggrund af en legitim vurdering fra politikernes side. (Larsen, Mortensen & Thomsen, 2002, p. 185). Men vi mener, at politikernes måde at betinge særbehandling af efterkommere af indvandrere gennem sprogtests er en utilstrækkelig myndighedsudøvelse af magtrelationen mellem borger og politiker, hvor integrationsparadokset fremstår i al sin amoralske tydelighed (Jacobsen, 2012). Vi mener, at politikerne er med til at underbygge en diskurs om etnicitet som en negativ indvirkning på individets evner til at være en god samfundsborger, hvilket ud fra definitionen om diskrimination er en systemisk måde at diskriminere en hel borgergruppe på.

Denne diskussion skal ikke forstås som et forsvar overfor de unge, der begår kriminelle handlinger. Vi mener, at man uanset etnisk baggrund selv har et ansvar for de handlinger, man begår. Dette er et speciale, der ud fra et sociokulturelt udgangspunkt forsøger at beskrive unges identitetsdannelse i sammenhæng med det samfund, de lever i. Fjendebilleder bygger sjældent på det pure opspind, og vi anerkender, at der eksisterer nogle problemstillinger, der tilhører kategorien ung og indvandrer i Danmark. Men hvis det eksisterende fjendebillede underbygges, kan det påvirke nogle unge til at bevæge sig imod det og på den måde skildre forskellen mellem ”dem” og ”os” på endnu mere bastant vis. (Hervik, 2003b, p. 185) Ifølge grundloven bygger vores samfund på ideologierne frihed og lighed og ved at legitimere forskellige praksissers diskrimination mod en gruppe af samfundets borgere, modarbejder vi selve samfundets grundværdier.

Metateoretisk diskussion

I denne del af diskussionen vil vi kritisk reflektere over viden på et metateoretisk grundlag i form af analyse og kritisk diskussion. At kunne analysere, kritisk diskutere samt anvende viden er centrale elementer i udviklingen af ny viden (Rønn, 2006, p. 249). Derfor vil vi foretage en refleksion ud fra den viden, vi har tilegnet os i specialet på baggrund af vores primære teori samt ud fra vores metodiske grundlag.

Metodiske refleksioner

I dette speciale har vi tilegnet os viden via kvalitative metoder samt ud fra en teoretisk forståelse i den sociokulturelle teori. Specialets baggrund i den poststrukturalistiske videnskabsteori betyder bl.a., at metateorien er knyttet til strukturel lingvistik. Herved tematiseres det strukturelle ved den menneskelige og samfundsmæssige tilværelse, hvor fx mekanismer, rammer, vilkår og systemer sættes i fokus. (ibid., p. 255f) Dette perspektiv kan skabe et spændingsfelt for videnskonstruktionen, idet vi på den anden side også benytter et fænomenologisk perspektiv, som bygger på den konstruktivistiske tradition, der har fokus på menneskets aktive og engagerede konstruktion af en fælles social, kulturel og sproglig virkelighed. På den måde udfoldes vores postmoderne tænkning i et spændingsfelt, hvor verden bliver perspektivistisk. Det vil sige, at vores forståelse knyttes til de særlige aspekter ved virkeligheden, som vi vælger at fokusere på og tillægge værdi i forhold til det, vi iagttager. (ibid.) I den postmoderne tænkning bliver det således naturligt at undersøge ens forståelser. Vi er bevidste om, at vores opmærksomhed på nogle teorier samtidig betyder fravalg af andre psykologiske fænomener og tilgange, som kunne have belyst vores forskning på anden vis (Schibbye, 2005, p. 21).

En kritik af fænomenologien er, at tilgangens fokus på selvfølgeligheder og nedefra perspektiv kan medføre en romantisering, hvor konflikter og magtforhold overses. Der kan være en fare for, at hverdagskundskab kommer til at reproducere ureflekterede selvfølgeligheder og fordomme, som kan virke blokerende. På den måde kan stereotype opfattelser af os og dem fremmes fx i forhold til etniske minoriteter. (Christensen & Qvotrup, 2012, p. 15) Ved udelukkende at undersøge

etniske minoritetsunge kan vi som forskere også bidrage til en diskurs omkring os og dem. Et kritisk blik på vores egen undersøgelse viser, at nogle af vores spørgsmål under interviewene medvirker til at fremme denne diskurs. Vores interviewguide kunne have været mere eksplorativ i forhold til at udforske de unges fremkomne forståelser under interviewene. Vores studie kan dermed i nogen grad være med til at bekræfte allerede eksisterende diskurser og forforståelser. Selvom vi har været meget opmærksomme på ikke at se vores informanter som en samlet gruppe, kan der dog på baggrund af vores generaliseringer i nogle tilfælde ses en homogenisering af dem som gruppe samt en overidentificering af informanterne som repræsentative for generelle tendenser. Informanterne er af os som forskere blevet sammensat som gruppe, og der findes derfor betydelige forskelle på tværs af gruppen i form af deres baggrunde samt livsomstændigheder (Tanggaard & Brinkmann, 2010b, p. 492). Ved inddragelse af majoriteten i fremtidige studier kan majoritetsunges identitetsforståelse samt relationer og samspil imellem grupperne blive udforsket. Forestillinger om unge med dansk baggrund forbliver her empirisk udfordrede, når forskningen kun beskæftiger sig med minoriteter (Christensen & Qvotrup, 2012, p. 19f).

Det fænomenologiske nedefra perspektiv suppleres i dette speciale med dokumentanalysen, hvor diskurser, sprog og magtforhold tillægges betydning. På den måde forsøger vi at skabe en position mellem fænomenologi og strukturalisme. Vores mål er at opnå en kvalitativ, lokal og specifik forståelse af de unge i Gellerup, men samtidig også med belysning af de samfundsmæssige diskurser og forhold, som har betydning for de unge. I denne metodiske tilgang bliver det både væsentligt at vise en åbenhed og forudsætningsløshed overfor de unges opfattelser men også forsøge at forstå fra hvilket samfundsmæssigt perspektiv, de unge betragter verden. (Qvotrup, 2002b, pp. 15-18) Udfordringen bliver her, om formålet med forskningen er forklaring med udgangspunkt i sociale strukturer eller forståelse af subjektets livsverden. I specialet ses en tendens til at fokusere på de psykologisk teoretiske vinkler på de unges oplevelser og identitetsforståelser. Herved kan information om de unges livsvilkår herunder viden om strukturelle og materielle forhold blive underprioriteret. For at overskride dikotomien mellem en forklarende og en forstående tilgang kan der både vises interesse for subjektets livsverdensytringer men

samtidig også være en forståelse af, at disse i et vist omfang er disponeret af subjektets position i sociale strukturer. (ibid.)

I forhold til en kritisk diskussion af vores tilgang som forskere, kan der peges på, at der i interviewsituationen opstår et forpligtende forhold, som angiver en retning og en ramme for, hvad der vil ske og hvordan. De unge bringes ind i en fortolkningsposition, som bevirker, at de ser bestemte løsningsmuligheder og ikke andre. Det vil sige, at de unge socialt tilpasser sig situationen og derfor også besvarer spørgsmålene efter det, de forventer, interviewerens ønsker at høre. (Hundeide, 2008, pp. 195-197) Selvom vi forsøgte at skabe en tryk ramme for de unge at være i, var det tydeligt for os, at de unge i nogle af deres svar holdt sig tilbage og ikke havde lyst til at dele deres fulde mening. Dette kan både skyldes, at vi ud fra de unges verden spurgte ind til konfliktfyldt materiale, men også at vores udseende og signaler eventuelt har medført, at de unge følte, at de skulle tale politisk korrekt (ibid.). Med valget af de unges alder ønskede vi en større ligeværdighed mellem vores og de unges sproglige og begrebslige forståelse. Før interviewene var vi bevidste om, at nogle af vores interviewspørgsmål kunne være svære for de unge at svare på, men vi blev alligevel overraskede over, at de unge på baggrund af deres alder havde svært ved at reflektere over sig selv. Samtidig gav de udtryk for, at nogle ord samt spørgsmål var svære at forstå, og vi havde således forventet længere og mere detaljerige svar, end vi opnåede.

Vi har i vores forberedelse af interviewguiden haft mange overvejelser omkring, hvilke spørgsmål som muligvis kunne krænke de unge, og hvad det derfor var muligt og ikke muligt for os at spørge de unge om. Der findes en berøringsangst i forhold til emnet omkring etniske minoriteter, som vi også selv er blevet påvirket af bl.a. i forhold til hvilke definitioner, som kan anvendes om de unge uden at implicere bestemte medbetydninger (Bundgaard & Gulløv, 2008, p. 37). Ifølge Hundeide er det vigtigt, at man som interviewer og voksen spørger ind til de temaer, som fylder i de unges hverdag. Dette vil være naturligt for de unge, idet temaerne er en del af deres virkelighedsforståelse samt har betydning for dem i dagligdagen. (Hundeide, 2008, p. 191; Øvreeide, 2009, p. 209) Det har derfor været en balancegang for os både at spørge ind til temaer, som kunne være konfliktfyldte fx i form af at skille de unge ud som anderledes, men samtidig også spørge ind til de temaer, vi mente, var relevante

for undersøgelsen. Vores valg af at udføre et empirisk projekt ud fra kvalitative metoder kan have begrænsninger i form af usystematisk udvælgelse og begrænsede muligheder for generalisering (Kelle, 2006, p. 304f). Det er dog vigtigt at have fokus på, at forskellige metoder er velegnede til at frembringe bestemte typer af viden. Idet vi er interesserede i den menneskelige erfaring og oplevelse, mener vi, at den kvalitative metode er den mest ideelle til denne undersøgelse.

Repræsenterer avisartikler vores samfund?

Ifølge mediernes nyhedskriterier er stof til gode historier præget af enten uventede begivenheder eller voldsomme ændringer i allerede eksisterende forhold. Godt nyhedsstof er oftest præget af konflikter og konkurrence, især konflikter mellem enkeltpersoner, og herudover er negative historier med et skræmmende perspektiv salgbart stof i offentligheden. (Gaasholt & Togeby, 1996, p. 156f). På den måde kan den virkelighed, som aviserne repræsenterer, være mere konfliktfyldt end den reelle virkelighed (ibid.). Det kan derfor diskuteres, om de diskurser, der præsenteres i de udvalgte avisartikler, repræsenterer de offentlige diskurser, der præger befolkningens holdninger til indvandrerunge.

Ifølge Gaasholt og Togeby har den offentlige debat og politiske litteratur overordnet fokuseret på politikernes rolle i diskursdannelse som repræsentanter for befolkningens holdninger (ibid., p. 149). Her vil vi dog udforske, om det nødvendigvis er sådan, det forholder sig, når der skabes bestemte diskurser om unge med anden etnisk baggrund. Vi vil ikke underkende pressens rolle, men det er nødvendigt for pressen at have noget at skrive og i særdeleshed nogle at citere (ibid.). Derudover er det også pressens rolle at være hjemsted for debat. I analysen af diskurserne i de udvalgte artikler er der flere politikere, som udtaler sig indenfor emnet unge indvandrere. På den måde kan det, som politikerne registrerer som befolkningens tilkendegivelser, således være en genklang af de budskaber, de selv har udtalt sig om. Politikere kan altså fungere som opinionsledere, hvor medierne spiller en afgørende rolle for formidlingen af de politiske budskaber. Mediernes afgørende rolle i formidlingen af information udspiller sig i lyset af, at mange danskere ikke har personlige erfaringer med indvandrere. (ibid.) På den måde kan avisartiklerne måske i højere grad forstås som politiske budskaber end som overordnede offentlige diskurser. Vi er dog af den mening, at politikere ligesom

aviser også er prægede af, hvad der sælger. Derfor antager vi, at nogle politikere også udtaler sig på baggrund af det, de tror, der kan skaffe dem støtte i deres vælgerkredse og derfor koncentrerer sig om kontroversielle emner som indvandrerunge. Hvis politikere beskæftiger sig med det, som de oplever som vigtigt hos befolkningen, er de med til at give udtryk for offentlige diskurser.

Som det fremgår af interviewene, orienterer de unge sig ikke overordnet i aviser, men i stedet i sociale medier såsom Facebook og på YouTube. Derfor kan en kritik også lyde, at aviser ikke er relevante som datakilde, når vi vil undersøge, hvordan unge med anden etnisk baggrund bliver fremstillet, da det manglende møde mellem ung og avis kan have den betydning, at den unge ikke påvirkes af avisernes diskurser. Vi vil dog påpege, at avisdiskursernes magt ikke blot ligger i det umiddelbare møde mellem avisen og læseren men i højere grad i den måde, som læseren tager budskabet med sig i andre kontekster. De mennesker, som er en del af de unges hverdag, orienterer sig muligvis gennem aviser, og de unge kan altså møde de mediemæssige diskurser i de relationer, de indgår i, det kan fx være hos lærere eller pædagoger i en fritidsklub. De kan ligeledes møde diskurserne hos andre unge, der præges af deres forældre, som orienterer sig gennem aviser eller af deres egne forældre.

Et kritikpunkt af valget af avisartikler kan være, at de repræsenterer et forholdsvis snævert fokus på unge med indvandrerbaggrund. Der foregår flere modreaktioner til de fremherskende mediediskurser, herunder kampagner på Facebook som "Fucking Flink", der promoverer en respektfuld og anerkendende tilgang til hinanden. Et særligt emne, der har været bredt debatteret er overraskelsen over indvandrerunges flinkhed. (AP, 2010) Fokus har her været at beskrive en modsætning til det mediebillede, som oftest fremstilles af indvandrerunge (ibid.). Der eksisterer dog også nogle meget radikale grupper på Facebook såsom; "Nej tak til islam i Danmark" og "Nej tak til moskéer i Danmark". Hvis vi havde valgt at anvende et socialt medie som Facebook som grundlag for diskursanalysen, ville analyserne formodentligt have haft et væsentligt mere radikalt præg, da de fleste Facebookgrupper ikke er underlagt en redaktionel gennemgang. Ved at undersøge de sociale medier kunne vi måske i et bredere omfang have fået adgang til udtalelser fra danskere med anden etnisk baggrund, da disse er underrepræsenteret i avisartiklerne. Vores formål retter

sig dog ikke kun mod at belyse de diskurser, der vedrører de unge direkte men i ligeså høj grad nogle af de diskurser, som retter sig mod den brede befolkning. Diskursanalysens repræsentativitet for de overordnede samfundsmæssige diskurser om etniske minoriteter kan diskuteres, da mange debatindlæg skrives af de samme mennesker, som er repræsentanter for særligt radikale politiske holdninger til indvandrere, herunder Søren Krarup. På den måde kan avisartiklerne være præget af særligt stærke politiske holdninger til emnet.

Teoretiske refleksioner

Dette speciale er skrevet ud fra den overbevisning, at den sociokulturelle teori beskæftiger sig med nogle relevante aspekter af relationen mellem individ og samfund. Den sociokulturelle teoris primære formål er at forstå individet og samfundet som gensidigt konstituerende. Ud fra et sociokulturelt standpunkt er forståelsen af interpersonelle relationer altså forankret i et samfundsmæssigt grundlag. Med andre ord kan vi sætte spørgsmålstegn ved, om den sociokulturelle teori på trods af sin centrale pointe om, at identiteten dannes kontinuerligt gennem livet i samspil med samfundet og den historiske udvikling, er den bedste måde at forstå identiteten hos unge etniske minoriteter på (Hundeide, 2008, p. 39).

Ifølge psykoanalysen og behaviorismen ville den sociokulturelle teori højst sandsynligt blive kritiseret for at være for dimensional i sin forståelse af det enkelte individs identitetsdannelse. Hvis vi skal forklare, hvorfor nogle indvandrerunge begår kriminalitet og laver ballade, vil man indenfor den sociokulturelle teori påpege, at deres positionering som ballademagere kan have fundet sted i en gensidigt forhandlende definitionsproces i forhold til de egenskaber, de tilskrives af majoriteten (Hundeide, 2008, p. 41). På den måde tilskrives ansvaret for den enkeltes identitet og adfærd således også majoriteten. Den traditionelle videnskabelige psykologi har hovedsageligt haft individet som sin genstand, og mange psykologiske teorier har ignoreret den sociale side ved menneskelivet (Hunich & Mørck, 2009). Da vi valgte den sociokulturelle teori, ville vi ikke fokusere på en familiemæssig interpersonel eller intrapersonel forklaring på handlemønstre og adfærd hos unge. Den sociokulturelle teori gør dermed op med fx psykoanalysen, hvor mennesket skal forstås i sammenhæng med de indre drifter, som må håndteres for, at individet kan leve en normal tilværelse. Derudover gør den sociokulturelle teori også op med

teorier, hvor individet kun forstås som determineret af ydre betingelser som hos behaviorismen (Ewen, 2003, p. 24, p. 313).

Hvis vi i stedet havde valgt et tilknytningsteoretisk udgangspunkt, ville de nære relationer i højere grad være forklaringen på en bestemt adfærd, og den samfundsmæssige historik ville ikke tillægges betydning. Tilknytningsteorien af John Bowlby samt nyere teorier af fx Daniel Stern og Peter Fonagy har teoretiseret over forholdet mellem barnet og de nære relationer, specielt moderen, hvor det især er tilknytningen, der bestemmer identitet og adfærd, der fikses over tid og sted (Bowlby, 1994, p. 144; Stern, 2000, p. 167; Fonagy, 2004, p. 5). Ud fra dette perspektiv kunne de unges identitet og adfærd til dels beskrives i forhold til de relationer, de unge har i hjemmet. Den sociokulturelle teori kan også kritiseres for ikke at tillægge de intime interpersonelle bånd tilstrækkelig betydning. Tilknytningsteoriens kritik ville på mange måder stemme overens med de diskurser i medierne, der understreger forældrenes opdragelse, som begrundelse for, hvorfor nogle indvandrerunge begår kriminalitet. Psykoanalysen, tilknytningsteorien og behaviorismen ville således alle kritisere den sociokulturelle teori for at nedprioritere disse forskellige parametre og overfokusere på en forståelse af individet og dets psykiske processer i en historisk og social kontekst (Hundeide, 2008, p. 7; Säljö, 2003, p. 18).

Konklusion

Udgangspunktet for specialet har været at udforske, hvilke identitetsforståelser der findes hos unge med anden etnisk baggrund end dansk. Herunder er det blevet undersøgt hvilke diskurser, der fremkommer i medie billedet om indvandrere, og hvordan disse påvirker de unges identitet. Specialet er udført som et empirisk studie med udgangspunkt i to kvalitative undersøgelser; en diskursanalyse af medie billedet samt kvalitative interviews med seks unge i 8. klasse. Flere temaer er fremkommet både i diskursanalysen og i IPA-analysen af interviewene, som påpeger forskellige forhold af betydning for de unges identitetsforståelse. De forskellige temaer er blevet sammenholdt og diskuteret ud fra specialets teoretiske perspektiver med udgangspunkt i den sociokulturelle forståelse.

Familien spiller en stor rolle for de unge. Familien ses af de unge som den, der definerer deres grundlæggende værdier, og som altid støtter op om dem. De unge beskriver generelt deres vennegrupper som forholdsvis homogene, hvilket kan skyldes, at de her ikke skal forsvare deres levevis og religion, samt at de har en særlig forståelse for hinandens situation som ung indvanderer i Danmark. Særligt pigerne oplever en øget social kontrol fra forældrenes side i forhold til drengene. I højere grad end pigerne har de dog den udfordring, at der i medierne findes en stærk diskurs om, at drenge med anden etnisk baggrund end dansk er fagligt svage, og drengene skal således i højere grad end pigerne kæmpe med denne diskurs gennem deres uddannelse. Religion betyder meget for de unge i deres hverdag. Den fungerer som en vejviser i livet i forhold til det grundlæggende værdisæt i de unges identitetsforståelse. Dog oplever især de muslimske unge, at de ofte må tage islam i forsvar, og de er derfor meget bevidste om deres religion. Islam bliver i medierne sammenkoblet med farlige indvandrere, og det kan derfor være en udfordring for de unge at opretholde en positiv religiøs identitet, hvilket både gælder for muslimske og ikke muslimske indvandrere. Derudover spiller religion en rolle i at give de unge en følelse af at være en del af et fællesskab.

De unge opponerer stærkt imod sociale kategoriseringer, som placerer dem i etnicitetskategorier, der bl.a. har fokus på, at unge med anden etnisk baggrund end

dansk laver ballade og begår kriminalitet. Disse identitetskonstruktioner om unge indvandrere findes både i de unges fortællinger og fremkommer også i det negative, generaliserede billede i medierne. Disidentifikationen med ballademageridentiteten påvirker de unge til at identificere sig mod uddannelse og fremtidige jobmuligheder samt medvirker til, at de unge tager ansvar for og handler i forhold til at skabe det liv, de drømmer om. Her kan mediernes diskurser om rollemodeller ses som en inspirationskilde til at bryde med ghettomiljøet. De unge befinder sig ofte i en forsvarsposition, både når vi spørger ind til deres personlighed og i forhold til andres fordomme omkring islam. De unge påberåber sig normaliteten, idet de ønsker at blive identificeret ligesom majoritetsunge bl.a. i forhold til deres fritidsinteresser. Tre af de unge anvender betegnelsen perker om sig selv. Selvom de giver udtryk for, at det er et nedsættende ord, kan det samtidig også være en måde hvorpå, de accentuerer den othering, de udsættes for til at fremhæve deres etniske forankring. Når de unge således møder modstand og othering i dagligdagen og gennem medierne, opponerer de bl.a. ved at forsvare deres normalitet samt ved at konstruere alternative opfattelser af, hvad normalitet er.

Fremtidsmuligheder er noget, der optager de unge meget, særligt i forhold til uddannelse, hvor de selv og deres forældre har store ambitioner. Nogle af de unge har svært ved at leve op til forældrenes og deres egne høje ambitioner. I sammenhæng med mediernes diskurs omkring indvandrere som fagligt svage, kan der opstå en negativ spiral, hvor de unge mister troen på, at de kan klare sig i det danske uddannelsessystem. De unge beskriver, hvordan de daglige relationer til forældre og lærere kan være med til at hjælpe de unge på rette vej i forhold til at skabe et positivt selvbillede, som kan betyde, at de kan opretholde deres ambitioner omkring deres uddannelsesmæssige fremtid. Rent statistisk er unge indvandreres skolekompetencer dårligere end etniske danskeres, men nyere undersøgelser viser, at unge indvandreres uddannelsesmønster nærmer sig etniske danske unges. For at de unge kan danne sig en identitet med forskellige kulturelle elementer, er det vigtigt, at de omgivende politiske og offentlige diskurser tillader dette. De unge oplever, at diskurserne både politisk og i medierne besværliggør denne proces ved at fokusere på områder som fx kriminalitet. De unge føler sig ikke direkte diskriminerede, men er meget bevidste om at identificere sig væk fra mediernes fremstilling af indvandrere som kriminelle.

De unge har svært ved at identificere sig som danskere, og de oplever ikke, at de er fuldt integrerede i det danske samfund. Dette kan bl.a. hænge sammen med, at der i medierne produceres en eksklusiv diskurs om danskhed, hvor danskhed og islam ses som hinandens modsætninger. De kriterier, de unge selv sætter op for at blive omfattet af danskheden i form af hovedsageligt dansksproglige forudsætninger, er med til at fremme en snæver og idealiserende kategori, som de unge ekskluderes fra. Herved ses den danske identitet ikke som åben for etniske minoriteter. I medierne findes flere diskurser omkring "os" danskere overfor "dem" indvandrere, hvilke de unge også selv er med til at producere i deres besvarelser i interviewene. Opdelingen kan være med til at fremme en dikotomisering og polarisering mellem at være dansk og en etnisk minoritet, som kan føre til minorisering af indvandrere. Samtidig ses det dog også, at de unge er med til at fremme nuanceringer i diskurserne, hvor nye mulige positioner og hybridiseringer træder frem. De unges etniske oprindelse har stor betydning for deres selvopfattelse og giver dem følelsen af at have en tilknytning til et nationalt fællesskab. De unge er medvirkende til at omdefinere danskheden, når de skaber forandring i deres egen og andres livsverden både i samspil og modspil med deres familie. Herved kan danskheden måske redefineres i fremtiden mod et mere inkluderende begreb, der åbner mere op for kulturel forskellighed.

De unges boligområde har en særlig betydning for deres identitetsforståelse. De unge er opmærksomme på, at medierne hovedsageligt fokuserer på kriminalitet, når de beskriver Gellerup, hvorved der opstår en territorial stigmatisering. Både medierne og de unge selv producerer en stereotyp fremstilling om den unge i Gellerup som et individ, der har tilknytning til kriminalitet. Den dybtliggende mediediskurs, der sammenkæder indvandrere med kriminalitet, præger således i høj grad de unges måde at positionere sig selv og hinanden på. Deres kamp for ikke at identificere sig med den stereotype fremstilling er med til at underbygge den lokale stereotyp samt fordomme omkring Gellerup som boligområde og derved også fordomme om de unge selv. De er på den måde medvirkende til at producere en territorial stigmatisering. Vores formål her er ikke at benægte, at der eksisterer en modkultur i Gellerup men at påpege, at der også finder en modstand sted, som rettes imod modkulturen. De unge oplever deres nærområde som fysisk utrygt men finder social trykthed i at bo i Gellerup, hvor der kan knyttes bånd til andre med anden etnisk baggrund end dansk.

I medierne fremstilles etnicitet som bestemmende for en kriminel udvikling. Hverken de unge eller de politikere, der citeres i medierne, nævner dog, at dem, der bor i Gellerup, udgør nogle af Danmarks fattigste mennesker. På den måde ignoreres en vigtig faktor, og de unge mister således en forklaringsmulighed, som kunne fordre et kollektivt etnisk fællesskab. I stedet udlever de hver for sig en ensom kamp for ikke at blive sat i bås med den stereotype indvandreropfattelse. Medierne er derfor med til at udelukke nogle identitetsmuligheder for de unge ved et negativt fokus på etnicitet. Nogle af de unge ønsker en spredningsordning for at komme Gellerups problemstillinger til livs og for at få bedre muligheder for at lære dansk. Vi mener, at den kommunale spredningspraksis og sprogtests sammen med den politiske definition af en ghetto er med til at diskriminere indvandrere generelt. Derudover underbygges en negativ diskurs om etnicitet, hvor individet ikke kan bidrage positivt til samfundet. Denne diskriminerende praksis, mener vi, er en utilstrækkelig myndighedsudøvelse af magtrelationen mellem borger og politiker, hvor integrationsparadokset fremstår i al sin tydelighed. Det vil sige, at der eksisterer et ønske om, at etniske minoriteter skal indgå eller tilpasses til samfundet men ikke på lige vilkår med majoriteten. På den måde undermineres disse menneskers værdi pga. deres etnicitet. En ekstra udfordring for de unges identitetsforståelse består således i, at de skal forholde sig til deres etnicitets værdiladede betydning i relation til det omgivende samfund. Dette begrundes med de diskriminerende praksisser, der udføres på kommunalt og nationalt regi men også de stereotypificerende mediediskurser, som de unge direkte eller indirekte skal forholde sig til i deres identitetsforståelse.

Psykologuddannelsen har ikke fokus på de udfordringer, man kan stå overfor som etnisk minoritet i samfundet eller som psykolog i arbejdet med etniske minoriteter. Vi har i dette speciale fået viden om unge indvandrere og de diskursive præmisser, der påvirker deres identitetsforståelse. Det kan give anledning til nuanceret refleksion i det fremtidige psykologiske arbejde med etniske minoriteter. Vi mener ikke, at det er nødvendigt at skabe en etnicitetspsykologi med etnicitet som særligt organiseringsprincip for at forstå de unge. Der skal dog arbejdes på at italesætte de samfundsmæssige diskurser, der påvirker de unges identitet, således at vi som psykologer ikke arbejder ureflekteret ud fra disse og derigennem er medvirkende til at stereotypificere de unge.

Ud fra vores kvalitative undersøgelser i specialet viser det sig, at de unge hovedsageligt identificerer sig i forhold til deres familie, venner, religion, fritidsinteresser og uddannelse. De diskurser, der fremkommer i medierne, er primært negative og viser et billede af Danmark som præget af fremmedfrygt, eksklusive diskurser om danskhed, fordomme overfor islam og opdeling i danskere og indvandrere. De unge er selv med til at reproducere disse diskurser i forhold til deres stereotype fortællinger om unge i Gellerup. Diskurserne ser ud til at påvirke de unges identitetsforståelse i negativ retning, idet de i store dele af interviewene befinder sig i en forsvarsposition og føler behov for at påpege, at de er en del af normaliteten. De unge forsøger at identificere sig mod danske majoritetsunge. Der eksisterer nogle diskriminerede praksisser i samfundet, som skaber et generelt uligevægtigt magtforhold mellem minoritet og majoritet. Den negative diskurs om etnicitet spiller en afgørende rolle for de unges oplevelse af deres sociale status som etniske minoriteter.

De unge må generelt opfattes som meget bevidste om deres positionering, og de er meget tydelige i deres fravalg af de negative kategoriseringer, de bl.a. tilbydes gennem medierne. De unge er medskabere af den kultur, de lever i, og de formår at navigere imellem forskellige sproglige og kulturelle systemer i deres dagligdag. De har lyst til at være en del af det danske samfund og hjælpe deres medmennesker, og respekt er for dem alle et centralt begreb i hverdagen. Selvom de unge har nogle særlige udfordringer, er de også bare unge som alle andre unge med venner, familie og fritidsinteresser. De unge må ses som aktive i forhold til deres identitetsdannelse, og de har mange drømme for deres fremtid.

Perspektivering

I det følgende uddybes et lærerperspektiv, samt hvilken betydning tolerance kan have for unges identitetsdannelse. Dette er perspektiver, som vi ikke har haft mulighed for at gå i dybden med i specialet, men som, vi mener, kan bidrage til nye og interessante diskussioner.

I vores undersøgelse spiller uddannelse en afgørende rolle i de unges drømme for fremtiden. De unge er en gruppe, der er meget ansvarsbevidste og ambitiøse i forhold til mål for deres fremtidige uddannelser. Ofte når uddannelse debatteres i forbindelse med etniske minoriteter, er det i relation til modersmålsundervisning eller manglende danskundskaber. De unges kulturelle baggrund bliver ofte hovedfaktoren, når manglende skolefaglige præstationer skal forklares (Egelund & Rangvid, 2005, p. 4). En undersøgelse har vist, at lærere på skoler med en høj koncentration af tosprogede elever ikke stiller de samme krav og forventninger til eleverne sammenlignet med lærere på skoler med hovedsageligt etnisk danske elever (Jensen & Smith, 2007, p. 121). De unges lærere er nogle af de voksne, de unge er sammen med forholdsvis mange timer i deres hverdag. Lærere kan gennem deres diskursive praksis være med til at påvirke deres elevers identitetsforståelse (Gilliam, 2009, p. 381), og derfor kan det være relevant at undersøge, hvordan relationen mellem lærer og elev kan karakteriseres, samt hvordan lærerens forventninger til eleven påvirker elevens identitetsforståelse.

Tolerancen i Danmark, hvor er vi på vej hen?

"Man er sig selv nærmest, vil de fleste sige" (Thomsen, 2006, p. 111). Ifølge Thomsen har de fleste mennesker en rationel tilgang til livet og derfor også et beregnende syn på mange forhold. De fleste har en forkærlighed for personlige gevinster, og de færreste er begejstrede for politiske foranstaltninger, der indebærer en nedgang i den personlige levestandard. Dette er ganske rationelt. Spørgsmålet er om sådanne fornuftsovervejelser også påvirker holdningen til etniske minoriteter i Danmark. (ibid.) Det problematiseres således, om det enkelte individs tolerance er en direkte konsekvens af den socioøkonomiske status, og hvordan det vil påvirke tolerancen i Danmark i årene frem (ibid.).

Danmark er kendt for at være et land med en lille social ulighed, men derfor har samfundets borgere alligevel ikke samme ressourcer. Socioøkonomisk status er et bredt udtryk for personers besiddelse af forskellige ressourcer. Personer med mindre ressourcer omfatter mennesker, der har en kort skolemæssig uddannelse, ustabil tilknytning til arbejdsmarkedet, lav indkomst, manuelt arbejde og ikke ejer deres bolig. (ibid., p. 112) En ofte fremført påstand er, at højtuddannede er mere tolerante end andre, fordi de har ”råd” til det. De berøres i mindre grad af indvandringens problemer og har en mindre risiko for at miste deres job, når indvandrere søger ind på det danske arbejdsmarked. (ibid.) Ifølge Dansk Arbejdsgiverforening er lidt over hver anden indvandrer fra et ikke vestligt land arbejdsløs, mens det kun gælder for hver femte etniske dansker (Fihl, 2012, p. 23). Det tyder dermed på, at der er mange indvandrere, som tilhører kategorien ressourcetsvage personer, hvad angår tilknytningen til arbejdsmarkedet. På den måde kan der være tale om et konkurrenceforhold mellem grupper i samfundet med lav socioøkonomisk status, hvilket kan være en årsag til lavere tolerance overfor etniske minoriteter, da de to grupper konkurrerer om nogle af de samme jobs samt social støtte fra den offentlige sektor som fx dagpenge (Thomsen, 2006, p. 112).

Siden 2007 har Danmark ligesom en stor del af resten af verden været præget af finanskrisen, hvor ledigheden er steget markant (Fihl, 2012, p. 13). I en OECD rapport kan det ses, hvorledes den økonomiske ulighed er steget globalt (OECD, 2011, p. 22). Når ledigheden stiger, placeres flere folk i gruppen ressourcetsvage mennesker i forhold til deres arbejdsmæssige situation. Hvis vi følger præmisset om, at ressourcetsvage mennesker vil have større tendens til intolerance, vil der i disse år ske en øget intolerance overfor de svage grupper i samfundet herunder etniske minoriteter. Det kan derfor diskuteres, om denne reduktion i levestandard påvirker hen imod en øget intolerance. Denne tendens ses i flere lande i Europa, især i lande som Tyskland, Frankrig, Belgien, Italien, Storbritannien, Ungarn, Rumænien og Grækenland, hvor højreekstremistiske partier oplever en stigende popularitet. Den stigende intolerance kan fx ses i Grækenland, hvor partiet ”Gyldent Daggry” med fascistoide tendenser blev valgt ind i den græske regering med 7 % af stemmerne. Partiet er især kendt for sin indvandrerfjendske politik og lokale militser, der begår vold mod indvandrere. (Ritzau, 2007; Ritzau, 2012b) Det kan derfor være interessant

at undersøge, hvorledes disse tendenser til stigende fremmedfjendskhed i Europa påvirker befolkningen i Danmark.

I nogle af avisartiklerne fra temaet ressourcefokus præsenteres indvandrere som værende til gavn for det danske arbejdsmarked og for dansk eksport. Under temaet job er mediediskursen også præget af, at indvandrere skal være til økonomisk nytte, for at de er velkomne. Vi kan her se en rationel tilgang og instrumentaliseret relation til indvandrere i det danske samfund. Det er interessant, at når indvandrere omtales positivt, er det på baggrund af det økonomiske bidrag til samfundet i stedet for bidrag i form af kulturel berigelse. I temaet fremmedfrygt er en diskurs om indvandrere som en voldsom økonomisk belastning for samfundet. Hvis vi sammenligner disse diskurser med Andreassens forskning og ph.d. afhandling, som præsenteres i teorien i dette speciale, finder hun ikke en stereotyp om indvandrere som særligt relateret til økonomi (Andreassen, 2007, 167f). Det nuværende medie billede af etniske minoriteter kan således være påvirket af den økonomiske krise og være med til at øge fokus på indvandrere som modtagere af sociale ydelser og derfor en ekstra belastning for samfundet.

Hvad kan konsekvenserne af intolerance være? Hvis intolerancen stiger i Europa, kan det så medføre en legitimering af fremmedfjendskhed og dermed forskelsbehandling mellem forskellige grupper i samfundet? Ifølge Fenger-Grøndahl (2013) bygger Danmark sin fremmedfjendskhed på et antimuslimsk grundlag. Derfor kunne det i fremtidige undersøgelser være relevant at gå mere i dybden med betydningen af denne tendens til radikaliserings, samt hvordan det påvirker unges identitetsforståelse. Debatten omkring muslimer kontra etniske danskeres forhold til demokrati, ligestilling og religiøse værdier er i høj grad præget af fordomme og stereotype forklaringer, som en undersøgelse af både etnisk danske unge samt unge indvandrere vil kunne nuancere (Gilliam, 2009, p. 257). Der findes ligeledes mange andre temaer under emnet etniske minoriteter, der endnu mangler yderligere undersøgelse såsom, hvordan det er at vokse op i Danmark som kristen indvandrer. Det kunne også være interessant at undersøge forældre-lærersamarbejdet i folkeskolen i forhold til etniske minoriteter. Dette speciale har således blot løftet et lille hjørne af det store kludetæppe som kultur, samfund og religion er vævet sammen i.

Ansvarsliste

Afsnit	Side	Ansvarlig
Indledning	2	Fælles
Det sociokulturelle perspektiv	9	Nadia
Videnskabsteoretiske og metodologiske perspektiver	15	Sara
Etiske overvejelser	18	Julie
Teoretisk perspektiv om mediefremstilling	22	Sara
Metodisk tilgang til diskursanalyse	31	Sara
Diskursanalyse	31	Sara
Forskerens rolle og forforståelse	34	Julie
Diskursanalysens kvalitet	36	Julie
Udvælgelseskriterier for data	37	Julie
Analysemetode	40	Sara
Det diskursive indvandrerbillede	44	Julie
Fordeling af avisartiklerne	44	Nadia
Rollemodeller	49	Sara
Definitionsspørgsmål	52	Julie
Politik	54	Nadia
Kritik af integrationspolitik	56	Nadia
Job	57	Sara
Fremmedfrygt	59	Julie
Diskrimination	65	Sara
Kriminalitet	68	Nadia
Ressourcefokus	70	Sara
Sociale problemstillinger	72	Julie
Uddannelse	74	Nadia
Opsamling på diskursanalyse	78	Nadia
Temaer i identitetsforståelsens udfordringer	81	Julie
Interviewets metodiske overvejelser	88	Nadia
Det kvalitative forskningsinterview	88	Nadia
Metodens kvalitet	89	Nadia
Analysemetode (IPA)	90	Nadia
Interviewguide	91	Nadia
Informanter og setting	92	Nadia
Forskerens rolle	93	Nadia
De unges stemmer i analytisk perspektiv	95	Julie

Hvem er vores informanter?	95	Julie
Identitet – mod eller væk fra Gellerup?	99	Julie
Identifikation med venner og skole	104	Sara
Religion, regler og fællesskaber	108	Julie
Integration og ghettoisering	113	Nadia
Det fremherskende medie billede	118	Sara
Opsamling på analyse af interviews	124	Nadia
Diskussion af identitet i et medieperspektiv	126	Sara
Troen, kønnet og de nære relationer	127	Nadia
Sociale kategoriseringer – samtykke og opposition	139	Sara
Uddannelse i en kompleks verden	149	Nadia
Et yndigt land? – Forståelser af danskhed og danskere	157	Sara
Ghettotypen i Gellerup	167	Julie
Etnisk spredning i integrationens navn	177	Julie
Metateoretisk diskussion	191	Sara
Metodiske refleksioner	191	Sara
Repræsenterer avisartikler vores samfund?	194	Julie
Teoretiske refleksioner	196	Julie
Konklusion	198	Fælles
Perspektivering	203	Fælles

Referenceliste

- Allingham, P. (2008). *Mediepsykologi*. København: Frydenlund.
- Andersen, K. V. (2005). *Problembørn, pædagoger og perkere – identitet og ambivalens i mødet mellem etniske minoritetsbørn og systemet*. København: Statsbiblioteket.
- Andersen, J. (2008). *Ressourcemobiliserende beskæftigelsespolitik – strategier og erfaringer fra udsatte byområder*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.
- Andreassen, R. (2005). *The Mass Media's Construction of Gender, Race, Sexuality and Nationality*. DK: Statsbiblioteket.
- Andreassen, R. (2007). *Der er et yndigt land. Medier, minoriteter og danskhed*. København: Tiderne Skifter.
- Becker, H. S. (2005). *Studier i afvigelsespsykologi*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Bektovic, S. (2004). *Kulturmøder og religion. Identitetsdannelse blandt kristne og muslimske unge*. København: Museum Tusulanums Forlag.
- Beyers, W. & Goossens, L. (2008). Dynamics of perceived parenting and identity formation in late adolescence, *Journal of Adolescence*, 31 (pp. 165-184).
- Boolsen, M. W. (2004). *Kvalitative analyser i praksis – genveje til problem, teori, metode og analyse*. København: Forlaget Politiske Studier.
- Bourdieu, P. (1985). *Outline of a Theory of Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2010). Introduktion. In Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (Eds.), *Kvalitative metoder* (pp. 17-24). København: Hans Reitzels Forlag.
- Bowlby, J. (1994). Tilknytningens rolle i personlighedsudviklingen. In Bowlby, J. *En sikker base* (pp. 133-152). København: Det lille forlag.
- Bundgaard, H. & Gulløv, E. (2005). Om at gøre en forskel: En diskussion af et institutionelt paradoks. In Gilliam, L., Olwig, K. F. & Valentin, K. (Eds.), *Lokale liv, fjerne forbindelser. Studier af børn, unge og migration* (pp. 37-55). København: Hans Reitzels Forlag.

- Bundgaard, H. & Gulløv, E. (2008). *Forskel og fællesskab – minoritetsbørn i daginstitution*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Burr, V. (2003). *Social Constructionism* (2. ed.). UK: Routledge.
- Christensen, P. H. (2000). Etik og taktik i forskning med børn. In Jørgensen, P. S. & Kampmann, J. (Eds.), *Børn som informanter* (pp. 217-233). København: Børnerådet.
- Christensen, G. (2002). *Psykologiens videnskabsteori*. DK: Roskilde Universitets Forlag.
- Christensen, A. & Qvotrup, S. J. (2012). *Stemmer fra en bydel*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.
- Clemensen, H. A. & Faurholt, L. (2011). Mediekultur. In Sørensen, M. (Ed.), *Dansk, kultur og kommunikation. Et pædagogisk perspektiv* (3. ed.) (pp. 365-401). København: Akademisk Forlag.
- Cole, M. (2003). *Kulturpsykologi*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Duedahl, P. & Jacobsen, M. H. (2010). *Introduktion til dokumentanalyse*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Eide, B. J. & Winger, N. (2008). *Fra barns synsvinkel. Intervju med barn – metodiske og etiske refleksjoner*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Emerek, R. (2003). *Integration – eller inklusion? Den danske diskussion om integration*. Aalborg: AMID.
- Ewen, R. B. (2003). *An introduction to theories of personality*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Fihl, B. T. (2012). *Ikke-vestlige indvandrere & arbejdsmarkedet*. DA forlag.
- Flyvbjerg, B. (2008). Fem misforståelser om casestudiet. In Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (Eds.), *Håndbog om de kvalitative metoder* (pp. 463-487). København: Hans Reitzels Forlag.
- Fonagy, P. (2004). *Affect regulation, Mentalization and the Development of the Self*. London: Karnac Books.
- Foucault, M. (2006). *Ordene og tingene. En arkæologi om humanvidenskaberne*. Frederiksberg: Det lille forlag.
- Foucault, M. (2008). *Overvågning og straf*. Frederiksberg: Det lille forlag.
- Gad, U. P. (2011). Muslimer som trussel. In Pedersen, M. H. & Rytter, M. (Eds.), *Islam og muslimer i Danmark* (pp. 61-88), København: Museum Tusulanums Forlag.

- Gaasholt & Togeby (1996). *I syv sind. Danskernes holdninger til flygtninge og indvandrere*. Aarhus: Politica.
- Gill, R. (2000). Discourse Analysis. In Bauer, M. W. & Gaskell, G. (Eds.), *Qualitative Researching* (pp. 172-190). London: SAGE Publications.
- Gilliam, L. (2009). *De umulige børn og det ordentlige menneske. Identitet, ballade og muslimske fællesskaber blandt etniske minoritetsbørn*. Århus: Århus Universitetsforlag.
- Gilliam, L. (2010) Den utilsigtede integration: Skolens bidrag til etniske minoritetsbørn muslimske identitet og fællesskab. In Lippert-Rasmussen, K. & Holtug, N. (Eds.) *Kulturel diversitet muligheder og begrænsninger* (pp. 123-141). Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Gitz-Johansen, T. (2006). Minoriteter i Danmark. In Karrebæk, M. S. (Ed.), *Tosprogede børn i det danske samfund* (pp. 75-97). København: Hans Reitzels Forlag.
- Goffman, E. (2010). *Stigma. Om afvigerens sociale identitet*. 2. udgave. 2. oplag. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Gregersen, R. V. (2011). *Medier NU – massemedier og meningsdannelse*. Aarhus: Systime.
- Gripsrud, J. (2005). *Mediekultur, mediesamfund*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hammarén, N. & Johansson, T. (2010). *Identitet – kort og godt*. DK: Samfundslitteratur.
- Harter, S. (1999). *The Construction of the Self – A Developmental Perspective*. New York: The Guilford Press.
- Hedegaard, M. (2003) *At blive fremmed i Danmark*, Århus: Forlaget Klim
- Hervik, P. (1999). Forskellighedens logik: Fremstillingen, forestillingen og forskningen. In Hervik, P. (Ed.), *Den generende forskellighed. Danske svar på den stigende multikulturalisme* (pp. 15-50). København: Hans Reitzels Forlag.
- Hervik, P. (2003a). Etnicitet og mediernes skildring af de etniske minoriteter. Et antropologisk perspektiv. In Tufte, T. (Ed.), *Medierne, minoriteterne og det multikulturelle samfund. Skandinaviske perspektiver* (pp. 23-37). Göteborg: Nordicom.

- Hervik, P. (2003b). Det danske fjendebillede. In Sheikh, M., Alev, F., Baig, B. & Malik, N. (Eds.), *Islam i bevægelse* (pp. 181-198). Nørhaven: Akademisk Forlag.
- Holm Pedersen, M. (2005). Flyverdragt og fastelavn: Indvandrerfamiliers etablering af skikke og traditioner i børnenes hverdagsliv. In Gilliam, L., Olwig, K. F. & Valentin, K. (Eds.), *Lokale liv, fjerne forbindelser. Studier af børn, unge og migration* (pp. 79-94). København: Hans Reitzels Forlag.
- Hundeide, K. (2008). *Børns livsverden og sociokulturelle rammer*. Akademisk Forlag: København.
- Hussain, M. (2003). Diskurs om islam i medier og politik. In: Sheikh, M., Alev, F., Baig, B. & Malik, N. (Eds.), *Islam i bevægelse* (pp. 199-229). Danmark: Akademisk Forlag.
- Hussain, M. Yilmaz, F. & O'Connor, T. (1997). *Medierne, minoriteterne og majoriteten – en undersøgelse af nyhedsmedier og den folkelige diskurs i Danmark*. København: Forlaget Thorup.
- Jenkins, R. (2006). *Social identitet*. Århus: Academica.
- Jenkins, R. (2012). *Being Danish – Paradoxes of Identity in Everyday Life*. København: Museum Tusulanum Press.
- Jensen, B. (2000). Børn som informanter om egen livssituation – og den etiske fordring. In Jørgensen, P. S. & Kampmann, J. (Eds.), *Børn som informanter* (pp. 247-259). København: Børnerådet.
- Jensen, P. & Smith, N. (2007). Etnisk koncentration i folkeskolen. In Egelund, N. & Tranæs, T. (Eds.), *PISA etnisk 2005. Kompetencer hos danske og etniske elever i 9. klasse i Danmark 2005* (pp. 93- 131). Rockwool Fondens Forskningsenhed, Syddansk Universitetsforlag.
- Jensen, I. (2009). Kategorier skaber positioneringer – Et praksisteoretisk perspektiv på alder, køn og hudfarve i klasseledelse. In Jensen, E. & Løw, O. (Eds.), *Klasseledelse. Nye forståelser og handlemuligheder* (pp. 114-131). København: Akademisk Forlag.
- Jensen, T. G. (2010). Tegningesagen og den danske model for multikulturalisme. In Lippert-Rasmussen, K. & Holtug, N. (Eds.), *Kulturel diversitet*. (pp. 85-100). Odense: Syddansk Universitetsforlag.

- Jeppesen, K. J. & Nielsen, A. (1998). *Etniske minoritetsbørn i Danmark – det første leveår. Rapport nr. 2 i forløbsundersøgelsen af børn født i 1995*. København: Socialforskningsinstituttet.
- Jeppesen, K. J. & Nielsen, A. (2001). *Tosprogede småbørn i Danmark. Rapport nr. 4 fra forløbsundersøgelsen af børn født i 1995*. København: socialforskningsinstituttet.
- Johansen, K.L. (2002). *Muslimske stemmer*. Viborg: Akademisk Forlag.
- Jørgensen, M., W. & Phillips, L. (2005). *Diskursanalyse – som teori og metode*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.
- Jørgensen, J. N. (2006). Sprogs betydning for tosprogede børn. In Karrebæk, M. S. (Ed.), *Tosprogede børn i det danske samfund* (pp. 9-74). København: Hans Reitzels Forlag.
- Kampmann, J. (2003). Ethiske overvejelser i etnografisk børneforskning. In Gulløv, E. & Højlund, S. (Eds.), *Feltarbejde blandt børn. Metodologi og etik i etnografisk børneforskning* (pp. 167-183). København: Gyldendal.
- Karrebæk, M. S. (2006). Tosprogede børn i det danske samfund. In Karrebæk, M. S. (Ed.), *Tosprogede børn i det danske samfund* (pp. 9-18). København: Hans Reitzels Forlag.
- Kelle, U. (2006). Combining qualitative and quantitative methods in research practice: Purposes and advantages. *Qualitative Research in Psychology*, 3(4), (pp. 293-311).
- Knap, T. F, Nielsen, M. & Pindstrup, J. (2005). *Hvad er så danskhed?* Højbjerg: Hovedland.
- Kroger, J. (2000). *Identity Development: Adolescence Through Adulthood*. California: Sage Publications, Inc.
- Kuschel, R. & Zand, F. (2007). *Fordomme og stereotyper*. København: Frydenlund.
- Kühle, L. (2006). *Moskéer i Danmark – Islam og muslimske bedesteder*. Gylling: Forlaget Univers.
- Kvale, S. (2007). *InterView. Introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *InterView. Introduktion til et håndværk* (2. Ed.). København: Hans Reitzels Forlag.

- Kyvsgaard, B. (2005). Etniske minoriteters høje kriminalitetshyppighed: Kulturkonflikter eller sociale og økonomiske årsager? In Dyrborg, U. Thaulow, I. Pedersen, L. Karlsson, O. (Eds.) *Etniske minoriteter – et nyt proletariat?* (pp. 59-66). København: Socialforskningsinstituttet.
- Larsen, T. S. (2008). Udsatte boligområder og områdeprofiler. In Andersen, J. (Ed.), *Ressourcemobiliserende beskæftigelsespolitik – strategier og erfaringer fra udsatte boligområde* (pp. 47-89). Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.
- Larsen, J. E. , Mortensen, N., Thomsen, J. P. F. (2002). Magtens mange facetter i mødet mellem system og klient. In Järvingen, M., Larsen, J. E., Mortensen, N. (Eds.), *Det magtfulde møde mellem system og klient* (pp. 185-196). Gylling: Aarhus Universitetsforlag.
- Langdridge, D. (2007). *Phenomenological Psychology – Theory, Research and Method*. Harlow: Pearson Education.
- Lehmkuhl, M. (2004). “Som har en anden hudfarve havde jeg nær sagt ik’”. København: Pitney Bowes Management Service- DPU site
- Lippert-Rasmussen, K. (2007) Hvorfor er diskrimination forkert? In Lippert Rasmussen, K., Rybjerg, J. (Eds.), *Født og forbliver lige og frie* (pp. 35-50). Museum Tusulanums Forlag.
- Lykkeberg, R. (2008). *Kampen om sandhederne. Om det kulturelle borgerskab og fald*. Gylling: Gyldendal.
- Lynggaard, K. (2010). Dokumentanalyse. In Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (Eds.), *Kvalitative metoder* (pp. 137-163). København: Hans Reitzels Forlag.
- Madsen, B. (2005). *Socialpædagogik. Integration og inklusion i det moderne samfund*. København: Hans Reitzels Forlag.
- McDermott, R. P. (1996). Hvordan indlæringsvanskeligheder skabes for børn. In: Højholt, C. & Witt, I. (Eds.), *Skolelivets socialpsykologi – Nyere socialpsykologiske teorier og perspektiver*(pp. 81-111). København: Unge Pædagoger.
- McNair, B. (2011). *An Introduction to Political Communication*. Fifth Edition. NewYork: Routledge (pp. 43-82)
- Mikkelsen, F. (2001). *Integrationens paradoks*. København: Catinét.
- Mikkelsen, F., Fenger-Grøndahl, M. & Shakoor, T. (2011). *I Danmark er jeg født... Etniske minoritetsunge i bevægelse*. København: Frydenlund.

- Moldenhawer, B. (2010). Etniske fællesskaber. In Jensen, E. & Brinkmann, S. (Eds.), *Fællesskab i skolen* (pp. 105-127). København: Akademisk Forlag.
- Mørck, Y. (1998). *Bindestregsdanskere. Fortællinger om køn, generationer og etnicitet*. Frederiksberg: Forlaget Sociologi.
- Mørck, L. L. (2006). *Grænsefællesskaber. Læring og overskridelse af marginalisering*. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag.
- Nielsen, I. S. (2005). "De kalder mig for integreret perker": Majoritets- og minoritetspiger i en københavnsk gymnasieklasse. In Gilliam, L., Olwig, K. F. & Valentin, K. (Eds.), *Lokale liv, fjerne forbindelser. Studier af børn, unge og migration* (pp. 133-151). København: Hans Reitzels Forlag.
- Nielsen, M. E. J. (2007). Diskrimination og social ulighed på boligmarkedet. In Lippert-Rasmussen & Rybjerg (Eds.), *Født og forbliver lige of frie?* (pp. 89-114). København: Museum Tusulanums Forlag.
- Nordahl, T., Sunnevåg, A. K., Aasen., A. M. & Kostøl, A. (2010). *Uligheder og variationer*. Aalborg: Høgskolen i Hedemark & University College Nordjylland.
- Phillips, L. (2010). Diskursanalyse. In Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (Eds.), *Kvalitative metoder* (pp. 263-286). København: Hans Reitzels Forlag.
- Obaidi, M. (2009). *Klienten kulturelt forstået*. PsykologiNyt 15, 63. årgang. Dansk Psykologisk Forlag.
- Qvotrup, S. J. (2002a). *De vilde unge i Aalborg Øst*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.
- Rennison, B. W. (2009) *Kampen om integration. Diskurser om etnisk mangfoldighedsledelse*. Købehavn: Hans Reitzels Forlag.
- Rey, F. L. G. (1999). Personality, Subject and Human Development: The Subjective Character of Human Activity, In Chaiklin, S., Hedegaard, M. & Jensen U. J. (Eds.), *Activity Theory and Social Practice*, (pp. 253-275), Århus: Aarhus University Press.
- Riis, O. (2012). Kvalitet i kvalitative studier. In Hviid Jacobsen, M. & Qvotrup Jensen, S. (Eds.), *Kvalitative udfordringer* (pp. 345-375). København: Hans Reitzels Forlag.

- Rytter, M. & Pedersen, M. H. (2011). Islam og muslimer i Danmark. In Rytter, M. & Pedersen, M. H. (Eds.), *Islam og muslimer i Danmark. Religion, identitet og sikkerhed efter 11. september 2001* (pp. 7-34). København: Museum Tusulanums Forlag.
- Røgilds, F. (2003). Oplysninger til danskerne om samfundet. In Tufte, T. (Ed.), *Medierne, minoriteterne og det multikulturelle samfund. Skandinaviske perspektiver* (pp. 39-46). Göteborg: Nordicom.
- Rønn, C. (2006). *Almen videnskabsteori*. København: Alinea.
- Sator, C. E. & Youniss, J. (2002) The Relationship Between Positive Parental Involvement and Identity Achievement During Adolescence, *Adolescence*, 37 (146).
- Schibbye, A. L. (2005). *Relationer – Et dialektisk perspektiv*. København: Akademisk Forlag.
- Schjellerup, H. N. (2005). *Samvær og marginalisering*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Schmidt, G. (2003) Ung og medborger: muslimsk ungdomsidentitet i Vesten. In: Sheikh, M., Alev, F., Baig, B. & Malik, N. (Eds.), *Islam i bevægelse* (pp. 160-180). Danmark: Akademisk Forlag.
- Sernhede, O. (2009). Territorial stigmatisering. Unges uformelle læring og skolen i det postindustrielle samfund. In Lihme, B. (Eds.), *Social kritik. Hip hop og folkeoplysning. København* (pp. 4-24). Selskabet til Fremme af Social Debat.
- Shakoor, T. & Riis, R. W. (2007). *Tryghed blandt unge nydanskere*. København: Tryg Fonden.
- Skeggs, B. (2002). *Formations of Class & Gender*. London: SAGE Publications Ltd.
- Spaten, O. M., Christiansen, N., Rahbek, J., Engholm, L. B. R., Dahl-Jensen, S. & Lyngsaa, M. O. (2010). Unges selvopfattelse, køn og forældretil (pp. 333-361). *Psyke & Logos*, 31(1).
- Stage, C. (2011). *Tegningekrisen – som mediebegivenhed og danskhedskamp*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Staubæs, D. (2008). *Køn, etnicitet og skoleliv*. Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur.
- Stern, D. (2000). *Spædbarnets interpersonelle verden*. 3. udgave. 2. oplag. København: Hans Reitzels Forlag.

- Stormhøj, C. (2006). *Poststrukturalismer: Videnskabsteori, analysestrategi, kritik*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Strand, H. (2005). *Nye tanker og praksisformer i PPR-arbejdet*. Psykologisk pædagogisk rådgivning, Årg. 42, nr. 5/6.
- Säljö, R. (2003). *Læring i praksis*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Tanggaard, L. & Brinkmann, S. (2010a). Interviewet: Samtalen som forskningsmetode. In Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (Eds.), *Kvalitative metoder* (pp. 29-54). København: Hans Reitzels Forlag.
- Tanggaard, L. & Brinkmann, S. (2010b). Kvalitet i kvalitative studier. In Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (Eds.), *Kvalitative metoder* (pp. 489-499). København: Hans Reitzels Forlag.
- Timm, L. & Kristjánsdóttir, B. S. (2011). *Uhørte stemmer. Sproglige minoritetsforældre og samarbejde med skolen*. Århus: Via System.
- Tireli, Ü. (2003). Forestillinger om muslimsk børneopdragelse. In Galal, I. P. & Lienggaard, I. (Eds.), *At være muslim i Danmark* (pp. 15-32). Frederiksberg: ANIS.
- Thomsen, N. (2006). *Konflikten om de nye danskere*. København: Akademisk Forlag.
- Thomsen, N. & Søllinge, J. D. (1991). *De danske aviser 1634-1991 (bind 1-3)*. Odense: Dagspressens Fond.
- Troja, A. (2010). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*, Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Valeur, E. (2004). Pressen. Eliten og spøgelsesfolket. In Fenger-Grøn, C., Qureshi, K. & Seidenfaden, T. (Eds.), *Når du strammer garnet – et opgør med mobning af mindretal og ansvarsløs asylpolitik* (pp. 31-68). Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Veik, S. (2008). *Socialkonstruktionisme – belyst ud fra emnerne kærlighed, terrorisme og etniske minoriteter*. København: Frydenlund.
- Wacquant, L. (2008). *Urban Outcasts. A Comparative Sociology of Advanced Marginality*. Cambridge: Polity Press.
- Wenneberg, S. B. (2000). *Socialkonstruktivisme – positioner, problemer og perspektiver*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Wilken, S. (2007). *Pierre Bourdieu*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.
- Øvreeide, H. (2004). *At tale med børn. Metodiske samtaler med børn i svære livssituationer* (3. Ed.). København: Hans Reitzels Forlag.

Kilder fra internettet:

- AP (2010). *Fucking flink*. Nedtaget d. 28.01.12.
<http://www.facebook.com/FFflink?ref=ts&fref=ts>
- Bjørn, N. (2010). *Det er planlægningen og arkitekturen, der er problemet, ikke beboeren*. Nedtaget d. 20.01.12.
<http://arkitektforeningen.dk/artikel/nyheder/planlaegningen-arkitekturen-problemet-beboeren>
- Consult, M. (2009). *At være muslimsk kvinde i Danmark*. Nedtaget d. 13.12.12.
http://miliki.dk/fileadmin/ligestilling/PDF/at_vaere_muslimsk_kvindel_dk.pdf
- Danmarks Statistik (2011). Nedtaget d. 16.01.13.
<http://iisboy4.dst.dk/statbank5a/SelectVarVal/saveselections.asp>
- Dansk Ungdoms Fællesråd (2012). *Unge dumper sociale medier*. Nedtaget d. 19.01.12. http://duf.dk/uploads/tx_templavoila/ANA_2012-12-19_Unge_dumper_sociale_medier.pdf
- Drejergaard, K. (2013). *Folkekirkens Tværkulturelle Samarbejde i Odense*. Nedtaget d. 20.01.13
<http://www.migrantmenigheder.dk/mediafiles/migrantmenigheder/Ressourcer/Drejergaard-panelindlaeg2.pdf>
- Ebdrup, N. (2012). *Skolen overser det multikulturelle*. Nedtaget d. 20.01.12
<http://jyllands-posten.dk/nyviden/article2594808.ece>
- Egelund, N., Rangvid, B. S. (2005). *PISA-København 2004 – Kompetencer hos elever i 9. klasse i København*. Akr forlaget. Nedtaget d. 03.12.11.
<http://www.kk.dk/sitecore/content/Subsites/integrationogborn/SubsiteFrontpage/Medarbejder/~~/media/18BC9CE9583342088B24796696F09CDD.ashx>
- Etiske principper for nordiske psykologer (2010-2012). Nedtaget d.30.10.2012
<http://www.psykologeridanmark.dk/Psykologens%20arbejde/Lovgivning/De%20etiske%20principper.aspx>
- Fenger-Grøndahl, M. (2013). *Europæerne bliver mere højreorienterede*. Nedtaget d. 24.01.13. <http://go.tv2.dk/morgentv/id-63174765.html>
- Gustavsen, R. (2012). *Forsker: Det er jo ikke deres skadestue, de ødelægger*. Nedtaget d. 22.01.12
<http://m.jyllandsposten.dk/indland/krimi/article4815787.ece>

- Gregersen, R. (2013). *Dansk politik og medierne*. Nedtaget den 20.01.13
http://samfnu.systime.dk/fileadmin/filer/Tekster/Emne10/k_rg_dk_pol_medier.pdf
- Grundloven (2012). Nedtaget d. 19.12.12. <http://www.grundloven.dk/>
- Huniche, L. & Mørck, L. L. (2009). *Kritisk psykologi*. Nedtaget d. 06.01.13.
<http://www.leksikon.org/art.php?n=5143>
- Hviid, J. & Johansen, M. (2011). *Tosprogede børn går frem*. Artikel fra
Jyllands-Posten. Nedtaget d. 02.12.11. <http://jp.dk/aarhus/article2421680.ece>
- Jacobsen, G. H. (2012). *Resumé af Lighed gennem Særbehandling*. Nedtaget d.
15.12.2012. http://hum.ku.dk/kalender/2012/november/lighed_gennem_saerbehandling/resume.pdf/
- Kim, (2012). *Kultursociolog Mehmet Necef: "... de har den opfattelse af det danske samfund som et fjendtligt magt"*. Nedtaget d. 28.01.12.
<http://www.kristeligt-dagblad.dk/laeserdebate/traad/484866>
- Krak, N. (2012). *Test dig selv: Kan du bestå indfødsretsprøven?* Nedtaget d.
10.01.13. <http://www.kristeligt-dagblad.dk/artikel/489207:Danmark--Test-dig-selv--Kan-du-besta-indfoedsretsproeven>
- Larsen, L. (2008). *Eksemplariske kontakt- og aktiveringstilbud. Den beskæftigelsesfaglige indsats for flygtninge/indvandrerkvinder*.
Nedtaget d. 6.11.2012. http://www.lg-insight.dk/f/f1/4_Eksemplariske-indsatser_flygtninge_indvandrerkvinder-i-job.pdf
- Lavaud, M. et. al. (2011). *Ung i 2011 – nydanske unges oplevelse af social kontrol, frihed og grænser*. Nedtaget d. 29.12.12.
http://www.sm.dk/data/Dokumentertilnyheder/2011/Ung%20i%202011_rapport.pdf
- Ministeriet for flygtninge indvandrere og integration (2004). *Regeringens strategi mod ghettoisering*. Nedtaget d. 20.11.12.
https://www.nyidanmark.dk/bibliotek/publikationer/regeringsinitiativer/2004/regpub_ghettoisering/ghettoisering.pdf
- OECD (2011). *An Overview of Growing Income: Inequalities in OECD Countries: Main findings*. Nedtaget d. 18.12.2012.
<http://www.oecd.org/els/socialpoliciesanddata/dividedwestandwhyinequalitykeepsrising.htm>

- Plovsing, J. (2004) *Tørre tal om indvandrere og kriminalitet*. Nedtaget d. 11.12.12.
http://www.dst.dk/~media/Sc4/Statistik/bagtal/2004/2004-12-16-Kronikken/jan_p_kronik1-pdf.pdf
- Pædagogik og Integration (2011). *Evaluering af modtageskoler – Fordeling styrker elever sprog og trivsel*. Nedtaget d. 02.12.11. <http://www.aarhus.dk/da/omkommunen/organisation/Boern-og-Unge/PA/PI/Indsatser-for-6---18-aarige-boern-og-unge/Skolekoncepter/Modtagerskoler/Evaluering-af-modtagerskoler.aspx>
- Qvotrup, S. J. (2002b). *Preliminary notes on othering and agency – Marginalized young ethnic minority men negotiating identity in the terrain of otherness*. DK: Aalborg Universitet. Nedtaget d. 19.01.13.
<http://vbn.aau.dk/files/18950211/arb-papir-sune-2009.pdf>
- Qvotrup, S. J. (2007). *Fremmed, farlig og fræk. Unge mænd og etnisk/ racial andenhed – mellem modstand og stilisering*. DK: Aalborg Universitet. Nedtaget d. 09.12.12. http://vbn.aau.dk/files/18642372/spirit_phd_series_13_jensen.pdf
- Ravn (2012). *Lidt flere tosprogede Aarhus-børn klarer sprogtesten*. Nedtaget d. 04.01.2013. <http://www.folkeskolen.dk/67787/lidt-flere-tosprogede-aarhus-boern-klarere-sprogtesten>
- Ritzau (2007). *EU bekymret over stigende højreekstremisme i bl.a. Danmark*. Nedtaget d. 18.12.2012. <http://www.kristeligt-dagblad.dk/artikel/259916:Udland--EU-bekymret-over-stigende-hoejreekstremisme-i-bl-a--Danmark>
- Ritzau (2012a). *Kollegaer til nydanske betjente: perker*. Nedtaget d. 28.12.12. <http://www.dr.dk/Nyheder/Indland/2012/10/31/1031234117.htm>
- Ritzau (2012b). *Ekspert: Græsk komet-parti har klare fascistoide tendenser*. Nedtaget d. 18.12.2012.
<http://www.dr.dk/Nyheder/Udland/2012/05/07/190531.htm>
- Ritzau, (2012c). *Drenge dumper læsning: er på jumbobogs-niveau*. Nedtaget d. 04.12.2012. <http://www.information.dk/telegram/317601>
- Siim, B. (2012). *Det muslimske tørklæde – et demokratisk dilemma*. Nedtaget d. 05.01.13. [http://vbn.aau.dk/da/activities/det-muslimske-toerklæde\(de4264e0-df81-4436-b3c7-01bd80ab9065\).html](http://vbn.aau.dk/da/activities/det-muslimske-toerklæde(de4264e0-df81-4436-b3c7-01bd80ab9065).html)

- Social og Integrationsministeriet (2011). *Fakta om integration. Status og udvikling*.
Nedtaget d. 12.01.13.
http://www.sm.dk/data/Lists/Publikationer/Attachments/532/Tal_og_fakta_web.pdf
- Sørensen, L., M. (2012). *Se liste og kort: Her er de nye ghettoer*. Nedtaget d. 04.12.12. <http://www.dr.dk/Nyheder/Indland/2012/10/01/172651.htm>
- Team Succes (2012). *Historien*. Nedtaget d. 02.01.13. <http://www.team-succes.dk/index.php?id=16>
- Vizard, D. B. (2012). *Retsinformation*. Nedtaget d. 6.12.2012.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=136430>
- Zanzenberg, C. (2012). *Danmarks Statistiks Historie*. Nedtaget d. 7.11.2012.
<http://www.dst.dk/da/OmDS/opgaver-og-strategi/historie>

Artikelliste til diskursanalyse

Artikel nr.	Overskrift	Avis	Skribent	Artikel-genre	Dato
1	Advokat. Jo advokat, du er racist	Ekstra Bladet	Marie Nørgaard	Artikel	29/04-2012
2	Sådan taler vi om andre mennesker	Politiken	Dorthe Hygum Sørensen	Artikel	30/04-12
3	Uden for kategori - Tilladte ord	Jyllands-Posten	Mie Harder	Debat	06/05-12
4	Hvor længe er man efterkommer	Jyllands-Posten	Mads Bonde Brobjerg	Artikel	07/02-12
5	Pige på ti år til DF. I er gået over stregen	Politiken	Anders Hoegh Lammers & Kristine Lykke Roed	Artikel	29/04-12
6	På tværs - Det nye os og dem	Jyllands-Posten	Camilla Dorthea Bundgaard	Debat	25/08-12
7	Hvor længe er man efterkommer?	Jyllands-Posten	Mads Bonde Brobjerg	Artikel	07/02-12
8	Jurister: Afslag er ulovligt	Jyllands-Posten	Henriette Bacher Lind	Artikel	24/05-12
9	Mogens Palle: Danmark får aldrig en ny Kalule	Politiken	Niklas Rehn	Artikel	30/04-12
10	Den antimuslimske klub har travlt, men ikke ret	Jyllands-Posten	Fathi El-Abed	Debat	04/04-12
11	Den lille racisme trives i Danmark	Politiken	Özlem Sara Cekic & Bent Melchior	Debat	21/03-12
12	Den omvendte racisme	Politiken	Lars Aslan Rasmussen	Debat	27/07-12
13	Diskrimination på jobbet	Politiken	Inaam Abou-Khadra	Debat	21/03-12
14	Diskrimination sker på job	Jyllands-Posten	Anders Mørkbark Bruun	Artikel	29/02-12
15	En meget uheldig formulering	Anita B. Bundegaard	Politiken	Artikel	19/05-12
16	Filmstøtteafslag umuligt	Hybel	Politiken	Artikel	23/05-12
17	Fordomme plager filmbranchen	Tarek Omar	Politiken	Debat	26/05-12
18	Halløj på filminstituttet	Palle Weis	Jyllands-Posten	Debat	23/05-12
19	Her er årsagen til lukkede indvandrer miljøer	Gülai Sahin	Politiken	Debat	03/07-12
20	Efter stormen på skadestuden: Hvem har skylden for volden i Vollsmose?	Leny Malacinsky	Jyllands-Posten	Artikel	26/08-12

21	Indvandrerbaggrund blokerer for en karriere som prof-bokser	Brian Mathiasen	Politiken	Artikel	30/04-12
22	Indvandrere bliver sat i et dårligt lys	Mads Bonde Brobjerg	Jyllands-Posten	Artikel	23/05-12
23	Ingen bøder til diskoteker efter diskrimination	Jacob Sheik	Politiken	Artikel	14/07-12
24	Kulturminister beklager		Ekstra Bladet	Artikel	19/05-12
25	Kun få anmelder racisme	Lars Sejr	Jyllands-Posten	Artikel	04/02-12
26	Medierne viger uden om nydanskere som kilder	Olav Hergel	Politiken	Artikel	05/01-12
27	Pia K. gør venner til fjender	John Haugegaard	Jyllands-Posten	Debat	28/08-12
28	Provinsbiografer støtter filminstituts afslag	Nikolaj Albrechtsen	Jyllands-Posten	Artikel	19/05-12
29	Racismeanmeldes ikke	Lars Sejr	Jyllands-Posten	Debat	04/02-12
30	S kræver en redegørelse fra filminstituttet	Lotte Thorsen	Politiken	Artikel	19/05-12
31	Skuespillerne skulle være hvide	Janus Østergaard	Ekstra Bladet	Artikel	17/01-12
32	Tyrkiet blev aktive medborgere i nye lande	Senay Arikan	Politiken	Debat	04/07-12
33	Uheldigt afslag til en film bar på en sandhed	Lotte Thorsen	Politiken	Artikel	20/05-12
34	Et job til Muhammad Imtiaz	Eva Andersen	Jyllands-Posten	Artikel	21/04-12
35	Harshrita og andre vidensarbejdere lades i stikken	Jacob Sorgenfrikjær	Jyllands-Posten	Artikel	15/02-12
36	Indvandrere arbejder i de mest udsatte job	Thomas Flensburg	Politiken	Artikel	26/02-12
37	Indvandrere glider ud af jobmarked	Sara Mejlvang Møller	Jyllands-Posten	Artikel	14/04-12
38	Indvandrere i usikre job	Cabi	Jyllands-Posten	Artikel	27/01-12
39	Kloge hoveder går til spilte		Jyllands-Posten	Artikel	06/09-12
40	Kloge nydanskere går til spilte	Jacob Sorgenfrikjær og Sandra Meinecke	Politiken	Artikel	05/09-12
41	Kloge udlændinge bliver overset	Jacob Sorgenfrikjær	Politiken	Artikel	15/02-12
42	Regeringen vil skubbe uddannede udlændinge hurtigere fremad	Jacob Sorgenfrikjær	Politiken	Artikel	16/02-12
43	Velkommen til Danmark fucking, fremmedarbejder	Gülai Sahim	Politiken	Kronik	27/02-12
44	4-årig dreng fandt pistol og skød med skarpt på legeplads	Peter Schoeler	Politiken	Artikel	01/09-12
45	Aktivister og indvandrere førte an	Jørgen Rye	Jyllands-Posten	Artikel	02/04-12

46	Blodhævn brødre skulle dræbes	Gøt	Ekstra Bladet	Artikel	22/08-12
47	Brune klumper styrer nattelivet	Lars Trier Mogensen	Politiken	Artikel	25/08-12
48	Danskaraber gik amok i bussen	Ole Hyltoft	Ekstra Bladet	Artikel	26/04-12
49	En menneskeskæbne knust	Henrik Ræder Clausen	Jyllands-Posten	Debat	10/04-12
50	Dræbt kioskejer var del af klanstrid	Mads Bonde Brobjerg og Katrine Albrechtsen	Jyllands-Posten	Artikel	14/09-12
51	Vanviddet i Vollsmose	Søren Henrik Jacobsen og Morten V. Poulsen	Ekstra Bladet	Debat	22/08-12
52	Fire personer knivoverfaldet på Nørrebro	Jesper Nielsen og Anders Borup Sørensen	Ekstra Bladet	Artikel	06/05-12
53	Han udlejer lejligheden		Ekstra Bladet	Artikel	02/01-12
54	I et splitsekund tænkte jeg på Breivik	Frank Hvilsom og Omar Tarek	Politiken	Artikel	24/08-12
55	Illegale flygtninge lejer andres identitet	Hans Davidsen-Nielsen	Politiken	Artikel	24/04-12
56	Indvandrergrupper i karambolage	Ritzau	Jyllands-Posten	Artikel	20/02-12
57	Omfattende id-fusk er ved at blive trevlet op	Rasmus Dam Nielsen	Politiken	Artikel	27/01-12
58	Politimand reddede offer for lynching	Karsten Gøttler	Ekstra Bladet	Artikel	25/08-12
59	Politikere raser: Hospitalsstormere bør rejse ud af landet	Jesper Hjorth	Ekstra Bladet	Artikel	22/08-12
60	Regeringen møder indvandrerbander med passivitet	Martin Henriksen	Ekstra Bladet	Artikel	22/08-12
61	”Skrid ud af landet, perkersvin”	Lars Sejr	Jyllands-Posten	Artikel	04/02-12
62	Sociolog: Pakistanske klanfejder binder i penge	Mads Bonde Brobjerg	Jyllands-Posten	Artikel	15/09-12
63	Stemningen er ond i Vollsmose	Karsten Gøttler	Ekstra Bladet	Artikel	22/08-12
64	Strafrekord kræver nytænkning	John Hatting	Politiken	Debat	02/02-12
65	Sygehus-stormere går fri	Mads bonde Brobjerg og Jonas Hamodavi Moesstrup	Jyllands-Posten	Artikel	24/08-12
66	Terrorsager i Danmark		Jyllands-Posten	Artikel	28/04-12

67	Trickytve ville måle blodtryk	Jasmina	Jyllands-Posten	Artikel	03/08-12
68	Voldsorgie var hævn	Sune Fischer, Karsten Gøttler, Fadime Turan, Jacob H. Jensen	Ekstra Bladet	Artikel	24/08-12
69	Ældre mænd plyndret på åben gade	Peter Bresemann	Ekstra Bladet	Artikel	17/09-12
70	Angående Vollsmose	Niels Lillelund	Jyllands-Posten	Debat	24/08-12
71	Bøllerne i Vollsmose	Erik Wilms	Jyllands-Posten	Debat	27/08-12
72	Hjørnesparket	Reporteren	Jyllands-Posten	Debat	05/05-12
73	Hvordan kan vi tillade os det	Alice R. Thulesen	Ekstra Bladet	Debat	26/03-12
74	Det er danskernes skyld	Torben Rask og Anders Malling Beck	Ekstra Bladet	Debat	31/08-12
75	En flygtning finder sit spor	Erling Vester Jacobsen	Jyllands-Posten	Artikel	26/03-12
76	Glem det Karen Hækkerup	Peter Brixtofte	Ekstra Bladet	Debat	13/07-12
77	Integration uden diskrimination	Barialai Tassal	Ekstra Bladet	Debat	05/09-12
78	Integrationens stemme	Anna Dam	Jyllands-Posten	Debat	26/04-12
79	Lad de velmenende flytte til ghettoområder	Asger og Edel Lauenborg	Jyllands-Posten	Debat	08/09-12
80	Lad os integrere alle	Jens Ravn	Jyllands-Posten	Debat	28/08-12
81	Ny værdikamp	Jørn Mikkelsen og Henrik Thomsen	Jyllands-Posten	Leder	17/01-12
82	Store ord	Jørn Mikkelsen og Henrik Thomsen	Jyllands-Posten	Leder	10/01-12
83	Nu behøver de ikke længere tale dansk	Martin Henriksen	Ekstra Bladet	Debat	04/08-12
84	Politikere på afstand af problemerne	Lene Kattrup	Jyllands-Posten	Kronik	06/09-12
85	Sajad: Slå hårdere ned, så vi andre kan leve uden fordømmelse	Sajad Koftan	Ekstra Bladet	Debat	23/08-12
86	Stram udlændingepolitikken	Mikael Brorson	Jyllands-Posten	Debat	22/07-12
87	Støvsugerne	Jørgen Mikkelsen og Lisette Arent Schausen	Jyllands-Posten	Leder	19/2-12

88	Så blæses der til værdikamp	Hanne Fall Nielsen	Jyllands-Posten	Artikel	17/08-12
89	Tænk stort på arbejdsmarkedet	Per Christensen	Jyllands-Posten	Kronik	21/02-12
90	Vollsmose-projekt drukner i møder	Mads Bonde Brobjerg	Jyllands-Posten	Artikel	30/08-12
91	70 modige krigere	Hans Jensen	Ekstra Bladet	Debat	23/08-12
92	Arven fra Jelved og Nyrup	Jørgen Fredriksen	Ekstra Bladet	Debat	02/09-12
93	Busning er ikke løsningen	Allan Søstrøm	Jyllands-Posten	Debat	16/02-12
94	Bødskov bøjer sig for Eu	Gitte Hemmingse n	Ekstra Bladet	Debat	28/04-12
95	Vores egen skyld. Bøller ikke produkt af dansk samfund	Hans Jensen	Ekstra Bladet	Debat	28/08-12
96	Derfor er debatten om muslimer stilnet af	Ole Hasselbalch	Jyllands-Posten	Debat	16/05-12
97	Fordøm bøllerne fra Vollsmose	Hüseyn Arac	Jyllands-Posten	Debat	24/08-12
98	Hvorfor er de kommet?	O. Olesen	Jyllands-Posten	Debat	07/05-12
99	Indvandrere igen på færde	J. Hartmann	Ekstra Bladet	Debat	07/05-23
100	Farvel til flaget	Erling Brokkendorf	Politiken	Debat	04/04-12
101	Kan man besætte en moské	J. Hartmann	Ekstra Bladet	Debat	30/05-12
102	Kvinde med power	I. Fløe	Ekstra Bladet	Debat	07/01-12
103	Mine inderste tanker ville blive censureret	J. Hartmann	Ekstra Bladet	Debat	24/08-12
104	Politiken arbejder ihærdigt på, at islam går i glemmebogen	Pia Kjærsgaard	Politiken	Debat	10/03-12
105	Tak for hjælpen	Poul V. Larsen	Jyllands-Posten	Debat	28/01-12
106	De røde bør sige sandheden	P. Ptak	Jyllands-Posten	Debat	09/05-12
107	Friheden er bundet til retten til landet	Marianne Wagner	Jyllands-posten	Debat	19/05-12
108	Lavere sprogkrav til indvandrere	Ernest Flemming Jensen	Jyllands-Posten	Debat	13/05-12
109	Skattejagt	Jørn Mikkelsen	Jyllands-Posten	Debat	11/04-12
110	Snotdumme politikere lader hånt om Dannebrog	Torben Schou	Ekstra Bladet	Debat	06/04-12
111	Snyder sig til sociale ydelser	L. Bodin	Ekstra Bladet	Debat	03/04-12
112	Derfor blev jeg pianist	Ole Hyltoft	Jyllands-Posten	Debat	14/02-12
113	Det arme Danmark – og dets årsag	Søren Krarup	Jyllands-Posten	Debat	17/09-12
114	Det er islamisering	Jan Mølgaard	Jyllands-Posten	Debat	29/08-12

115	Efter offerorgiet	Katrine Winkel Holm	Jyllands-Posten	Debat	25/08-12
116	Eksporten øges	Peter Mathiesen	Jyllands-Posten	Debat	05/06-12
117	En spade er en spade	Erik Bach	Jyllands-Posten	Debat	29/05-12
118	Et tosset udtryk	Kjeld Clemmesen-Rotne	Jyllands-Posten	Debat	07/05-12
119	Etsprogede	Søren Espersen	Jyllands-Posten	Debat	29/04-12
120	Farvelfærd i Danmark	Axel Artke	Jyllands-Posten	Debat	30/05-12
121	Fat i det rigtige	John Erik Jensen	Jyllands-Posten	Debat	01/05-12
122	Folkets park er ikke længere folkets	Hans Jensen	Ekstra Bladet	Debat	08/05-12
123	Fupper sig til gode skoler		Ekstra Bladet	Debat	04/09-12
124	Gælder lovene ikke alle?	Jesper Roulund	Jyllands-Posten	Debat	24/08-12
125	Halleluja-Halal	Charlotte Sigurdson	Jyllands-Posten	Debat	30/08-12
126	Hjælp børnene med at lære dansk	Jette Hummel Heidemann	Jyllands-Posten	Debat	21/05-12
127	Hjælp til forældrene	Aase le Fevre	Jyllands-Posten	Debat	10/06-12
128	Hjørnesparket	Discojens	Jyllands-Posten	Debat	30/05-12
129	Hvor meget vil du betale for at gå ned i løn?	Axel Artke	Jyllands-Posten	Debat	11/08-12
130	Hvorfor skal somaliere lugte dårligt?	Said A. Hussain	Politiken	Debat	06/06-12
131	Igen igen igen	Inge Lise Lyse	Jyllands-Posten	Debat	23/08-12
132	Indvanderrådgiver forgifter integration	Kenneth Kristensen Berth	Ekstra Bladet	Debat	02/09-12
133	Indvandring og velfærdsstat	Mikael Jalving	Jyllands-Posten	Debat	24/08-12
134	Indvandringen	Lars Henrik Munch og Jørgen Mikkelsen	Jyllands-Posten	Leder	26/08-12
135	Ingen respekt for blødsødne myndigheder	Per Allan Lunding	Ekstra Bladet	Debat	26/08-12
136	Integration er vejen frem	Sven Ove gade	Jyllands-Posten	Debat	19/02-12
137	Islamokvalme	Mikael Jalving	Jyllands-Posten	Debat	08/03-12
138	Kald det hvad det er	Vagn Marstrand	Jyllands-Posten	Debat	27/04-12
139	Kollega i knibe	Flemming Franklin Fischer	Ekstra Bladet	Debat	01/09-12

140	Lavere sprogkrav til indvandrere	Ernst Flemming Jensen	Jyllands-Posten	Debat	13/05-23
141	Kristne mænd og muslimske piger	Frans Kr. Mikkelsen	Ekstra Bladet	Debat	25/08-12
142	Lever politikerne i en anden verden	J. Hartmann	Ekstra Bladet	Debat	10/05-12
143	Privatskoler øger polarisering	Morten Dreyer	Ekstra Bladet	Debat	05/06-12
144	Politikerens kamp for indvandringen	Hans Jensen	Jyllands-Posten	Debat	13/05-12
145	Problemet skal defineres	Peter Mikkelsen	Jyllands-Posten	Debat	25/08-12
146	Ramadan-fri – hvorfor?	M. Uhdesen	Ekstra Bladet	Debat	17/08-12
147	Ren Tomgang	Morten Dreyer	Ekstra Bladet	Debat	10/09-12
148	Rystende udtalelse	M. Nielsen	Jyllands-Posten	Debat	25/08-12
149	Send forældrene i skole	Laila Dam	Jyllands-posten	Debat	25/04-12
150	Ja – Nej – Moské	Farshad Kholghi	Jyllands-Posten	Debat	02/09-12
151	Subkulturer bliver ny kernekultur	Mikael Jalving	Jyllands-Posten	Debat	20/01-12
152	Svenske tilstande	Hans Jensen	Ekstra Bladet	Debat	24/05-12
153	Så beholder jeg mine sko på i moskéen	J. Hartmann	Ekstra Bladet	Debat	06/09-12
154	Så forsvinder marven	Olivia Olsen	Jyllands-Posten	Debat	30/05-12
155	Tankevækkende tal om det danske samfund	Søren Jensen	Jyllands-Posten	Debat	28/04-12
156	Thulesen Dahl er den rigtige ved roret	Thure Barsøe-Carnfeldt	Jyllands-Posten	Debat	13/08-12
157	Tosproget virkelighed	Mikael Jalving	Jyllands-Posten	Debat	27/04-12
158	Tosproget virkelighed (2)	Kjeld Stormskær	Jyllands-Posten	Debat	30/04-12
159	Tosproget virkelighed	Keld Mølsted	Jyllands-Posten	Debat	01/05-12
160	Unfair løsning	Ernst Flemming Jensen	Jyllands-Posten	Debat	24/06-12
161	Virkemidler har spillet fallit	Knud Erik Andersen	Jyllands-Posten	Debat	02/08-12
162	Voldskultur	JørnMikkelsen og Lars Henrik Munch	Jyllands-Posten	Ledende artikel	22/08-12
163	Øl svin og isolation	Camilla Paaske Hjort	Jyllands-Posten	Debat	02/04-12
164	Danmark er ramt af hensynsbetændelse	Kasper Shütt Jensen	Jyllands-Posten	Debat	28/04-12
165	Det ny Gullestrup	Martin Johansen	Jyllands-Posten	Artikel	03/09-12
166	Fejl-fængslede får rekord-erstatning	Claus Jessen	Ekstra Bladet	Artikel	08/03-12

167	Flygtninge med traumer presser kommunen	Kirsten Nilsson	Politiken	Artikel	10/04-12
168	Forsker: Det er jo ikke deres skadestue	Rikke Gustavsen	Jyllands-Posten	Artikel	23-/08-12
169	God akustik bringer urolige til ro	Andreas Thorsen og Dorrit Saietz	Politiken	Artikel	24/04-12
170	Hvad tænkte du på, Pia?	Niels Ebdrup	Ekstra Bladet	Artikel	2012
171	Indvandrere: Vi skammer os	Amir Hussein	Ekstra Bladet	Debat	23/08-12
172	Islam er taget af plakaten	Mads Bonde Brobjerg og Signe Lund Kristensen	Jyllands-Posten	Artikel	12/05-12
173	Løsningsforslag er en mangelvare	Orla Borg	Jyllands-Posten	Artikel	17/01-12
174	Mange indvandrere snyder med fradrag	Jacob Haislund Rasmussen og Kim Pauli	Jyllands-Posten	Artikel	27/07-12
175	Massivt skattesnyd i ghettoområder	Orla Borg	Jyllands-Posten	Artikel	12/03-12
176	Minister-svar på ét ord	Mads Bonde Brobjerg	Jyllands-Posten	Artikel	09/02-12
177	Når en perker ser rødt	Laurids Bæk Simonsen, Jens Anton Klinken Tingstrøm, Farzam Abol-hoseinni	Jyllands-Posten	Artikel	02/04-12
178	Om natten skifter DR farve	Orla Borg	Jyllands-Posten	Artikel	11/07-12
179	Forældre: Red vores skole	Morten Vestergaard	Jyllands-Posten	Artikel	22/04-12
180	»Det virker, som om at nogle af de nye borgere i landet skaffer penge til deres klan i Afrika ved at snyde det land, de nu bor i. Det er bare ikke i orden.«	Orla Borg og Carsten Ellegaard	Jyllands-Posten	Artikel	27/05-12
181	Somalierne taget i skattesnyd	Orla Borg og Carsten Ellegaard	Jyllands-Posten	Artikel	27/05-12
182	Somalierne er de mindst integrerede i Danmark	Orla Borg og Carsten Ellegaard	Jyllands-Posten	Artikel	27/05-12
183	Tosprogede børn dumper i dansk	Morten Elstrup	Jyllands-Posten	Artikel	24/04-12
184	Tosprogede taber terræn i skolen	Jakob Sherikh	Politiken	Artikel	19/03-12
185	Tulle går til angreb: Så skal der strammes op		Ekstra Bladet	Artikel	17/09-12
186	Uenigheder om en løsning på sprogproblemer	Morten Elstrup	Jyllands-Posten	Artikel	24/04-12

187	Utøya var en gal mands værk – men Breivik har jo ret	Marie Nørgaard	Ekstra Bladet	Artikel	
188	Vælgernes nye dagsorden		Politiken	Artikel	21/01-12
189	Årets leder tror på kys, krav og kommunikation	Jette Maier Carlsen	Jyllands-Posten	Artikel	08/02-12
190	Amerikansk ambassadør vil sende danske somaliere til USA, så de kan møde succes	Frank Hvilsom	Politiken	Artikel	16/08-12
191	Angreb på asyllempelser	Hans Davidsen-Jensen	Politiken	Artikel	21/06-12
192	Dansk politi skal have dansk pas	Rushy Revser	Politiken	Debat	06/01-12
193	Korrekthed giver vi pokker i	Sofie Carsten Nielsen og Liv Holm Andersen	Jyllands-Posten	Debat	08/08-12
194	Indvandrere ikke inviteret	Uwe Max Jensen	Ekstra Bladet	Debat	08/05-12
195	Finanslov var et løft for bedre integration	Morten Sodeman	Politiken	Debat	17/04-12
196	Delt begejstring for opgør	Mads Bonde Brobjerg	Jyllands-Posten	Artikel	07/07-12
197	Gamle indvandrere vil hjem	Ritzau	Jyllands-Posten	Artikel	11/04-12
198	Gellerup er bedre end sit rygte	Jens Joel	Jyllands-Posten	Artikel	16/03-12
199	Gæstarbejdere blev indvandrere	Sara Mejlvang Møller	Jyllands-Posten	Artikel	05/02-12
200	Hun er den politiker, som jeg har tillid til	Frank Hvilsom	Politiken	Artikel	09/08-12
201	Hvad er meningen? ”Jeg har ikke mødt nogen som helst problemer”	Mads Bonde Brobjerg	Jyllands-Posten	Artikel	18/02-12
202	Hver fjerde udrejse skyldes regler	Mads Bonde Brobjerg	Jyllands-Posten	Artikel	11/03-12
203	Illegal indvandring: Fort Europas mure er fuld af huller	Hans Davidsen-Nielsen	Politiken	Artikel	26/04-12
204	Indvandrere og førtidspension	Leif Lahn Jensen	Jyllands-Posten	Debat	07/05-12
205	Indvandrere samler ind til kampen mod Assad	Tatiana Tilly	Politiken	Artikel	19/02-12
206	Kamp om at lukke EU's grænser	Thomas Lauritzen	Politiken	Artikel	26/04-12
207	De højreorienterede tabte værdikampen	Mogens Jensen	Politiken	Kronik	08/02-12
208	LA: Ud med kriminelle indvandrere	Machen Nek Gjertsen og Sara Mejlvang Møller	Jyllands-Posten	Artikel	03/08-12
209	Minister vil lave database over kloge indvandrere	Nikolaj Rytgaard og Dorte Ipsen Boddum	Jyllands-Posten	Artikel	20/07-12

210	Når tosprogede mangler det ene sprog	Annette Wilhelmsen	Jyllands-Posten	Debat	27/04-12
211	Forsker: Krisen får danskere til at acceptere indvandrere	Farzam Abhol Hoseinni	Politiken	Artikel	22/01-12
212	S og SF står fast på regler for udvisning af kriminelle	Morten Skærbæk	Politiken	Artikel	29/03-12
213	Skal vi forbyde shariazoner?	Mads Bonde Brobjerg	Jyllands-Posten	Artikel	26/01-12
214	Slut med tjek af mobilen	Flemming Christiansen	Politiken	Artikel	09/05-12
215	Tabu om misbrug skal brydes	Rizau	Jyllands-Posten	Artikel	05/09-12
216	Vis vejen ud af undertrykkelse	Karen Hækkerup	Jyllands-Posten	Debat	24/01-12
217	Vollsmose er langt uden for myndighedernes rækkevidde	Pia Kjærsgaard	Jyllands-Posten	Debat	25/08-12
218	2200 Mangfoldighed	Lea Pagh	Jyllands-Posten	Debat	06/03-12
219	Kvaliteten ved almene boliger	Peter Cederlund Rytter	Jyllands-Posten	Artikel	20/03-12
220	Historien vigtigere end hudfarve	Christoffer Løvstrup Bagge	Ekstra Bladet	Artikel	17/01-12
221	Indvandrere holder liv i den kristne kirke	Hanne Fall Nielsen	Jyllands-Posten	Artikel	04/05-12
222	Ny generation: Kinesere bryder tavsheden	Hans Davidsen-Nielsen	Politiken	Artikel	17/06-12
223	Kinesere i Danmark sætter en ære i at klare sig selv	Jakob Binderup	Jyllands-Posten	Artikel	13/06-12
224	Kære medsøstre, danske mænd bider altså ikke!	Tarek Omar	Politiken	Debat	12/05-12
225	Muldvarpen og sproget	Martin Johansen	Jyllands-Posten	Artikel	24/04-12
226	Nyttig læsning	Thomas Thurah	Politiken	Artikel	26/05-12
227	Hele dagen	Pap	Politiken	Artikel	16/09-12
228	To tomer mere om ugen kan hjælpe de tosprogede	Pia Sigmund	Politiken	Debat	02/04-12
229	Verdens værste cykelhold		Ekstra Bladet	Artikel	16/09-12
230	Kristen indvandring	Kenn A. Lauzus	Jyllands-Posten	Debat	09/05-12
231	Integrationspolitik, som lader potentialet spire, ja tak!	Anna Mee Allerslev og Liv Holm Andersen	Politiken	Debat	29/05-12
232	Tyrkisk eksporthjælp	Pia Olsen Dyhr	Jyllands-Posten	Debat	09/06-12
233	Et lykkeligt liv med danske svin	Karina O. Dahlgaard	Jyllands-Posten	Artikel	15/01-12
234	Flugten førte til Ølstykke	Jonas Hamidavi og Rasoulzadeh Moestrup	Jyllands-Posten	Artikel	29/01-12

235	Gæsten, som blev politiker	Sara Mejlvang Møller	Jyllands-Posten	Artikel	05/02-12
236	Danske muslimer finder kærligheden på nettet	Kirsten Nilsson og Jakob Sherikh	Politiken	Debat	12/08-12
237	Elevatortur med Gustavo har åbnet dør til Brasilien	Jakob Sorgenfri Kjær	Politiken	Artikel	21/05-12
238	Erhvervsliv vil have etnisk eksportdating	Jakob Sorgenfri Kjær	Politiken	Artikel	21/06-12
239	Forsker: At være indvandrer skal være en styrke – ikke en svaghed!	Jakob Sorgenfri Kjær	Politiken	Artikel	21/05-12
240	Gu er du da en ressource, Ali...	Michael Jarlner	Politiken	Artikel	30/05-12
241	Højt uddannede indvandrere skal styrke eksporten	Jakob Sorgenfri Kjær	Politiken	Artikel	18/02-12
242	Indvandrere gavner eksporten	Jonas Høy Bruun	Jyllands-Posten	Artikel	22/05-12
243	Indvandrere slipper uden om fyringer	Sara Wilkins	Politiken	Artikel	12/06-12
244	Kulturkløft hindrer dansk salg til vækstlande	Jakob Sorgenfri Kjær	Politiken	Artikel	30/05-12
245	Minister: Kirken kan lære	Hanne Fall Nielsen	Jyllands-Posten	Artikel	04/05-12
246	Politiken har et postkolonialt sprogsyn	Berghóra Kristjánsdóttir	Politiken	Debat	02/09-12
247	Muslimdebat er stilnet af	Mads Bonde Brobjerg og Signe Lund Kristensen	Jyllands-Posten	Artikel	12/05-12
248	Nu kan vi se forskellene	Mads Bonde Brobjerg og Signe Lund Kristensen	Jyllands-Posten	Artikel	12/05-12
249	Nysvenskere viser vejen til eksportboom	Jakob Sorgenfri Kjær	Politiken	Artikel	22/05-12
250	...Uden nydanskere går Danmark i stå	Niels Due Abrahamsen , Eigel Andersen, Michael Hart Hansen, Bjørn Jacobsen og Peter Krygel	Politiken	Kronik	20/07-12
251	Unge dansk-somalier vil af med kattyggende terroristimage	Frank Hvilsom	Politiken	Artikel	24/06-12
252	Vestlige befolkninger overdriver voldsomt omfanget af indvandring	Jakob Sorgenfri Kjær	Politiken	Artikel	22/01-12

253	Vækst viser vejen frem til en ny forståelse af indvandrere	Jakob Sorgenfri Kjær	Politiken	Artikel	06/09-12
254	Ældrepleje uden grænser	Jeanette Jensen	Ekstra Bladet	Artikel	22/08-12
255	En langstrakt kamp om identitet	Farzam Abhol Hoseinni, Laurids Bæk Simonsen og Jens Anton Tingstrøm Klinken	Politiken	Artikel	05/04-12
256	Fodbolddrøm skiftet ud med familiebil	Jens Anton Tingstrøm Klinken og Farzam Abhol Hoseinni	Politikken	Artikel	07/04-12
257	Fuck det, jeg brækker bare hans ben	Farzam Abhol Hoseinni, Laurids Bæk Simonsen og Jens Anton Tingstrøm Klinken	Politiken	Artikel	04/04-12
258	Ghettodrenge fik tæsk i Køge	Farzam Abhol Hoseinni, Laurids Bæk Simonsen og Jens Anton Tingstrøm Klinken	Politiken	Artikel	08/04-12
259	Hvis de kalder dig sorte svind, må du kraftedme bare kalde dem bondegris	Farzam Abhol Hoseinni, Laurids Bæk Simonsen, Jens Anton Tingstrøm Klinken og Jakob Ehrbahn	Politiken	Artikel	01/04-12
260	Træner: Hjertet er hos TG80	Farzam Abhol Hoseinni, Laurids Bæk Simonsen og Jens Anton Tingstrøm Klinken	Politiken	Artikel	02/04-12
261	Bredt smil til det danske folk	Peter Nikolai Gudme Christensen og Ditte Valente	Politiken	Artikel	02/03-12

262	Danmarks Zlatan	Henrik Schou	Ekstra Bladet	Artikel	24/04-12
263	Dar Salims mange liv	Mette Olsen	Politiken	Artikel	07/09-12
264	De bosniske aarhusianere	Steffen Walton	Jyllands-Posten	Artikel	12/02-12
265	Fra taberland til stjernerne	Parastou Booyash	Jyllands-Posten	Artikel	19/08-12
266	Ghettoens skraldemænd bliver forretningsmænd	Liv Collatz	Jyllands-Posten	Artikel	21/08-12
267	Janus og Nabil to sider af samme person	Nikolaj Albrechtsen	Jyllands-Posten	Artikel	04/03-12
268	Kampen om Zlatans historie	Mikkel Fyhn Christensen	Jyllands-Posten	Artikel	14/02-12
269	Ligestillingsministeren arbejder – konen må tage sig af børnene	Sarah Stilling Skrivergaard	Ekstra Bladet	Artikel	28/04-12
270	Lyt. Lyt ikke!	Jakob Elkjær	Jyllands-Posten	Artikel	12/02-12
271	Mustafa "Mos" Abdellaoue – ud af Moas skygge	Jeppe Laursen Brock	Jyllands-Posten	Artikel	06/02-12
272	Respekt er noget man tager	Jes Stein Pedersen	Politiken	Artikel	11/02-12
273	"Vi gør det for love" Tour de future	Tatiana Tilly	Politiken	Artikel	09/05-12
274	"Vi skal værdsætte Danmark"	Peter Ernstved Rasmussen	Jyllands-Posten	Artikel	16/09-12
275	Alene: sprogbarrierer gør pleje svær	Kerstin Buun-Hansen og Kirsten Grønvald Raun	Politiken	Artikel	17/07-12
276	Behov for hjælp til selvhjælp	Mette Frederiksen	Jyllands-Posten	Debat	03/03-12
277	Spytklatter for mangfoldighed	Uwe Max Jensen	Jyllands-Posten	Debat	31/03-12
278	Misforstået Aarhushistorie	Viktor Grønne	Jyllands-Posten	Debat	11/04-12
279	DF kræver lægetjek af flygtninge	Ritzau	Jyllands-Posten	Artikel	03/01-12
280	En farceagtig aarhusihistorie	Katrine Winkel Holm	Jyllands-Posten	Debat	07/04-12
281	Familiens ære får unge til at blive i skabet	Kaper Iversen	Politiken	Artikel	11/02-12
282	Hvad med indvandrene, Manu?	Lykke Friss og Søren Pind	Politiken	Debat	08/03-12
283	Illegale gravide bringer Danmark i problemer	Nikolaj Rytgaard	Jyllands-Posten	Artikel	27/07-12
284	Illegale indvandrere strømmer til klinik	Kirsten Nilsson	Politiken	Artikel	23/03-12
285	Indvandrere dør oftere af infektioner	JP	Jyllands-Posten	Artikel	15/01-12
286	Jalal og Shazia	Mads Bonde Brobjerg	Jyllands-Posten	Artikel	29/01-12

287	Kloge hoveder fra udlandet er milliarder værd	Sandra Meinecke og Jakob Sorgenfri Kjær	Politiken	Artikel	05/09-12
288	Mange indvandrere går fattig alderdom i møde	Peter G. H. Madsen	Politiken	Artikel	25/06-12
289	Mo Farah havde aldrig haft succes i Danmark	Simon Pihl Sørensen og	Politiken	Debat	16/08-12
290	Pension. Ikke vestlige ældre er det nye proletariat	Jonas Zielke Schaarup	Politiken	Debat	25/05-12
291	Skyggerne over Vollsrose	Jonas Hamidavi Moestrup	Jyllands-Posten	Artikel	26/08-12
292	Sort Snyder	Inger Schroll-Fleischer	Jyllands-Posten	Debat	24/06-12
293	Succes: Kulturel forskel gør en forskel for firmaer	Jakob Sorgenfri Kjær og Sandra Meinecke	Politiken	Debat	05/09-12
294	Ældreplejen mangler ord til nydanske beboere	Kersten Bruun-Hansen og Kirsten Grænvald Raun	Politiken	Artikel	17/07-12
295	Børn har gavn af deres modersmål	Anne Mee Allerslev	Politiken	Debat	14/09-12
296	Danske elever læser dårligst i nord	Morten Vestergaard	Jyllands-Posten	Artikel	04/02-12
297	De to sprog er venner	Anne Graversen	Jyllands-Posten	Artikel	19/05-12
298	De tosprogede ude frit skolevalg	Morten Elstrup	Jyllands-Posten	Artikel	25/04-12
299	Læsekurser bliver brugt som billig erstatning	Hanne Pontoppidan	Jyllands-Posten	Debat	19/04-12
300	Den sorte skole lukkede – og åbnede igen som hvid	Jakob Sherikh	Politiken	Artikel	19/05-12
301	Denne gang skal det lykkes	Orla Borg	Jyllands-Posten	Artikel	17/01-12
302	Fejl og fakta	Bjarne Schilling	Politiken	Artikel	20/03-12
303	Fritidsjob – en vej til få pct. i uddannelse	Janne Nørager Hansen	Jyllands-Posten	Artikel	11/04-12
304	Heldagsskole giver dygtigere børn	Dorrit Saietz	Politiken	Debat	11/09-12
305	Heldagssucces står til at lukke	Rasmus Thirup Beck	Politiken	Artikel	17/04-12
306	Hver tredje inaktive ung er indvandrer	Orla Borg	Jyllands-Posten	Artikler	17/01-12
307	Lad os undgå en dobbeltkatastrofe	Karen Hækkerup og Christina Antorini	Politiken	Debat	13/03-12
308	Løsningsforslag er en mangelvare	Orla Borg	Jyllands-Posten	Artiklen	17/01-12

309	Minister kræver mindre slaphed i folkeskolen	Pernille Mainz	Politiken	Artikel	19/08-12
310	Modersmålsundervisning er næppe løsningen	Jeppe Aarøe Pedersen	Politiken	Debat	27/08-12
311	Multikulturel elevsammensætning	JP	Jyllands-Posten	Artikel	24/01-12
312	Muslimske friskoler er kommet under skarpere kontrol	Dorrit Saietz	Politiken	Artikel	01/02-12
313	Nydanske familier søger tryghed, faglighed og disciplin	Camilla Due Frederiksen	Politiken	Artikel	31/01-12
314	Nydanskere fravælger folkeskolen	Camilla Due Frederiksen og Dorrit Saietz	Politiken	Artikel	31/01-12
315	Regeringspartier: Ja til undervisning i modersmål	Thomas Vibjerg	Jyllands-Posten	Artikel	19/08-12
316	Skoler og lærere skal kigges over skulderen	Jakob Sheikh	Politiken	Artikel	20/03-12
317	Tosprogede børn bør lære deres modersmål	Charlotte Rønhof	Politiken	Debat	06/07-12
318	Tugba Can vil til tops	Morten Vestergaard og Mads Bonde Brobjerg	Jyllands-Posten	Artikel	24/02-12
319	Tænk på en ny måde	Pia Sigmund	Jyllands-Posten	Debat	02/09-12
320	Udannelsescampus i Gellerup smuldrer	Maria Juel Glasius	Jyllands-Posten	Artikel	15/04-12
321	Vi behøver ikke alle sammen at gå i samme skole	Uffe Rostrup	Politiken	Debat	02/06-12
322	Øget indsats for tosprogede elever	Anne Vang og Anne Mee Allerslev	Politiken	Debat	22/03-12

Bilagliste

Alle bilag er vedlagt på cd.

Bilag 1. Diskursanalyse af avisartikler

Bilag 2. Kodning af artikler ud fra søgeord

Bilag 3. Liste over artikler ud fra søgeord

Bilag 4. Interviewtransskriptioner

- Interview 1: Ismael
- Interview 2: Samuel
- Interview 3: Najat
- Interview 4: Sakina
- Interview 5: Aida
- Interview 6: Abdul

Bilag 5. Samtykkeerklæringer

- Informanter
- Forældre
- Skole

Bilag 6. Brev til forældre

Bilag 7. Introduktion til interviews

Bilag 8. Interviewguide

Bilag 9. Transskriptionsstandard

Bilag 10. Noter om informanterne i interviewsituationen

Bilag 11. Fællestemaer til interviews